

**การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมของสหกรณ์การเกษตร
เพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในพื้นที่แนวชายแดนไทย - สปป.ลาว**

การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมของสหกรณ์การเกษตรเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในพื้นที่แนวชายแดนไทย - สปป.ลาว

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ภายในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทร. 0 2579 3536, 0 2579 0910
www.oae.go.th

พิมพ์ที่ : อักษรสยามการพิมพ์
16 ซอยบางแวก 2 แยก 4 ถนนรัฐสภากองทัพ 13-บางแวก แขวงคูทาสวรรค์ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ 10160
โทร. 0-2410-8719 โทรสาร 0-2410-7813 e-mail : aksornsiam@yahoo.co.th

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เอกสารวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร เลขที่ 123
กันยายน 2559

BUREAU OF AGRICULTURAL ECONOMIC RESEARCH
OFFICE OF AGRICULTURAL ECONOMICS
MINISTRY OF AGRICULTURE AND COOPERATIVES
AGRICULTURAL ECONOMIC RESEARCH No. 123
SEPTEMBER 2016

การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมของสหกรณ์การเกษตร
เพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในพื้นที่แนวชายแดน
ไทย – สปป.ลาว

โดย

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

บทคัดย่อ

ประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations: ASEAN) มีการลงนามเพื่อจัดตั้ง “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” (ASEAN Economic Community: AEC) ในปี 2558 ซึ่งการเปิดเสรีการค้าอาจมีผลกระทบต่อการผลิตและการค้าสินค้าเกษตรในพื้นที่แนวชายแดน ในขณะเดียวกัน เป็นโอกาสที่ประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านจะสร้างความร่วมมือในการผลิตและการค้าสินค้าเกษตรมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ซึ่งเป็นประเทศที่มีชนบทรอบล้อมประเพณีใกล้เคียงกัน มีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ดีมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ สหกรณ์การเกษตร เป็นสถาบันเกษตรกรที่ได้รับการคาดหวังว่าจะช่วยขับเคลื่อนการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรของเกษตรกร

การศึกษานี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานะแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจ การผลิตและการค้าสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตร และศึกษาโอกาสในการพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตรกับ สปป.ลาว ภายใต้เขตการค้าเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยทำการศึกษาพื้นที่จังหวัดเขตติดต่อกับ สปป.ลาว ที่มีจุดผ่านแดนถาวร 8 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย น่าน เลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร และอุบลราชธานี โดยเก็บข้อมูลจากสหกรณ์การเกษตรกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ศึกษา ที่มีการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตร ด้วยการกำหนดขนาดตัวอย่างของ Krejcie R.V. and Morgan D.W. การสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง รวมถึง การจัดสัมมนาระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาพบว่า ในปี 2557 สหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ศึกษา 8 จังหวัด มีจำนวน 520 แห่ง เป็นสหกรณ์การเกษตรในเขตพัฒนาหรือสหกรณ์การเกษตรรูปแบบพิเศษอื่น ร้อยละ 42.31 สหกรณ์ผู้ใช้น้ำ ซึ่งไม่ได้ทำธุรกิจเกี่ยวกับการรวบรวมและแปรรูปสินค้าเกษตรถึงร้อยละ 21.15 และเป็นสหกรณ์กองทุนสวนยาง ที่ส่วนใหญ่ยังขาดโครงสร้างพื้นฐาน ไม่มีอาคารสำนักงาน และทำธุรกิจเฉพาะสินค้ายางพารา ร้อยละ 18.46 และสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ ซึ่งส่วนใหญ่มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน สถานที่ เครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ต่าง ๆ ร้อยละ 16.54 ในส่วนของปริมาณธุรกิจ พบว่า ดำเนินธุรกิจให้กู้เงินมากที่สุด ร้อยละ 58.15 ธุรกิจรับฝากเงิน ร้อยละ 31.71 ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย ร้อยละ 6.37 ในขณะที่ ธุรกิจรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรมีเพียงร้อยละ 3.31 และธุรกิจแปรรูปผลผลิตสินค้าเกษตรมีเพียง 0.28 เท่านั้น โดยมีสหกรณ์การเกษตรที่ดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรจำนวน 191 แห่ง หรือร้อยละ 36.73 ของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ศึกษา 8 จังหวัด สำหรับสินค้าที่มีจำนวนสหกรณ์การเกษตรที่ดำเนินธุรกิจรวบรวมมากที่สุดคือ ยางพารา รองลงมาคือข้าว และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ส่วนสินค้าอื่น ๆ เช่น ผัก ผลไม้ น้ำมันดิบ ถั่วต่าง ๆ มันสำปะหลัง อ้อย ปาล์ม น้ำมัน และกาแฟ มีสหกรณ์การเกษตรเพียงไม่กี่แห่งที่ดำเนินการรวบรวม

ในส่วนของ การสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว พบว่า สหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่ยังไม่มีศักยภาพในการพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตร ทำให้ยังไม่มีศักยภาพในการสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว อย่างไรก็ตาม มีนโยบายภาครัฐที่สนับสนุนการดำเนินงาน และมีสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอหลายแห่ง

(ค)

ที่มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน สถานที่ ไซโล และอยู่ในพื้นที่เขตติดต่อกับ สปป.ลาว ที่เอื้ออำนวย จึงมีโอกาสสร้างความร่วมมือกันได้ และจากการศึกษาความเห็นของสหกรณ์การเกษตรกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรร่วมกับ สปป.ลาว พบว่า ร้อยละ 40.16 มีความเห็นว่า หากมีโอกาส ในการส่งออกไปยัง สปป.ลาว ก็จะส่งออก ในส่วนของการนำเข้า ร้อยละ 44.88 มีความเห็นว่าการนำเข้าสินค้าจาก สปป.ลาว จะมีผลกระทบต่อประเทศไทย โดยจะทำให้สินค้าของเกษตรกรมีราคาต่ำลง อย่างไรก็ตาม ร้อยละ 30.71 เห็นด้วยที่จะนำเข้าสินค้าต้นทุนต่ำจาก สปป.ลาว เข้ามาแปรรูป เพื่อลดต้นทุนการผลิต และทดแทนในช่วงที่ขาดแคลน แต่ต้องนำเข้าในช่วงที่ไม่มีผลกระทบต่อเกษตรกรของไทย

ดังนั้น เพื่อให้สหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ชายแดนเขตติดต่อกับ สปป.ลาว มีศักยภาพในการพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตรและมีความสามารถในการสร้างความร่วมมือในการผลิต และการค้า สินค้าเกษตรกับ สปป.ลาว จึงควรเร่งแก้ปัญหาจุดอ่อนและแสวงหาโอกาสใหม่ ๆ เช่น พัฒนาศักยภาพของสหกรณ์การเกษตรให้มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน สถานที่ โกดัง ลานตาก พาหนะ และเครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ต่าง ๆ พัฒนาเครือข่ายการตลาดรองรับผลผลิต การสร้างศูนย์กระจายสินค้า ฟื้นฟูสหกรณ์การเกษตรที่มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน แต่ประสบปัญหาขาดสภาพคล่อง สนับสนุนให้สหกรณ์การเกษตรที่มีความพร้อมให้แปรรูปผลผลิตสินค้าเกษตรเพิ่มมากขึ้น ทบทวนศักยภาพของสหกรณ์การเกษตร โดยยุบรวมหรือยกเลิกสหกรณ์การเกษตรที่ไม่มีผลการดำเนินงาน ไม่ได้เป็นที่พึงให้แก่เกษตรกรสมาชิก ยกเลิกระบบการบริหารจัดการรวบรวมผลผลิตสินค้าที่เป็นเพียงการเปิดจุดประมวล ไม่มีตลาดรองรับผลผลิตที่แน่นอน และไม่มีอำนาจต่อรองให้แก่เกษตรกรสมาชิก และสนับสนุนการสร้างเครือข่ายการตลาดเพื่อรองรับผลผลิตสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตร

ในส่วนของการสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว ควรมีการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนโครงการความร่วมมือไทย-สปป.ลาว ในการพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตร โดยให้หน่วยงานภาครัฐเป็นองค์กรนำและเชื่อมโยงการผลิตและการค้า สนับสนุนสหกรณ์การเกษตรที่มีศักยภาพ มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อขับเคลื่อนการผลิต การรวบรวม และการแปรรูป สินค้าเกษตรในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษและพื้นที่ชายแดน เชื่อมโยงเครือข่ายสหกรณ์การเกษตรที่มีศักยภาพในการรวบรวมผลผลิต แต่ไม่มีศักยภาพในการแปรรูป ให้เชื่อมโยงกับผู้ประกอบการรายใหญ่ในพื้นที่ เพื่อสร้างความเข้มแข็งของธุรกิจสินค้าเกษตรไทยในพื้นที่ชายแดน สนับสนุนสหกรณ์การเกษตรที่มีศักยภาพเพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายสินค้าสหกรณ์เพื่อส่งออกไปยัง สปป.ลาว และประชาสัมพันธ์สินค้าเครือข่ายสหกรณ์การเกษตรของไทยใน สปป.ลาว ให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

คำนำ

การศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมของสหกรณ์การเกษตรเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในพื้นที่แนวชายแดนไทย-สปป.ลาว” นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาวะแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดแนวชายแดนไทย-สปป.ลาว และศึกษาโอกาสในการพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตรกับประเทศ สปป.ลาว ภายใต้เขตการค้าเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรให้มีความเข้มแข็ง เป็นที่พึงของเกษตรกรสมาชิกในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการเปิดเสรีการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นประเทศที่มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่คล้ายคลึงกัน รวมถึงเป็นสถาบันเกษตรกรหลัก ที่จะช่วยในการขับเคลื่อนความร่วมมือในการพัฒนาภาคการเกษตรกับประเทศเพื่อนบ้าน ภายใต้ความร่วมมือประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ต่อไป

คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาภาคการเกษตรของประเทศ และขอขอบคุณสำนักงานพาณิชย์จังหวัด ด้านศุลกากร สำนักงานสหกรณ์จังหวัด สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ และสหกรณ์การเกษตร ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย น่าน เลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร อุบลราชธานี และสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมุกดาหาร ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ให้นักวิจัยสัมภาษณ์และศึกษาดูงาน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัย และขอขอบคุณสหกรณ์การเกษตรทุกแห่งที่ให้ความอนุเคราะห์ในการกรอกแบบสอบถาม รวมถึง ขอขอบคุณสหกรณ์การเกษตรหนองสูง จำกัด จังหวัดมุกดาหาร ที่ให้ความร่วมมือในการจัดสัมมนาระดมความคิดเห็นภายใต้การศึกษาวิจัยแบบมีส่วนร่วม ขอขอบคุณผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร และเกษตรกรสมาชิก ที่เข้าร่วมสัมมนา และให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยนี้ ทำให้ผลการศึกษาวิจัยนี้ได้ข้อเสนอแนะที่มาจากกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

ส่วนวิจัยเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนและสถาบันเกษตรกร

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

กันยายน 2559

(จ)

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(ข)
คำนำ	(ง)
สารบัญตาราง	(ช)
สารบัญตารางผนวก	(ณ)
สารบัญภาพ	(ฎ)
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
1.3 ขอบเขตการศึกษา	3
1.4 วิธีการศึกษา	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร แนวคิดและทฤษฎี	
2.1 การตรวจเอกสาร	7
2.2 แนวคิดและทฤษฎี	11
บทที่ 3 สภาพพื้นที่ การผลิต การค้า และการคมนาคมขนส่ง ในพื้นที่ชายแดนไทย-สปป.ลาว	
3.1 สภาพพื้นที่ชายแดนไทย - สปป.ลาว	20
3.2 การผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ชายแดนไทย – สปป.ลาว	29
3.3 การค้าสินค้าเกษตรชายแดนไทย – สปป.ลาว	34
3.4 การลงทุนภาคเกษตรชายแดนไทย – สปป.ลาว	41
3.5 เส้นทางการค้าและการคมนาคมขนส่งชายแดนไทย – สปป.ลาว	53
บทที่ 4 ผลการศึกษา	
4.1 การดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรของไทยและ สปป.ลาว	61
4.2 การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ศึกษา 8 จังหวัดชายแดนไทย- สปป.ลาว	66
4.3 การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่แนวชายแดน ไทย – สปป.ลาว	84
4.4 ความเห็นของสหกรณ์การเกษตรในการพัฒนารัฐกิจสินค้าเกษตร ภายใต้ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	96

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุป	100
5.2 ข้อเสนอแนะ	119
บรรณานุกรม	121
ภาคผนวก	
ภาคผนวกที่ 1 สติติการค้ำสินค้าระหว่างประเทศไทยและ สปป.ลาว	127
ภาคผนวกที่ 2 กฎ ระเบียบการค้าของ สปป.ลาว	151
ภาคผนวกที่ 3 จุดผ่านแดนถาวรและจุดผ่อนปรนชายแดนไทย - สปป.ลาว	154
ภาคผนวกที่ 4 การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม (SWOT analysis) ในการดำเนินธุรกิจ สินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่แนวชายแดน ไทย - สปป.ลาว	157
ภาคผนวกที่ 5 การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม (SWOT analysis) ในการสร้าง ความร่วมมือกับ สปป.ลาว ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	167
ภาคผนวกที่ 6 ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ R.V.Krejcie และ D.W.Morgan	178
ภาคผนวกที่ 7 แบบสอบถาม	179

(ข)

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 2.1	แนวคิดการวิเคราะห์ SWOT Matrix	18
ตารางที่ 2.2	เทคนิคการวิเคราะห์กลยุทธ์โดย TOWS Matrix	19
ตารางที่ 4.1	จำนวนสหกรณ์และสมาชิกสหกรณ์ แยกตามประเภท ณ วันที่ 1 มกราคม 2557	61
ตารางที่ 4.2	จำนวนสหกรณ์การเกษตรและสมาชิกรายภาค ปี 2557	62
ตารางที่ 4.3	ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและจำนวนเกษตรกรสมาชิกที่ร่วมทำ ธุรกิจกับสหกรณ์การเกษตรประจำปี 2557 (ก.ย. 56-ส.ค. 57)	63
ตารางที่ 4.4	จำนวนสหกรณ์ภาคการเกษตร สปป.ลาว ในช่วงปี 2522-2529	64
ตารางที่ 4.5	จำนวนสหกรณ์การเกษตรและเกษตรกรสมาชิกในพื้นที่จังหวัดแนวชายแดน ไทย - สปป.ลาว 8 จังหวัด	67
ตารางที่ 4.6	ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดแนวชายแดน ไทย - สปป.ลาว 8 จังหวัด	68
ตารางที่ 4.7	จำนวนสหกรณ์การเกษตรที่มีการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัด แนวชายแดนไทย - สปป.ลาว 8 จังหวัด	69
ตารางที่ 4.8	จำนวนสหกรณ์การเกษตรและเกษตรกรสมาชิกในพื้นที่จังหวัดเชียงราย	70
ตารางที่ 4.9	ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดเชียงราย	70
ตารางที่ 4.10	จำนวนสหกรณ์การเกษตรที่มีการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัด เชียงราย	71
ตารางที่ 4.11	จำนวนสหกรณ์การเกษตรและเกษตรกรสมาชิกในพื้นที่จังหวัดน่าน	72
ตารางที่ 4.12	ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดน่าน	72
ตารางที่ 4.13	จำนวนสหกรณ์การเกษตรที่มีการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัด น่าน	73
ตารางที่ 4.14	จำนวนสหกรณ์การเกษตรและเกษตรกรสมาชิกในพื้นที่จังหวัดเลย	74
ตารางที่ 4.15	ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดเลย	74
ตารางที่ 4.16	จำนวนสหกรณ์การเกษตรที่มีการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัด เลย	75
ตารางที่ 4.17	จำนวนสหกรณ์การเกษตรและเกษตรกรสมาชิกในพื้นที่จังหวัดหนองคาย	76
ตารางที่ 4.18	ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดหนองคาย	76

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.19 จำนวนสหกรณ์การเกษตรที่มีการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัดหนองคาย	77
ตารางที่ 4.20 จำนวนสหกรณ์การเกษตรและเกษตรกรสมาชิกในพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ	77
ตารางที่ 4.21 ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ	78
ตารางที่ 4.22 จำนวนสหกรณ์การเกษตรที่มีการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ	78
ตารางที่ 4.23 จำนวนสหกรณ์การเกษตรและเกษตรกรสมาชิกในพื้นที่จังหวัดนครพนม	79
ตารางที่ 4.24 ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดนครพนม	80
ตารางที่ 4.25 จำนวนสหกรณ์การเกษตรที่มีการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัดนครพนม	80
ตารางที่ 4.26 จำนวนสหกรณ์การเกษตรและเกษตรกรสมาชิกในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร	81
ตารางที่ 4.27 ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร	81
ตารางที่ 4.28 จำนวนสหกรณ์การเกษตรที่มีการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร	82
ตารางที่ 4.29 จำนวนสหกรณ์การเกษตรและเกษตรกรสมาชิกในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี	83
ตารางที่ 4.30 ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี	83
ตารางที่ 4.31 จำนวนสหกรณ์การเกษตรที่มีการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี	84
ตารางที่ 4.32 ความเห็นของสหกรณ์การเกษตรในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	96
ตารางที่ 4.33 ความเห็นของสหกรณ์การเกษตรในการในการส่งสินค้าออกไปยัง สปป.ลาว	97
ตารางที่ 4.34 ความเห็นของสหกรณ์การเกษตรในการนำสินค้าเข้าจาก สปป.ลาว	99

(ณ)

สารบัญตารางผนวก

		หน้า
ตารางผนวกที่ 1.1	โครงสร้างสินค้าส่งออกจากไทยไป สปป.ลาว ปี 2553-2557	127
ตารางผนวกที่ 1.2	มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรไปยัง สปป.ลาว 10 อันดับแรก ปี 2555-2557	136
ตารางผนวกที่ 1.3	โครงสร้างสินค้านำเข้าของไทยจาก สปป.ลาว ปี 2553-2557	137
ตารางผนวกที่ 1.4	มูลค่าการนำเข้าสินค้าเกษตรจาก สปป.ลาว 10 อันดับแรก ปี 2555-2557	140
ตารางผนวกที่ 1.5	ปริมาณและมูลค่าการส่งออกสินค้า 10 อันดับแรก ณ ด้านศุลกากร เชียงแสน ปี 2555-2557	140
ตารางผนวกที่ 1.6	มูลค่าการส่งออกสินค้า ณ ด้านศุลกากรเชียงแสน แยกประเทศ ปี 2554-2557	141
ตารางผนวกที่ 1.7	ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าสินค้า 10 อันดับแรก ณ ด้านศุลกากร เชียงแสน ปี 2555-2557	141
ตารางผนวกที่ 1.8	มูลค่าการนำเข้าสินค้า ณ ด้านศุลกากรเชียงแสน แยกประเทศ ปี 2554-2557	141
ตารางผนวกที่ 1.9	ปริมาณและมูลค่าการส่งออกสินค้า 10 อันดับแรก ณ ด้านศุลกากร เชียงของ จังหวัดเชียงราย ปี 2555-2557	142
ตารางผนวกที่ 1.10	ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าสินค้า 10 อันดับแรก ณ ด้านศุลกากร เชียงของ จังหวัดเชียงราย ปี 2555-2557	142
ตารางผนวกที่ 1.11	มูลค่าการส่งออกสินค้า 10 อันดับแรก ณ ด้านศุลกากร จังหวัดน่าน ปีงบประมาณ 2557	143
ตารางผนวกที่ 1.12	มูลค่าการนำเข้าสินค้า 10 อันดับแรก ณ ด้านศุลกากร จังหวัดน่าน ปีงบประมาณ 2557	143
ตารางผนวกที่ 1.13	มูลค่าการส่งออกสินค้า 10 อันดับแรก ณ ด้านศุลกากรเชียงคาน จังหวัดเลย ปีงบประมาณ 2557	144
ตารางผนวกที่ 1.14	มูลค่าการนำเข้าสินค้า 10 อันดับแรก ณ ด้านศุลกากรเชียงคาน จังหวัดเลย ปีงบประมาณ 2557	144
ตารางผนวกที่ 1.15	มูลค่าการส่งออกสินค้า 10 อันดับแรก ณ ด้านศุลกากรท่าลี่ จังหวัดเลย ปีงบประมาณ 2557	145

สารบัญตารางผนวก (ต่อ)

	หน้า	
ตารางผนวกที่ 1.16	มูลค่าการนำเข้าสินค้า 10 อันดับแรก ณ ด้านศุลกากรท่าลี่ จังหวัดเลย ปีงบประมาณ 2557	145
ตารางผนวกที่ 1.17	มูลค่าการส่งออกสินค้า 10 อันดับแรก ณ ด้านศุลกากรหนองคาย ปีงบประมาณ 2557	146
ตารางผนวกที่ 1.18	มูลค่าการนำเข้าสินค้า 10 อันดับแรก ณ ด้านศุลกากรหนองคาย ปีงบประมาณ 2557	146
ตารางผนวกที่ 1.19	มูลค่าการส่งออกสินค้า 5 อันดับแรก ณ ด้านศุลกากรนครพนม ปีงบประมาณ 2557	147
ตารางผนวกที่ 1.20	มูลค่าการนำเข้าสินค้า 5 อันดับแรก ณ ด้านศุลกากรนครพนม ปีงบประมาณ 2557	147
ตารางผนวกที่ 1.21	มูลค่าการส่งออกสินค้า 10 อันดับแรก ณ ด้านศุลกากรมุกดาหาร ปีงบประมาณ 2557	147
ตารางผนวกที่ 1.22	มูลค่าการนำเข้าสินค้า 10 อันดับแรก ณ ด้านศุลกากรมุกดาหาร ปีงบประมาณ 2557	148
ตารางผนวกที่ 1.23	มูลค่าการส่งออกสินค้า 10 อันดับแรก ณ ด้านศุลกากรช่องเม็ก จังหวัด อุบลราชธานี ปีงบประมาณ 2557	148
ตารางผนวกที่ 1.24	มูลค่าการนำเข้าสินค้า 10 อันดับแรก ณ ด้านศุลกากรช่องเม็ก จังหวัด อุบลราชธานี ปีงบประมาณ 2557	149
ตารางผนวกที่ 1.25	มูลค่าสินค้าผ่านแดนสูงสุด 10 อันดับ จาก สปป.ลาว ไปประเทศที่สาม ณ ด้านศุลกากรช่องเม็ก จังหวัดอุบลราชธานี ปีงบประมาณ 2557	149
ตารางผนวกที่ 1.26	มูลค่าสินค้าผ่านแดนสูงสุด 10 อันดับ จากประเทศที่สามไป สปป.ลาว ณ ด้านศุลกากรช่องเม็ก จังหวัดอุบลราชธานี ปีงบประมาณ 2557	150
ตารางผนวกที่ 3.1	จุดผ่านแดนถาวร/ด่านสากลไทย - สปป.ลาว จำนวน 15 แห่ง	154
ตารางผนวกที่ 3.2	จุดผ่อนปรนชายแดนไทย - สปป.ลาว จำนวน 31 แห่ง	155
ตารางผนวกที่ 4.1	การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม (SWOT analysis) ในการดำเนินธุรกิจ สินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่แนวชายแดนไทย-สปป.ลาว	157
ตารางผนวกที่ 4.2	การประเมินปัจจัยภายในของสหกรณ์การเกษตรในการดำเนินธุรกิจ สินค้าเกษตร : ด้านจุดแข็ง	159

(๘)

สารบัญตารางผนวก (ต่อ)

		หน้า
ตารางผนวกที่ 4.3	การประเมินปัจจัยภายในของสหกรณ์การเกษตรในการดำเนินธุรกิจ สินค้าเกษตร : ด้านจุดอ่อน	161
ตารางผนวกที่ 4.4	การประเมินปัจจัยภายนอกของสหกรณ์การเกษตรในการดำเนิน ธุรกิจสินค้าเกษตร : ด้านโอกาส	163
ตารางผนวกที่ 4.5	การประเมินปัจจัยภายนอกของสหกรณ์การเกษตรในการดำเนิน ธุรกิจสินค้าเกษตร : ด้านข้อจำกัด	164
ตารางผนวกที่ 4.6	การกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตรของสหกรณ์ การเกษตรในพื้นที่แนวชายแดนไทย-สปป.ลาว โดยวิธี TOWS Matrix	165
ตารางผนวกที่ 5.1	การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม(SWOT analysis) ในการสร้าง ความร่วมมือกับ สปป.ลาว ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	167
ตารางผนวกที่ 5.2	การประเมินปัจจัยภายในของสหกรณ์การเกษตรในการสร้างความ ร่วมมือกับ สปป.ลาว ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนด้านจุดแข็ง	170
ตารางผนวกที่ 5.3	การประเมินปัจจัยภายในของสหกรณ์การเกษตรในการสร้าง ความร่วมมือกับ สปป.ลาว ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: ด้านจุดอ่อน	171
ตารางผนวกที่ 5.4	การประเมินปัจจัยภายนอกของสหกรณ์การเกษตรในการสร้างความ ร่วมมือกับ สปป.ลาว ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: ด้านโอกาส	173
ตารางผนวกที่ 5.5	การประเมินปัจจัยภายนอกของสหกรณ์การเกษตรในการสร้างความ ร่วมมือกับ สปป.ลาว ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนด้านข้อจำกัด	174
ตารางผนวกที่ 5.6	การกำหนดกลยุทธ์ในการสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว ภายใต้ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยวิธี TOWS Matrix	176
ตารางผนวกที่ 6.1	ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ R.V.Krejcie และ D.W.Morgan	178

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1.1	กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย (conceptual framework)	3
ภาพที่ 1.2	พื้นที่ศึกษา	4
ภาพที่ 2.1	ปัจจัยพื้นฐานของห่วงโซ่คุณค่าของ Michael E. Porter	16
ภาพที่ 3.1	แผนที่เขตติดต่อระหว่างประเทศไทยและ สปป.ลาว	20
ภาพที่ 3.2	จุดผ่านแดนถาวรไทย - สปป.ลาว 15 แห่ง	53
ภาพที่ 3.3	แผนที่เส้นทางตามแนวระเบียงเศรษฐกิจและพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษของไทย และ สปป.ลาว	54
ภาพที่ 4.1	แผนภูมิการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรของ สหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ศึกษา 8 จังหวัด แนวชายแดนไทย - สปป.ลาว	88
ภาพที่ 4.2	แผนภูมิการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมในการพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตรกับ ประเทศ สปป.ลาว ของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ศึกษา 8 จังหวัด แนวชายแดนไทย - สปป.ลาว	93

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

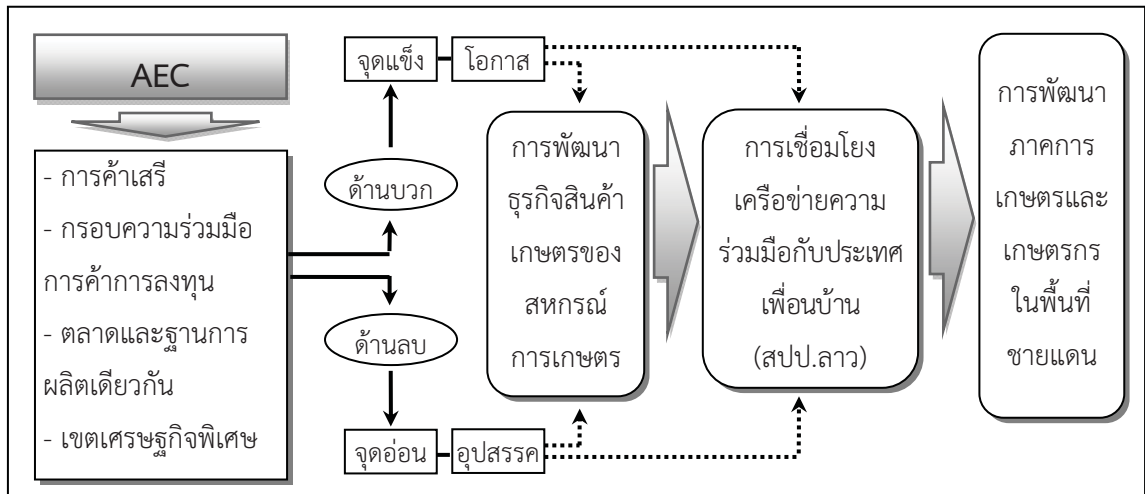
ประเทศไทยเป็นสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations: ASEAN) โดยมีการลงนามเพื่อจัดตั้ง “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” (ASEAN Economic Community: AEC) ภายในปี 2558 และมีการจัดทำแผนงานบูรณาการที่จะนำไปสู่เป้าหมายประการหนึ่งที่สำคัญคือการเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว ซึ่งกำหนดให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานฝีมืออย่างเสรี รวมทั้งการเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรีมากขึ้น ซึ่งผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับภาคเกษตร มีความเป็นไปได้ทั้งด้านบวกและด้านลบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การผลิตและการค้าสินค้าเกษตรในพื้นที่ชายแดนเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งมีพื้นฐานการประกอบอาชีพเกษตรกรรมคล้ายคลึงกัน เกษตรกรไทยอาจได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้า ในขณะเดียวกัน มีโอกาสที่จะสร้างความร่วมมือกันด้านการผลิตและการค้าสินค้าเกษตรมากขึ้นด้วย ประกอบกับประเทศสมาชิกอาเซียนมีความเห็นพ้องกันเรื่องการลดช่องว่างในการพัฒนาระหว่างประเทศสมาชิกเดิม 6 ประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย บรูไน ดารุสซาลาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ กับประเทศสมาชิกใหม่ 4 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา เมียนมาร์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) และเวียดนาม (กรมอาเซียน, 2557) จึงมีโอกาสเป็นไปได้ที่ประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านจะสร้างความร่วมมือกันมากขึ้นในอนาคต โดยการดำเนินงานที่ผ่านมา ประเทศไทยมีบทบาทในการเป็นผู้นำริเริ่มโครงการความร่วมมือต่าง ๆ ทั้งในระดับทวิภาคีและกรอบความร่วมมือในภูมิภาค เช่น ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิระวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (Ayeyawady Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS) ซึ่งมีข้อกำหนดกรอบความร่วมมือด้านการอำนวยความสะดวกการค้าการลงทุนและการพัฒนาด้านการเกษตรด้วย (กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ, 2556) ดังนั้น การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านในการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ

ทั้งนี้ หากพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านแล้ว สปป.ลาว เป็นประเทศที่มีชนบทกรรมนิยมประเพณี เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม คล้ายคลึงกัน มีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ดีมาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีความนิยมในสินค้าอุปโภคบริโภค คล้ายคลึงกัน มีเขตติดต่อกันเป็นระยะทางประมาณ 1,810 กิโลเมตร มีเส้นทางและจุดผ่านแดนในการขนส่งสินค้าและการคมนาคมที่สะดวกหลายแห่ง ประกอบกับมีการทำข้อตกลงความร่วมมือ เช่น ความตกลงว่าด้วยการเดินทางข้ามแดนไทย-ลาว ความตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านการลงทุน

ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนแห่งราชอาณาจักรไทยกับคณะกรรมการคุ้มครองการลงทุนร่วมมือกับต่างประเทศและลงทุนภายในแห่ง สปป.ลาว ความตกลงว่าด้วยกรอบความร่วมมือในการพัฒนาเศรษฐกิจไทย-ลาว ณ เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก และบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือระหว่างการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยกับเขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวันเซโน เป็นต้น (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2557) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การดำเนินงานภายใต้โครงการความร่วมมือ ACMECS ที่สำคัญประการหนึ่งคือการส่งเสริมการค้าชายแดน การยกระดับด่านและการจัดตั้งเมืองคู่มิตรชายแดน (sister cities) ในส่วนของภาคการเกษตรมีการดำเนินงานที่สำคัญได้แก่ การลงนามบันทึกความเข้าใจระหว่างประเทศไทยกับ สปป.ลาว ว่าด้วยการส่งเสริมการทำเกษตรพันธะสัญญา (contract farming) (กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ, 2556) นอกจากนี้ การประชุมหารือระดับนายกรัฐมนตรีระหว่างประเทศไทยกับ สปป.ลาว เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2557 ทั้งสองฝ่ายเห็นชอบให้มีการเชื่อมโยงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษและผลักดันการพัฒนาพื้นที่ชายแดนแบบครบวงจร รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นภายใต้ความร่วมมือประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประเทศไทยจึงให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของฐานการผลิตภาคเกษตร การพัฒนาจึงเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันในมิติต่าง ๆ เพื่อให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืนบนพื้นฐานการพึ่งพาซึ่งกันและกัน โดยมีการกำหนดเป้าหมายหลักในการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรเกษตรกรให้เข้มแข็ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหกรณ์การเกษตร ซึ่งเป็นองค์กรที่ได้รับการคาดหวังว่าจะเป็นที่พึ่งให้แก่เกษตรกรสมาชิก ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร มีการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างสถาบันเกษตรกร การเชื่อมโยงในภูมิภาคและระหว่างภูมิภาค จนถึงผู้ส่งออก สามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร ตั้งแต่ระดับภูมิภาคถึงระดับประเทศและต่างประเทศด้วย

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร จึงเห็นความสำคัญของการศึกษาสภาวะแวดล้อมของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่แนวชายแดนไทย-สปป.ลาว ภายใต้กรอบแนวคิดในการพัฒนาสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ชายแดนเขตติดต่อกับ สปป.ลาว ให้มีศักยภาพในการพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตร เพื่อเป็นที่พึ่งของเกษตรกรสมาชิก จากผลกระทบของสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น และการพัฒนาศักยภาพของสหกรณ์การเกษตรให้เป็นองค์กรเกษตรกรที่จะสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว ในการพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตรร่วมกัน ภายใต้ความร่วมมือประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อพัฒนาภาคการเกษตรและเกษตรกรต่อไป (ภาพที่ 1.1)

ภาพที่ 1.1: กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย (conceptual framework)

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

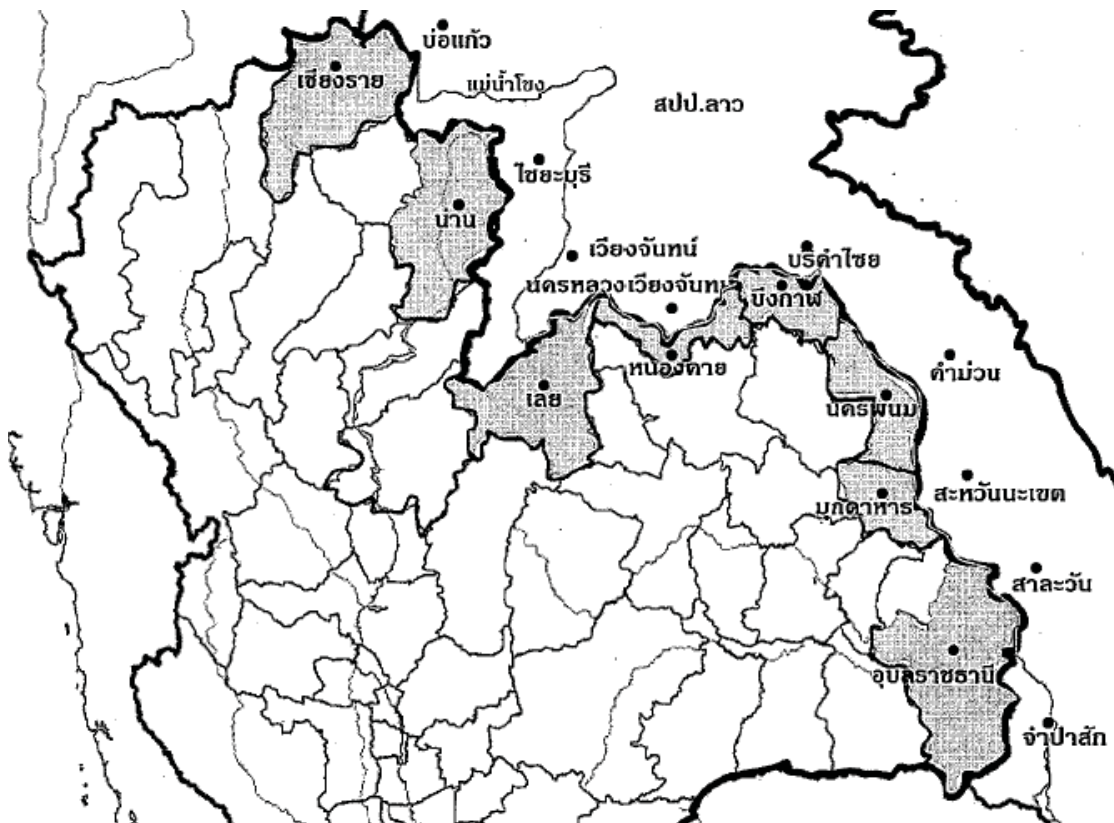
- 1) เพื่อศึกษาสภาวะแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจ การผลิต และการค้า สินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดแนวชายแดนไทย-สปป.ลาว
- 2) เพื่อศึกษาโอกาสในการพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตรกับประเทศ สปป.ลาว ภายใต้เขตการค้าเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

1.3 ขอบเขตการศึกษา

1.3.1 พื้นที่ศึกษา

ศึกษาพื้นที่จังหวัดแนวชายแดนไทย-สปป.ลาว ที่มีจุดผ่านแดนถาวรเขตติดต่อกับพื้นที่แขวงในประเทศ สปป.ลาว 8 จังหวัด (ภาพที่ 1.2) ดังนี้

- 1) จังหวัดเชียงราย เขตติดต่อกับแขวงบ่อแก้ว
- 2) จังหวัดน่าน เขตติดต่อกับแขวงไชยะบุรี
- 3) จังหวัดเลย เขตติดต่อกับแขวงไชยะบุรีและแขวงเวียงจันทน์
- 4) จังหวัดหนองคาย เขตติดต่อกับนครหลวงเวียงจันทน์
- 5) จังหวัดบึงกาฬ เขตติดต่อกับแขวงบริคำไชย
- 6) จังหวัดนครพนม เขตติดต่อกับแขวงคำม่วน
- 7) จังหวัดมุกดาหาร เขตติดต่อกับแขวงสะหวันนะเขต
- 8) จังหวัดอุบลราชธานี เขตติดต่อกับแขวงสาละวันและจำปาสัก

ภาพที่ 1.2: พื้นที่ศึกษา

1.3.2 ระยะเวลาของข้อมูล

ข้อมูลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร ปี 2557

1.4 วิธีการศึกษา

1.4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.4.1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ

เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก การศึกษากระบวนการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตร การศึกษาเส้นทางการค้าและพื้นที่ชายแดน รวมทั้ง การสัมมนาระดมความคิดเห็น ดังนี้

1) การใช้แบบสอบถาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร ในพื้นที่จังหวัดที่มีจุดผ่านแดนถาวรติดต่อกับประเทศ สปป.ลาว จำนวน 8 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย น่าน เลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร และอุบลราชธานี โดยสุ่มตัวอย่างจากสหกรณ์การเกษตรที่มีการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตร จำนวน 192 แห่ง ใช้วิธีกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยตาราง Morgan (Krejcie R.V. and Morgan D.W., 1970) ซึ่งจะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 127 แห่ง

2) การสัมภาษณ์เชิงลึกและศึกษาการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ศึกษา 8 จังหวัด โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง สัมภาษณ์สหกรณ์การเกษตรที่มีการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร จำนวนร้อยละ 10 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถาม หรือจำนวน 13 แห่ง

3) การสัมภาษณ์หัวหน้าสำนักงานและเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับผลการดำเนินงานและความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ในพื้นที่ศึกษา 8 จังหวัด ดังนี้

3.1) สำนักงานสหกรณ์จังหวัด เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติและผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร รวมถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจ การผลิต การรวบรวม และการแปรรูป สินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตร และการสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว

3.2) สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร และความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจการผลิต การรวบรวม และการแปรรูป สินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตร และการสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว

3.3) สำนักงานพาณิชย์จังหวัด เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการค้าภายในจังหวัดและการค้ากับ สปป.ลาว และความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจ การผลิต การรวบรวม และการแปรรูป สินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตร และการสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว

3.4) ด้านศุลกากร เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการค้าชายแดนทางด้านศุลกากร เส้นทางทางการค้าการคมนาคมขนส่ง และความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว ของสหกรณ์การเกษตร

4) การสัมมนาระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 1 ครั้ง ผู้เข้าร่วมระดมความคิดเห็น 100 คน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่สหกรณ์การเกษตร เกษตรกรสมาชิกสหกรณ์การเกษตร และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานสหกรณ์จังหวัด สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด สำนักงานพาณิชย์จังหวัด และด้านศุลกากร

1.4.1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ

เป็นข้อมูลที่ได้จากจากเอกสารวิชาการ รายงานผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร รายงานผลการศึกษาและเอกสารวิชาการจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลที่มีการเผยแพร่ทางวารสาร หนังสือพิมพ์ และเว็บไซต์ต่าง ๆ

1.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

1.4.2.1 การวิเคราะห์สถานะแวดล้อม (SWOT analysis)

ประกอบด้วย การวิเคราะห์สถานะแวดล้อมภายใน ได้แก่ จุดแข็ง (strengths) และจุดอ่อน (weaknesses) ด้วยเครื่องมือ 7'S Mckinsey Model และ Value Chain และวิเคราะห์

สภาวะแวดล้อมภายนอก ได้แก่ โอกาส (opportunities) และข้อจำกัด (threats) ด้วยเครื่องมือ PESTE Analysis และ 5 Force Model โดยการจัดลำดับความสำคัญ พิจารณาจากความถี่ในการตอบความเห็นของสหกรณ์การเกษตรกลุ่มตัวอย่าง 127 แห่ง ที่ได้จากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐ 4 หน่วยงานหลัก ในพื้นที่ศึกษา 8 จังหวัด นำมาจัดทำค่าน้ำหนักเป็นร้อยละ และกำหนดการให้คะแนนโดยพิจารณาจากค่าน้ำหนัก ซึ่งแบ่งค่าน้ำหนักเป็น 5 ช่วงจากน้อยไปมาก โดยคะแนนเท่ากับ 1 เป็นปัจจัยที่สำคัญน้อยที่สุด คะแนนเท่ากับ 2 สำคัญน้อย คะแนนเท่ากับ 3 สำคัญปานกลาง คะแนนเท่ากับ 4 สำคัญมาก และคะแนนเท่ากับ 5 สำคัญมากที่สุด และนำมาถ่วงน้ำหนัก รวมคะแนนจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัด เพื่อนำไปจัดทำ SWOT matrix ดังนี้

1) การประเมินปัจจัยภายใน (internal factor evaluation matrix: IFE) จัดลำดับความสำคัญของแต่ละปัจจัย และให้ค่าน้ำหนักกับปัจจัยที่มีความสำคัญเรียงจากมากไปน้อย โดยกำหนดคะแนนของสภาวะแวดล้อมภายในเท่ากับ 1.00 (จุดแข็ง 0.500 และจุดอ่อน 0.500)

2) การประเมินปัจจัยภายนอก (external factor evaluation matrix: EFE) จัดลำดับความสำคัญของแต่ละปัจจัย และให้ค่าน้ำหนักกับปัจจัยที่มีความสำคัญเรียงจากมากไปน้อย โดยกำหนดคะแนนของสภาวะแวดล้อมภายนอกเท่ากับ 1.00 (โอกาส 0.500 และอุปสรรค 0.500)

3) ให้คะแนนแต่ละปัจจัย ถ่วงน้ำหนัก (weight) และรวมคะแนนเป็นค่ารวมจากคะแนนถ่วงน้ำหนักทั้งหมดของทุกตัวแปร ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก

4) นำผลคะแนนการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายนอกและภายในมาใส่ในแกน SWOT Matrix

5) นำปัจจัยต่าง ๆ ที่วิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายในและภายนอกด้วยเครื่องมือในการวิเคราะห์ทั้ง 4 เครื่องมือดังกล่าวข้างต้น ไปวิเคราะห์ TOWS เพื่อกำหนดกลยุทธ์

1.4.2.2 การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics)

โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของสหกรณ์การเกษตรในการพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตรร่วมกับ สปป.ลาว

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เป็นข้อมูลประกอบในการกำหนดนโยบาย มาตรการ เพื่อการพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตร ในพื้นที่แนวชายแดนไทย-สปป.ลาว เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรสมาชิก และสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร แนวคิดและทฤษฎี

2.1 การตรวจเอกสาร

บุญรัตน์ รัฐบริรักษ์ (2556) ได้นำเสนอเรื่อง “ภาพรวมความร่วมมือด้านการเกษตรระหว่างประเทศไทย-สปป.ลาว: กรณีศึกษาเกษตรพันธสัญญา (contract farming)” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอภาพรวมด้านการเกษตรระหว่างไทยและสปป.ลาว กรณีเกษตรแบบพันธสัญญา พบว่าความร่วมมือเกษตรพันธสัญญาระหว่างไทย-สปป.ลาว เกิดขึ้นจากความร่วมมือทางเศรษฐกิจระดับอนุภูมิภาค ตามยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิระวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง เมื่อปี 2546 โดยมีความร่วมมือในรูปแบบเกษตรพันธสัญญาสินค้าเกษตร 10 ชนิด ได้แก่ ยางพารา ข้าวโพดหวาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผัก อ้อย ปาล์มน้ำมัน มันสำปะหลัง มันฝรั่ง ถั่วเหลือง ถั่วลิสง มะม่วงหิมพานต์ ฝรั่ง ยูคาลิปตัส ลูกเดือย และถั่วเขียวผิวมัน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบาย 2 บวก 3 ของสปป.ลาว คือ ต้องการให้ทรัพยากรที่ดินและแรงงานให้เกิดมูลค่าเพิ่มด้วยการนำเข้าทุน ความรู้ และเทคโนโลยี รวมถึงการเข้าถึงตลาดเพื่อลดความยากจน และสปป.ลาว ได้กำหนดให้มีการศึกษาวิจัยเรื่องเกษตรพันธสัญญาร่วมกับประเทศไทย เพื่อให้ทราบรูปแบบที่เหมาะสม โดยทำการศึกษาพืช 3 ชนิด ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่แขวงบ่อแก้ว จำปาสัก และสาละวัน อ้อยในพื้นที่แขวงหลวงน้ำทาและสะหวันนะเขต และกะหล่ำปลีในพื้นที่แขวงจำปาสัก โดยพบว่าโครงการเกษตรพันธสัญญามีข้อดีคือทำให้ระดับการจ้างงานเพิ่มขึ้นและลดการอพยพแรงงาน ข้อเสียคือปัญหาความไม่เข้าใจในระบบเกษตรพันธสัญญาและพันธกิจของเกษตรกรที่มีต่อฝ่ายผู้ซื้อ ปัญหาที่เกิดจากการบริหารจัดการของเจ้าหน้าที่รัฐ ทำให้เกษตรกรไม่ต้องการความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่รัฐ และเจ้าหน้าที่ยังไม่มีความสามารถในการกำกับดูแลความเป็นธรรมในการต่อรองราคาผลผลิต และยังขาดการสนับสนุนด้านสินเชื่อในด้านโอกาสพบว่า เกษตรกร สปป.ลาว มีความพึงพอใจในการทำเกษตรระบบพันธสัญญาเนื่องจากเกิดการจ้างงานและรายได้เพิ่มขึ้น การอพยพย้ายถิ่นลดลง เป็นโอกาสที่จะร่วมกันพัฒนาเทคนิคและประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าภายใต้ระบบเกษตรพันธสัญญา ซึ่งประเทศไทยต้องเร่งแก้ไขปัญหาด้านการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับระบบเกษตรพันธสัญญาให้เกษตรกร สปป.ลาว และการบริหารจัดการต้นทุนการผลิตให้มีประสิทธิภาพ

สุภาภรณ์ พวงชมพู (2556) ได้ศึกษาเรื่อง “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: การค้าชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน (ไทย-สปป.ลาว)” พบว่า ในปี 2554 ภาวะการค้าชายแดนไทย-สปป.ลาว ทางด้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการขยายตัวเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง 3 จังหวัดคือ นครพนม

มุกดาหาร และหนองคาย โดยจังหวัดที่มีการค้าสูงที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือคือหนองคาย เนื่องจากมีเส้นทางด่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว ซึ่งเป็นเส้นทางขนส่งที่สำคัญ สามารถกระจายสินค้าไปยังแขวงต่าง ๆ รวมถึงประเทศเวียดนามและจีน ปัจจุบันการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวชายแดนไทย-สปป.ลาว ที่สำคัญคือ การทำเกษตรพันธะสัญญาภายใต้กรอบ ACMECS โดยให้ภาคเอกชนสัมปทานเช่าที่ดินเพื่อการปลูกพืช เช่น Birla-Lao Company (Indian) ปลูกยูคาลิปตัส Mitr Lao Sugar Company (Thai) ปลูกอ้อย Savan Sugar Company ปลูกอ้อย Lao-Thai Hua Company ปลูกยางพารา โดย สปป.ลาว มีนโยบายที่สอดคล้องกับเกษตรพันธะสัญญาคือนโยบาย 2 บวก 3 โดย 2 คือ ที่ดินและแรงงานจากเกษตรกร ส่วน 3 คือ ทุน วิชาการ และเทคโนโลยีจากเอกชน ระบบเกษตรพันธะสัญญาใน สปป.ลาว เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2549 กำหนดแผนดำเนินงานร่วมกับประเทศไทยในพื้นที่แขวงคำม่วนและแขวงสะหวันนะเขต และในปี 2550 เริ่มดำเนินงานหลายรูปแบบมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การดำเนินงานเกษตรพันธะสัญญาในแขวงสะหวันนะเขต โดยบริษัทน้ำตาลของไทยเข้าไปสัมปทานพื้นที่ปลูกอ้อยและก่อสร้างโรงงานผลิตน้ำตาล นอกจากนี้ มีการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนตามแนวระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง เชื่อมโยง 6 ประเทศ ได้แก่ ไทย สปป.ลาว เมียนมาร์ กัมพูชา เวียดนาม และจีน (ยูนนานและกวางสี) ประกอบด้วยแนวพื้นที่เศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก เชื่อมโยงเมียนมาร์-ไทย-สปป.ลาว-เวียดนาม แนวพื้นที่เศรษฐกิจเหนือ-ใต้ เชื่อมโยงจีน-เมียนมาร์/ลาว-ไทย และจีน-เวียดนาม (คุนหมิง-ฮานอย-ไฮฟอง) และแนวพื้นที่เศรษฐกิจตอนใต้ เชื่อมโยงไทย-กัมพูชา-เวียดนาม และแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก ซึ่งมีสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 1 เชื่อมโยง สปป.ลาว เวียดนามตอนบนและจีนตอนใต้ นอกจากนี้ จังหวัดมุกดาหารซึ่งอยู่ตามแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก เป็นประตูสู่อินโดจีน มีสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 2 เชื่อมโยงแขวงสะหวันนะเขต และเส้นทาง R9 เชื่อมโยงระบบโลจิสติกส์ด้านทะเลจีนใต้และทะเลอันดามัน ส่วนจังหวัดนครพนมอยู่ในแนวเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ มีสะพานข้ามแม่น้ำโขง แห่งที่ 3 ทั้งนี้ การค้าชายแดนมีแนวโน้มว่าจะเติบโตมากขึ้นจากความร่วมมือประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพการเกษตรของประเทศไทยเปรียบเทียบกับสมาชิกอาเซียน: กรณีศึกษา กัมพูชา สปป.ลาว และเมียนมาร์” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินศักยภาพภาคการเกษตรของไทย โดยการเปรียบเทียบกับ 3 ประเทศ ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ภูมิศาสตร์ สังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ และโครงสร้างพื้นฐาน พบว่า ในด้านที่ตั้งของประเทศไทยและ สปป.ลาว อยู่ในระนาบเดียวกันบนพื้นโลก สภาพแวดล้อมและอากาศจึงใกล้เคียงกัน มีผลต่อความสามารถในการผลิตสินค้าเกษตรชนิดเดียวกัน ในด้านอาณาเขตทั้งสองประเทศมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศ โดย สปป.ลาว

มีพรมแดนติดกับประเทศจีนซึ่งเป็นประเทศใหญ่ เศรษฐกิจขยายตัว และติดกับเวียดนาม ซึ่งมีเส้นทางคมนาคมทางบกที่เชื่อมถึงกัน ประชากร สปป.ลาว น้อยกว่าประเทศไทย 10 เท่า โดยประเทศไทยได้เปรียบและมีศักยภาพมากกว่าในด้านประชากรและแรงงาน ในด้านระบบชลประทาน สปป.ลาว ไม่มีระบบชลประทาน แต่มีน้ำใช้เพียงพอสำหรับการเกษตร เนื่องจากมีแม่น้ำโขงไหลผ่าน ทำให้มีศักยภาพในการผลิตทางการเกษตร ภาคกลางเป็นพื้นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การเพาะปลูก สินค้าที่สำคัญคือ ข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง ส่วนทางภาคเหนือและภาคกลางจรดใต้ปลูกยางพารา และกาแฟปลูกมากทางภาคใต้ ในปัจจุบันรัฐบาล สปป.ลาว เปิดโอกาสให้นักลงทุนต่างชาติเข้าไปลงทุนทำธุรกิจใน 3 รูปแบบ คือ เช่าที่ดินจากรัฐ การเกษตรแบบราษฎรในท้องถิ่นมีส่วนร่วม และปลูกพืชภายใต้สัญญาสัมปทาน ทำให้พื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้น

วิระยุทธ ทนทาน (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมสมรรถนะการทำธุรกิจของผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย-ลาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อรองรับการบูรณาการประชาคมอาเซียน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการส่งเสริมสมรรถนะการทำธุรกิจที่มีผลต่อการสร้างความเข้มแข็งของผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย-สปป.ลาว และปัญหาอุปสรรคของผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย-สปป.ลาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อรองรับการบูรณาการประชาคมอาเซียน พบว่า ปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมสมรรถนะการทำธุรกิจประกอบด้วย 1) ความสามารถเชิงสมรรถนะส่วนบุคคล ได้แก่ ความรอบรู้ ความคิดสร้างสรรค์ และการสร้างองค์ความรู้ 2) ความสามารถเชิงสมรรถนะด้านการบริหาร ได้แก่ ภาวะผู้นำ ความสัมพันธ์ของทีมงาน และการพัฒนาทุนมนุษย์ 3) ความสามารถเชิงสมรรถนะด้านอาชีพ ได้แก่ การถ่ายโอนความรู้ การพัฒนาเส้นทางอาชีพ และการบริหารการเปลี่ยนแปลง 4) ด้านสภาพแวดล้อมการดำเนินงานทางสังคมและวัฒนธรรม เทคโนโลยี ซึ่งต้องมีการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรม พฤติกรรมของผู้บริโภค เพื่อวางแผนกลยุทธ์ให้ทันต่อเหตุการณ์ สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ธุรกิจประสบความสำเร็จ 5) บทบาทของภาครัฐจะช่วยให้ธุรกิจประสบความสำเร็จเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ การให้การสนับสนุน การแก้ปัญหา และการกำหนดนโยบาย ที่สำคัญคือการให้บริการและโครงสร้างพื้นฐาน สิทธิด้านภาษี การแก้ปัญหาด้านการขนส่ง รวมถึงการสนับสนุนของภาครัฐในการร่วมมือกับเพื่อนบ้าน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และการที่มีวัฒนธรรมและลักษณะภูมิศาสตร์ที่คล้ายกัน เป็นโอกาสในการขยายธุรกิจมากขึ้น แต่ยังมีปัญหาอุปสรรคด้านการขนส่ง และกฎ ระเบียบทางการค้า ในส่วนของสภาพปัจจุบันของการค้าชายแดนไทย-สปป.ลาว พบว่ามี 2 รูปแบบ คือ การค้าในระบบและการค้านอกระบบ ปัจจุบันการค้าทางด้านการลงทุนมีมากขึ้น การมีสะพานมิตรภาพไทย-ลาว เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเชื่อมโยงเศรษฐกิจ ประกอบกับผู้ประกอบการเป็นคนในพื้นที่ที่มีประสบการณ์ และมักจะดำเนินการค้าเอง ไม่มีตัวแทน ทำให้มีความสะดวกในการส่งออกมากกว่า

ยุภาพร ศิริบัติ และคณะ (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ธุรกิจเกษตรการค้าชายแดนไทย-ลาว: รูปแบบการพัฒนาความเป็นภาคีหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืนโดยองค์กรชุมชนท้องถิ่น” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยการจัดการธุรกิจเกษตรชายแดนไทย-ลาว โดยองค์กรชุมชนท้องถิ่น กรณีศึกษาชุมชนบ้านฮวก จังหวัดพะเยา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาความเป็นภาคีหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืนโดยองค์กรชุมชนท้องถิ่น โดยผลการศึกษาพบว่าการค้าชายแดนก่อให้เกิดการพัฒนาเครือข่ายด้านองค์กรระหว่างเกษตรกร ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ และผู้บริโภค ในการสร้างความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันดำเนินธุรกิจเกษตร มีการสร้างข้อตกลง กติกา ภายในกลุ่ม การกระจายเงินทุนเพื่อการลงทุนและมีการปันผล โดยให้ความสำคัญกับการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ผู้ประกอบการชายแดน เข้าไปลงทุนใน สปป.ลาว ตามนโยบายการส่งเสริมการทำเกษตรพันธะสัญญา การปลูกและนำเข้าสินค้า เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วลิสง และลูกเดือย และผู้ประกอบการในแขวงไซยะบุรีของ สปป.ลาว มีการนำเข้าสินค้าวัสดุการเกษตรจากประเทศไทย เช่น เครื่องจักรกลการเกษตร ปุ๋ย ดังนั้น ความสำเร็จของการค้าชายแดนโดยองค์กรชุมชน ควรคำนึงถึงรูปแบบการดำเนินงานและกลไกการบริหารจัดการองค์กร สมรรถนะ และความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม กฎ ระเบียบ และการจัดการระหว่างหน่วยงานภาครัฐของทั้งสองประเทศ ที่จะสนับสนุนให้เกิดธุรกิจเกษตรและการค้าชายแดนอย่างยั่งยืน รวมถึง การสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพ โดยกลุ่มเกษตรกรทำหน้าที่เป็นผู้กระจายและสนับสนุนด้านความรู้และเทคโนโลยีให้แก่เกษตรกรของ สปป.ลาว

Rukchanok Chumnanmak (2013) ได้ศึกษาเรื่อง “a social network study of agricultural product import/export entrepreneurs: development strategy towards the ASEAN Economic Community” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเครือข่ายทางสังคมในธุรกิจนำเข้า-ส่งออกสินค้าเกษตรของประเทศไทย ภายใต้ระบบการค้าชายแดนไทย-สปป.ลาว ในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร ซึ่งแสดงให้เห็นถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีผลจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่การค้าชายแดน การศึกษาเน้นกรอบแนวคิดของเครือข่ายทางสังคมและอิทธิพลของโครงสร้างทางธุรกิจในระบบการค้าชายแดนไทย-สปป.ลาว ซึ่งมีอิทธิพลต่อกระบวนการในการตัดสินใจในการค้าชายแดน โดยการศึกษาพบว่า มีหลายปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคล เช่น เพศ อายุ การศึกษา รายได้ ระยะเวลาการทำงาน ความคาดหวังต่อผลกำไร การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ตำแหน่งในองค์กร ปัจจัยด้านสังคมและความสัมพันธ์ทางสังคม เช่น ขนาดของกลุ่ม ประเภทของความสัมพันธ์ ซึ่งมีทั้งความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ที่ดำเนินการฝ่ายเดียว ความสัมพันธ์แบบทวิภาคี และความสัมพันธ์แบบหลายฝ่าย ความสัมพันธ์ที่มั่นคงยั่งยืน และความสัมพันธ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ เช่น การสนับสนุนบนพื้นฐานทรัพยากร และการเป็นเจ้าของทรัพยากร โดยเมืองค์ประกอบของสถาบันที่หลากหลายในการค้าชายแดน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน การบริหารงานจากส่วนกลาง กลุ่มธุรกิจ เครือข่ายผู้ประกอบการ ความเชื่อมโยงทางสังคมจะทำให้ผู้ค้าชายแดนได้รับประโยชน์ สร้างความน่าเชื่อถือ และเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินธุรกิจ

ADB (2012) ได้ศึกษาเรื่อง “agricultural trade facilitation in the Greater Mekong sub region” เพื่อศึกษาเครื่องมือทางการค้าสินค้าเกษตรในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขง พบว่า สปป.ลาว เป็นประเทศสมาชิกกลุ่มแม่น้ำโขงที่มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานที่ใช้เครื่องมือทางสถาบัน สำหรับการพัฒนาภาคการเกษตร และให้ความสำคัญกับบทบาทของภาคเอกชน โดยการทำเกษตรระบบเกษตรพันธะสัญญา ซึ่งเป็นเครื่องมือหลักสำหรับการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตร โดยใน สปป.ลาว มีการดำเนินงานในพื้นที่ 8 แขวงทางภาคเหนือ และมีการให้สัมปทานในพื้นที่ภาคกลาง การส่งเสริมระบบเกษตรพันธะสัญญา มีความสอดคล้องกับนโยบายประเทศที่เรียกว่า 2 บวก 3 คือ เกษตรกรเป็นผู้จัดหาที่ดินและแรงงาน และผู้ประกอบการค้าเป็นผู้สนับสนุนด้านเทคนิค ปัจจัยการผลิต และการเชื่อมโยงด้านการตลาด เป็นเครื่องมือที่เชื่อมโยงเกษตรกรเข้าสู่การตลาด ช่วยให้การพัฒนาภาคการเกษตรมีความยั่งยืนและมีการผลิตที่ปลอดภัยจากสารพิษ สำหรับการปรับปรุงมาตรการทางการค้าชายแดน รัฐบาล สปป.ลาว ควรให้ความสำคัญกับพื้นที่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแขวงไชยบุรี ซึ่งเปรียบเสมือนเมืองคู่มือ ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมืออ่าวต๋าย-เจ้าพระยา-แม่โขง เป็นพื้นที่ที่ดำเนินงานโครงการเกษตรพันธะสัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และถั่วเหลืองร่วมกับประเทศไทย ซึ่งทั้งหน่วยงานภาครัฐของไทยและ สปป.ลาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานท้องถิ่น จำเป็นที่จะต้องสร้างความร่วมมืออำนวยความสะดวกในการค้าสินค้าเกษตรที่ผลิตจาก สปป.ลาว ให้แก่ประเทศไทยเพื่อการแปรรูป

2.2 แนวคิดและทฤษฎี

2.2.1 การค้าชายแดน

การค้าชายแดนมีวิวัฒนาการมาจากการกำหนดเส้นเขตแดนแบ่งพื้นที่การปกครองของประเทศต่าง ๆ ประชากรมีการไปมาหาสู่กัน มีเชื้อชาติ ชนเผ่า ภาษา เหมือนกัน เกิดความสัมพันธ์และขนบธรรมเนียมประเพณี มีการนำผลผลิตมาแลกเปลี่ยนกันเพื่อการดำรงชีพ เริ่มจากปริมาณเพียงเล็กน้อย ต่อมาเมื่อผลผลิตมากขึ้นเกินความต้องการในการดำรงชีพ จึงเริ่มมีการแลกเปลี่ยนผลผลิตเพื่อหวังผลกำไร แต่ครอบคลุมเฉพาะพื้นที่บริเวณแนวชายแดนของประเทศคู่ค้าที่มีเขตแดนติดต่อกัน จึงเกิดเป็นการค้าชายแดน นอกจากนี้ ยังมีการส่งสินค้าผ่านประเทศที่มีชายแดนติดต่อกันไปยังประเทศที่สาม เกิดเป็นสินค้าข้ามแดนด้วย ซึ่งสำนักส่งเสริมการค้าชายแดนและมาตรการพิเศษ

ทางการค้า กรมการค้าต่างประเทศ ได้ให้ความหมายของ “การค้าชายแดน” และ “การค้าผ่านแดน” รวมถึงอธิบายรูปแบบของการค้าชายแดน (ด้านศุลกากรรัฐประเศ, 2557) ไว้ดังนี้

“การค้าชายแดน” หมายถึง การค้าที่เกิดขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ ของประชาชนหรือผู้ประกอบการที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัด อำเภอ หมู่บ้าน ที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้ทำการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างประชาชนที่อยู่อาศัยตามบริเวณชายแดนของทั้งสองฝ่าย โดยมีมูลค่าครั้งละไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่มีความจำเป็นต่อชีวิตประจำวัน เช่น สินค้าอุปโภคบริโภค สินค้าเกษตรบางชนิด และสินค้าที่หาได้จากธรรมชาติ ได้แก่ ของป่า ซากสัตว์ เป็นต้น เป็นการค้าที่มีกรรมวิธีไม่ยุ่งยาก และมีความสะดวกรวดเร็ว การค้าชายแดนมีทั้งที่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยผ่านด่านศุลกากร และลักลอบค้าหรือการค้าที่ผิดกฎหมาย การค้าชายแดนจะช่วยส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากมีต้นทุนค่าขนส่งที่ต่ำกว่าประเทศคู่แข่งอื่น ๆ เป็นแหล่งระบายสินค้าที่ล้นตลาด และเป็นแหล่งในการหาวัตถุดิบที่มีราคาถูกเพื่อป้อนโรงงาน เพื่อลดต้นทุนการผลิต

“การค้าผ่านแดน” หมายถึง การค้าที่เกิดขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ ที่ประชาชนหรือผู้ประกอบการค้าจากประเทศหนึ่ง ส่งผ่านประเทศที่สอง ไปยังประเทศที่สาม หรือจากประเทศที่สาม ผ่านแดนประเทศที่สอง มายังประเทศที่หนึ่ง ทั้งนี้ แต่ละประเทศจะต้องยินยอมให้มีการขนส่งสินค้าผ่านแดนกันได้

สำหรับรูปแบบการค้าชายแดน มีดังนี้

1) นำติดตัวไปบริโภค (consumer trade) เป็นการซื้อ-ขายกันระหว่างประชาชนในบริเวณแนวชายแดนของทั้งสองประเทศ ส่วนมากเป็นสินค้าอุปโภคบริโภค ซึ่งจะดำเนินการซื้อ-ขายกันทุกวัน และไม่สามารถเก็บเป็นสถิติข้อมูลปริมาณการค้าได้

2) การค้าแบบเงินสด (cash) เป็นการซื้อ-ขายกันในบริเวณชายแดน ใช้เงินสด และมีการสำแดงและเสียภาษี ณ ด่านศุลกากรที่ควบคุมพื้นที่นั้น ๆ ผู้ซื้อจะเป็นผู้สำแดงตามระเบียบศุลกากร และมีการเก็บสถิติข้อมูลทางการค้า

3) การค้าแบบขายฝาก (sale on consignment license) เป็นการค้าแบบการให้สินเชื่อซึ่งกันและกัน การค้ารูปแบบนี้ต้องอาศัยความเชื่อใจกัน ซึ่งพ่อค้าชายแดนมีความสามารถในการติดต่อกับพ่อค้าในประเทศเพื่อนบ้าน ดังนั้น ผู้ที่ต้องการจะไปลงทุนทำการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน จะต้องติดต่อกับพ่อค้าชายแดนเพราะจะรู้ข้อมูลต่าง ๆ เป็นอย่างดี และสามารถให้สินเชื่อแก่กันได้

4) การค้าแบบต่างตอบแทน (balance trade) มี 2 รูปแบบ คือ import license คือกรณีที่พ่อค้าในประเทศต้องการซื้อสินค้าและนำสินค้าของประเทศเพื่อนบ้านเข้ามา จะต้องส่งสินค้าของประเทศออกไปก่อน จากนั้นเมื่อมีการนำสินค้าเข้าและสินค้าออกในมูลค่าที่เท่ากันแล้ว ก็จะได้

license เมื่อพ่อค้าที่ทำการค้าได้ license แล้ว จะนำ license ที่ได้ไปส่งสินค้าเข้ามาได้ในมูลค่าที่เท่ากันกับมูลค่าที่ส่งสินค้าออก ประเทศที่ทำการค้าในรูปแบบนี้เพื่อความเสมอภาคทางการค้าและรักษาเงินตรา และเพื่อปกป้องอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในประเทศของตน ประเทศเพื่อนบ้านของไทยที่นิยมใช้วิธีการค้ารูปแบบนี้ คือ สหภาพเมียนมาร์

5) การค้าแบบหักบัญชี (account trade หรือ counter trade) เป็นนโยบายของรัฐบาลเพื่อแก้ไขปัญหาการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากประเทศเพื่อนบ้านเรียกร้อง เพื่อให้การค้าชายแดนเป็นการค้าที่ถูกต้อง จึงคิดรูปแบบการค้าโดยการเปิดบัญชีขึ้นมาบัญชีหนึ่ง โดยรัฐบาลของแต่ละประเทศ หากผู้ค้าคนใดจะทำการค้าต้องมาลงทะเบียนเป็นผู้ค้า และดำเนินการสั่งของเข้ามาแล้วไปตัดหรือหักบัญชีภายหลัง แต่ไม่ประสบความสำเร็จ ปัจจุบันไม่ได้ใช้แล้ว

6) การค้าแบบสากล (normal trade) เป็นการค้าแบบมาตรฐานสากล โดยใช้วิธีการเปิด L/C เป็นรูปแบบการค้าที่นิยมใช้แพร่หลาย

นอกจากนี้ รูปแบบการค้าชายแดน ยังแบ่งเป็นการค้าในระบบและการค้านอกระบบ ดังนี้

1) การค้าชายแดนในระบบ เป็นการค้าที่ต้องผ่านพิธีการศุลกากรทั้งนำเข้าและส่งออก โดยผู้ประกอบการต้องจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการนำเข้าและส่งออก

2) การค้าชายแดนนอกระบบ เป็นการค้าที่ไม่ผ่านระบบพิธีการศุลกากร เนื่องจากเป็นการค้าเล็กน้อยของประชาชนในพื้นที่ชายแดน ส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภคบริโภคที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

ปัจจุบันช่องทางการค้าที่ราชการได้กำหนดไว้ให้สามารถทำการค้าได้ตามกฎหมาย จำแนกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ จุดผ่านแดนถาวร จุดผ่านแดนชั่วคราว และจุดผ่อนปรน (สถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ, 2554; ด้านศุลกากรรัฐประศาสน์, 2557 และสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2550) ดังนี้

1) จุดผ่านแดนถาวร (permanent crossing point)

เป็นจุดผ่านแดนที่เปิดเพื่อการค้า การสัญจรไปมาและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนทั้งสองประเทศ นักท่องเที่ยว และยานพาหนะ สามารถสัญจรไปมาเพื่อการค้า การท่องเที่ยว และอื่น ๆ โดยได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาลทั้งสองประเทศ โดยในส่วนของประเทศไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้ลงนามในประกาศกระทรวงมหาดไทย ตามที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ และมีผลบังคับใช้เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยปกติจุดผ่านแดนถาวรจะถูกกำหนดให้เป็นด่านศุลกากรเสมอ ซึ่งด่านศุลกากรมีความสำคัญยิ่งต่อระบบการค้าระหว่างประเทศและการค้าชายแดน สินค้าที่ผ่านเข้าออกเป็นสินค้าที่ถูกต้องตามกฎหมาย ต้องดำเนินการผ่านพิธีการด่านศุลกากร

2) จุดผ่านแดนชั่วคราว (temporary crossing point)

เป็นจุดผ่านแดนที่มีผู้ร้องขอกระทรวงมหาดไทยให้เปิดเป็นการชั่วคราว เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เป็นการเปิดเพื่อผ่อนผันให้มีการผ่านแดนได้ เพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะภายในช่วงเวลาที่กำหนดไว้แน่นอนเฉพาะกิจ ไม่มีผลกระทบต่อความมั่นคงและความปลอดภัย เมื่อครบกำหนดเวลาหรือบรรลุวัตถุประสงค์แล้ว จะปิดจุดผ่านแดนทันที โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้ลงนามในประกาศกระทรวงมหาดไทย ประกาศเปิดจุดผ่านแดนชั่วคราวตามความเห็นชอบของคณะกรรมการพิจารณาเปิดจุดผ่านแดนของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปัจจุบันไม่มีด้านศุลกากรใดตั้งอยู่ ณ จุดผ่านแดนชั่วคราว

3) จุดผ่อนปรน (check point border trade)

มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านด้านมนุษยธรรม และส่งเสริมความสัมพันธ์ของประชาชนในระดับท้องถิ่น เพื่อการผ่อนปรนให้มีการค้าขายสินค้าอุปโภคบริโภคและยารักษาโรคที่จำเป็น ซึ่งระดับท้องถิ่นของทั้งสองฝ่ายได้เห็นชอบร่วมกัน ทั้งนี้การประกาศเปิดจุดผ่อนปรนเป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด และต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงมหาดไทย ปัจจุบันไม่มีด้านศุลกากรใดตั้งอยู่ ณ จุดผ่อนปรน

นอกจากนี้ ยังมีจุดผ่านแดนสำรองหรือช่องทางการค้าแบบธรรมชาติ (natural pass) เป็นจุดที่ประชาชนทั้งสองประเทศใช้ผ่านเข้าออกอย่างไม่เป็นทางการ

2.2.2 เกษตรพันธะสัญญา

ระบบเกษตรพันธะสัญญา (contract farming) เป็นแนวคิดที่มุ่งก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน เป็นระบบเกษตรกรรมที่มุ่งเน้นให้การพัฒนาธุรกิจมีระบบครบวงจรการผลิต วัตถุประสงค์หลักของธุรกิจแบบเกษตรพันธะสัญญามีหลายประการ เช่น เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร โดยการปรับปรุงคุณภาพสินค้าและเพื่อให้ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยลดลง การนำการบริหารจัดการและเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิต เพื่อก่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาด มีการวางแผนการผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด (พอพันธ์ อูยานนท์ และอภิญา วนเศรษฐ, 2556) เกษตรพันธะสัญญาก่อให้เกิดประโยชน์แก่เกษตรกรในการสร้างมูลค่าเพิ่มเพิ่มทักษะการบริหารจัดการ ใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ และมีตลาดแน่นอน ระบบการทำเกษตรพันธะสัญญาในประเทศไทยในปัจจุบัน มีพัฒนาการมาจากการทำเกษตรแบบครบวงจร ที่แพร่หลายมากในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (2530-2534) ซึ่งภาครัฐส่งเสริมให้มีการทำการเกษตรแบบพันธะสัญญาร่วมกัน 4 ฝ่าย ประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคธุรกิจการเงินที่เป็นแหล่งทุนเกษตรกร และผู้ประกอบการด้านธุรกิจการเกษตร เกิดเป็นแผนประสานความร่วมมือสี่ภาค เพื่อพัฒนาการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร หรือเรียกแบบไม่เป็นทางการว่า “โครงการสี่ประสาน”

ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของผู้บริโภคที่เน้นเรื่องความปลอดภัย ผู้ประกอบการต้องคำนึงถึงวัตถุดิบที่ใช้ในอุตสาหกรรมอาหารมากขึ้น รวมถึง ความต้องการให้มีการบริหารจัดการวัตถุดิบป้อนโรงงานอย่างสม่ำเสมอ มีคุณภาพดี ราคาเหมาะสม ทำให้เกิดเป็นแนวคิดสร้างระบบความร่วมมือกับเกษตรกรรายย่อย นอกจากภาครัฐจะส่งเสริมให้มีการทำการเกษตรแบบพันธะสัญญาในประเทศแล้ว ยังมีการส่งเสริมให้ภาคเอกชนไทย ไปทำการเกษตรแบบพันธะสัญญากับเกษตรกรในประเทศเพื่อนบ้านด้วย (วิทยากร สุวรรณเรืองศรี และคณะ, 2556)

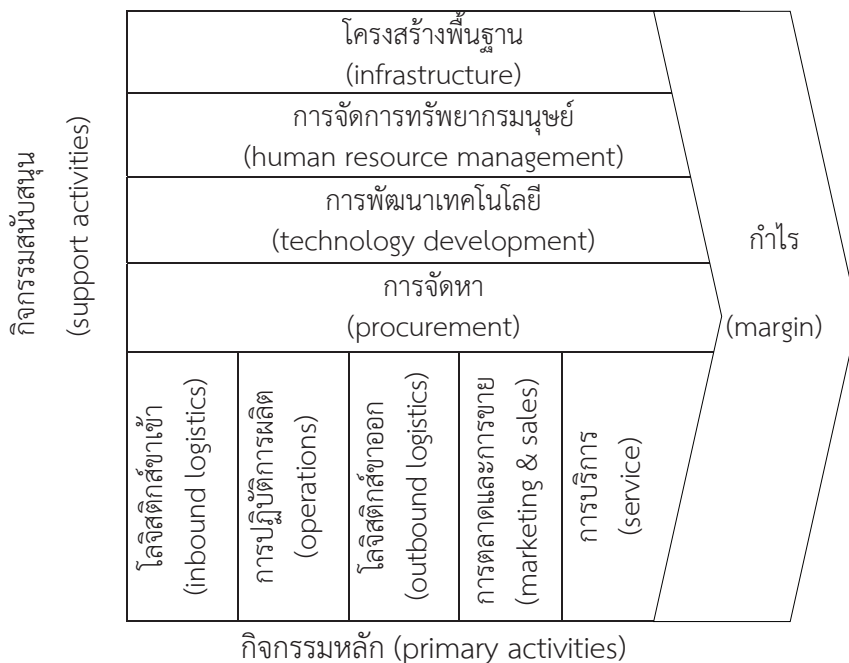
วิทยากร สุวรรณเรืองศรี และคณะ (2556) ได้ให้ความหมายของ “เกษตรพันธะสัญญา” ว่าหมายถึง “การทำสัญญาต่างตอบแทนที่สร้างขึ้นระหว่างเกษตรกรและบริษัท โดยการตกลงกันไว้ล่วงหน้า ให้เกษตรกรต้องผลิตผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งอาจเป็นพืชหรือสัตว์ก็ตามแต่จะตกลงกัน และเกษตรกรจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรนั้นให้แก่บริษัทตามวิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ล่วงหน้าแล้วในสัญญา”

สำหรับรูปแบบการทำเกษตรพันธะสัญญาในประเทศไทยมี 3 รูปแบบ (วิทยากร สุวรรณเรืองศรี และคณะ, 2556) ได้แก่ 1) การทำการเกษตรแบบมีสัญญาจ้างผลิต โดยเกษตรกรจัดเตรียมพื้นที่ตามคำแนะนำของบริษัท และบริษัทจัดหาพันธุ์หรือปัจจัยการผลิต ซึ่งเกษตรกรจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและคำแนะนำของบริษัท เมื่อผลผลิตได้ตามที่บริษัทต้องการ จะมารับผลผลิตตามจำนวนและราคาที่ได้ตกลงกันไว้ล่วงหน้า 2) ทำการเกษตรแบบมีสัญญาประกันราคา โดยเกษตรกรเตรียมพื้นที่ตามที่บริษัทแนะนำ และบริษัทจัดหาพันธุ์ ปัจจัยการผลิต ให้กับเกษตรกร ซึ่งเกษตรกรต้องทำการผลิตตามคำแนะนำของบริษัท และบริษัทจะมารับผลผลิตในราคาประกันตามสัญญาหรือเงื่อนไขที่ตกลงกัน และ 3) การทำการเกษตรแบบมีสัญญาประกันตลาด โดยเกษตรกรต้องจัดเตรียมพื้นที่ตามที่บริษัทกำหนด สำหรับพันธุ์และปัจจัยการผลิต เกษตรกรอาจจะใช้ที่บริษัทจัดหาให้หรือจัดหาเอง แต่ต้องปฏิบัติตามคำแนะนำของบริษัท และบริษัทเป็นผู้รับซื้อผลผลิตในราคาตลาด

2.2.3 แนวคิดการวิเคราะห์สถานะแวดล้อมภายในด้วย value chain

การวิเคราะห์สถานะแวดล้อม หรือการวิเคราะห์ห่วงโซ่แห่งคุณค่า ตามแนวคิดของ Michael E. Porter ซึ่งได้นำเสนอแบบจำลองห่วงโซ่คุณค่า (value chain model) ไว้ในหนังสือ competitive advantage: creating and sustaining superior performance เมื่อปี 2528 (Porter, 1985) เป็นการวิเคราะห์โครงสร้างงานภายในองค์กร เพื่อหาจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร โดยแบ่งเป็นกิจกรรมหลัก (primary activities) และกิจกรรมสนับสนุน โดยกิจกรรมหลักประกอบด้วย 1) โลจิสติกส์ขาเข้า (inbound logistics) เป็นกิจกรรมในการจัดหาและนำวัตถุดิบที่เป็นปัจจัยการผลิตเข้าสู่กิจการ 2) การปฏิบัติการ (operations) เป็นกิจกรรมที่เปลี่ยนปัจจัยการผลิตเป็นผลิตภัณฑ์สุดท้าย นำไปสู่ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพดีขึ้น 3) โลจิสติกส์ขาออก (outbound logistics)

เป็นการจัดส่งสินค้าสำเร็จรูปออกสู่ตลาด 4) การตลาดและการขาย (marketing and sales) ซึ่งประกอบด้วยส่วนประสมผลิตภัณฑ์ การตั้งราคา การส่งเสริมการตลาด และช่องทางจัดจำหน่าย และ 5) การบริการ (services) ซึ่งต้องให้ความสำคัญกับการบริการลูกค้า ในส่วนของกิจกรรมสนับสนุน ประกอบด้วย 1) การจัดการทรัพยากร (procurement) ซึ่งประกอบด้วย วัตถุดิบ วัสดุ ปัจจัยการผลิตที่ใช้ในกระบวนการผลิต รวมถึง เครื่องจักร อาคาร เป็นต้น 2) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (human resource management) ได้แก่ กิจกรรมการสรรหา คัดเลือก ฝึกอบรม เป็นต้น 3) การพัฒนาเทคโนโลยี (technology development) เป็นกิจกรรมการสร้างคุณค่าในองค์กรและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ 4) โครงสร้างพื้นฐานขององค์กร (infrastructure) ได้แก่ กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเงิน บัญชี การจัดการทั่วไป เป็นต้น (ภาพที่ 2.1)

ภาพที่ 2.1: ปัจจัยพื้นฐานของห่วงโซ่คุณค่าของ Michael E. Porter

ที่มา : Porter, M. E. 1985

2.2.4 แนวคิดการวิเคราะห์สถานะแวดล้อมภายในด้วย 7S' McKinsey Model

เป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ประเมินสมรรถนะขององค์กร เพื่อหาจุดแข็งและจุดอ่อน ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

- 1) กลยุทธ์องค์กร (strategy)
- 2) โครงสร้างองค์กร (structure)
- 3) ระบบการปฏิบัติงาน (system)
- 4) พนักงาน (staff)

- 5) ทักษะ (skills)
- 6) รูปแบบการบริหารของผู้บริหาร (style)
- 7) ค่านิยมร่วม (shared values)

2.2.5 แนวคิดการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายนอกด้วย PESTE

เป็นการวิเคราะห์โอกาสและอุปสรรคขององค์การ โดยพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อหน่วยงานทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งที่เป็นโอกาสและภัยคุกคาม (จตุพร สังขวรรณ, 2557) ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ปัจจัยด้านการเมือง (political: p) เป็นการวิเคราะห์นโยบายและกฎหมายต่าง ๆ ภาครัฐ
- 2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (economic: e) เป็นการวิเคราะห์เศรษฐกิจระดับจุลภาคและมหภาค
- 3) ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม (socio-cultural: S) เป็นการวิเคราะห์สภาวะทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นเรื่องพฤติกรรมของคนสมัยใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไป
- 4) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (technological: t) เป็นการวิเคราะห์สภาพการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีที่จะมีผลต่อการผลิตสินค้าหรือบริการ
- 5) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (environmental: e) เป็นการวิเคราะห์สภาพการเปลี่ยนแปลงในด้านสิ่งแวดล้อมที่จะมีผลต่อการผลิตสินค้าหรือบริการ เช่น ภาวะโลกร้อน น้ำท่วม ภัยแล้ง เป็นต้น

2.2.6 การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายนอกด้วย five forces model

เป็นแนวคิดของ Michael E. Porter เพื่อวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขัน (จตุพร สังขวรรณ, 2557) ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

- 1) การแข่งขันภายในอุตสาหกรรม/ธุรกิจเดียวกัน (rivalry among existing firms) เป็นการวิเคราะห์คู่แข่งทั้งหมดที่อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกัน เช่น ขนาดคู่แข่ง อัตรากำลัง กลยุทธ์ การแข่งขัน และส่วนแบ่งตลาด
- 2) อำนาจการต่อรองของลูกค้า (bargaining power of buyers) เป็นการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงอำนาจการต่อรองของลูกค้าว่ามีมากน้อยเพียงใด หากในทางธุรกิจมีการแข่งขันมาก ผู้บริโภคจะมีอำนาจในการต่อรองมาก ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อส่วนแบ่งตลาด
- 3) อำนาจการต่อรองของผู้จำหน่ายวัตถุดิบ (bargaining power of supplier) เป็นการวิเคราะห์ผู้จำหน่ายวัตถุดิบ หากการผลิตมีผู้จำหน่ายวัตถุดิบน้อยราย จะมีความเสี่ยงสูง ผลกระทบสูง
- 4) คู่แข่งรายใหม่ (threat of new entrants) เป็นการวิเคราะห์ความยากง่ายในการเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่ หากผู้ประกอบการรายใหม่เข้าสู่ตลาดได้ง่ายอาจส่งผลกระทบต่อธุรกิจ
- 5) สินค้าทดแทน (threat of substitutes products or services) เป็นการวิเคราะห์สินค้าหรือบริการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

2.2.7 แนวคิดการวิเคราะห์ SWOT

การวิเคราะห์ SWOT ริเริ่มโดยอัลเบิร์ต ฮัมฟรีย์ (Albert Humphrey) จากการวิจัยที่จัดขึ้นที่สถาบันวิจัยสแตนฟอร์ด (Stanford Research Institute : SRI) ในช่วงปี 1960-1970 เพื่อค้นหาข้อผิดพลาดจากการดำเนินงานที่ทำให้บริษัทล้มเหลว และคิดค้นระบบใหม่เพื่อการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการ การค้นหาว่าอะไรคือสิ่งที่ดีและอะไรคือสิ่งที่ไม่ดีในการดำเนินงาน อะไรคือสิ่งที่ดีและไม่ดีในปัจจุบันและอนาคต สิ่งที่ดีในปัจจุบันคือสิ่งที่มีความพึงพอใจ (satisfactory) สิ่งที่ดีในอนาคตคือโอกาส (opportunity) สิ่งที่ไม่ดีในปัจจุบันคือความผิดพลาด (fault) และสิ่งที่ไม่ดีในอนาคตคืออุปสรรค (threat) หรือเรียกว่า SOFT และต่อมาได้พัฒนาเป็น SWOT (Albert, 2005) ปัจจุบันการวิเคราะห์ SWOT หรือเรียกว่าการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ หรือการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม เป็นเครื่องมือในการประเมินสถานการณ์สำหรับองค์กรหรือโครงการ ซึ่งช่วยผู้บริหารกำหนดจุดแข็งและจุดอ่อนจากสภาวะแวดล้อมภายใน โอกาสและข้อจำกัดจากสภาวะแวดล้อมภายนอก ตลอดจนผลกระทบที่มีศักยภาพจากปัจจัยเหล่านี้ต่อการทำงานขององค์กร (วิกิพีเดีย, 2558) (ดังตารางที่ 2.1) โดยในการศึกษาวิจัยนี้ นำแนวคิดการวิเคราะห์ SWOT มาประยุกต์ใช้เพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัด ในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร การผลิต การรวบรวม การแปรรูป และการกระจายสินค้า และการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตรกับ สปป.ลาว ของสหกรณ์การเกษตร

ตารางที่ 2.1: แนวคิดการวิเคราะห์ SWOT Matrix

	สนับสนุนสู่ความสำเร็จ (helpful to achieving objective)	อุปสรรคต่อความสำเร็จ (harmful to achieving objective)
สภาวะแวดล้อมภายใน (internal origin)	จุดแข็ง (strengths)	จุดอ่อน (weaknesses)
สภาวะแวดล้อมภายนอก (external origin)	โอกาส (opportunities)	ข้อจำกัด (threats)

โดยทั่วไปการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธี SWOT จะสามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อให้ข้อเสนอแนะและกลยุทธ์ต่าง ๆ โดยการจับคู่ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก เป็นเทคนิคการวิเคราะห์โดย TOWS Matrix ซึ่งเป็นกระบวนการกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาองค์กร ในการสังเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อน ให้เน้นทรัพยากรภายในองค์กร เช่น การดำเนินงาน การเงิน การตลาด โดยนำปัจจัยที่เป็นจุดแข็งใส่ในช่อง S ในตาราง TOWS Matrix และปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนใส่ในช่อง W ต่อมาคือการสังเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมภายนอก ได้แก่ โอกาสและข้อจำกัด โดยวิเคราะห์ทั้งด้าน

เศรษฐกิจ สังคม การเมือง สภาพพื้นที่ (demographic) สินค้า เทคโนโลยี ตลาด และการแข่งขัน และนำปัจจัยที่เป็นโอกาสใส่ในช่อง O และปัจจัยที่เป็นข้อจำกัดใส่ในช่อง T สุดท้ายคือการจับคู่พัฒนา กลยุทธ์ และกำหนดกลยุทธ์ทางเลือก เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร (Wehrich, 1982) (ตารางที่ 2.2) ดังนี้

- 1) กลยุทธ์ SO เป็นกลยุทธ์ที่ใช้จุดแข็งขององค์กรเพื่อให้ได้ประโยชน์จากโอกาสที่มี เป็นกลยุทธ์เพื่อเพิ่มความสามารถในการพัฒนาองค์กร โดยการให้เร่งรัดขยายเพิ่ม
- 2) กลยุทธ์ WO เป็นกลยุทธ์ที่พยายามจะลดจุดอ่อนให้น้อยที่สุด และเพิ่มโอกาสให้มากที่สุด เป็นการเอาชนะจุดอ่อนภายใน โดยใช้โอกาสจากปัจจัยภายนอกมากำหนดเป็นกลยุทธ์ เพื่อเพิ่มความสามารถในการพัฒนาองค์กร โดยให้แสวงหาโอกาสใหม่
- 3) กลยุทธ์ ST เป็นกลยุทธ์ที่ใช้จุดแข็งขององค์กรเพื่อเอาชนะอุปสรรคที่เป็นปัจจัยแวดล้อมภายนอก เป็นกลยุทธ์เพื่อเพิ่มความสามารถในการพัฒนาองค์กร โดยให้ปรับปรุงส่งเสริมและสนับสนุนเพิ่มเติม
- 4) กลยุทธ์ WT เป็นวิธีที่จะทำให้เกิดจุดอ่อนและข้อจำกัดน้อยที่สุด ต้องต่อสู้เพื่อให้อยู่รอด หรือตัดทอน หรือยกเลิกการดำเนินงานนั้น ๆ

ตารางที่ 2.2: เทคนิคการวิเคราะห์กลยุทธ์โดย TOWS Matrix

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง (strength: S)	จุดอ่อน (weakness: W)
โอกาส (opportunity: O)	SO ให้เร่งรัดขยายเพิ่ม	WO ให้แสวงหาโอกาสใหม่
ข้อจำกัด (threat: T)	ST ให้ปรับปรุง สนับสนุนเพิ่มเติม	WT ให้พิจารณาตัดทอน หรือยกเลิก

บทที่ 3

สภาพพื้นที่ การผลิต การค้า และการคมนาคมขนส่ง ในพื้นที่ชายแดนไทย-สปป.ลาว

3.1 สภาพพื้นที่ชายแดนไทย - สปป.ลาว

ประเทศไทยมีพื้นที่ 513,115 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 321 ล้านไร่ มีพื้นที่เขตติดต่อกับ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว หรือ สปป.ลาว (The Lao People's Democratic Republic: Lao PDR) บริเวณภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 12 จังหวัด ประกอบด้วย เชียงราย น่าน พะเยา อุดรดิตถ์ พิษณุโลก เลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี (ดังภาพที่ 3.1) โดยพื้นที่ 12 จังหวัด มีเนื้อที่จำนวน 95,655 ตารางกิโลเมตร หรือ 59.78 ล้านไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2558) มีพรมแดนติดกับ สปป.ลาว เป็นระยะทางประมาณ 1,810 กิโลเมตร โดยเป็นพื้นที่ทางบกระยะทาง 702 กิโลเมตร และพื้นที่ทางน้ำ 1,108 กิโลเมตร

ภาพที่ 3.1: แผนที่เขตติดต่อระหว่างประเทศไทยและ สปป.ลาว

ลักษณะทางกายภาพโดยทั่วไปของพื้นที่ชายแดนไทย-สปป.ลาว ทางภาคเหนือเป็นภูเขา สลับซับซ้อน มีแม่น้ำหลายสายเชื่อมต่อกับแม่น้ำโขง ซึ่งเป็นแนวกันพรมแดนไทย-สปป.ลาว เช่น แม่น้ำกกที่ไหลลงสู่แม่น้ำโขงที่อำเภอเชียงแสน แม่น้ำอิงที่ไหลลงสู่แม่น้ำโขงที่อำเภอเชียงของ จังหวัด เชียงราย และแม่น้ำรวกซึ่งมีต้นกำเนิดจากประเทศเมียนมาร์ เข้าสู่ประเทศไทยที่อำเภอแม่สายและ ไหลลงสู่แม่น้ำโขงที่อำเภอเชียงแสน เป็นบริเวณที่เรียกว่า “สบรวก” เนื่องจากเป็นบริเวณที่ประเทศไทย เมียนมาร์ และ สปป.ลาว มาบรรจบกัน รู้จักในนาม “สามเหลี่ยมทองคำ” เป็นบริเวณที่ผลิตฝิ่นยาสูบ ที่ใหญ่ที่สุดในโลก (เวซพล อ่อนละมัย, 2558) ส่วนลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ชายแดนไทย-สปป.ลาว ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีลักษณะเป็นเทือกเขาสูง ทางตอนใต้ของภาคมีพื้นที่เขตติดต่อ 3 ประเทศ คือ ไทย กัมพูชา และ สปป.ลาว เรียกว่า “สามเหลี่ยมมรกต” โดยเป็นพื้นที่ของประเทศไทย ที่อำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี พื้นที่แขวงจำปาสักใน สปป.ลาว และจังหวัดพระวิหาร ในประเทศกัมพูชา

หากแบ่งพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวทิวเขาภูพาน ซึ่งทอดตามแนวทิศตะวันออกเฉียงใต้ และตะวันตกเฉียงเหนือ จะแบ่งได้เป็นอีสานตอนบนหรืออีสานเหนือ และอีสานตอนล่างหรือ อีสานใต้ โดยพื้นที่ทางอีสานเหนือจะอยู่ในแอ่งสกลนคร เป็นบริเวณที่ราบระหว่างด้านเหนือของ เทือกเขาภูพานกับแม่น้ำโขง มีลำน้ำสายต่าง ๆ ที่ไหลจากเขตที่สูงของเทือกเขาภูพานไปทางทิศเหนือ และทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ไหลลงสู่แม่น้ำโขง โดยจังหวัดทางอีสานเหนือที่มีเขตติดต่อกับ สปป.ลาว ได้แก่ เลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม และมุกดาหาร นอกจากนี้ พื้นที่ทางอีสานเหนือยังมีลำน้ำ ที่เชื่อมต่อภาคการเกษตร เช่น ลำน้ำพุง ซึ่งมีต้นกำเนิดจากเขตเทือกเขาภูพาน ไหลผ่านจังหวัดสกลนคร ลงสู่แม่น้ำโขงที่อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม แม่น้ำสงครามไหลผ่านจังหวัดสกลนคร อุตรธานี ไปบรรจบกับแม่น้ำโขงที่อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญมากด้านการเกษตร

สำหรับเขตพื้นที่ชายขอบลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งเริ่มจากทิวเขาเพชรบูรณ์ 1 ในพื้นที่จังหวัดเลย ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำเหืองที่ไหลผ่านอำเภอด่านซ้ายและอำเภอท่าลี่ ไปบรรจบกับแม่น้ำโขง ที่อำเภอเชียงคาน เชื่อมต่อกับแม่น้ำโขงซึ่งเป็นแนวพรมแดนไทย-สปป.ลาว จากจังหวัดเลย ผ่านหนองคาย บึงกาฬ นครพนม จนถึงอำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร เป็นระยะทางชายขอบ แม่น้ำโขง ในพื้นที่แอ่งสกลนครประมาณ 500 กิโลเมตร นอกจากนี้ แม่น้ำเหืองยังมีลำน้ำสาขา อีกหลายสาย จึงเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ ส่วนอีสานใต้อยู่ในบริเวณแอ่งโคราช ซึ่งเป็นบริเวณ แม่น้ำชีและแม่น้ำมูล มีพื้นที่ที่เป็นที่ราบลูกคลื่นและที่ราบต่ำกันแอ่งโคราช บริเวณกว้างใหญ่รอบทุ่งกุลาร้องไห้ เป็นพื้นที่เกษตรกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งทุ่งนา โดยมีพื้นที่จังหวัดเขตติดต่อกับ สปป.ลาว ได้แก่ อานาจเจริญและอุบลราชธานี (มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2552) ดังนั้น สภาพพื้นที่ ชายแดน ไทย-สปป.ลาว จึงเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำเกษตร

สำหรับ สปป.ลาว ตั้งอยู่ใจกลางคาบสมุทรอินโดจีน มีเนื้อที่ 236,800 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 148 ล้านไร่ ประมาณครึ่งหนึ่งของประเทศไทย มีประชากรประมาณ 6.7 ล้านคน เป็นประชากรภาคการเกษตรประมาณ 4.05 ล้านคน แบ่งเขตการปกครองแบ่งเป็น 1 นครหลวง ได้แก่ นครหลวงเวียงจันทน์ และ 17 แขวง ได้แก่ พงสาลี หลวงน้ำทา บ่อแก้ว หัวพัน หลวงพระบาง เชียงขวาง อุดมไซ ไชยะบุรี เวียงจันทน์ บริคำไฮย คำม่วน สะหวันนะเขต สาละวัน จำปาสัก เซกอง อັดตะปือ และ ไชยสมบูรณ โดยเขตพิเศษไชยสมบูรณ มีคำสั่งยุบเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2549 โดยนำพื้นที่เมืองต่าง ๆ ไปรวมกับแขวงเชียงขวางและแขวงเวียงจันทน์ แต่ได้มีประกาศให้เขตพิเศษไชยสมบูรณเป็นแขวงใหม่ แขวงที่ 17 เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2557

ในด้านสภาพพื้นที่ของ สปป.ลาว เป็นภูเขาและที่ราบสูงประมาณร้อยละ 70 และเป็นที่ยาวยร้อยละ 30 โดยพื้นที่ทางภาคเหนือเป็นเขตภูเขาสูง พื้นที่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ไปจนถึงชายแดนกัมพูชาเป็นเขตที่ราบสูง และพื้นที่ทางตอนกลางและทิศตะวันตกของประเทศตามแนวชายฝั่งแม่น้ำโขงและแม่น้ำต่าง ๆ เป็นเขตที่ราบลุ่ม เป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์และเป็นอยู่อาศัยของประเทศ ซึ่งเริ่มจากพื้นที่บริเวณตอนใต้ของแม่น้ำโขง บริเวณที่ราบลุ่มเวียงจันทน์ ผ่านที่ราบลุ่มสะหวันนะเขต และที่ราบจำปาสัก ไปจนถึงชายแดนกัมพูชา โดย สปป.ลาว มีแม่น้ำโขงไหลผ่านเป็นระยะทาง 1,835 กิโลเมตร เป็นแม่น้ำสายสำคัญในการทำเกษตรกรรมและประมง และยังมีลำน้ำสายต่าง ๆ ไหลลงสู่แม่น้ำโขงอีก 13 สาย แม่น้ำเหล่านี้นอกจากจะให้ประโยชน์ทางการเกษตร ยังใช้เป็นแหล่งผลิตไฟฟ้าสำหรับภายในประเทศและขายให้ประเทศเพื่อนบ้านด้วย

หากแบ่งพื้นที่ประเทศทางภูมิศาสตร์ของ สปป.ลาว แบ่งได้เป็น 3 ภาค ได้แก่ พื้นที่ภาคเหนือ ตั้งแต่แขวงพงสาลีถึงแขวงเชียงขวาง โดยสภาพพื้นที่เป็นภูเขาถึงร้อยละ 80 พื้นที่ภาคกลางตั้งแต่แขวงเวียงจันทน์ถึงแขวงบริคำไฮย สภาพพื้นที่เป็นภูเขาประมาณร้อยละ 20 และพื้นที่ภาคใต้ ตั้งแต่แขวงคำม่วนจนถึงแขวงจำปาสัก สภาพพื้นที่เป็นภูเขาประมาณร้อยละ 30 โดยภาพรวมทั้งประเทศเป็นพื้นที่ภูเขา 1 ใน 3 ของประเทศ ดังนั้น พื้นที่ของ สปป.ลาว ชายแดนที่ติดต่อกับประเทศไทย จึงเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการทำการเกษตร โดย สปป.ลาว เป็นประเทศที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล มีพื้นที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน 5 ประเทศ โดยทิศเหนือติดกับประเทศจีน มีระยะทางประมาณ 505 กิโลเมตร ทิศตะวันออกเฉียงเหนือติดกับประเทศเมียนมาร์ มีระยะทางประมาณ 235 กิโลเมตร ทิศตะวันออกติดกับประเทศเวียดนาม มีระยะทางประมาณ 2,130 กิโลเมตร ทิศใต้ติดกับประเทศกัมพูชา มีระยะทางประมาณ 541 กิโลเมตร และทิศตะวันตกติดกับประเทศไทย มีระยะทางประมาณ 1,810 กิโลเมตร โดยมีพื้นที่ติดกับประเทศไทย 9 แขวง ได้แก่ บ่อแก้ว ไชยะบุรี เวียงจันทน์ นครหลวงเวียงจันทน์ บริคำไฮย คำม่วน สะหวันนะเขต สาละวัน และจำปาสัก ด้านการคมนาคมขนส่งจากไทยผ่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว ข้ามแม่น้ำโขง 4 แห่ง ได้แก่ สะพานฯ แห่งที่ 1 หนองคาย-เวียงจันทน์ สะพานฯ แห่งที่ 2 มุกดาหาร-สะหวันนะเขต สะพานฯ แห่งที่ 3 นครพนม-คำม่วน สะพานฯ แห่งที่ 4

เชียงราย-บ่อแก้ว และในปี 2559 จะสร้างสะพานฯ แห่งที่ 5 บึงกาฬ-บริคำไชย และมีแผนจะสร้างสะพานฯ แห่งที่ 6 อุบลราชธานี-สาละวัน

สำหรับสภาพพื้นที่จังหวัดชายแดนไทย-สปป.ลาว ในพื้นที่ศึกษา 8 จังหวัด มีดังนี้

1) จังหวัดเชียงราย – แควงบ่อแก้ว

จังหวัดเชียงรายมีพื้นที่ประมาณ 11,678.369 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 7,290,000 ไร่ มีประชากร 1,207,699 คน การปกครองแบ่งออกเป็น 18 อำเภอ 124 ตำบล 1,751 หมู่บ้าน ประกอบด้วย อำเภอเมืองเชียงราย เวียงชัย เชียงของ เทิง พาน ป่าแดด แม่จัน เชียงแสน แม่สาย แม่สรวย เวียงป่าเป้า พญาเม็งราย เวียงแก่น ขุนตาล แม่ฟ้าหลวง แม่ลาว เวียงเชียงรุ้ง และดอยหลวง สภาพภูมิประเทศเป็นเทือกเขาสูง มีพื้นที่ราบเป็นหย่อม ๆ ในระหว่างหุบเขาและตามลุ่มน้ำสำคัญ ๆ

จังหวัดเชียงรายมีที่ตั้งอยู่บริเวณรอยต่อ 3 ประเทศคือ ไทย เมียนมาร์ และ สปป.ลาว เป็นจังหวัดประตูสู่ประเทศเมียนมาร์ สปป.ลาว และจีนตอนใต้ มีพื้นที่เขตติดต่อกับ สปป.ลาว เป็นระยะทางประมาณ 180 กิโลเมตร (สำนักงานจังหวัดเชียงราย, 2558) และมีชายแดนติดกับประเทศเมียนมาร์ ประมาณ 130 กิโลเมตร พื้นที่ด้านทิศเหนือติดกับเมืองสาตและจังหวัดท่าขี้เหล็ก ของรัฐฉานประเทศเมียนมาร์ และแควงบ่อแก้วของ สปป.ลาว ทิศตะวันออกติดกับแขวงอุดมไซของ สปป.ลาว สำหรับพื้นที่เขตติดต่อกับ สปป.ลาว ส่วนใหญ่ติดกับแควงบ่อแก้ว

แควงบ่อแก้ว สปป.ลาว มีพื้นที่ประมาณ 6,196 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 3,872,500 ไร่ มีประชากรประมาณ 165,661 คน (จากการสำมะโนประชากรปี 2548) แบ่งเขตการปกครองเป็น 5 เมือง 335 หมู่บ้าน ประกอบด้วย เมืองห้วยทราย (เมืองหลวง) เมืองเมิง เมืองปากทา เมืองผาอุดม และเมืองต้นผึ้ง ลักษณะพื้นที่เป็นภูเขาสลับซับซ้อน พื้นที่ประมาณร้อยละ 90 เป็นภูดอย ใช้ในการทำไร่ เป็นแขวงที่มีทรัพยากรที่ดินจำนวนมาก เช่น พลอย และมีชื่อเสียงด้านอัญมณี อยู่ห่างจากชายแดนประเทศจีนเพียงประมาณ 100 กิโลเมตร โดยมีแม่น้ำโขงกั้นระหว่างจังหวัดเชียงรายและแควงบ่อแก้ว เป็นระยะทาง 90 กิโลเมตร (วิกิพีเดีย, 2558)

2) จังหวัดน่าน – แควงไชยะบุรี

จังหวัดน่านมีพื้นที่ประมาณ 11,472.072 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 7,170,045 ไร่ มีประชากร 478,264 คน แบ่งการปกครองเป็น 15 อำเภอ 99 ตำบล 890 หมู่บ้าน ประกอบด้วย อำเภอสองแคว พังซาง เฉลิมพระเกียรติ เชียงกลาง ท่าวังผา ปัว บ่อเกลือ บ้านหลวง เมืองน่าน สันติสุข ภูเพียง แม่จริม เวียงสา นาน้อย และนาหมื่น ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อน เป็นแนวเหนือ-ใต้ ส่วนพื้นที่ราบจะอยู่บริเวณตอนกลางของจังหวัด และตามลุ่มน้ำต่าง ๆ มีแม่น้ำ

ที่สำคัญคือแม่น้ำน่าน และแม่น้ำสาขาหลายแห่ง เช่น ลำน้ำสา ลำน้ำว้า ลำน้ำปัว พื้นที่ทิศเหนือ บริเวณอำเภอบ่อเกลือติดกับเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงฮ่อน-หงสา ของ สปป.ลาว ทิศตะวันออกบริเวณ อำเภอเวียงสาติดกับแขวงไชยะบุรี

แขวงไชยะบุรี สปป.ลาว มีพื้นที่ประมาณ 16,389 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 10,243,125 ไร่ มีประชากรประมาณ 382,200 คน แบ่งเขตการปกครองเป็น 11 เมือง 474 หมู่บ้าน ได้แก่ เมืองไชยะบุรี (เมืองหลวง) เมืองคอบ เมืองเชียงฮ่อน เมืองเงิน เมืองหงสา เมืองเพียง เมืองทุ่งมีชัย เมืองปากลาย เมืองแก่นท้าว เมืองบ่อแต่น และเมืองไชยสถาน สภาพพื้นที่เป็นป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ พื้นที่โดยทั่วไป เป็นภูเขาและที่ราบสูง เป็นแขวงที่มีการทำไม้สูงจำนวนมาก อยู่ห่างจากท่าเรือเพียง 1 กิโลเมตร จึงมีการเข้าไปมาของคนไทยและคนลาวได้ง่าย มีพื้นที่เขตติดต่อกับประเทศไทยเป็นระยะทาง 645 กิโลเมตร โดยติดต่อกับพื้นที่ 6 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย พะเยา น่าน อุตรดิตถ์ พิษณุโลก และเลย (สถานเอกอัครราชทูต ณ เวียงจันทน์, 2558)

3) จังหวัดเลย – แขวงไชยะบุรี – แขวงเวียงจันทน์

จังหวัดเลยมีพื้นที่ 11,424.612 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 7,140,382 ไร่ มีประชากร 634,513 คน การปกครองแบ่งออกเป็น 14 อำเภอ 89 ตำบล 840 หมู่บ้าน ประกอบด้วย อำเภอเมืองเลย ท่าลี่ เชียงคาน ปากชม นาด้วง วังสะพุง เอร่าวัน นาแห้ว ภูเรือ ด่านซ้าย ภูหลวง หนองหิน ผาขาว และภูกระดึง ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นทิวเขาในแนวเหนือใต้ มีพื้นที่ราบลุ่มระหว่างหุบเขาที่ไม่ใหญ่มากนัก มีพื้นที่ติดกับแขวงไชยะบุรีและแขวงเวียงจันทน์ด้านทิศเหนือ โดยมีแม่น้ำโขงและแม่น้ำเหืองกั้น

จังหวัดเลยมีพื้นที่ชายแดนติดต่อกับ สปป.ลาว ประมาณ 197 กิโลเมตร พื้นที่อำเภอปากชมติดกับบ้านวัง เมืองหมื่น แขวงเวียงจันทน์ มีแม่น้ำโขงกั้นพรมแดนระยะทางระหว่างอำเภอปากชมกับแขวงเวียงจันทน์ประมาณ 160 กิโลเมตร ในส่วนของอำเภอท่าลี่ติดกับบ้านเมืองหมอ เมืองแก่นท้าว แขวงไชยะบุรี มีแม่น้ำเหืองกั้นพรมแดน ระยะทางห่างกันประมาณ 210 กิโลเมตร ในส่วนของอำเภอเชียงคานติดกับเมืองसानะคาม แขวงเวียงจันทน์ มีระยะทางห่างกันประมาณ 5 กิโลเมตร พื้นที่อำเภอด่านซ้ายติดกับบ้านนาข่า เมืองบ่อแต่น แขวงไชยะบุรี มีระยะทางห่างกันประมาณ 30 กิโลเมตร และอำเภอนาแห้วติดกับบ้านเหมือนแพร์ เมืองบ่อแต่น แขวงไชยะบุรี มีระยะทางห่างกันประมาณ 40 กิโลเมตร จากจังหวัดเลยสามารถเดินทางไปยังแขวงหลวงพระบางได้สะดวกและใกล้ที่สุด การขนส่งจากด่านศุลกากรท่าลี่ไปยังแขวงหลวงพระบาง ระยะทางประมาณ 343 กิโลเมตร และยังสามารถเชื่อมต่อไปยังประเทศจีนด้วยระยะทางที่สั้นและประหยัดเวลา การขนส่ง

แขวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว ตั้งอยู่ทางตอนกลางของประเทศ มีพื้นที่ 22,554 ตารางกิโลเมตร หรือ 14,096,250 ไร่ มีประชากรประมาณ 450,006 คน (ปี 2551) แบ่งการปกครองเป็น 13 เมือง 614 หมู่บ้าน ได้แก่ เมืองโพนโฮง (เมืองหลวง) เมืองทูละคม เมืองแก้วอุดม เมืองวังเวียง เมืองกาสิ เมืองเฟื่อง เมืองชะนะคาม เมืองแมด เมืองเวียงคำ เมืองหินเทิบ เมืองฮ่ม เมืองไซสมบูน และเมืองหมื่น (เป็นเมืองใหม่โดยแบ่งพื้นที่และประชากรจากเมืองเฟื่องและเมืองชะนะคาม) แขวงเวียงจันทน์ แบ่งออกเป็น 2 แขวง เมื่อปี 2532 ได้แก่ แขวงเวียงจันทน์ และนครหลวงเวียงจันทน์ หลังจากแบ่งพื้นที่เป็นนครหลวงเวียงจันทน์แล้ว พื้นที่ส่วนที่เหลือยังคงชื่อแขวงเวียงจันทน์ แต่ย้ายศูนย์กลางการปกครองจากเมืองเวียงจันทน์ชั้นในที่เป็นที่ตั้งของนครหลวงเวียงจันทน์ มาอยู่ที่เมืองโพนโฮง อยู่ห่างจากนครหลวงเวียงจันทน์ไปทางเหนือประมาณ 70 กิโลเมตร ลักษณะพื้นที่ 1 ใน 3 เป็นที่ราบ ส่วนที่เหลือเป็นภูเขาสูง มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ มีแร่ธาตุที่สำคัญ เช่น ทองคำ ทองแดง เงิน สังกะสี และเหล็ก เป็นพื้นที่ส่งเสริมการลงทุนด้านเกษตรกรรม พลังงานไฟฟ้า เหมืองแร่และการท่องเที่ยว (สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ เวียงจันทน์, 2558)

4) จังหวัดหนองคาย – นครหลวงเวียงจันทน์

จังหวัดหนองคายมีพื้นที่ประมาณ 3,027.280 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,891,583 ไร่ มีประชากร 517,260 คน แบ่งการปกครองเป็น 9 อำเภอ 62 ตำบล 705 หมู่บ้าน ประกอบด้วย อำเภอเมืองหนองคาย สระโคร ท่าบ่อ โพธิ์ตาก ศรีเชียงใหม่ สังคม โพนพิสัย ฝ้าไร่ และรัตนวาปี สภาพพื้นที่มีลักษณะทอดยาวตามลำน้ำโขง มีความยาว 210.60 กิโลเมตร มีชายแดนติดกับ สปป.ลาว ประมาณ 195 กิโลเมตร

จังหวัดหนองคายมีลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบสูง แยกเป็น 4 บริเวณคือ พื้นที่ค่อนข้างราบ ได้แก่ อำเภอเมืองหนองคาย ท่าบ่อ และศรีเชียงใหม่ ใช้ประโยชน์ในการทำนาและปลูกพืชบริเวณริมน้ำโขง ส่วนพื้นที่เป็นคลื่นลอนลาดมีกระจายอยู่ทุกอำเภอเป็นหย่อม ๆ ส่วนใหญ่ทำนาและปลูกพืชไร่ พืชสวน และป่าธรรมชาติ สำหรับพื้นที่คลื่นลอนลาดชันเป็นเขา ป่าธรรมชาติ ในพื้นที่อำเภอสังคม และเนื่องจากแม่น้ำโขงไหลผ่านทุกอำเภอ ทำให้เป็นแหล่งน้ำที่ใช้ในการเกษตร มีพื้นที่ติดกับ สปป.ลาว ด้านทิศเหนือติดกับแขวงเวียงจันทน์ และนครหลวงเวียงจันทน์ โดยมีแม่น้ำโขงเป็นแนวกันพรมแดน มีช่วงแคบที่สุดที่อำเภอท่าบ่อ (สำนักงานจังหวัดหนองคาย, 2558)

นครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว มีพื้นที่ประมาณ 3,920 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 2,450,000 ไร่ มีประชากรประมาณ 783,000 คน (ปี 2556) แบ่งออกเป็น 9 อำเภอ 500 ตำบล ได้แก่ เมืองจันทบุรี เมืองศรีโคตรบอง เมืองไชยเชษฐา เมืองศรีสัตตนาคน เมืองนาทรายทอง เมืองชัยธานี เมืองหาดทรายฟอง เมืองสังข์ทอง และเมืองใหม่ปากงึม ตั้งอยู่ทางตอนกลางของประเทศ เป็นเมืองหลวงของ สปป.ลาว มีศูนย์กลางการปกครองอยู่ที่เมืองโพนโฮง เป็นเขตการปกครองที่มีความเจริญมากที่สุด

เป็นศูนย์กลางการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว การคมนาคม และการบริหารของประเทศ ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2532 โดยแยกออกมาจากแขวงเวียงจันทน์ ซึ่งเดิมชื่อ “กำแพงนครเวียงจันทน์” (วิกิพีเดีย, 2558)

5) จังหวัดบึงกาฬ – แขวงบริคำไชย

จังหวัดบึงกาฬมีพื้นที่ประมาณ 4,305 ตารางกิโลเมตร หรือ 2,690,625 ไร่ มีประชากร 418,566 คน แยกตัวออกจากจังหวัดหนองคาย โดยจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติจัดตั้งจังหวัดบึงกาฬ พ.ศ. 2554 แบ่งเป็น 8 อำเภอ 53 ตำบล 615 หมู่บ้าน ประกอบด้วย อำเภอเมืองบึงกาฬ เซกา โช้พิสัย พรเจริญ ปากคาด บึงโขงหลง ศรีวิไล และบุงคล้า สภาพพื้นที่แยกเป็น 3 บริเวณ พื้นที่เป็นคลื่นลอนลาด กระจายอยู่ทุกอำเภอเป็นหย่อม ๆ ใช้ในการทำนาและปลูกพืชไร่ พืชสวน พื้นที่คลื่นลอนลาดชันและเป็นเขา ป่าธรรมชาติ พบในเขตอำเภอเมืองบึงกาฬ เซกา บึงโขงหลง ศรีวิไล บุงคล้า และพรเจริญ และพื้นที่ภูเขาที่มีความชันสูง บริเวณเทือกเขาต่าง ๆ พบในเขตอำเภอเมืองบึงกาฬ บุงคล้า เซกา และบึงโขงหลง มีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดน ทิศตะวันตกติดกับแขวงบริคำไชย สปป.ลาว โดยมีพื้นที่เขตติดต่อกับ สปป.ลาว ระยะทาง 120 กิโลเมตร (สำนักงานจังหวัดบึงกาฬ, 2556 และวิกิพีเดีย, 2558)

แขวงบริคำไชย สปป.ลาว มีพื้นที่ประมาณ 14,863 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 9,289,375 ไร่ มีประชากรประมาณ 227,000 คน แบ่งเขตการปกครองเป็น 6 เมือง 326 หมู่บ้าน ได้แก่ เมืองปากซัน (เมืองหลวง) เมืองท่าพระบาท เมืองปากกระดิง เมืองบริคันธ์ เมืองคำเกิด และเมืองเวียงทอง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงชันทางทิศตะวันตก และพื้นที่ราบลุ่มบริเวณแม่น้ำโขง มีแหล่งท่องเที่ยวและจุดชมวิว เนื่องจากมีแม่น้ำชั้นไหลมาบรรจบกับแม่น้ำโขงที่เมืองปากซัน สีขุนของแม่น้ำโขงตัดกับสีใสของแม่น้ำชั้นเรียกว่า “น้ำสองสี” ตั้งอยู่ทางตอนกลางของประเทศ เป็นแขวงที่แยกเมืองจากแขวงเวียงจันทน์และแขวงคำม่วนมารวมกันตั้งเป็นแขวงบริคำไชย เป็นเมืองที่มีชื่อเสียงมากเรื่องหินปูน ทัศนียภาพและเหมืองขนาดใหญ่ เป็นประตูสู่ลาวใต้ มีความสำคัญด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นเมืองที่มีด่านติดต่อสองประเทศคือไทยและเวียดนาม โดยทิศตะวันออกบริเวณด่านแก้วเหนือติดกับด่านกอเตี๋ยของเวียดนาม (วิกิพีเดีย, 2558)

6) จังหวัดนครพนม – แขวงคำม่วน

จังหวัดนครพนมมีพื้นที่ประมาณ 5,528.88 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 3,474,437 ไร่ มีประชากรประมาณ 710,000 คน แบ่งออกเป็น 12 อำเภอ 97 ตำบล 1,123 หมู่บ้าน ประกอบด้วย อำเภอเมืองนครพนม ปลาปาก ท่าอุเทน บ้านแพง ธาตุพนม เรณูนคร นาแก ศรีสงคราม นาหว้า โพนสวรรค์ นาทม และวังยาง สภาพพื้นที่ทางตอนเหนือเป็นเนินสูงและที่ดอน และมีป่าไม้สลับกับที่ราบใช้ทำนา มีแม่น้ำสายสำคัญไหลผ่านคือแม่น้ำสงครามและแม่น้ำอูน ทางตอนใต้บริเวณใกล้แม่น้ำโขงทางทิศตะวันออกเป็นที่ราบลุ่ม ทิศตะวันตกเป็นพื้นที่ดอน ป่าเต็งรัง พื้นที่ส่วนใหญ่

มีแม่น้ำโขงไหลผ่าน มีแม่น้ำสายสั้น ๆ แยกจากแม่น้ำโขง สร้างความอุดมสมบูรณ์ ทิศตะวันออกติดกับแขวงคำม่วนและแขวงบริคำไซ โดยมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดน (สำนักงานจังหวัดนครพนม, 2556 และวิกิพีเดีย, 2558) เป็นเมืองที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีความหลากหลายของวัฒนธรรมและชาติพันธุ์

แขวงคำม่วน สปป.ลาว มีพื้นที่ประมาณ 16,315 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 10,196,875 ไร่ มีประชากรประมาณ 353,766 คน (ปี 2547) แบ่งเขตการปกครองเป็น 9 เมือง 803 หมู่บ้าน ได้แก่ เมืองท่าแขก (เมืองหลวง) เมืองมหาไซ เมืองหนองบก เมืองหินบูน เมืองยมราช เมืองบัวสะพา เมืองนากาย เมืองเซบั้งไฟ และเมืองไซบัวทอง สภาพพื้นที่เป็นที่ราบสูงประมาณร้อยละ 54 และที่ราบลุ่มร้อยละ 46 ตั้งอยู่ทางตอนกลางค่อนไปทางใต้ ทิศตะวันตกติดกับจังหวัดนครพนม ทิศตะวันออกติดจังหวัดฮาดิงห์ของเวียดนาม มีเทือกเขาอันนัมกั้น มีแม่น้ำโขงกั้นเป็นระยะทาง 132.8 กิโลเมตร สามารถเดินทางต่อไปยังเวียดนามและสามารถเชื่อมไปยังจีนตอนใต้ เป็นเส้นทางการค้าที่สำคัญอีกแห่งของ สปป.ลาว โดยรัฐบาลได้ประกาศจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อส่งเสริมการลงทุน (วิกิพีเดีย, 2558)

7) จังหวัดมุกดาหาร – แขวงสะหวันนะเขต

จังหวัดมุกดาหารมีพื้นที่ประมาณ 4,339.830 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 2,712,393 ไร่ มีประชากรประมาณ 346,016 คน แบ่งการปกครองเป็น 7 อำเภอ 53 ตำบล 493 หมู่บ้าน ประกอบด้วย อำเภอเมืองมุกดาหาร นิคมคำสร้อย ดอนตาล ดงหลวง คำชะอี ห้วยน้ำใหญ่ และหนองสูง ทิศตะวันออกมีลักษณะเป็นที่ราบสลับป่าไม้ ติดกับแขวงสะหวันนะเขต มีแม่น้ำโขงทอดยาวกั้นพรมแดน มีอำเภอที่ตั้งอยู่ตามแนวชายแดน 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองมุกดาหาร ดอนตาล และห้วยน้ำใหญ่ มีชายแดนติดต่อกับ สปป.ลาว ประมาณ 72 กิโลเมตร (วิกิพีเดีย, 2558)

แขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว มีพื้นที่ประมาณ 21,774 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 13,608,750 ไร่ มีประชากรประมาณ 916,948 คน เป็นแขวงที่มีประชากรมากที่สุด แบ่งการปกครองเป็น 15 เมือง 1,288 หมู่บ้าน ได้แก่ เมืองโกสอนพมวิหาน (เมืองหลวง) เมืองอุทุมพร เมืองอาดสะพังทอง เมืองพิน เมืองเซโปน เมืองนอง เมืองท่าปางทอง เมืองสองคอน เมืองจำพอน เมืองชนบุรี เมืองไชยบุรี เมืองวีรบุรี เมืองอาดสะพอน เมืองไชยภูทอง และเมืองพลาญไชย ตั้งอยู่ทางตอนกลางค่อนไปทางใต้ของประเทศ ทิศตะวันออกติดกับประเทศเวียดนาม ทิศตะวันตกติดกับประเทศไทย สภาพพื้นที่เป็นที่ราบประมาณร้อยละ 58 เป็นเนินเขาและภูเขาร้อยละ 42 ทิศตะวันออกติดกับจังหวัดกาฬสินธุ์และกาฬสินธุ์ของเวียดนาม ทิศตะวันตกติดกับจังหวัดมุกดาหาร นครพนม อานาจเจริญ และอุบลราชธานี โดยมีแม่น้ำโขงเป็นเขตแดน มีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกคือเขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวันเซโนตามแนวระเปียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก เพื่อดึงดูดนักลงทุนจากต่างชาติ

8) จังหวัดอุบลราชธานี- แวงสาละวัน - แวงจำปาสัก

จังหวัดอุบลราชธานี มีพื้นที่ประมาณ 15,774 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 9,858,750 ไร่ มีประชากรประมาณ 1,844,669 คน แบ่งออกเป็น 25 อำเภอ 219 ตำบล 2,469 หมู่บ้าน ประกอบด้วย อำเภอเมืองอุบลราชธานี ศรีเมืองใหม่ โขงเจียม เขื่องใน เขมราฐ เดชอุดม นาจะหลวย น้ำยืน บุณฑริก ตระการพืชผล กุดข้าวปุ้น ม่วงสามสิบ วารินชำราบ พิบูลย์มังสาหาร ตาลสุม โพธิ์ไทร สำโรง ดอนมดแดง สิรินคร พงศรีอุดม นาเยี่ย นาตาล เสือโก้ สว่างวีระวงศ์ และน้ำขุ่น พื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่สูงต่ำ มีที่ราบสูงลาดเอียงไปทางตะวันออก และภูเขาสลับซับซ้อนหลายแห่งทางบริเวณชายแดนตอนใต้ ที่สำคัญคือทิวเขาบรรทัดและทิวเขาพนมดงรัก เป็นแนวกันจังหวัดอุบลราชธานีกับ สปป.ลาว และกัมพูชา มีแม่น้ำโขงไหลมาบรรจบกับแม่น้ำมูล ที่ไหลผ่านกลางจังหวัดจากทิศตะวันตกมายังทิศตะวันออก และไหลลงสู่แม่น้ำโขงที่อำเภอโขงเจียม และมีลำน้ำอีกหลายสาย เช่น ลำเซบก ลำโดมใหญ่ ลำโดมน้อย มีชายแดนติดกับ สปป.ลาว ประมาณ 361 กิโลเมตร จากอำเภอเขมราฐถึงอำเภอน้ำยืน ซึ่งมีพื้นที่ติดกับแขวงสะหวันนะเขต สาละวัน และจำปาสัก มีพื้นที่เขตติดต่อกับจังหวัดพระวิหาร ประเทศกัมพูชาเป็นระยะทาง 67 กิโลเมตร ในอำเภอน้ำยืน (วิกิพีเดีย, 2558)

แขวงสาละวัน สปป.ลาว มีพื้นที่ประมาณ 10,691 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 6,681,875 ไร่ มีประชากรประมาณ 363,000 คน (ปี 2556) แบ่งเขตการปกครองเป็น 8 เมือง 715 หมู่บ้าน ได้แก่ เมืองสาละวัน (เมืองหลวง) เมืองตะโอย เมืองตุ้มลาน เมืองละครเพ็ง เมืองวาปี เมืองคงเซโดน เมืองเล่างาม และเมืองสะม้วย ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของประเทศ บริเวณที่ราบสูงโบโลเวน ภูมิภาคแบ่งได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่ เขตภูเขาคิดเป็นร้อยละ 40 เขตที่สูงร้อยละ 20 และเขตที่ราบร้อยละ 40 ทิศตะวันออกติดกับจังหวัดเทียนเว้ของเวียตนาม และทิศตะวันตกติดกับจังหวัดอุบลราชธานี

แขวงจำปาสัก สปป.ลาว มีพื้นที่ประมาณ 15,415 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 9,634,375 ไร่ มีประชากรประมาณ 643,785 คน (ปี 2556) ตั้งอยู่ทางตอนใต้สุดของประเทศ แบ่งเขตการปกครองเป็น 10 เมือง 847 หมู่บ้าน ได้แก่ เมืองปากเซ (เมืองหลวง) เมืองชนะสมบูรณ เมืองบาเจียงเจริญสุข เมืองปากช่อง เมืองปทุมพร เมืองโพนทอง เมืองจำปาศักดิ์ เมืองสุขุมมา เมืองมูลปาโมกข์ และเมืองโขง ลักษณะพื้นที่แบ่งได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ พื้นที่ราบประมาณร้อยละ 74 และพื้นที่สูงประมาณร้อยละ 26 เป็นศูนย์กลางการเมือง การปกครอง และเศรษฐกิจ พื้นที่มีความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากมีแม่น้ำโขงไหลผ่านและมีเกาะแก่งจำนวนมากจนได้ชื่อว่า “ดินแดนสี่พันดอน” มีพื้นที่ติดกับประเทศไทยและกัมพูชา ทิศใต้ติดกับจังหวัดสตริงตรงและจังหวัดพระวิหารของกัมพูชา ทิศตะวันตกติดกับจังหวัดอุบลราชธานี (สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ เวียงจันทน์, 2558 และวิกิพีเดีย, 2558)

3.2 การผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ชายแดนไทย – สปป.ลาว

ปี 2557 ประเทศไทยมีพื้นที่เกษตร 149,236,250 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 46.5 ของพื้นที่ประเทศ ในส่วนของพื้นที่จังหวัดชายแดนไทย-สปป.ลาว 12 จังหวัด มีพื้นที่เกษตร 25,758,750 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 43.1 ของพื้นที่ชายแดนไทย-สปป.ลาว ทั้ง 12 จังหวัด (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2558) ในส่วนของ สปป.ลาว มีพื้นที่เกษตร 31,250,000 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 31.25 ของพื้นที่ประเทศ ซึ่งคิดเป็นเพียง 1 ใน 5 ของพื้นที่เกษตรของประเทศไทย เกษตรกร สปป.ลาว มีพื้นที่เกษตรต่อครัวเรือนเฉลี่ยประมาณ 10 ไร่ (Ministry of Planning and Investment, 2011) พื้นที่เกษตรส่วนใหญ่อยู่ทางภาคกลางลงไปทางใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่แขวงสะหวันนะเขต (Ministry of Planning and Investment, 2011) พืชที่สำคัญคือข้าว ซึ่งเป็นพืชอาหารหลักที่ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 73 ของพื้นที่เกษตรของ สปป.ลาว โดยเป็นข้าวเหนียวประมาณร้อยละ 85 พื้นที่ปลูกข้าวแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ ข้าวในพื้นที่น้ำฝนประมาณร้อยละ 75 ข้าวในพื้นที่ชลประทานประมาณร้อยละ 10 และข้าวในพื้นที่สูงประมาณร้อยละ 15 รูปแบบการผลิตส่วนใหญ่ยังเป็นการผลิตเพื่อยังชีพ (Sengchanh Phetkhounluang, 2014) โดยแขวงสะหวันนะเขตมีพื้นที่เกษตรมากที่สุด เป็นพื้นที่ปลูกข้าวคิดเป็นร้อยละ 22 ของพื้นที่ปลูกข้าวทั่วประเทศ รองลงมาคือแขวงจำปาสักร้อยละ 12 นครหลวงเวียงจันทน์ร้อยละ 9 แขวงสาละวันร้อยละ 9 และแขวงเวียงจันทน์ร้อยละ 8 (Ministry of Planning and Investment, 2011)

พืชเศรษฐกิจหลักของ สปป.ลาว ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ยางพารา กาแฟ และอ้อยโรงงาน และมีพืชอื่น ๆ ได้แก่ ฝ้าย ชา มันฝรั่ง ผัก ถั่วลิสง ถั่วเขียว ถั่วเหลือง และปศุสัตว์ เช่น กระบือ สุกร และสัตว์ปีก ปัจจุบัน สปป.ลาว ประสบปัญหาภัยแล้งและน้ำท่วม พื้นที่เกษตรมีแนวโน้มลดลง (Sengchanh Phetkhounluang, 2014) รัฐบาลกำหนดนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาการผลิตภาคการเกษตรที่เรียกว่า 1+4 โดย 1 คือแรงงานที่มาจากเกษตรกร และ 4 จากผู้ลงทุน ได้แก่ การลงทุนด้านปัจจัยการผลิต ที่ดิน เทคโนโลยี และการเข้าถึงตลาด (Sengchanh Phetkhounluang, 2014) มีการส่งเสริมให้จัดตั้งโรงงานแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น การผลิตข้าวโพดสำหรับแปรรูปอาหารสัตว์ เพื่อใช้ในประเทศและส่งออก การส่งเสริมผลิตกาแฟ ผักและผักอินทรีย์ เพื่อการส่งออก เช่น กะหล่ำปลี พริกแม้ว ผักชี และผักอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในพื้นที่เมืองปากซอง พื้นที่ราบสูงบอร์เวเน (Bolaven Plateau) ซึ่งเหมาะสมแก่การปลูกพืชเมืองหนาว รวมถึงมีการส่งเสริมภาคเอกชนและนักลงทุนจากต่างประเทศ ให้ลงทุนปลูกพืชเพื่อการอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยางพารา (Ministry of Planning and Investment, 2011)

นอกจากนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (2554-2558) ของ สปป.ลาว กำหนดแนวนโยบายในการพัฒนาการผลิตภาคการเกษตรที่สำคัญ เช่น พื้นที่ภาคเหนือสนับสนุนอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรและป่านไม้ สร้างศูนย์กลางการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพในพื้นที่

แขวงหลวงน้ำทา ไชยบุรี และเวียงจันทน์ ศูนย์กลางผลิตเมล็ดข้าวโพดในพื้นที่แขวงหัวพัน ไชยบุรี หลวงน้ำทา และบ่อแก้ว ศูนย์กลางเมล็ดถั่วเหลืองในพื้นที่แขวงหัวพันและเชียงขวาง และศูนย์กลางผลิตพันธุ์มันสำปะหลังในพื้นที่อุดมไซและหลวงน้ำทา รวมถึงพัฒนาศูนย์กลางผลิตเมล็ดพันธุ์ มะเขือเทศ อ้อยโรงงาน ผลไม้ ผัก และชา นอกจากนี้ ยังได้กำหนดนโยบายในการพัฒนาสายพันธุ์สุกร โค ในพื้นที่แขวงเชียงขวางและหัวพัน และศูนย์พัฒนาสายพันธุ์ปลาน้ำจืดในพื้นที่แขวงไชยบุรีและเวียงจันทน์ ในพื้นที่ภาคกลางกำหนดเป้าหมายพัฒนาการผลิตสินค้าหลัก ได้แก่ ข้าว อ้อยโรงงาน ยางพารา มันสำปะหลัง ยูคาลิปตัส ผลไม้ และไม้ไผ่ (Ministry of Planning and Investment, 2011)

สำหรับการผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ศึกษาชายแดนไทย – สปป.ลาว 8 จังหวัด สรุปได้ดังนี้

1) จังหวัดเชียงราย – แขวงบ่อแก้ว

จังหวัดเชียงรายมีพื้นที่เกษตรจำนวน 3,015,219 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 41.31 ของพื้นที่จังหวัด ปี 2557 มีพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวนาปี 1,333,543 ไร่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 463,230 ไร่ ยางพารา 341,253 ไร่ มันสำปะหลัง 63,494 ไร่ กาแฟ 33,843 ไร่ และถั่วเหลือง 25,217 ไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2558) และมีพืชเศรษฐกิจใหม่ที่จังหวัดมุ่งพัฒนาให้เป็นพืชเศรษฐกิจ เฉพาะถิ่น ได้แก่ ชา กาแฟ สับปะรด เชียงรายเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกชามากที่สุดของประเทศ ในปี 2547 จังหวัดกำหนดให้ชาเป็นพืชยุทธศาสตร์หลัก โดยส่งเสริมให้มีการปลูกชาเพิ่มมากขึ้น เพื่อทดแทนพืชอื่น ๆ ที่ให้ผลตอบแทนต่ำ และผลักดันให้จังหวัดเป็นศูนย์กลางผลิตชาพันธุ์ดีของประเทศ แหล่งผลิตสำคัญอยู่ในเขตอำเภอแม่ฟ้าหลวง แม่สรวย และเวียงป่าเป้า สำหรับกาแฟ แหล่งผลิตที่สำคัญอยู่ในเขตอำเภอแม่สรวย แม่ฟ้าหลวง เมืองเชียงราย และแม่สาย

ในส่วนของแขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว มีการผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด ยางพารา มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน ถั่ว ผักกาดเขียวปลี และของป่า เช่น หมากดาว (ลูกชิด) หมากแห้ง (ลูกเฒ่า) รัฐบาลส่งเสริมให้มีการพัฒนาศูนย์กลางผลิตเมล็ดพันธุ์ พัฒนาพันธุ์สัตว์ การปลูกพืชปลอดสารพิษ การแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า และการส่งเสริมฟาร์มปศุสัตว์ เช่น โค กระบือ (Ministry of Planning and Investment, 2011) แขวงบ่อแก้วอยู่ในพื้นที่เขตสามเหลี่ยมทองคำและมีชื่อเสียงด้านอัญมณี

2) จังหวัดน่าน – แขวงไชยบุรี

จังหวัดน่านมีพื้นที่เกษตรจำนวน 1,414,613 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 19.73 ของพื้นที่จังหวัด ปี 2557 มีพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 817,042 ไร่ ข้าวนาปี 236,772 ไร่ ยางพารา 201,413 ไร่ ส่วนพืชอื่น ๆ มีไม่มากนัก เช่น ถั่วเหลืองมีเพียง 8,642 ไร่ กาแฟ 4,040 ไร่ ปาล์มน้ำมัน 2,436 และมันสำปะหลัง 1,062 ไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2558)

ในส่วนของแขวงไชยะบุรี สปป.ลาว เป็นแขวงที่มีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จำนวนมาก และมีการผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ลูกเดือย งาม ถั่ว ผัก และถั่วลิสง เป็นแขวงที่มีการทำไม้ซุงมาก ทางภาคกลางและภาคใต้ ส่วนภาคเหนือมีแร่ธาตุต่าง ๆ เช่น ลิกไนต์ ทองคำ ทองแดง แมงกานีส (สถานเอกอัครราชทูต ณ เวียงจันทน์, 2558) นอกจากนี้ ยังมีการผลิตผลิตภัณฑ์จากไม้เฟอร์นิเจอร์ ไม้ปาร์เกต์ ผ้าทอ ผ้าไหม เสื้อผ้า และของป่า เป็นแขวงที่ได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐให้เป็นพื้นที่ผลิตอาหาร ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด ลูกเดือย ผักปลอดสารพิษ เพื่อการบริโภคภายในประเทศและเพื่อเป็นวัตถุดิบให้โรงงานแปรรูป และมีการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ ได้แก่ สัก และยางพารา (Ministry of Planning and Investment, 2011)

3) จังหวัดเลย – แขวงไชยะบุรี – แขวงเวียงจันทน์

จังหวัดเลยมีพื้นที่เกษตรจำนวน 2,713,419 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 38 ของพื้นที่จังหวัด ปี 2557 มีพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 758,463 ไร่ ยางพารา 583,215 ไร่ ข้าวนาปี 367,435 ไร่ มันสำปะหลัง 302,696 ไร่ อ้อยโรงงาน 150,837 ไร่ ปาล์มน้ำมัน 20,764 ไร่ และถั่วเหลือง 14,402 ไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2558) เป็นจังหวัดที่ปลูกยางพาราเป็นอันดับ 2 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองจากจังหวัดบึงกาฬ โดยร้อยละ ๗๐ เป็นยางก้อนถ้วย ปัจจุบันเกษตรกรประสบปัญหาภัยธรรมชาติ มีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์น้อยลง เปลี่ยนไปปลูกมันสำปะหลัง และอ้อยโรงงานที่ทนแล้งได้มากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พื้นที่อำเภอนาดวงและอำเภอท่าลี่ มีการปลูกมันสำปะหลังเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับมีโรงงานผลิตน้ำตาล 2 แห่ง ทำให้มีตลาดรองรับผลผลิตอ้อยของเกษตรกร ในส่วนของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ไม่มีโรงงานแปรรูป มีเพียงสต็อก สำหรับปาล์มน้ำมัน พื้นที่ไม่เหมาะสมในการปลูก เนื่องจากปาล์มน้ำมันต้องปลูกในพื้นที่ลุ่ม แต่จังหวัดเลยเป็นพื้นที่สูง

แขวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว เป็นที่ราบลุ่มเชิงเขาเหมาะแก่การปลูกพืชไร่ พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด ลูกเดือย เพาะปลูกในที่ราบเมืองโพนโฮง เมืองทูละคม เมืองแก้วอุดม และเมืองเวียงคำ และเมืองที่เป็นที่สูงบางเมือง เช่น เมืองชะนะคาม เมืองเฟื่อง และเมืองกาสิ ส่วนพื้นที่ที่มีการเลี้ยงสัตว์ เช่น เมืองฮ่ม และเมืองไซสมบูรณ (สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ เวียงจันทน์, 2558) เป็นแขวงที่มีความอุดมสมบูรณ์ พื้นที่ 1 ใน 3 ของแขวงเป็นที่ราบ รัฐบาลจึงมีการส่งเสริมการปลูกข้าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นวัตถุดิบสำหรับโรงงานผลิตเบียร์ การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์สำหรับโรงงานผลิตอาหารสัตว์ และยังมีการส่งเสริมผลิตพืชอื่น ๆ เช่น ผัก (Ministry of Planning and Investment, 2011)

4) จังหวัดหนองคาย – นครหลวงเวียงจันทน์

จังหวัดหนองคาย มีพื้นที่เกษตรจำนวน 1,543,184 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 57.29 ของพื้นที่จังหวัด ปี 2557 มีพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวนาปี 487,029 ไร่ ยางพารา 239,795 ไร่

มันสำปะหลัง 17,911 ไร่ ปาล์มน้ำมัน 13,340 ไร่ และอ้อยโรงงาน 3,646 ไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2558) โครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดขึ้นอยู่กับการผลิตสาขาเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยปศุสัตว์มีมูลค่าผลผลิตมากที่สุด พื้นที่จังหวัดในเขตอำเภอเมืองหนองคาย ท่าบ่อ ศรีเชียงใหม่ เป็นที่ราบใช้ในการทำนาและปลูกพืชบริเวณริมแม่น้ำโขง พื้นที่คลื่นลอนลาดกระจายทุกอำเภอ ใช้ในการทำนาและปลูกพืชไร่และพืชสวน สภาพพื้นที่ยังเหมาะแก่การทำประมง และเลี้ยงสัตว์น้ำ ในส่วนของปศุสัตว์ที่สำคัญคือ ไก่ไข่ ไก่เนื้อ สุกร โคพื้นเมือง เป็ดไข่ เป็ดเนื้อ กระจับปี่ และโคพันธุ์ พื้นที่ได้รับประโยชน์ในการทำเกษตรกรรมเนื่องจากลำน้ำโขงไหลผ่านเกือบทุกอำเภอ แต่การปลูกข้าวส่วนใหญ่ไว้เพื่อบริโภค มีการปลูกยางพารามากขึ้น มีการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมภายในจังหวัด เช่น โรงสีข้าว อุตสาหกรรมแปรรูปยางพารา และอุตสาหกรรมแปรรูปไม้

นครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว พื้นที่อุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ มีแม่น้ำโขงและแม่น้ำงึม ไหลผ่าน เหมาะแก่การทำเกษตรกรรม พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ อ้อย ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าว มันสำปะหลัง และยางพารา และยังมีพื้นที่ทุ่งหญ้าเพียงพอในการเลี้ยงสัตว์ เช่น โค กระจับปี่ สุกร และไก่ เป็นต้น (วิกิพีเดีย, 2558) นโยบายการพัฒนาการเกษตรในนครหลวงเวียงจันทน์ มีการเพิ่มการผลิตข้าว เพื่อเป็นวัตถุดิบสำหรับโรงงานแปรรูป การส่งเสริมผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์สำหรับโรงงานแปรรูปอาหารสัตว์ การส่งเสริมปลูกหม่อนเพื่อการเลี้ยงไหม และการปลูกมันสำปะหลังเพื่อเป็นวัตถุดิบให้กับโรงงาน (Ministry of Planning and Investment, 2011)

5) จังหวัดบึงกาฬ – แควงบริคำไชย

จังหวัดบึงกาฬ มีพื้นที่เกษตรจำนวน 1,258,406 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 46.77 ของพื้นที่จังหวัด ปี 2557 มีพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ยางพารา 778,478 ไร่ ข้าวนาปี 474,900 ไร่ ปาล์มน้ำมัน 15,400 ไร่ มันสำปะหลัง 11,365 ไร่ และอ้อยโรงงาน 1,501 ไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2558) เป็นจังหวัดที่ปลูกยางพารามากที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เดิมเกษตรกรประกอบอาชีพทำนา แต่หลังจากมีโครงการส่งเสริมปลูกยางพารา เกษตรกรเปลี่ยนมาปลูกยางและมีการตั้งสหกรณ์กองทุนสวนยางจำนวนมาก

แควงบริคำไชย สปป.ลาว พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงชันและพื้นที่ราบลุ่มบริเวณแม่น้ำโขง มีการผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ยางพารา ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และอ้อย นโยบายพัฒนาภาคการเกษตรในพื้นที่แควง ได้แก่ การส่งเสริมปลูกพืชอายุสั้น เช่น ข้าว ใบยาสูบ มันสำปะหลัง มีการส่งเสริมการเลี้ยงโคและกระจับปี่ เป็นแควงที่มีการส่งเสริมเขตอุตสาหกรรมแปรรูปยางพาราและอาหารสัตว์ (Ministry of Planning and Investment, 2011)

6) จังหวัดนครพนม – แขวงคำม่วน

จังหวัดนครพนม มีพื้นที่เกษตรจำนวน 1,900,408 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 55.16 ของพื้นที่จังหวัด ปี 2557 มีพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวนาปี 1,302,272 ไร่ ยางพารา 297,378 ไร่ มันสำปะหลัง 49,561 ไร่ ปาล์มน้ำมัน 6,207 ไร่ และอ้อยโรงงาน 5,006 ไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2558) นอกจากนี้ ยังมีสินค้าเกษตรที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ลิ้นจี่และสับปะรด แต่ปริมาณน้อย เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่อุดมสมบูรณ์ ดินดี ปลูกพืชงาม ปัจจุบันมีการปลูกยางพาราเพิ่มมากขึ้น

แขวงคำม่วน สปป.ลาว มีพื้นที่เกษตรกว้างขวางและอุดมสมบูรณ์ มีการผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด ฝ้าย ยาสูบ อ้อย และยังมีการเลี้ยงปลาในกระชัง และเลี้ยงสัตว์ เช่น วัว แพะ สุกร ไก่ไข่ เป็นต้น เป็นแขวงที่นักลงทุนต่างชาติเข้าไปลงทุนด้านเกษตรอุตสาหกรรม นโยบายการพัฒนาภาคเกษตรของแขวงที่สำคัญคือการส่งเสริมปลูกข้าว (Ministry of Planning and Investment, 2011)

7) จังหวัดมุกดาหาร – แขวงสะหวันนะเขต

จังหวัดมุกดาหาร มีพื้นที่เกษตรจำนวน 1,288,212 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 47.49 ของพื้นที่จังหวัด ปี 2557 มีพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวนาปี 483,736 ไร่ ยางพารา 201,185 ไร่ มันสำปะหลัง 149,180 ไร่ อ้อยโรงงาน 135,551 ไร่ และปาล์มน้ำมัน 1,407 ไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2558) นอกจากนี้ ยังมีพืชชนิดอื่น ๆ เช่น มะขาม มะม่วง ถั่วลิสง และผักต่าง ๆ และยังมีการเลี้ยงสัตว์ เช่น ไก่เนื้อ โคเนื้อ และสุกร เป็นต้น

แขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ เป็นแขวงที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีศักยภาพสูงในการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตร ประชากรร้อยละ 90 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นแขวงที่มีพื้นที่ปลูกข้าวที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ มีการผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด ฝ้าย ไม้ยูคาลิปตัส ยาสูบ อ้อย ถั่วเขียว ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ละคร หุ่น มันสำปะหลัง กระเทียม อ้อย และการเลี้ยงสัตว์ เช่น วัว และแพะ สำหรับนโยบายพัฒนาการเกษตรในพื้นที่แขวง เช่น มีการพัฒนาการวิจัยและห้องแล็บสำหรับการพัฒนาเมล็ดพันธุ์เพื่อการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้แก่เกษตรกร มีการส่งเสริมการผลิตพืช เช่น ข้าว ถั่ว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อ้อย โรงงาน ฝักปอดสารพิษ มันสำปะหลัง ฝูาย และไบหม่อน เป็นต้น (Ministry of Planning and Investment, 2011) เป็นแขวงที่มีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวันเซโน เพื่อรองรับการลงทุนและอุตสาหกรรมแปรรูป

8) จังหวัดอุบลราชธานี – แขวงสาละวัน – แขวงจำปาสัก

จังหวัดอุบลราชธานี มีพื้นที่เกษตรจำนวน 5,363,916 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 54.51 ของพื้นที่จังหวัด ปี 2557 มีพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวนาปี 3,870,520 ไร่ ยางพารา 442,367 ไร่

มันสำปะหลัง 410,942 ไร่ ปาล์มน้ำมัน 20,214 ไร่ อ้อยโรงงาน 11,459 ไร่ และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 6,587 ไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2558) รวมถึงมีการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ ไก่เนื้อ โคเนื้อ และสุกร เป็นต้น

แขวงสาละวัน สปป.ลาว อยู่ในบริเวณที่ราบสูงบอร์เวเน พื้นที่ภูเขาลาดชันเหมาะแก่การปลูกไม้อุตสาหกรรม ไม้ผล กาแฟ และเลี้ยงสัตว์ ในส่วนของพื้นที่ราบเหมาะแก่การปลูกข้าว พืชตระกูลถั่ว และทำการประมง และพื้นที่สูงที่เหมาะสมแก่การปลูกกาแฟ เร่ว (หมากเหม่ง) กล้วย ถั่ว และผักเมืองหนาว สำหรับนโยบายพัฒนาการเกษตรในแขวงสาละวัน ได้แก่ ส่งเสริมการปลูกข้าวและพืชเพื่อการแปรรูป เช่น กาแฟ มันสำปะหลัง มะเขือเทศหวาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ กล้วย และยางพารา (Ministry of Planning and Investment, 2011)

แขวงจำปาสัก มีเมืองหลักคือเมืองปากเซ มีพื้นที่เกษตรกรรมคิดเป็นร้อยละ 37 ของพื้นที่แขวง มีการผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ผัก ผลไม้ และกาแฟ เป็นพื้นที่ปลูกกาแฟแห่งใหญ่ของ สปป.ลาว ซึ่งพื้นที่แขวงสามารถแบ่งพื้นที่การเกษตรเป็น 4 เขตหลัก ได้แก่ พื้นที่เขตที่ราบสูงทุ่งเพียง บริเวณใจกลางเมืองปากเซ รัฐบาลส่งเสริมให้มีการปลูกกาแฟ ผลไม้เมืองหนาว ชา พื้นที่เขตรอยต่อระหว่างที่ราบสูงทุ่งเพียงและเขตที่ลุ่ม เหมาะแก่การปลูกยางพารา มะม่วงหิมพานต์ ผลไม้เมืองหนาว การทำอุตสาหกรรมแปรรูปผลไม้ และเป็นที่ตั้งของโรงงานผลิตกาแฟสำเร็จรูป พื้นที่เขตตัวเมือง ผังแม่น้ำโขง เหมาะแก่การปลูกข้าว ทำประมง และปลูกหม่อนเลี้ยงไหม พื้นที่เขตส่งเสริมการปลูกไม้กฤษณาและยางพารา ซึ่งมีการร่วมลงทุนกับเวียดนามในการปลูกยางพารา และพื้นที่เขตส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ (สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ เวียงจันทน์, 2558) สำหรับนโยบายพัฒนาภาคการเกษตร ได้แก่ มีการส่งเสริมปลูกกาแฟ พืชผักปลอดสารพิษ ชา ผลไม้ ยางพารา มะม่วงหิมพานต์ ในพื้นที่บริเวณที่ราบสูงบอร์เวเน โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่อำเภอปากซอ ในส่วนของพื้นที่ราบมีการส่งเสริมปลูกข้าว ทำประมง และปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ส่งเสริมปลูกถั่วในพื้นที่ตามแนวแม่น้ำโขง การส่งเสริมเลี้ยงปศุสัตว์ ส่งเสริมปลูกมันสำปะหลัง (Ministry of Planning and Investment, 2011) และมีการทำเกษตรพันธสัญญาในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์กับผู้ประกอบการในจังหวัดอุบลราชธานีเพื่อใช้เป็นอาหารสัตว์ รวมถึงเกษตรพันธสัญญาในพืชอื่น ๆ เช่น ถั่วลิสง กะหล่ำปลี กล้วยน้ำว่า และมันสำปะหลัง และยังเป็นพื้นที่การค้าสินค้าสัตว์น้ำชายแดน เช่น ปลานิล ปลาดุก ปลาดูบ ปลาตะเพียน ปลานวลจันทร์ โดยนำไปเพาะเลี้ยง ใน สปป.ลาว (สำนักอาเซียน, 2558)

3.3 การค้าสินค้าเกษตรชายแดนไทย – สปป.ลาว

3.3.1 การส่งออก

โครงสร้างสินค้าส่งออกของไทยไปยัง สปป.ลาว ในช่วงปี 2553-2557 มีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ส่วนใหญ่ไม่ใช่สินค้าเกษตร ซึ่งจากข้อมูลปี 2557 พบว่า มูลค่าการส่งออกสินค้า

ไปยัง สปป.ลาว ทั้งหมด 129,666.3 ล้านบาท เป็นสินค้าอุตสาหกรรม 74,938.7 ล้านบาท หรือร้อยละ 57.8 รองลงมาเป็นสินค้าแร่และเชื้อเพลิง 32,805.8 ล้านบาท หรือร้อยละ 25.3 และสินค้าอุตสาหกรรมเกษตร 12,062.0 ล้านบาท หรือร้อยละ 9.3 โดยสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรที่ส่งออกไป สปป.ลาว ส่วนใหญ่ ได้แก่ เครื่องดื่ม อาหารสัตว์เลี้ยง ผลิตภัณฑ์ข้าวสาลี และอาหารสำเร็จรูปอื่น ๆ นมและผลิตภัณฑ์นม สิ่งปรุงรสอาหาร ผลไม้กระป๋องและแปรรูป น้ำตาลทรายและกากน้ำตาล ไขมัน และน้ำมันจากพืชและสัตว์ ผลิตภัณฑ์ข้าว และอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป ในขณะที่สินค้าเกษตรกรรมมีเพียง 9,859.8 ล้านบาท หรือร้อยละ 7.6 โดยสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าการส่งออกมากที่สุดคือ กลุ่มสินค้าปศุสัตว์ 8,326.3 ล้านบาท รองลงมาเป็นสินค้ากสิกรรม 1,484.2 ล้านบาท และสินค้าประมง 49.3 ล้านบาท โดยสินค้าปศุสัตว์ที่มีมูลค่าการส่งออกมากที่สุดคือไก่ คิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 44.6 ของมูลค่าการส่งออกสินค้าปศุสัตว์ทั้งหมด โดยร้อยละ 99.8 ของมูลค่าไก่ที่ส่งออกทั้งหมด เป็นไก่สดแช่เย็นแช่แข็ง สำหรับสินค้ากสิกรรมที่มีมูลค่าการส่งออกมากที่สุดคือยางพารา คิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 39.5 ของมูลค่าสินค้ากสิกรรมที่ส่งออกไปยัง สปป.ลาว ทั้งหมด โดยร้อยละ 73.9 ของมูลค่าการส่งออกยางพาราเป็นยางแผ่นรมควันชั้น 3 รองลงมาคือสินค้าข้าว คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 18.9 โดยร้อยละ 40.2 ของมูลค่าข้าวที่ส่งออกทั้งหมดเป็นข้าวเหนียว สินค้ากสิกรรมอื่น ๆ ได้แก่ ใบบายาสอบและผลไม้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลไม้สด เช่น มะม่วง ส้ม มังคุด เงาะ ลำไย ทูเรียน เป็นต้น สำหรับสินค้าประมงที่ส่งออกส่วนใหญ่เป็นปลา ได้แก่ ปลาสดแช่เย็นแช่แข็ง ปลามีชีวิต และพันธุ์ปลา รองลงมาเป็นปลาหมึกสดแช่เย็นแช่แข็ง และกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง (ตารางผนวกที่ 1.1) สำหรับสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าการส่งออกไปยัง สปป.ลาว มากที่สุดในช่วงปี 2555-2557 ได้แก่ ขึ้นเนื้อและเครื่องในที่บริโภคได้ของไก่ชนิดแกลลัสโตเมสติกส์แช่แข็ง (ตารางผนวกที่ 1.2)

3.3.2 การนำเข้า

โครงสร้างสินค้านำเข้าของไทยจาก สปป.ลาว ในช่วงปี 2553-2557 มีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สินค้าที่นำเข้าส่วนใหญ่ไม่ใช่สินค้าเกษตร ซึ่งจากข้อมูลปี 2557 พบว่า มูลค่าการนำเข้าทั้งหมด 45,841.9 ล้านบาท เป็นสินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูปมากที่สุด มูลค่า 20,265.4 ล้านบาท หรือร้อยละ 44.2 รองลงมาเป็นสินค้าเชื้อเพลิง มูลค่า 18,563.7 ล้านบาท หรือร้อยละ 40.5 และสินค้าทุน มูลค่า 4,841.7 ล้านบาท หรือร้อยละ 10.6 ส่วนใหญ่เป็นเครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ และสินค้าอุปโภคบริโภคมูลค่า 1,994.5 ล้านบาท หรือร้อยละ 4.4 ส่วนสินค้าเกษตรที่นำเข้า ได้แก่ พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช มูลค่า 844.2 ล้านบาท ปุ๋ยและยากำจัดศัตรูพืชและสัตว์ มูลค่า 365.4 ล้านบาท ในส่วนของสินค้าอุปโภคบริโภคที่มีมูลค่าการนำเข้ามากที่สุดคือผักผลไม้และของปรุงแต่งที่ทำจากผักผลไม้ มูลค่า 1,301.9 ล้านบาท หรือร้อยละ 65.3 ของมูลค่าการนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภคจาก สปป.ลาว ทั้งหมด ส่วนสินค้าเกษตรในหมวดสินค้าอุปโภคบริโภคอื่น ๆ ได้แก่ ชา กาแฟ

เครื่องเทศ มูลค่า 161.9 ล้านบาท และผลิตภัณฑ์ยาสูบ 17.8 ล้านบาท (ตารางผนวกที่ 1.3) นอกจากนี้ มีสินค้าเกษตรที่ประเทศไทยนำเข้าจาก สปป.ลาว ที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง ผัก เช่น กะหล่ำปลี กะหล่ำปม มันเทศ ถั่วลิสง เป็นต้น ทั้งนี้ สินค้าที่มีมูลค่าการนำเข้าจาก สปป.ลาว มากที่สุดในปี 2557 ได้แก่ สินค้ามันสำปะหลัง (ตารางผนวกที่ 1.4)

สำหรับการค้าสินค้าเกษตรในพื้นที่ศึกษาชายแดนไทย – สปป.ลาว 8 จังหวัด มีดังนี้

1) จังหวัดเชียงราย – แขวงบ่อแก้ว

การค้าชายแดนจังหวัดเชียงราย-แขวงบ่อแก้ว มีการค้าผ่านจุดผ่านแดนถาวร 2 แห่ง ได้แก่ ด้านศุลกากรเชียงแสน และด้านศุลกากรเชียงของ โดยในปี 2557 มูลค่าการส่งออกสินค้าผ่านด้านศุลกากรเชียงแสน มีมูลค่า 13,533.43 ล้านบาท เป็นการส่งออกสินค้าชิ้นส่วนไก่แช่แข็งมากที่สุด คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 25.7 ของมูลค่าการส่งออกสินค้าผ่านด้านนี้ทั้งหมด ส่วนสินค้าเกษตรอื่น ๆ ที่ส่งออก ได้แก่ โคมี่ชีวิต เนื้อกระบือแช่แข็ง ยางแผ่นรมควัน น้ำตาลทราย กระบือมีชีวิต และน้ำมันปาล์ม (ตารางผนวกที่ 1.5) โดยสินค้าที่ส่งออกผ่านด้านศุลกากรเชียงแสน ส่งไปยัง สปป.ลาว ร้อยละ 50.95 ส่งไปจีนร้อยละ 24.77 และส่งไปเมียนมาร์ร้อยละ 24.28 (ตารางผนวกที่ 1.6) ในส่วนของการนำเข้าสินค้าผ่านด้านศุลกากรเชียงแสน มีมูลค่า 702.55 ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นผัก ผลไม้ โดยในปี 2557 สินค้าที่มีมูลค่าการนำเข้ามากที่สุดคือ หับทิมและเมล็ดทานตะวัน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 23.8 และ 22.8 ของมูลค่าการนำเข้าผ่านด้านนี้ทั้งหมด ในส่วนของสินค้าเกษตรอื่น ๆ ที่นำเข้า ได้แก่ มันฝรั่ง กระเทียม เมล็ดพืชทองแกะเปลือก เห็ดอบแห้ง และแอ๊ปเปิ้ล (ตารางผนวกที่ 1.7) โดยสินค้าที่นำเข้าทางด้านศุลกากรเชียงแสน ส่วนใหญ่นำเข้ามาจากประเทศจีนคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 97.21 และเป็นสินค้าที่นำเข้าจาก สปป.ลาว เพียงร้อยละ 2.79 (ตารางผนวกที่ 1.8) ทั้งนี้ การค้าทางด้านศุลกากรเชียงแสน ซึ่งติดกับเมืองต้นผึ้ง แขวงบ่อแก้ว มีค่อนข้างน้อย เนื่องจากเมืองต้นผึ้ง ยังไม่ได้รับการพัฒนามากนักและไม่สามารถทำพิธีการศุลกากรได้ (ชลิตา รัตสาร, 2554)

ในส่วนของการค้าผ่านด้านศุลกากรเชียงของ ในปี 2557 มีมูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมด 819.78 ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นสินค้าน้ำมันดีเซล และสินค้าอุปโภคบริโภค คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 27.5 และ 19.4 ของมูลค่าการส่งออกผ่านด้านนี้ทั้งหมด ในส่วนของสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าการส่งออกผ่านด้านนี้มากที่สุดคือ ปลากระตักตากแห้ง รองลงมาคือผลไม้สด และดอกกล้วยไม้ (ตารางผนวกที่ 1.9) ในด้านการนำเข้ามีมูลค่ารวม 455.66 ล้านบาท ซึ่งเป็นการนำเข้าผลไม้สดมากที่สุด คิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 48.4 ของมูลค่าสินค้าที่นำเข้าผ่านด้านนี้ทั้งหมด รองลงมาคือผัก ร้อยละ 32.6 และสินค้าเกษตรอื่น ๆ ซึ่งมีมูลค่าไม่มากนัก เช่น น้ำผึ้ง ดอกไม้ ไม้ประดับ ลูกตำ ลูกลือย ดอกหญ้า ของป่า เช่น ลูกชิต ลูกเร่ว และปุ๋ยธรรมชาติที่ประกอบด้วยขี้ค่างควา (ตารางผนวกที่ 1.10)

ทั้งนี้ สินค้าที่ผ่านด่านศุลกากรจังหวัดเชียงรายส่วนใหญ่ส่งไปยังประเทศจีน ซึ่งจะผ่านไปทางแขวงบ่อแก้ว แขวงหลวงน้ำทา และแขวงบ่อเต็น ของ สปป.ลาว เข้าสู่เมืองโม่หาน จังหวัดเชียงราย มณฑลยูนนาน โดยการค้าด่านจังหวัดเชียงรายและแขวงบ่อแก้วเดิมใช้เส้นทางการขนส่งข้ามแม่น้ำโขง ที่ท่าเรือบัก โดยใช้แพขนานยนต์ แต่หลังจากมีการเปิดสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 ทำให้การขนส่งทางน้ำลดลง การค้าทางบกเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดการขยายตัวในการส่งออก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลไม้ที่มีการส่งออกไปยังประเทศจีนเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ปริมาณการค้าทางด้านศุลกากรเชียงรายของกับแขวงทางตอนเหนือของ สปป.ลาว ลดลง เนื่องจากมีสินค้าจากจีนเข้ามาจำหน่ายใน สปป.ลาว มากขึ้น โดย สปป.ลาว มีการอำนวยความสะดวกให้แก่พ่อค้าจีนในการติดต่อระหว่างแขวงหลวงน้ำทา แขวงอุดมไชย และแขวงพงสาตี กับเมืองเชียงราย แคว้นสิบสองปันนาของมณฑลยูนนาน โดยมีข้อตกลงกันระหว่าง สปป.ลาวและจีน ที่อนุญาตให้รถบรรทุกสินค้าจาก สปป.ลาว เข้าถึงแคว้นสิบสองปันนา และอนุญาตให้รถบรรทุกของจีนเข้ามาใน 3 แขวงดังกล่าวได้ ทำให้สินค้าจีนใน สปป.ลาว มีมากขึ้น นอกจากนี้ จังหวัดเชียงรายและแขวงบ่อแก้ว มีพื้นที่ที่เป็นลำน้ำโขงระยะทางประมาณ 90 กิโลเมตร และมีเกาะดอน ทำให้สะดวกต่อการลักลอบขนส่งสินค้า ประกอบกับเมืองต้นฝั้งตรงข้ามอำเภอเชียงแสน ไม่ใช่ด่านสากล จึงไม่สามารถดำเนินพิธีทางศุลกากรได้ ทำให้ผู้ประกอบการไทยไม่ได้รับความสะดวกและมีต้นทุนสูง (ชลิศา รัตตสาร, 2554)

2) จังหวัดน่าน - แขวงไชยะบุรี

การค้าทางด่านบ้านห้วยโก้น อําเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน ซึ่งอยู่ติดกับเมืองเงิน ของ สปป.ลาว การส่งออกส่วนใหญ่ไม่ใช่สินค้าเกษตร ได้แก่ น้ำมันปิโตรเลียม น้ำมันดีเซล น้ำมันเบนซิน เหล็กโครงสร้าง เหล็กเส้น และปูนซีเมนต์ (ตารางผนวกที่ 1.11) ในส่วนของการนำเข้าส่วนใหญ่เป็นไม้แปรรูป สำหรับสินค้าเกษตรที่นำเข้า ได้แก่ ลูกเดือย ลูกตาว ดอกหญ้าไม้กวาด ปอสา และขิง (ตารางผนวกที่ 1.12) ทั้งนี้ สินค้าในแขวงไชยะบุรี ส่วนใหญ่เป็นสินค้านำเข้าจากประเทศไทย ประมาณร้อยละ 60 จากจีนและเวียดนามประมาณร้อยละ 30 และเป็นสินค้าของ สปป.ลาว ประมาณร้อยละ 10 ปัจจุบันจังหวัดน่านมีแผนส่งเสริมการพัฒนาการค้าชายแดนไทย-สปป.ลาว ทางด่านห้วยโก้นสู่ประตูอินโดจีน มีศักยภาพและโอกาสที่จะพัฒนาเป็นแหล่งการค้าชายแดนได้ เนื่องจากมีเส้นทางคมนาคมเชื่อมต่อไปยังประเทศเวียดนามและจีน ในขณะที่พื้นที่ฝั่ง สปป.ลาว เป็นพื้นที่ส่งเสริมการค้าชายแดนในพื้นที่เมืองเงินและเมืองแก่นท้าว ซึ่งมีการดำเนินงานโครงการโรงไฟฟ้าหงสาด้วย (Ministry of Planning and Investment, 2011)

3) จังหวัดเลย – แขวงไชยบุรี – แขวงเวียงจันทน์

จังหวัดเลยเป็นจังหวัดที่มีด่านมากเป็นอันดับต้น ๆ ของประเทศ มีจุดผ่านแดนถาวร 3 แห่ง จุดผ่อนปรน 1 แห่ง ซึ่งการค้าสินค้าส่วนใหญ่ผ่านทางอำเภอท่าลี่ เนื่องจากด้านอำเภอเชียงคานต้องใช้เรือบักหรือแพขนานยนต์ ส่วนทางด้านบ้านคกไฟเส้นทางยังไม่สะดวก โดยจังหวัดเลยเป็นจังหวัดที่มีโครงการส่งเสริมผลิตสินค้าเกษตรพันธะสัญญา (contract farming) ภายใต้กรอบความร่วมมือ ACMECS เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในส่วนของสินค้ามันสำปะหลังเป็นสินค้าที่กำหนดให้นำเข้าได้แบบมีเงื่อนไข ซึ่งผู้นำเข้ามันสำปะหลังส่วนใหญ่เป็นพ่อค้าคนไทย และยังเป็นจังหวัดที่ให้สิทธิในการนำเข้าสินค้า เช่น กล้วย ให้นำเข้าได้ปกติ ไม่มีข้อห้าม โดยมีภาษีเป็น 0 แต่ต้องมีเอกสารถิ่นกำเนิดสินค้า

ในด้านการส่งออกสินค้าของไทยทางด้านศุลกากรเชียงคาน ส่วนใหญ่ไม่ใช่สินค้าเกษตร โดยในปี 2557 มีมูลค่าการส่งออก 424 ล้านบาท สินค้าที่ส่งออกส่วนใหญ่ ได้แก่ น้ำมันเบนซิน ดีเซล รถไถนาพร้อมอุปกรณ์ แคมพู และปูนซีเมนต์ เป็นต้น (ตารางผนวกที่ 1.13) สำหรับสินค้านำเข้าทางด้านศุลกากรเชียงคานส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตร ในปี 2557 มีมูลค่า 204 ล้านบาท สินค้าที่นำเข้า เช่น ลูกเดือย เมล็ดงาดิบ ลูกตำว มันสำปะหลังหัวสด ดอกหญ้า ชัน และมะขามแคะเปลือก (ตารางผนวกที่ 1.14)

สำหรับการส่งออกทางด้านศุลกากรท่าลี่ ผ่านสะพานมิตรภาพข้ามแม่น้ำเหือง ในปี 2557 มีมูลค่า 8,677 ล้านบาท สินค้าส่วนใหญ่ที่ส่งออกไม่ใช่สินค้าเกษตร เช่น อุปกรณ์ก่อสร้าง น้ำมันดีเซล สินค้าอุปโภคบริโภค น้ำมันเบนซิน ปูนซีเมนต์ รถแทรกเตอร์ เป็นต้น (ตารางผนวกที่ 1.15) ในส่วนสินค้าเกษตรที่ส่งออก เช่น สุกกร พันธุ์ปลา กุ้งมันสำปะหลัง เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดไก่มีชีวิต ถั่วลิสง แต่มีมูลค่าไม่มากนัก สำหรับการนำเข้าทางด้านศุลกากรท่าลี่ ส่วนใหญ่ไม่ใช่สินค้าเกษตรเช่นกัน เช่น รถแทรกเตอร์ รถบรรทุก เครื่องผสมคอนกรีต ไม้แปรรูป และเครื่องขุดดิน เป็นต้น (ตารางผนวกที่ 1.16) ในส่วนของสินค้านำเข้า เช่น ลูกเดือย งา ถั่วแดง ถั่วลิสง ถั่วดำ มันสำปะหลัง ถั่วลิสง ลูกตำว ปอสา มะขามป้อม ข้าวโพด ชั่งข้าวโพด ทั้งนี้ ด้านศุลกากรท่าลี่เป็นด่านภายใต้ข้อตกลงในการนำเข้าสินค้าเกษตรตามโครงการ contract farming ภายใต้ ACMECS ที่ให้นำเข้าสินค้าที่ไทยไปส่งเสริมปลูกใน สปป.ลาว โดยไม่ต้องเสียภาษีนำเข้า

ในส่วนของด่านค้าผ่านจุดผ่านแดนบ้านคกไฟ อำเภอปากชม ซึ่งอยู่ตรงข้ามบ้านวังเมืองसानะคาม แขวงเวียงจันทน์ ซึ่งเปิดเป็นจุดผ่านแดนถาวรเมื่อวันที่ 23 กันยายน 2536 มีเส้นทางไปยังแขวงเวียงจันทน์ ระยะทางประมาณ 160 กิโลเมตร เส้นทางยังเป็นลูกรัง ไม่สะดวก ช่วงฤดูฝนน้ำหลาก จะใช้ขนส่งโดยใช้เรือบักหรือแพขนานยนต์ขนส่งข้ามแม่น้ำโขง ซึ่งปริมาณการค้าในแต่ละปีค่อนข้างน้อย สินค้าส่งออกส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภคบริโภค สำหรับการนำเข้า สินค้าที่นำเข้าจาก สปป.ลาว ทางด่านนี้ ได้แก่ ของป่าและไม้แปรรูป เป็นต้น

4) จังหวัดหนองคาย – นครหลวงเวียงจันทน์

จังหวัดหนองคายเป็นด่านที่มีมูลค่าทางการค้ากับ สปป.ลาว สูงที่สุด โดยในปี 2557 มีมูลค่าการส่งออก 58,266 ล้านบาท ส่วนใหญ่ไม่ใช่สินค้าเกษตร เช่น น้ำมันปิโตรเลียม ยานยนต์ โทรศัพท์ เหล็กเส้น เป็นต้น (ตารางผนวกที่ 1.17) เป็นด่านที่มีการส่งออกสินค้าอุปโภคบริโภคจำนวนมาก เนื่องจากนครหลวงเวียงจันทน์เป็นเมืองหลวง เป็นเมืองเศรษฐกิจ มีประชากรมาก และเป็นเมืองที่สามารถเชื่อมโยงกระจายสินค้าไปยังเมืองต่าง ๆ ในส่วนของสินค้าเกษตรที่มีการส่งออกทางด้านนี้ เช่น ผัก ผลไม้ สำหรับการนำเข้าในปี 2557 มีมูลค่า 3,328 ล้านบาท ส่วนใหญ่ไม่ใช่สินค้าเกษตร เช่น รถยนต์ ส่วนประกอบรถเก๋ง ชุดสายไฟรถยนต์ และไม้แปรรูป เป็นต้น ในส่วนของสินค้าเกษตรที่นำเข้า เช่น ใบยาสูบที่ไม่เอาก้านใบออก (ตารางผนวกที่ 1.18) มันสำปะหลัง ถั่ว และชา เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการนำเข้าสินค้าจากประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศจีน ซึ่งปัจจุบันมีการนำเข้ามากขึ้น นอกจากนี้ การค้าทางด้านจังหวัดหนองคายยังมีระบบการค้าย่อยบริเวณท่าเสด็จ อำเภอเมืองหนองคาย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่นำเข้าจากประเทศจีนและเวียดนาม (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2548)

5) จังหวัดบึงกาฬ – แขวงบรีคำไซ

การค้าทางด้านอำเภอเมืองบึงกาฬส่วนใหญ่ไม่ใช่สินค้าเกษตร สินค้าส่งออกที่สำคัญ เช่น เครื่องดื่มชูกำลัง น้ำมันเชื้อเพลิง เครื่องใช้ไฟฟ้า มูลค่าการส่งออกผ่านด่านบึงกาฬยังไม่มากนัก แต่หากเปิดสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 5 ซึ่งจะเริ่มก่อสร้างในปี 2559 จะทำให้มูลค่าการส่งออกเพิ่มสูงขึ้น ในส่วนของสินค้าเกษตรที่มีการส่งออกได้แก่ ข้าวเหนียว ซึ่งมีปริมาณเพียงเล็กน้อย สำหรับสินค้านำเข้าส่วนใหญ่เป็นไม้แปรรูป มีสินค้าเกษตรที่นำเข้าเพียงเล็กน้อย เช่น ต้นมันแห้ง ถั่วลิสง ชาผง ปัจจุบันการค้าด้านจังหวัดบึงกาฬมีไม่มากนัก เนื่องจากผู้ประกอบการเปลี่ยนไปใช้เส้นทางด้านจังหวัดนครพนม ซึ่งสะดวกกว่า ประกอบกับการค้าด้านจังหวัดบึงกาฬยังไม่สะดวก ต้องใช้แพขนานยนต์ ซึ่งมีจำนวนไม่เพียงพอ กำหนดเวลาขนส่งไม่แน่นอน ค่าบริการสูง และศักยภาพของแพขนานยนต์ที่ใช้ขนส่งสามารถรองรับได้เพียงรถบรรทุกทั่วไป ส่วนรถคอนเทนเนอร์ยังไม่สามารถรองรับได้

ในส่วนของการค้าผ่านด่านประเพณีและจุดผ่อนปรน มีจุดผ่อนปรนบ้านห้วยปากคาค ซึ่งมีการค้าขายระหว่างประชาชนในพื้นที่เมืองท่าพะบาดของ สปป.ลาว เดินทางมาซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้เศรษฐกิจอำเภอปากคาคดีขึ้น และมีท่าเทียบเรือด่านประเพณีตามหมู่บ้านตลอดแนว เนื่องจากประชาชนทั้งสองฝั่งมีความสัมพันธ์ที่ดี (คณะทำงานศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์การค้าการลงทุนและการค้าชายแดนจังหวัดบึงกาฬ และคณะทำงานแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อการค้าชายแดนด้านการค้าการลงทุนจังหวัดบึงกาฬ, 2557)

6) จังหวัดนครพนม – แขวงคำม่วน

การส่งออกสินค้าทางด้านศุลกากรจังหวัดนครพนม ส่วนใหญ่ไม่ใช่สินค้าเกษตร เช่น หน่วยเก็บข้อมูลคอมพิวเตอร์ เครื่องตีบารุงกำลัง แบตเตอรี่ ในส่วนของสินค้าเกษตรส่งออก เช่น มังคุดสด และลำไยอบแห้ง (ตารางผนวกที่ 1.19) นอกจากนี้ ยังมีโคกระบือมีชีวิต ข้าวสาร อาหารสัตว์ อาหารปรุงแต่งสำเร็จรูป น้ำมันถั่วเหลือง โดยสินค้าผลไม้สดที่ส่งออกส่วนใหญ่มีตลาดปลายทางที่เวียดนาม สินค้าที่ส่งออกด้านจังหวัดนครพนมเป็นสินค้าที่มาจากพื้นที่อื่น เช่น ผลไม้จากภาคใต้ สินค้าที่มีศักยภาพและเป็นสินค้าของจังหวัดนครพนมเองไม่มี สำหรับการนำเข้า สินค้าที่นำเข้าส่วนใหญ่ไม่ใช่สินค้าเกษตรเช่นกัน เช่น แผ่นเก็บข้อมูลฮาร์ดดิส เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์รับส่งสัญญาณ โทรคมนาคม เป็นต้น (ตารางผนวกที่ 1.20) โดยมีสินค้านำเข้ามูลค่าไม่มากนัก เช่น มันสำปะหลัง (มันเส้น)

ทั้งนี้ การค้าด้านจังหวัดนครพนมเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด หลังจากเปิดสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 3 เมื่อปี 2554 ซึ่งเป็นเส้นทางที่เชื่อมตะวันออก-ตะวันตก จากไทยสู่เวียดนาม และเชื่อมโยงไปยังจีนตอนใต้ เป็นเส้นทางการค้าที่สำคัญ โดยรัฐบาล สปป.ลาว มีการตั้งเขตเศรษฐกิจจำเพาะท่าแขกและเขตเศรษฐกิจจำเพาะภูเขียว ในแขวงคำม่วน เพื่อส่งเสริมการลงทุน (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2558) นอกจากนี้ ปัจจัยที่ทำให้เกิดการขยายตัวด้านการค้าการลงทุนใน สปป.ลาว ด้านแขวงคำม่วนเพิ่มขึ้นคือ โครงการผลิตไฟฟ้าพลังน้ำน้ำเทิน 1 น้ำเทิน 2 และน้ำเทิน 1/2 โครงการผลิตปูนซีเมนต์ โครงการกลั่นน้ำมัน โรงโม่หิน และโครงการผลิตตะกั่ว (ชลิศา รัตสราร, 2554)

7) จังหวัดมุกดาหาร – แขวงสะหวันนะเขต

การค้าทางด้านอำเภอเมืองมุกดาหาร ตามเส้นทางการค้าผ่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 2 สินค้าส่งออกส่วนใหญ่ไม่ใช่สินค้าเกษตร โดยในปี 2557 สินค้าที่มีมูลค่าส่งออกมากที่สุดคือ หน่วยประมวลผลข้อมูลในฮาร์ดดิส รองลงมาคือมอเตอร์ และน้ำมันเชื้อเพลิง (ตารางผนวกที่ 1.21) โดยมีสินค้านำเข้าส่งออก เช่น ผลไม้สด นอกจากนี้ ยังมีสินค้านำเข้าอุปโภคบริโภค เพื่อกระจายไปยังเขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวันเซโน ในส่วนของสินค้านำเข้าส่งออก เช่น ผลไม้สด ผลไม้อบแห้ง หอมแดงแห้ง ข้าวสารเหนียว และพันธุ์อ้อย สำหรับการนำเข้า สินค้าที่มีมูลค่าการนำเข้ามากที่สุดคือ ทองแดงบริสุทธิ์ที่ยังไม่ได้จัดทำสำเร็จรูป มอเตอร์ ของทำด้วยเหล็ก เครื่องจักร และเสื้อผ้าสำเร็จรูป เป็นต้น (ตารางผนวกที่ 1.22) สำหรับสินค้านำเข้า เช่น กระเทียม มันสำปะหลังแห้ง มะขาม พริกหยวกหวาน เมล็ดทานตะวัน และหอมหัวใหญ่

ทั้งนี้ จังหวัดมุกดาหารเป็นเส้นทางการค้าไปที่เชื่อมโยงไปยังประเทศเวียดนามและจีน ตามแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก มีการอำนวยความสะดวกตามข้อตกลงอนุภูมิภาค

ลุ่มน้ำโขง เป็นด่านพรมแดนที่มีระบบให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (one stop service) ซึ่งมีโครงการนำร่องจุดตรวจร่วมระหว่างไทย-สปป.ลาว อย่างไรก็ตาม หลังจากเปิดสะพานมิตรภาพ ไทย-ลาว ที่จังหวัดนครพนม ผู้ประกอบการบางส่วนที่ใช้เส้นทางด้านจังหวัดมุกดาหารเปลี่ยนไปใช้เส้นทางการค้าผ่านด่านจังหวัดนครพนมมากขึ้น

8) จังหวัดอุบลราชธานี – แขวงสาละวัน – แขวงจำปาสัก

การค้าผ่านทางจังหวัดอุบลราชธานี ส่วนใหญ่ผ่านทางด่านศุลกากรช่องเม็ก ซึ่งสินค้าที่ส่งออกส่วนใหญ่ไม่ใช่สินค้าเกษตร เช่น น้ำมันดีเซล น้ำมันเบนซินไร้สารตะกั่ว รถยนต์ปิคอัพ รถบรรทุกเกา (ตารางผนวกที่ 1.23) ในด้านสินค้าส่งออกที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร เช่น อาหารสัตว์ เครื่องจักรกลเกษตร ไม้แปรรูป ไม้เนื้อ สินค้าอุปโภคบริโภค ปุ๋ย สารปรับปรุงดิน และสินค้าประมง เพาะเลี้ยง สำหรับการนำเข้า สินค้าส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตร โดยในปี 2557 สินค้าที่มีมูลค่าการนำเข้ามากที่สุดคือ กะหล่ำปลี รองลงมาคือมันเทศ ถั่วลิสงแกะเปลือก ไม้แปรรูป มันสำปะหลังเส้น กุ้งดิบ มะขามเปียก และกาแฟคั่ว (ตารางผนวกที่ 1.24)

นอกจากนี้ ยังมีสินค้าที่ผ่านแดนจาก สปป.ลาว ผ่านด่านศุลกากรช่องเม็กไปยังประเทศที่อื่น ๆ เช่น เมล็ดกาแฟดิบ ไม้ประดู่ ชิ้นส่วนเฟอร์นิเจอร์ ข้าวสาร ยางพารา มันสำปะหลัง และกาแฟสำเร็จรูป เป็นต้น (ตารางผนวกที่ 1.25) ในส่วนของสินค้าผ่านแดนจากประเทศอื่น ส่งผ่านด่านศุลกากรช่องเม็กไปยัง สปป.ลาว เช่น รถยนต์ใหม่ที่ทำงมาลัยซ้าย อุปกรณ์ไฟฟ้า สุรา รถบรรทุกเกา เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในเหมืองแร่ เป็นต้น (ตารางผนวกที่ 1.26)

สำหรับการค้าทางด่านบ้านปากแซง กิ่งอำเภอนาตาล แขวงสาละวัน ต้องใช้การคมนาคมขนส่งทางเรือและแพขนานยนต์ สินค้าส่งออกที่สำคัญ เช่น เครื่องจักร สินค้าอุปโภคบริโภค วัสดุก่อสร้าง ประกอบกับมีการค้าในพื้นที่ชายแดน ซึ่งสินค้าส่งออกส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภคบริโภค เช่น อาหาร เครื่องดื่ม ผงชูรส บะหมี่สำเร็จรูป อาหารทะเล ในส่วนของจุดผ่อนปรนอำเภอเขมราฐ ส่วนใหญ่สินค้าส่งออกเป็นปุ๋ยเคมี และเครื่องจักรกลทางการเกษตร ส่วนสินค้านำเข้าเป็นประเภทของป่าและเครื่องจักรสาน

3.4 การลงทุนภาคเกษตรชายแดนไทย – สปป.ลาว

3.4.1 นโยบายความร่วมมือด้านการลงทุนของ สปป.ลาว

สปป.ลาว มีนโยบายส่งเสริมให้นักลงทุนต่างชาติ เข้าไปลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป โดยการลงทุนมี 3 ลักษณะ คือ 1) ธุรกิจร่วมสัญญา เป็นการร่วมธุรกิจระหว่างนิติบุคคลในประเทศกับต่างประเทศ 2) วิสาหกิจร่วมทุน เป็นการร่วมทุนระหว่างผู้ลงทุนต่างประเทศและในประเทศ โดยผู้ลงทุนต่างประเทศต้องลงทุนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 30 ของทุนจดทะเบียนและ 3) วิสาหกิจ

ลงทุนจากต่างประเทศทั้งหมด เป็นวิสาหกิจของต่างประเทศที่ลงทุนฝ่ายเดียว โดยอาจตั้งเป็นนิติบุคคลใหม่หรือเป็นสาขาของวิสาหกิจต่างประเทศ โดยทุนจดทะเบียนของวิสาหกิจต่างประเทศไม่ต่ำกว่าร้อยละ 30 ของทุนทั้งหมด อายุของการลงทุนไม่เกิน 50 ปี และสามารถต่ออายุได้ แต่ไม่เกิน 75 ปี นักลงทุนต่างชาติไม่มีสิทธิ์ถือครองที่ดิน แต่สามารถเช่าที่ดินได้ระยะเวลา 20 ปี และ 30 ปี จากภาครัฐ สำหรับอุตสาหกรรมที่รัฐบาล สปป.ลาว ส่งเสริมให้เข้าไปลงทุน ตามกฎหมายส่งเสริมการลงทุนต่างประเทศ (ฉบับปรับปรุงปี 2548) กำหนดกิจการที่ได้รับการส่งเสริม ได้แก่ อุตสาหกรรมการผลิตเพื่อส่งออก อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตทางด้านอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ การวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ โครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สาธารณูปโภค อุตสาหกรรมต้นน้ำและกลางน้ำ การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว นอกจากนี้ กระทรวงแผนการและลงทุน ประกาศใช้กฎหมายส่งเสริมการบริหารการลงทุนจากต่างประเทศใน สปป.ลาว ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2547 กิจการลงทุนที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจะได้รับสิทธิประโยชน์ด้านภาษี ได้แก่ ยกเว้นภาษีนำเข้ายานพาหนะ เครื่องจักร และอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต รวมทั้งวัตถุดิบ ยกเว้นภาษีส่งออกสำหรับสินค้าส่งออกหรือสินค้าส่งออกต่อ และลดอัตราภาษีกำไรให้กับธุรกิจที่ตั้งอยู่ห่างไกล โดยพิจารณาตามเขตพื้นที่การลงทุน (หอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย, 2554) ทั้งนี้ สปป.ลาว มีนโยบาย 2 บวก 3 ด้านการส่งเสริมการลงทุนภาคเกษตร โดย 2 หมายถึง ที่ดินและแรงงานจากเกษตรกร และ 3 หมายถึง ทุน วิชาการ และเทคโนโลยี สอดคล้องกับการส่งเสริมเกษตรระบบ contract farming (สุภภรณ์ พวงชมพู, 2556) โดยการขออนุญาตลงทุนระบบ ระบบ contract farming มี 2 ทางเลือก (ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย, 2549) ดังนี้

1) ติดต่อขออนุมัติส่งเสริมการลงทุนโดยตรงกับสำนักงานส่งเสริมการลงทุนของ สปป.ลาว เมื่อผ่านความเห็นชอบแล้ว สามารถติดต่อขอทำ contract farming ได้ในทุกแขวงของ สปป.ลาว และจะได้รับความสะดวกในการติดต่อกับภาครัฐในแขวงต่าง ๆ

2) ติดต่อแขวงที่ต้องการเข้าไปลงทุน โดยผู้ประกอบการสามารถติดต่อเพื่อขออนุญาตทำ contract farming โดยตรงกับแขวงที่จะเข้าไปลงทุน โดยแขวงมีอำนาจอนุมัติโครงการลงทุนวงเงินไม่เกิน 1 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ยกเว้นแขวงจำปาสัก แขวงสะหวันนะเขต และนครหลวงเวียงจันทน์ ที่สามารถอนุมัติโครงการลงทุนวงเงิน 2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ทั้งนี้ นโยบายของ สปป.ลาว ต้องการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่จำเพาะในแต่ละภูมิภาค เช่น นครหลวงเวียงจันทน์และแขวงสะหวันนะเขต มีเป้าหมายพัฒนาให้เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจ ส่งเสริมการลงทุน การพัฒนาให้เป็นเมืองศูนย์กลางการพัฒนาตามแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวันเซโน ให้เป็นศูนย์กลางความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ และพัฒนาเมืองปากเซ แขวงจำปาสัก ให้เป็นเมืองเศรษฐกิจหลัก

สำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมและเป็นเมืองที่มีความทันสมัย ทั้งด้านเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ ทั้งนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ของ สปป.ลาว 2011-2015 มีเป้าหมายจะพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษให้มากขึ้นด้วย (Ministry of Planning and Investment, 2011)

นอกจากนี้ สปป.ลาว เป็นประเทศที่มีแหล่งวัตถุดิบและต้นทุนด้านแรงงานที่ต่ำกว่า จึงเป็นสิ่งจูงใจให้นักลงทุนจากต่างชาติเข้าไปลงทุน ซึ่งสามารถนำผลผลิตมาเป็นวัตถุดิบในการผลิต การใช้ประโยชน์ด้านภาษี การได้รับสิทธิพิเศษทั่วไปทางการค้าจาก 35 ประเทศทั่วโลก และเป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและพลังงานไฟฟ้า โดยจุดแข็งของการลงทุนใน สปป.ลาว คือเป็นประเทศที่อยู่ท่ามกลางประเทศอาเซียน มีพรมแดนติดต่อกับ 5 ประเทศ คือ ไทย เวียดนาม จีน เมียนมาร์ และกัมพูชา มีความได้เปรียบในการเป็นประตูทางการค้า ส่วนจุดอ่อนของการลงทุนใน สปป.ลาว ได้แก่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา การคมนาคมขนส่งไม่สะดวก กฎหมายไม่คล่องตัว ขาดแคลนสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน แรงงานยังขาดทักษะ ตลาดขนาดเล็ก และกำลังซื้อน้อย (หอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย, 2554; ธิติรัตน์ โชคสุดชาติ, 2555; กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2558) อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่ปี 2556 จีนเป็นประเทศที่มีการลงทุนใน สปป.ลาว มากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงทุนในกิจกรรมเหมืองแร่ รองลงมาคือการลงทุนในการผลิตด้านกลไกกรรม เช่น การปลูกยางพารา ทำให้ประเทศไทยเปลี่ยนจากประเทศที่มีการลงทุนอันดับ 1 มาเป็นอันดับ 3 นอกจากนี้ เวียดนามเป็นประเทศที่ให้ความสนใจเข้ามาลงทุนใน สปป.ลาว โดยมีการเข้ามาลงทุนในกิจการเหมืองแร่จำนวนมาก รองลงมาคือด้านการผลิตกลไกกรรม เช่น การปลูกยางพารา เป็นต้น (ฐานเศรษฐกิจ, 2556)

3.4.2 ความร่วมมือด้านการลงทุนภาคการเกษตรไทย-สปป.ลาว

ประเทศไทยและ สปป.ลาว มีความตกลงความร่วมมือด้านการลงทุนหลายเรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความตกลงภายใต้ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง ระหว่างประเทศกัมพูชา สปป.ลาว เมียนมาร์ ไทย และเวียดนาม (Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS) ซึ่งได้มีการนำเกษตรพันธะสัญญาเข้ามาใช้เป็นโครงการความร่วมมือสาขาเกษตรกรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้ภาคเอกชนไทยมีส่วนร่วมในการส่งเสริมภาคเกษตรกรรมของประเทศเพื่อนบ้าน โดยส่งเสริมให้ปลูกพืชเศรษฐกิจที่ไทยผลิตได้ไม่เพียงพอ และมีแนวโน้มจะขาดแคลน โดยยกเว้นอากรขาเข้าเหลือร้อยละ 0 รวมถึง โครงการความร่วมมือในการยกระดับด่าน และการจัดตั้งเมืองคู่มิตรชายแดน (sister cities) เป็นต้น

สำหรับโครงการความร่วมมือเกษตรพันธะสัญญากายใต้โครงการ ACMECS ในระยะแรก มีโครงการนำร่องใน 3 จังหวัด ได้แก่ เลย ตาก และจันทบุรี มีกรอบระยะเวลาดำเนินงานโครงการ 8 ปี ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2545 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2552 (ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า

แห่งประเทศไทย, 2549) โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2546 ให้มีการลดอัตราภาษีนำเข้าเหลือร้อยละ 0 สำหรับสินค้าเกษตร 8 รายการ ภายใต้โครงการเกษตรพันธะสัญญา ได้แก่ ถั่วเหลือง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ฝรั่ง น้ำมันฝรั่ง ข้าวโพดหวาน มะม่วงหิมพานต์ ยูคาลิปตัส และถั่วลิสง ต่อมาในปี 2548 ได้เพิ่มรายการสินค้าเข้าร่วมโครงการอีก 2 รายการ ได้แก่ ลูกเดือยและถั่วเขียว ผิวมัน รวมเป็น 10 รายการ และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 เมษายน 2555 เห็นชอบแผนการลงทุนเกษตรแบบพันธะสัญญากับประเทศเพื่อนบ้าน (contract farming) ภายใต้โครงการ ACMECS ประจำปี 2555 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม-31 ธันวาคม 2555 กำหนดจังหวัดเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการลงทุนเกษตรพันธะสัญญากับประเทศเพื่อนบ้าน จำนวน 11 จังหวัด โดยมีจังหวัดเขตติดต่อกับ สปป.ลาว 5 จังหวัด ได้แก่ น่าน เลย นครพนม มุกดาหาร และอุบลราชธานี ดำเนินการในพืชเกษตรเป้าหมาย 9 ชนิด ได้แก่ ถั่วเขียวผิวมัน ถั่วลิสง งาม ข้าวโพดหวาน ลูกเดือย ฝรั่ง มันสำปะหลัง (มันเส้น) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และเมล็ดถั่วเหลือง (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2555)

ปัจจุบัน สปป.ลาว เป็นประเทศเพื่อนบ้านที่นักลงทุนไทยนิยมเข้าไปทำ contract farming ซึ่งด้านศุลกากรนำร่องที่อนุญาตให้มีการนำเข้าผลผลิตในโครงการส่งเสริมการทำ contract farming ภายใต้ ACMECS ระหว่างไทยและ สปป.ลาว คือด้านศุลกากรท่าลี่ เชื่อมต่อชายแดนจังหวัดเลยกับแขวงไชยะบุรี ผู้ประกอบการไทยที่ทำ contract farming ภายใต้โครงการ ACMECS เช่น บริษัทในเครือเจริญโภคภัณฑ์ ซึ่งเข้าไปดำเนินการปลูกข้าวโพดกับเกษตรกรแขวงไชยะบุรี (ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย, 2549) นอกจากนี้ ผู้ประกอบการของไทยที่เข้าไปสัมปทานปลูกพืช contract farming อย่างเป็นทางการใน สปป.ลาว ตั้งแต่ปี 2549 เช่น ส่งเสริมปลูกยางพาราในพื้นที่แขวงคำม่วนและสะหวันนะเขต ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในแขวงไชยะบุรี และปลูกอ้อยและก่อสร้างโรงงานผลิตน้ำตาลในแขวงสะหวันนะเขต เป็นต้น (สุภาภรณ์ พวงชมพู, 2556) อย่างไรก็ตาม การดำเนินโครงการผลิตสินค้าเกษตรระบบ contract farming ระหว่างไทย-สปป.ลาว ในพื้นที่เขตติดต่อกัน ยังประสบปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สินค้าไม่ได้คุณภาพตามที่กำหนดและบางช่วงมีผลกระทบต่อผลผลิตในประเทศไทย (Kanokwan Manorom et al., 2011) ปัจจุบันการทำ contract farming ในสปป.ลาว มีการแข่งขันเพิ่มขึ้นจากนักลงทุนเวียดนามและจีน เกษตรกร สปป.ลาว ที่ร่วมโครงการกับนักลงทุนไทย มีการขายผลผลิตให้แก่ผู้รับซื้อจากเวียดนามและจีนด้วยเนื่องจากให้ราคาซื้อสูงกว่าราคาประกันในระบบ contract farming (สกว, 2556)

สำหรับการลงทุนที่น่าสนใจใน สปป.ลาว ได้แก่ การเพาะปลูกสินค้าเกษตรกรรมเพื่อเป็นวัตถุดิบผลิตอาหารสัตว์ เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเหลือง ข้าว และสินค้าที่ไม่ใช่อาหาร เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน อุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออก เช่น ผักและผลไม้ดอง หรือบรรจุกระป๋อง (หอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย, 2554) และจากข้อมูลของสถานเอกอัครราชทูต ณ เวียงจันทน์ ได้เสนอรายชื่อสินค้าไทยที่น่าจะมีศักยภาพสูงในการส่งออกไปยัง

สปป.ลาว โดยมีสินค้าเกษตร ได้แก่ เนื้อสัตว์สำหรับบริโภค รวมถึงผลิตภัณฑ์อาหารโดยรวม นอกจากนี้ จากการทำรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษและส่งเสริมการค้าชายแดน กรมส่งเสริมสหกรณ์จึงได้กำหนดโครงการพัฒนาศักยภาพสหกรณ์ตามแนวชายแดนเพื่อให้สามารถนำเข้าสินค้าเกษตรมาปรับปรุงแล้วส่งออกหรือขายภายในประเทศ และเสริมสร้างความสามารถของสหกรณ์ ให้เป็นองค์กรหลักในการบริหารจัดการสินค้าเกษตร ในเขตพื้นที่พิเศษตามแนวชายแดนด้วย

นอกจากนี้ มีความร่วมมือระหว่างประเทศไทยและ สปป.ลาว ซึ่งเป็นความร่วมมือภาคการเกษตรของหน่วยงานภาครัฐ ระหว่างกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ของไทย และกระทรวงกสิกรรมและป่าไม้แห่ง สปป.ลาว ที่ผ่านมา มีการดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือด้านการเกษตร (agricultural cooperation framework: ACF) และมีการจัดทำบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านการเกษตร ลงนามเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2556 และจากการประชุมติดตามผลการดำเนินงานภายใต้กรอบ ACF เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2558 ณ สปป.ลาว ทั้งสองประเทศมีมติเห็นชอบให้ยุติการดำเนินงานภายใต้กรอบ ACF โดยนำมาร่วมมือภายใต้กรอบบันทึกความเข้าใจแทน ซึ่งได้มีการจัดตั้งคณะทำงานร่วมด้านการเกษตรไทย-ลาว โดยมีเจตนารมณ์ร่วมกันที่จะเสริมสร้างและสนับสนุนความร่วมมือทางวิชาการ การถ่ายทอดเทคโนโลยี และส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรระหว่างกัน และเป็นการส่งเสริมความร่วมมือด้านการเกษตรที่สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละประเทศ ซึ่งมีการประชุมครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2558 ณ จังหวัดเชียงใหม่ โดยที่ประชุมมีมติเห็นชอบความร่วมมือด้านต่าง ๆ ดังนี้

- ด้านชลประทาน ได้แก่ โครงการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการในการสำรวจและออกแบบโครงสร้างพื้นฐานด้านการชลประทาน การบริหารจัดการน้ำ รวมทั้งการบำรุงรักษา และโครงการจัดการฝูกอบรมการดำเนินงานด้านการชลประทานแก่เจ้าหน้าที่ชลประทานของ สปป.ลาว

- ด้านประมง โดยให้การสนับสนุน สปป.ลาว ในการพัฒนาศักยภาพนักวิชาการของศูนย์ประมง และผู้ผลิตรายย่อยให้สามารถผลิตลูกปลานิลแปลงเพศ และยกระดับสถานีเพาะพันธุ์ปลาให้สามารถผลิตลูกปลาพันธุ์ดี

- ด้านปศุสัตว์ อาทิ การขยายการเลี้ยงโคเนื้อและการผสมเทียมไปยังแขวงอื่น ๆ ของ สปป.ลาว เช่น สหวันนะเขต การสร้างระบบมาตรฐานฟาร์ม เพื่อควบคุมโรคและการจัดการเลี้ยงสัตว์ในฟาร์ม และโครงการผลิตสัตว์ตามแนวชายแดน การตรวจสอบสินค้าปศุสัตว์และระบบกักกันสัตว์ตามแนวชายแดน

- ด้านข้าว อาทิ การพัฒนาศักยภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์และศูนย์ข้าวชุมชน แขวงคำม่วน

- ด้านพืช โดยสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพด้านสุขอนามัยพืช การนำเข้า-ส่งออก และการวิจัยความเสี่ยงศัตรูพืช

- ด้านมาตรฐาน โดยความร่วมมือของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติของไทย และกรมปลูกฝัง ของ สปป.ลาว โดยในระยะแรกจะดำเนินการเกี่ยวกับมาตรฐานเมล็ดถั่วลิสง ข้อกำหนดปริมาณอะฟลาทอกซิน และแนวทางการควบคุมการส่งออกถั่วลิสงมายังประเทศไทย

- ด้านการพัฒนาที่ดิน เช่น การฝึกอบรม พัฒนาบุคลากร การสร้างหมอดินในหมู่บ้านของ สปป.ลาว การพัฒนาห้องปฏิบัติการวิเคราะห์ดิน เป็นต้น

- ด้านสหกรณ์ เช่น การฝึกอบรม พัฒนาบุคลากร โดยให้จัดตั้งคณะทำงานย่อยด้านสหกรณ์ ภายใต้คณะทำงานร่วมด้านการเกษตรไทย-ลาว เพื่อเป็นกลไกในการหารือรายละเอียดการดำเนินงานความร่วมมือด้านสหกรณ์

- ด้านหม่อนไหม เช่น การวิจัย การตรวจสอบรับรอง การอนุรักษ์เชื้อพันธุไหม การพัฒนามาตรฐานผ้าไหม เส้นไหม และหม่อนไหมอินทรีย์ เป็นต้น

- ด้านการปฏิรูปที่ดิน เช่น การส่งเสริมการจัดการเกษตร และแนวทางการส่งเสริมความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกรในเขตพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน ให้แก่ สปป.ลาว

โดยการลงทุนภาคการเกษตรในพื้นที่ศึกษาชายแดนไทย-สปป.ลาว 8 จังหวัด สรุปได้ดังนี้

1) จังหวัดเชียงราย – แวงบ่อแก้ว

จังหวัดเชียงรายและแวงบ่อแก้ว มีความร่วมมือภายใต้ปฏิญญาพุกาม ตามกรอบยุทธศาสตร์ ACMECS โดยมีการจับคู่เมืองคู่มิตร ได้แก่ อำเภอเชียงแสน-เมืองต้นผึ้ง และอำเภอเชียงของ-เมืองห้วยทราย (ชลิตา รัตสาร, 2554) ซึ่งภายหลังจากมีการเปิดสะพานมิตรภาพไทย-ลาว มีการค้าและการลงทุนเพิ่มขึ้น เช่น ความร่วมมือของนักลงทุนจีนและไทยเพื่อทำธุรกิจโลจิสติกส์ มีการขยายธุรกิจห้างสรรพสินค้าและวัสดุก่อสร้าง เป็นต้น นอกจากนี้ รัฐบาลกำหนดให้จังหวัดเชียงรายเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 2 เน้นด้านการค้าสินค้าอุปโภคบริโภคและการท่องเที่ยว สำหรับการลงทุนภาคเกษตรในพื้นที่จังหวัดเชียงรายมีโรงสีข้าวและโรงงานยางพาราหลายแห่ง

ในส่วนของแวงบ่อแก้ว เป็นแขวงที่มีศักยภาพในการเป็นจุดเชื่อมโยงการค้าทางบก ระหว่างไทย-สปป.ลาว-จีนตอนใต้ และเชื่อมโยงการขนส่งทางน้ำ 4 ประเทศ ตามโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ มีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษสามเหลี่ยมทองคำ มีการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ โครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษคิงส์โรมัน (Kings Romans of Laos Asian & Tourism Development Zone) ซึ่งมีแผนพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวแบบครบวงจร และโครงการนาคราชนคร ปัจจัยที่ทำให้เกิดการขยายตัวด้านการค้าการลงทุนใน สปป.ลาว คือ มีโครงการผลิตลิแกไนต์ และโครงการลงทุนด้านกสิกรรมและเลี้ยงสัตว์ (ชลิตา รัตสาร, 2554) มีนักลงทุนจีนมาลงทุนปลูกพืช เช่น กัญชง ยางพารา

และแตงโม ปัจจุบันการลงทุนในแขวงบ่อแก้วมีจำนวนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การลงทุนของ นักลงทุนต่างชาติ เช่น จีน เวียดนาม และไทย

2) จังหวัดน่าน – แขวงไชยบุรี

จังหวัดน่านและแขวงไชยบุรี มีความร่วมมือภายใต้ปฏิญญาพุกาม ตามกรอบยุทธศาสตร์ ACMECS โดยมีการจับคู่เมืองคู่มิตร ได้แก่ ห้วยโก๋น-เมืองเงิน โดยสำนักงานพาณิชย์จังหวัดน่าน ได้ดำเนินงานโครงการส่งเสริมและพัฒนาการค้าชายแดนไทย-ลาว “ห้วยโก๋นสู่ประตูอินโดจีน” ซึ่งเน้น เป็นเส้นทางการค้า มีการจัดกิจกรรมการจับคู่ธุรกิจ (business matching) จังหวัดน่านยังเป็นพื้นที่ ดำเนินงานโครงการความร่วมมือเกษตรแบบพันธะสัญญากับประเทศเพื่อนบ้าน (contract farming) ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ ACMECS ตั้งแต่ปี 2555 (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2555) โดยมี นักลงทุนไทยไปส่งเสริมปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ แล้วนำกลับมาขายประเทศไทย แต่ในพื้นที่จังหวัดน่าน ยังไม่มีโรงงานรองรับผลผลิตสินค้าเกษตรที่เข้าไปส่งเสริมปลูกใน สปป.ลาว

ในส่วนของแขวงไชยบุรี มีโครงการก่อสร้างเขื่อนไชยบุรี ซึ่งเป็นเขื่อนกั้นแม่น้ำโขงแห่งแรก ของ สปป.ลาว โดยมีนักลงทุนไทยได้รับสัมปทานในการก่อสร้างและดำเนินการ และยังมีสัญญาผูกพัน การซื้อขายไฟฟ้าในอนาคตด้วย นอกจากนี้ยังมีโรงไฟฟ้าหงสา โดยมีเอกชนไทยได้รับสัมปทานลงทุน ก่อสร้างเช่นกัน เป็นเขื่อนผลิตไฟฟ้า และเป็นแขวงที่มีแร่อลิกันท์จำนวนมาก นอกจากนี้ ยังมีนักลงทุน จากจีนมาตั้งโรงงานผลิตแป้ง และนักลงทุนไทยเข้าไปส่งเสริมปลูกพืช contract farming

3) จังหวัดเลย – แขวงไชยบุรี – แขวงเวียงจันทน์

จังหวัดเลยและแขวงไชยบุรี มีความร่วมมือภายใต้ปฏิญญาพุกาม ตามกรอบยุทธศาสตร์ ACMECS โดยมีความร่วมมือที่สำคัญ เช่น มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2548 ได้กำหนด มาตรการผ่อนปรนเพื่อให้สามารถใช้สิทธิยกเว้นอากรศุลกากร โดยเห็นชอบให้จัดทำโครงการ contract farming บริเวณชายแดน ภายใต้แผนปฏิบัติการว่าด้วยยุทธศาสตร์ความร่วมมือทาง เศรษฐกิจระหว่างกัมพูชา เมียนมาร์ สปป.ลาว และไทย ในส่วนของพื้นที่ชายแดนไทย-สปป.ลาว ได้แก่ จังหวัดเลย-แขวงไชยบุรี (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2555) ซึ่งด่านศุลกากรท่าลี่เป็นด่าน นำร่องที่อนุญาตให้นำเข้าผลผลิตในโครงการส่งเสริมเกษตรโดยการทำ contract farming ภายใต้ ยุทธศาสตร์ ACMECS จำนวน 10 ชนิด ได้แก่ ถั่วเหลือง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ละหุ่ง มันฝรั่ง ข้าวโพดหวาน เม็ดมะม่วงหิมพานต์ ยูคาลิปตัส ถั่วลิสง ลูกเดือย และถั่วเขียวผิวมัน โดยต้อง จดทะเบียนเข้าร่วมโครงการกับผู้ว่าราชการจังหวัดเลย (ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่ง ประเทศไทย, 2549)

สำหรับการลงทุนในพื้นที่แขวงไซยะบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่ทางการเกษตรและเป็นพื้นที่ที่มีการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มากที่สุดของ สปป.ลาว ผลผลิตส่วนใหญ่ร้อยละ 80 ส่งออกมายังประเทศไทย ปัจจุบันมีการปลูกมันสำปะหลังเพิ่มขึ้น มีนักลงทุนชาวจีนมาตั้งโรงงานผลิตแป้งมันสำปะหลัง โดยนโยบายของแขวงให้ความสำคัญกับการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ เพื่อลงทุนแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ปัจจุบันมีนักลงทุนจีนไปตั้งไซโลในแขวงไซยะบุรี และนักลงทุนไทยไปส่งเสริมปลูกพืชแล้วนำกลับมาแปรรูป นอกจากนี้ สินค้าอุปโภคบริโภคของประชาชนชาวลาวในแขวงไซยะบุรีส่วนใหญ่นำเข้าจากไทย จึงมีโอกาสนักลงทุนไทยจะเข้าไปดำเนินธุรกิจแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

ในส่วนของแขวงเวียงจันทน์ มีโครงการความร่วมมือไทย-สปป.ลาว ที่สำคัญ เช่น มีโครงการก่อสร้างเขื่อนน้ำจิม 1 น้ำจิม 2 และน้ำจิม 3 เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าและส่งมาขายยังประเทศไทย และมีโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหน้าเขื่อนน้ำจิม 1 และในพื้นที่แขวงเวียงจันทน์ยังมีโรงงานผลิตซีเมนต์ โรงงานผลิตแป้งมันที่เมืองหมื่น โรงงานปุ๋ยชีวภาพที่เมืองโพนโฮง มีการดำเนินงานโครงการปลูกยางพาราและต้นกฤษณา (สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ เวียงจันทน์, 2558) นอกจากนี้ ยังมีนักลงทุนจีนมาลงทุนโรงงานยางพาราด้วย

4) จังหวัดหนองคาย – นครหลวงเวียงจันทน์

จังหวัดหนองคายและนครหลวงเวียงจันทน์ มีความร่วมมือภายใต้ปฏิญญาพุกาม ตามกรอบยุทธศาสตร์ ACMECS โดยมีการจับคู่เมืองคู่มิตร ได้แก่ จังหวัดหนองคาย-เวียงจันทน์ เป็นจังหวัดในแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 2 มีศักยภาพในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรม การผลิตเพื่อการส่งออก (export processing zone: EPZ) โดยมีพื้นที่เหมาะสม ได้แก่ อำเภอเมืองสระใคร ท่าบ่อ และรัตนวาปี (เรวดี แก้วมณี, 2555) สินค้าของจังหวัดหนองคายมีหลายชนิด แต่มีปริมาณน้อยและไม่ใช่แหล่งผลิตใหญ่ มีศักยภาพด้านการรวบรวมผลผลิต ปัจจุบันมีโรงงานอุตสาหกรรมทางการเกษตรและการแปรรูปสามารถรองรับผลผลิตด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียง แต่ยังเป็นการแปรรูปอย่างง่าย

ในส่วนของนครหลวงเวียงจันทน์ เป็นเมืองหลวงของ สปป.ลาว มีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่สะดวกสบาย มีเส้นทางรถไฟเชื่อมต่อระหว่างประเทศไทยกับ สปป.ลาว มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น มีเขตเศรษฐกิจพิเศษ เป็นเมืองเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งเป็นจุดกระจายสินค้าไปยังเมืองต่าง ๆ ปัจจุบันมีนักลงทุนจากจีนเข้ามาลงทุน รัฐบาลของ สปป.ลาวและเวียดนามให้การสนับสนุนในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจหนองคาย – สปป.ลาว – เวียดนาม (สำนักอาเซียน, 2555) และนครหลวงเวียงจันทน์ยังได้จัดสรรเขตอุตสาหกรรมเพื่อรองรับการลงทุนในเขตเมืองไซธานีด้วย

5) จังหวัดบึงกาฬ – แควงบอลิคำไซ

จังหวัดบึงกาฬมีการปลูกยางพาราจำนวนมาก และอยู่ติดกับจังหวัดหนองคายซึ่งมียางพารามากเช่นกัน ปัจจุบันมีเอกชนรายใหญ่มาตั้งโรงงานยางพารา ในส่วนของความร่วมมือไทย-สปป.ลาว มีการประชุมร่วมกันระหว่างกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้าของ สปป.ลาว กับกระทรวงพาณิชย์ของไทย มีโครงการจับคู่ธุรกิจ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันการลงทุนในพื้นที่จังหวัดบึงกาฬชะลอตัวเนื่องจากค่าครองชีพสูง ผู้ประกอบการเข้ามาลงทุนน้อยลง ประกอบกับโครงสร้างพื้นฐานในจังหวัดยังไม่เอื้ออำนวย เส้นทางคมนาคมระหว่างอำเภอไม่สะดวก มีผลต่อการตัดสินใจของนักลงทุน (คณะทำงานศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์การค้าการลงทุนและการค้าชายแดนจังหวัดบึงกาฬ และคณะทำงานแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อการค้าการลงทุนด้านการค้าการลงทุนจังหวัดบึงกาฬ, 2557) ในส่วนของแควงบอลิคำไซ ตรงข้ามกับจังหวัดบึงกาฬ เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ไม่ใช่พื้นที่เป้าหมายในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจของ สปป.ลาว จึงมีการลงทุนไม่มากนักเช่นกัน

6) จังหวัดนครพนม – แควงคำม่วน

จังหวัดนครพนมและแควงคำม่วน มีความร่วมมือภายใต้ปฏิญญาพุกาม ตามกรอบยุทธศาสตร์ ACMECS โดยมีการจับคู่เมืองคู่มิตร ได้แก่ นครพนม-ท่าแขก เป็นเมืองคู่มิตรในการขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าระหว่างไทย-สปป.ลาว-เวียดนาม โดยใช้เส้นทางเชื่อมแนวตะวันออก-ตะวันตก (ชลิตา รัตสาร, 2554) จังหวัดนครพนมมีการอบรมให้ความรู้ด้านการเกษตรแก่เจ้าหน้าที่ของแควงคำม่วน มีโครงการความร่วมมือเกษตรแบบพันธะสัญญากับประเทศเพื่อนบ้าน ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ ACMECS (สสวท, 2550) เช่น บริษัทเครือเจริญโภคภัณฑ์เข้าไปแนะนำให้เกษตรกรชาวลาวในแควงคำม่วนปลูกข้าวโพดพันธุ์ปรับปรุงสุวรรณ 1 ตั้งแต่ปี 2541 จนมีการปลูกอย่างแพร่หลายในปี 2550 ต่อมาในปี 2551 จึงได้มีการส่งเสริมปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ระบบ contract farming (Kanokwan Manrom et al, 2011) นอกจากนี้ จังหวัดนครพนมเป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 2 มีแผนจะนำเข้าวัตถุดิบมาเพื่อแปรรูป เป็นจังหวัดที่มีโอกาสด้านโลจิสติกส์ และมีโอกาสด้านอุตสาหกรรมการผลิตอาหาร

ในส่วนของแควงคำม่วน มีเขตเศรษฐกิจพิเศษคำม่วน เขตเศรษฐกิจจำเพาะท่าแขก และเขตเศรษฐกิจจำเพาะภูเขียว โดยรัฐบาล สปป.ลาว ให้สิทธิพิเศษแก่นักลงทุน เช่น การลดหย่อนภาษี การนำเข้าสินค้าประเภทพลังงานและพาหนะสำหรับการผลิตโดยตรง โดยธุรกิจที่มีศักยภาพ ได้แก่ การค้า บริการ โรงงาน ขนส่ง และคลังสินค้า (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2557) ปัจจุบันแควงคำม่วนมีการลงทุนมากขึ้น เนื่องจากมีโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการผลิตไฟฟ้าพลังน้ำน้ำเทิน โครงการผลิตปูนซีเมนต์ โครงการกลั่นน้ำมัน โรงโม่หิน และโครงการลงทุนด้านกิจกรรมและเลี้ยงสัตว์ มีโครงการลงทุนจากต่างประเทศจำนวนมาก เช่น จีน ญี่ปุ่น เวียดนาม

และออสเตรเลีย เป็นที่ตั้งของโรงงานผลิตปูนซีเมนต์ที่ใหญ่ที่สุดใน สปป.ลาว ปัจจุบันมีการร่วมทุนของเอกชนไทยในการผลิตปูนซีเมนต์ใน สปป.ลาว ด้วย นอกจากนี้ยังมีนักลงทุนจากมาเลเซียดำเนินธุรกิจโรงแรมในแขวงคำม่วน (กรมการค้าต่างประเทศ, 2555) สำหรับประเภทธุรกิจที่แขวงคำม่วนต้องการให้เข้าไปลงทุน ได้แก่ ธุรกิจด้านการค้า บริการ การท่องเที่ยว อุตสาหกรรมการผลิต และ กสิกรรม

7) จังหวัดมุกดาหาร – แขวงสะหวันนะเขต

ความร่วมมือระหว่างจังหวัดมุกดาหารกับ สปป.ลาว มีเมืองคู่มิตรภายใต้ปฏิญญาพุกาม ตามกรอบยุทธศาสตร์ ACMECS คือ จังหวัดมุกดาหาร-แขวงสะหวันนะเขต มีโครงการความร่วมมือเกษตรแบบพันธะสัญญากับประเทศเพื่อนบ้าน ภายใต้ยุทธศาสตร์ ACMECS (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2555) ในส่วนของการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร มีโรงงานผลิตน้ำตาล 1 แห่ง โรงงานผลิตยางแท่งเพื่อการส่งออก 2 แห่ง โรงงานแป้งมัน 2 แห่ง โรงสีข้าว 5 แห่ง (เรวดี แก้วมณี, 2555) ที่ผ่านมามีการทำบันทึกความเข้าใจสามฝ่ายระหว่างรัฐบาล สปป.ลาว ไทย และเวียดนาม ว่าด้วยความร่วมมือเพื่อการใช้ประโยชน์สูงสุดจากสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 2 มุกดาหาร-สะหวันนะเขต และเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจแนวตะวันออก-ตะวันตก ซึ่งได้มีการลงนามเมื่อปี 2550 มีข้อกำหนดให้มีการอำนวยความสะดวกในการขนส่ง โดยการดำเนินการตรวจปล่อยสินค้า ณ จุดเดียว (single stop inspection : SSI) ทำให้มุกดาหารเป็นเมืองหน้าด่านเป็นประตูออกสู่ทะเลจีนใต้ เป็นศูนย์กลางโลจิสติกส์ ธุรกิจการค้า และฐานการผลิตแปรรูประดับภูมิภาค (เรวดี แก้วมณี, 2555) และมีนักลงทุนไทยที่เข้าไปสัมปทานปลูกพืชในแขวงสะหวันนะเขต เช่น กลุ่มผลิตน้ำตาลมิตรผล และน้ำตาลขอนแก่น ลงทุนปลูกอ้อยและโรงงานน้ำตาล

ประเทศไทยกำหนดให้จังหวัดมุกดาหารเป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษตามแนวชายแดน ระยะที่ 1 ครอบคลุม 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง ห้วยน้ำใหญ่ คำชะอี และนิคมคำสร้อย กำหนดพื้นที่เพื่อให้บริการโลจิสติกส์ พื้นที่เพื่อการแปรรูปผลผลิตสินค้าเกษตร การนำเข้าและส่งออกสินค้า ในส่วนของอำเภอนิคมคำสร้อยมีความเหมาะสมในการสนับสนุนวัตถุดิบและอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร เนื่องจากมีแหล่งเพาะปลูกพืชที่หลากหลาย อำเภอห้วยน้ำใหญ่ มีเส้นทางคมนาคมที่สามารถเชื่อมโยงกับจังหวัดนครพนม เวียดนาม และเมืองหนานหนิง ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจอีกแห่งของประเทศจีน เป็นจุดที่สามารถเชื่อมโยงกับเส้นทางหมายเลข 9 เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในแนวระเบียงเศรษฐกิจ ทำให้มีศักยภาพในด้านการค้าชายแดน นอกจากนี้ จังหวัดมุกดาหารมีโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมาก มีศักยภาพในการกระจายสินค้าไปยัง สปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ (สภาผู้แทนราษฎร, 2556)

ในส่วนของแขวงสะหวันนะเขต เป็นเมืองที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของ สปป.ลาว เป็นอันดับสองรองจากนครหลวงเวียงจันทน์ มีถนนเชื่อมต่อกับประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง ทำให้แขวงสะหวันนะเขตสามารถดึงดูดนักลงทุนจำนวนมาก มีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวันเซโน (savan-seno special economic zone) เป็นเขตนิคมอุตสาหกรรมและศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้า มีโครงการเมืองสะหวัน (savan city) เป็นโครงการพัฒนาพื้นที่ 2,680 ไร่ เพื่อให้กลายเป็นเมืองเศรษฐกิจครบวงจร คาดว่าจะเสร็จสมบูรณ์ในปี 2560 และยังสามารถเชื่อมกับเขตเศรษฐกิจพิเศษลาวบาว ในส่วนของการลงทุนของนักลงทุนไทยในแขวงสะหวันนะเขต เช่น บริษัท ไทฮั่วยางพารา เข้าไปลงทุนปลูกยางพารา บริษัท น้ำตาลมิตรลาว ลงทุนโดยบริษัท น้ำตาลมิตรผล เข้าไปลงทุนปลูกอ้อยและผลิตน้ำตาล ซึ่งเปิดทำการตั้งแต่ปี 2552 โดยมีการทำสัญญาจำหน่ายไฟฟ้าที่ผลิตจากเศษอ้อยให้รัฐวิสาหกิจไฟฟ้าของ สปป.ลาวด้วย บริษัท น้ำตาลสะหวันนะเขต ลงทุนโดยบริษัท น้ำตาลขอนแก่น เข้าไปลงทุนปลูกอ้อยและผลิตน้ำตาล บริษัท ไซโยเอเอลาว ลงทุนโดยบริษัท ดับเบิลเอ เข้าไปลงทุนปลูกและรับซื้อยูคาลิปตัส และมีการขอสัมปทานพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ในส่วน of นักลงทุนจากต่างประเทศในแขวงสะหวันนะเขต เช่น โรงงานผลิตเยื่อกระดาษจากไม้ยูคาลิปตัสของกลุ่มทุนจากจีนและอินเดีย โรงงานผลิตยางพาราของกลุ่มทุนจากจีนและเวียดนาม และการร่วมทุนกับนักลงทุนมาเลเซียในการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวันเซโน ซึ่งแขวงสะหวันนะเขตเป็นแขวงใหญ่ที่สุดของ สปป.ลาว ที่อยู่บนระเบียงขนส่งตะวันออก-ตะวันตก มีเส้นทางคมนาคมออกสู่ทะเลจีนใต้ด้านประเทศเวียดนาม และการเดินอากาศที่สะดวกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2557)

นอกจากนี้ แขวงสะหวันนะเขตยังมีเขตติดต่อกับประเทศเวียดนาม ซึ่งมีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษลาวบาว เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ใหญ่ที่สุดของเวียดนาม มีศักยภาพในการลงทุนด้านการท่องเที่ยว บริการ สิ่งทอ อะไหล่รถยนต์ รวมถึงเกษตรแปรรูปด้วย ประกอบกับเขตเศรษฐกิจพิเศษลาวบาวอยู่ใกล้ท่าเรือดานัง ซึ่งเป็นท่าเรือน้ำลึก สามารถรองรับและกระจายสินค้าได้จำนวนมาก โดยนักลงทุนไทยที่เข้าไปลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษลาวบาว เช่น โรงงาน Camel Rubber Vietnam Co. Ltd. เป็นการลงทุนของนักลงทุนไทยเพื่อผลิตยางนอกและยางในของรถจักรยานยนต์ และโรงงาน Super Horse Energy Drink ซึ่งเป็นการลงทุนของนักลงทุนไทยเพื่อผลิตเครื่องดื่มชูกำลัง เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2557)

8) จังหวัดอุบลราชธานี- แขวงสาละวัน - แขวงจำปาสัก

ความร่วมมือระหว่างจังหวัดอุบลราชธานีกับ สปป.ลาว มีเมืองคู่มิตรภายใต้ปฏิญญาพุกาม ตามกรอบยุทธศาสตร์ ACMECS คืออุบลราชธานี-เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก ซึ่งเชื่อมโยงโดยจุดผ่านแดนถาวรช่องเม็ก กิจกรรมความร่วมมือระหว่างอุบลราชธานีกับแขวงจำปาสักมีหลาย

กิจกรรม ที่สำคัญคือการค้าดำเนินงานโครงการเกษตรพันธะสัญญา (contract farming) ดำเนินการต่อเนื่องมาตั้งแต่ ปี 2548 โดยเกษตรกรในแขวงจำปาสักเป็นผู้ผลิตสินค้าเกษตร และผู้ประกอบการในจังหวัดอุบลราชธานีเป็นผู้ซื้อและผู้บริโภค โดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้าดำเนินงานโครงการ contract farming ซึ่งให้ความสำคัญกับสินค้าที่แขวงจำปาสักมีศักยภาพและความเชี่ยวชาญในการผลิต เช่น กะหล่ำปลี และกล้วยน้ำว้า และสินค้าที่ประเทศไทยมีความต้องการแต่แขวงจำปาสักยังขาดการสนับสนุนด้านวิชาการและปัจจัยการผลิต เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และละหุ่ง ในส่วนของจังหวัดอุบลราชธานีมีการดำเนินงานโครงการทั้งในส่วนของสินค้าภายใต้กรอบ ACMECS จำนวน 5 ชนิด ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเหลือง ถั่วลิสง เมล็ดละหุ่ง ลูกเดือย และสินค้าที่ได้รับการลดหย่อนภาษีศุลกากรภายใต้มาตรการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรแก่ประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ (ASEAN Integration System of Preferences: AISP) ร้อยละ 0 จำนวน 7 ชนิด ได้แก่ กะหล่ำปลี กล้วยน้ำว้า ฝ้าย มะขามเปียก ผักกาดขาว ชিং บร็อคโคลี่ นอกจากนี้ ยังมีสินค้าที่ไม่อยู่ภายใต้กรอบ AISP อีก 1 ชนิด คือ มันเทศ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดอุบลราชธานี, 2551)

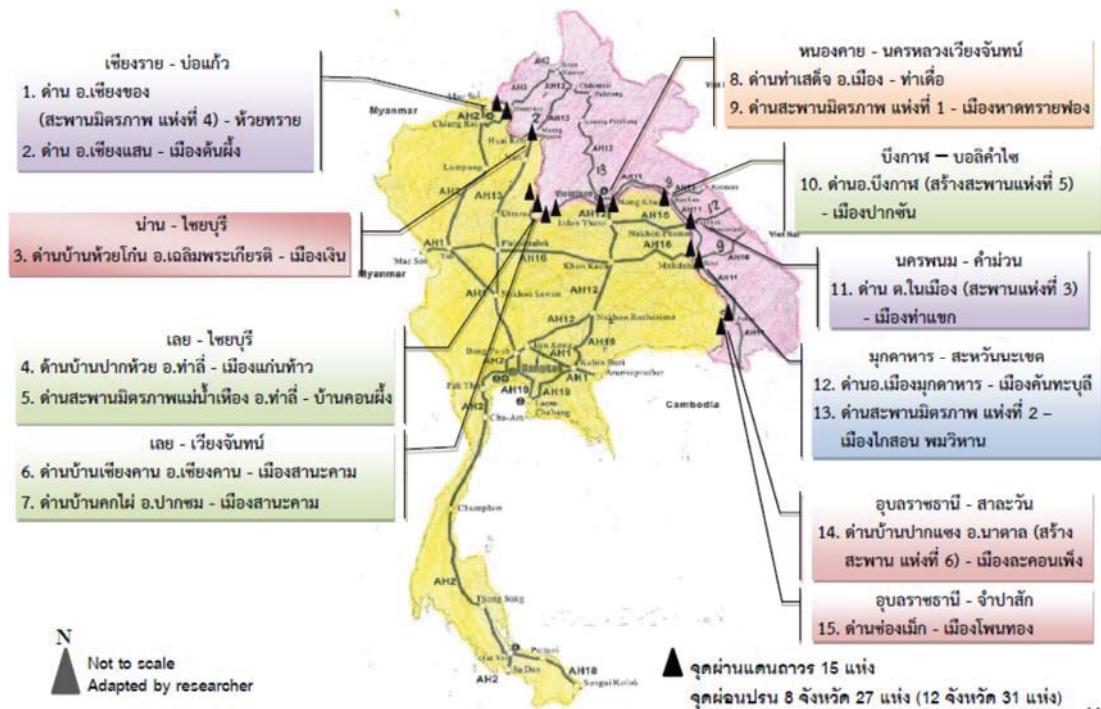
ในส่วนของแขวงสาละวัน มีความร่วมมือในการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การส่งเสริมการค้าชายแดน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสร้างคู่ค้าระดับอำเภอกับเมืองชายแดน เพื่อความสะดวกในการติดต่อซื้อขายสินค้าและลดต้นทุนสินค้า มีบริษัทเอกชนไทยที่เข้าไปลงทุนในแขวงสาละวัน เช่น บริษัท อาเซียนออลกรุ๊ปเอช จำกัด ปทุมมันสำปะหลัง บริษัท ลาว-ไทฮั่ว ปทุมยางพารา บริษัท อุตสาหกรรมไม้ ปทุมยางพารา บริษัท ไฮโย เอเอ ปทุมไม้ยูคาลิปตัส และโรงงานชัชชนะผลิตและอบแห้งข้าวโพด ส่วนนักลงทุนเวียดนามมีการลงทุนปทุมยางพารา ปทุมมันสำปะหลัง และสร้างโรงงานบดแป้งมันสำปะหลัง ส่วนของโครงการที่แขวงมีความต้องการด้านการลงทุน ได้แก่ การเพาะปลูกพืชอุตสาหกรรมและไม้ผลที่เมืองสาละวัน เมืองด้อมลาน รวมทั้ง การแปรรูปผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น เช่น กาแฟ กล้วย ถั่วลิสง ถั่วเหลือง มันสำปะหลัง เป็นต้น

ในส่วนของแขวงจำปาสัก เป็นศูนย์กลางทางการค้าการลงทุน การท่องเที่ยว และการคมนาคม มีศักยภาพทางการตลาด ซึ่งประเทศจีนได้ร่วมลงทุนสร้างเส้นทางสาย R3A จากเมืองคุนหมิง ผ่าน สปป.ลาว ทางตอนเหนือในพื้นที่แขวงหลวงพระบางและแขวงเวียงจันทน์ เชื่อมต่อถนนสายหลักสายที่ 13 ใน สปป.ลาว และผ่านเมืองปากเซ แขวงจำปาสัก ไปเชื่อมถนนหมายเลข 7 ที่สตริงเตี๋ยของประเทศกัมพูชา และยังสามารถผ่านไปยังนครโฮจิมินห์ของเวียดนามได้ นอกจากนี้ ธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย ยังได้สนับสนุนสร้างตลาดกลาง เพื่อเป็นจุดกระจายสินค้าเกษตรข้ามแดน 2 แห่ง คือตลาดกลางเมืองปากซอง และตลาดโพนทอง-วังเต่า ซึ่งเป็นพื้นที่ชายแดนติดกับด่านช่องเม็กของไทย (กนกรวรรณ มะโนรัมย์ และคณะ, 2554) นอกจากนี้ แขวงจำปาสักเป็นเขตส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมการปลูกข้าวและพืชอุตสาหกรรม เขตส่งเสริมการปลูกผลไม้ ยางพารา และเขตส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และยังเป็นแขวง 1 ใน 4 ของ สปป.ลาว ที่เจ้าแขวงมีอำนาจอนุมัติ

โครงการลงทุนได้เอง หากโครงการมีมูลค่าไม่เกิน 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และใช้พื้นที่ไม่เกิน 100 เฮกตาร์ ผู้ประกอบการไทยที่เข้าไปลงทุนในแขวงจำปาสัก เช่น บริษัท สุกสหวันการเกษตร จำกัด และบริษัท ซีพีลาวเลี้ยงไก่ไข่ เป็นต้น (สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ เวียงจันทน์, 2558; สำนักอาเซียน, 2558)

3.5 เส้นทางการค้าและการคมนาคมขนส่งชายแดนไทย – สปป.ลาว

ประเทศไทยมีพื้นที่ติดต่อกับ สปป.ลาว 12 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย พะเยา น่าน อุตรดิตถ์ พิษณุโลก เลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี ระยะทาง 1,810 กิโลเมตร โดยติดต่อกับพื้นที่ใน สปป.ลาว จำนวน 8 แขวง 1 นครหลวง ได้แก่ แขวงบ่อแก้ว ไชยะบุรี เวียงจันทน์ บริคำไซ คาม่วน สะหวันนะเขต สาละวัน จำปาสัก และนครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศไทยมีจุดผ่านแดนถาวรชายแดนไทย-สปป.ลาว ซึ่งโดยทั่วไปจะมีด่านศุลกากรเปิดทำการด้วย จำนวน 15 แห่ง ได้แก่ จังหวัดเชียงราย 2 แห่ง น่าน 1 แห่ง เลย 4 แห่ง (เปิดทำการ 1 แห่ง เหลือ 3 แห่ง) หนองคาย 2 แห่ง บึงกาฬ 1 แห่ง นครพนม 1 แห่ง มุกดาหาร 2 แห่ง และอุบลราชธานี 2 แห่ง (ภาพที่ 3.2) (ตารางผนวกที่ 3.1) และมีแผนเปิดจุดผ่านแดนถาวรที่จังหวัดอุตรดิตถ์อีก 1 แห่ง และมีจุดผ่อนปรน จำนวน 31 แห่ง ได้แก่ จังหวัดเชียงราย 6 แห่ง พะเยา 1 แห่ง น่าน 2 แห่ง อุตรดิตถ์ 2 แห่ง เลย 5 แห่ง หนองคาย 4 แห่ง บึงกาฬ 2 แห่ง นครพนม 4 แห่ง อำนาจเจริญ 1 แห่ง และอุบลราชธานี 4 แห่ง (ตารางผนวกที่ 3.2)

ภาพที่ 3.2: จุดผ่านแดนถาวรไทย-สปป.ลาว 15 แห่ง

โดยการคมนาคมขนส่งในพื้นที่ศึกษาชายแดนไทย – สปป.ลาว 8 จังหวัด สรุปได้ดังนี้

1) จังหวัดเชียงราย – แขวงบ่อแก้ว

จังหวัดเชียงรายมีจุดผ่านแดนถาวรเขตติดต่อ สปป.ลาว จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ ด้านอำเภอเชียงของ ตรงข้ามกับเมืองห้วยทราย และด้านอำเภอเชียงแสน ตรงข้ามกับเมืองต้นฝิ่ง แขวงบ่อแก้ว ปัจจุบันมีสถานะเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษสามเหลี่ยมทองคำ และมีจุดผ่อนปรนอีกจำนวน 6 แห่ง อยู่ในพื้นที่อำเภอเชียงแสน เวียงแก่น เชียงของ และอำเภอเทิง จังหวัดเชียงรายมีศักยภาพในการขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจระหว่างไทย สปป.ลาว เมียนมาร์ จีน และเวียดนาม (ชลิศา รัตตสาร, 2554) เป็นจังหวัดที่อยู่ในเส้นทางโครงการความร่วมมือพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานภายใต้กรอบความร่วมมือ ACMECS คือเส้นทางเชียงของ-ห้วยทราย ผ่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 ต่อไปยังเมืองเวียงคุก แขวงหลวงน้ำทา และไปเชื่อมต่อชายแดนประเทศจีนที่เมืองบ่อเต็น โดยมีการสร้างถนนหมายเลข R3 ตามกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคแม่น้ำโขง ภายใต้โครงการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจตามแนวเหนือ-ใต้ รวมระยะทางจากจังหวัดเชียงรายถึงเมืองคุนหมิง ประมาณ 1,200 กิโลเมตร (กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ, 2556) การขนส่งตามเส้นทางบกช่วยแก้ไขปัญหาการขนส่งสินค้าทางแม่น้ำโขง ซึ่งมีปัญหาน้ำขึ้น-น้ำลง ทำให้การขนส่งสินค้าทำได้เพียง 6 เดือน ในช่วงน้ำมาก ระหว่างเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม ส่วนฤดูแล้งจะเดินเรือได้เฉพาะเรือเล็กขนาด 10-20 ตัน การขนส่งสินค้าจาก สปป.ลาว มาไทย พ่อค้ารายย่อยจะใช้เรือเล็กข้ามฟาก (ชลิศา รัตตสาร, 2554) นอกจากนี้ ยังมีความตกลงว่าด้วยการเดินเรือพาณิชย์ในกลุ่มแม่น้ำโขงตอนบน (Quadripartite Agreement on Commercial Navigation on Lancang – Mekong River) ระหว่างประเทศไทย สปป.ลาว เมียนมาร์ และจีน เพื่อการอำนวยความสะดวกการเดินทางเรือพาณิชย์ในแม่น้ำโขงตอนบน ปัจจุบันมีท่าเรือที่เป็นทางอนุมัตินำเข้า-ส่งออก 3 จุดคือ ด้านศุลกากร ด้านพรมแดนเชียงของ (ท่าเรือบัก) และท่าเรือเชียงของ (ท่าเรื่อน้ำลึก) ตั้งอยู่บริเวณท่าเรือบัก โดยสามารถข้ามไปเมืองห้วยทรายและเดินทางตามลำน้ำโขงทางเรือไปถึงหลวงพระบางและแขวงเวียงจันทน์ (ชลิศา รัตตสาร, 2554)

ในส่วนของด่านเชียงแสน-เมืองต้นฝิ่ง อยู่ห่างจากเมืองเชียงรายประมาณ 60 กิโลเมตร ตั้งอยู่บริเวณท่าเรือหน้าที่ว่าการอำเภอเชียงแสน เป็นจุดเดินทางท่องเที่ยวและขนส่งสินค้าตามลำน้ำโขง ไปถึงเมืองเชียงรุ่ง สิบสองปันนา ในพื้นที่จีนตอนใต้ นอกจากนี้ สปป.ลาว ได้พัฒนาถนนเลียบริมน้ำโขงจากเมืองห้วยทรายไปยังเมืองต้นฝิ่ง ซึ่งเป็นบริเวณที่มีการพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจสามเหลี่ยมทองคำ และเป็นที่ตั้งของเขตเศรษฐกิจพิเศษเมืองต้นฝิ่ง รู้จักกันดีในนามโครงการคิงส์โรมัน และยังเป็นเส้นทางที่สามารถเชื่อมต่อสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 (เชียงของ-ห้วยทราย) และยังสามารถเชื่อมกับสะพานข้ามแม่น้ำโขงระหว่างเมียนมาร์กับ สปป.ลาว ที่มีการก่อสร้างในพื้นที่จังหวัดท่าขี้เหล็กของเมียนมาร์ ฝั่งตรงข้ามแขวงหลวงน้ำทาของ สปป.ลาว ด้วย

2) จังหวัดน่าน – แขวงไชยบุรี

จังหวัดน่านมีจุดผ่านแดนถาวร จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ ด่านบ้านห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ ตรงข้ามกับเมืองเงิน แขวงไชยบุรี อยู่ห่างจากตัวเมืองน่านประมาณ 138 กิโลเมตร เป็นโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (transport linkages) ภายใต้กรอบความร่วมมือ ACMECS เส้นทางห้วยโก๋น-ปากแบ่ง (กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ, 2556) ซึ่งถนนเส้นห้วยโก๋น-ปากแบ่งเป็นส่วนหนึ่งของถนนที่เชื่อมจังหวัดน่านไปยังแขวงอุดมไชยของ สปป.ลาว เป็นแขวงที่อยู่ใจกลางภาคเหนือ มีพื้นที่ติดเขตแดนจีน มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว เป็นศูนย์กลางการกระจายสินค้าและการเชื่อมโยงด้านการขนส่งระหว่าง 5 แขวงทางตอนเหนือของ สปป. ลาว ประกอบด้วยแขวงหลวงพระบาง แขวงไชยบุรี แขวงบ่อแก้ว แขวงพงสาลี และแขวงหลวงน้ำทา และเป็นเส้นทางที่สามารถเชื่อมกับเส้นทางหมายเลข R3E สามารถเชื่อมต่อไปยังจีน และเมืองเดียนเบียนฟูและฮานอยของเวียดนาม แต่เส้นทางฝั่ง สปป.ลาว ยังเป็นพื้นที่ป่า การเดินทางไม่สะดวก นอกจากนี้ ยังมีจุดผ่อนปรนอีก 2 แห่ง ที่อำเภอทุ่งช้างและอำเภอสองแคว

3) จังหวัดเลย – แขวงไชยบุรี – แขวงเวียงจันทน์

จังหวัดเลยมีจุดผ่านแดนถาวร จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ 1) ด่านเชียงคาน เป็นการคมนาคมทางน้ำ การขนส่งต้องใช้แพขนานยนต์ บริเวณตรงข้ามเมืองसानะคาม แขวงเวียงจันทน์ ด่านเชียงคานอยู่ตรงข้ามบริเวณล่างสุดของแขวงไชยบุรี เป็นเส้นทางที่สามารถเดินทางไปยังแขวงหลวงพระบาง และเมืองสิบสองปันทาของจีนได้สะดวก ตลอดแนวลำน้ำโขงสามารถขนส่งสินค้าต่าง ๆ มายังท่าเรือเชียงคานได้ 2) ด่านสะพานมิตรภาพข้ามแม่น้ำเหือง บริเวณบ้านนากระเซิง ตำบลตาฮี อำเภอท่าลี่ ตรงข้ามกับบ้านปากหมอ เมืองแก่นท้าว แขวงไชยบุรี มีการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเหือง ที่บ้านนากระเซิง เป็นโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (transport linkages) ก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเหือง ภายใต้กรอบความร่วมมือ ACMECS (กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ, 2556) เป็นสะพานคอนกรีตความยาว 110 เมตร เชื่อมโยงการคมนาคมขนส่ง การค้าการลงทุน อุตสาหกรรม การผลิตสินค้าแปรรูป โดยสะพานมิตรภาพแม่น้ำเหือง สามารถไปเชื่อมกับถนนหมายเลข 4 ตรงข้ามอำเภอท่าลี่ ไปบรรจบเส้นทางหมายเลข 13 ที่เมืองเชียงเงิน แขวงหลวงพระบาง เป็นเส้นทางอำนวยความสะดวกระหว่างจังหวัดเลย แขวงไชยบุรี และแขวงหลวงพระบาง 3) ด่านบ้านคกไฟ อำเภอปากชม ตรงข้ามกับบ้านวัง เมืองसानะคาม แขวงเวียงจันทน์ การขนส่งจะใช้แพขนานยนต์ และ 4) ด่านบ้านปากห้วย ตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ ตรงข้ามเมืองแก่นท้าว แขวงไชยบุรี ซึ่งยกเลิกตั้งแต่เปิดใช้สะพานข้ามแม่น้ำเหือง และมีจุดผ่อนปรนอีกจำนวน 5 แห่ง ที่อำเภอนาแ้ว อำเภอด่านซ้าย และอำเภอท่าลี่ ในส่วนของการคมนาคมทางน้ำจะใช้ลำน้ำโขงและแม่น้ำจิม (สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ เวียงจันทน์, 2558)

4) จังหวัดหนองคาย – นครหลวงเวียงจันทน์

จังหวัดหนองคายเป็นเมืองชายแดนประตูสู่นครหลวงเวียงจันทน์ เป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงเศรษฐกิจภูมิภาคตามแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (NSEC) และแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ภายใต้กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS) และยังเป็นจังหวัดในกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจรอบอ่าวเป๋ยปู (Pan-Beibu Gulf Economic Cooperation: PGBEC) ซึ่งประกอบด้วย จีน เวียดนาม ไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และบรูไน ดารุสสลาม เป็นกรอบความร่วมมือที่ประเทศจีนผลักดันระเบียงเศรษฐกิจหนานหนิง-สิงคโปร์ (เรวดี แก้วมณี, 2555 และสุภาภรณ์ พวงชมพู, 2556) และยังมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (transport linkages) ภายใต้กรอบความร่วมมือ ACMECS ได้แก่ เส้นทางรถไฟหนองคาย-ท่านาแล้ง-เวียงจันทน์ (กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ, 2556) มีจุดผ่านแดนถาวร จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ 1) ด้านท่าเสด็จ อำเภอเมืองหนองคาย และ 2) ด้านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว อำเภอเมืองหนองคาย ตรงข้ามเมืองหาดทรายฟอง นครหลวงเวียงจันทน์ และจุดผ่อนปรน 4 แห่ง ที่อำเภอรัตนวาปี โพนพิสัย ศรีเชียงใหม่ และสังคม

การคมนาคมตามเส้นทางหนองคาย-นครหลวงเวียงจันทน์ มีความสะดวกในการขนส่งสินค้าไปยังเมืองต่าง ๆ ในภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ของ สปป.ลาว ได้อย่างสะดวก และสามารถเชื่อมเส้นทางหมายเลข 13 ซึ่งเป็นทางเลียบบแม่น้ำโขง ไปทางทิศใต้ ผ่านเมืองปากซัน แขวงบริคำไชย มีทางสามแพร่งหมายเลข 8 มาบรรจบกัน สามารถผ่านด่านน้ำเกาะของ สปป.ลาว ไปยังด่านโก้วโหวของเวียดนาม ทางเมืองวินห์-วุงอ่าง-ฮานอย และสามารถไปยังชายแดนจีนทางด้านไวยยีกวาน นครหนานหนิง เขตปกครองตนเองกวางสี-กุ้ยหลิน และต่อไปยังกวางโจวได้ แต่เส้นทางยังไม่ดีและเส้นทางผ่านทางแขวงหลวงพระบาง อุดมไซ บ่อเต็น และบ่อหาน เข้าสู่เส้นทางหมายเลข 214 สู่มืองเชียงรุ่ง และคุนหมิง และอีกด้านหนึ่งสามารถเชื่อมโยงเส้นทางหมายเลข 2E ที่เมืองไซ เข้าสู่เมืองเตียนเบียนฟู ของเวียดนาม (เรวดี แก้วมณี, 2555)

5) จังหวัดบึงกาฬ – แขวงบริคำไชย

จังหวัดบึงกาฬมีพื้นที่ติดกับแขวงบอลิคำไซ ของ สปป.ลาว ระยะทาง 120 กิโลเมตร มีจุดผ่านแดนถาวร จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ ด้านบึงกาฬ ตรงข้ามเมืองปากซัน แขวงบอลิคำไซ เป็นด่านที่ใช้เส้นทางข้ามแม่น้ำโขง โดยรถบรรทุกสินค้าลงเรือหรือแพขนานยนต์ ไปขึ้นฝั่งที่ สปป.ลาว แล้วไปยังโกดังสินค้า หรือเปลี่ยนขนถ่ายสินค้าจากรถไทยไปยังรถลาว หรือเปลี่ยนหัวลากรถไทยเป็นรถลาว ปัจจุบันค่าแพขนานยนต์สูง ลำช้า ออกไม่ตรงเวลา ขนส่งได้เฉพาะรถบรรทุก ส่วนตู้คอนเทนเนอร์ ยังไม่สามารถใช้ได้ และมีจุดผ่อนปรนอีกจำนวน 2 แห่ง ที่อำเภอบุ่งคล้าและอำเภอบึงสามพัน การขนส่งโดยเรือขนาดเล็กเป็นการขนส่งโดยเรือหางยาว บรรทุกสินค้าจำนวนไม่มาก ส่วนใหญ่เป็น

สินค้าอุปโภคบริโภค หรือสินค้าบางประเภทที่คนลาวนำมาขายให้คนไทย เช่น ผลผลิตจากป่า ไข่มดแดง เห็ดเผาะ และหน่อไม้ เป็นต้น

ปัจจุบันผู้ประกอบการเปลี่ยนไปใช้การขนส่งเส้นทางสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 3 ด้านจังหวัดนครพนมมากขึ้น เนื่องจากมีความสะดวกกว่า แต่หากการก่อสร้างสะพานมิตรภาพ ไทย-ลาว แห่งที่ 5 บึงกาฬ-บุรีรัมย์ ซึ่งจะเริ่มก่อสร้างในปี 2559 แล้วเสร็จ จะเป็นเส้นทางที่ขนส่ง สินค้าไปเวียดนามและจีนได้สะดวก โดยจะเชื่อมต่อทางหลวงหมายเลข 13 ที่บ้านกล้วย เมืองปากซัน แขวงบุรีรัมย์ เชื่อมกับเส้นทางหมายเลข 12 และ 8 ซึ่งจะเป็นเส้นทางที่ออกฮานอยได้ใกล้ที่สุด จะทำให้จังหวัดบึงกาฬเป็นเส้นทางยุทธศาสตร์ที่สามารถขนส่งสินค้าไปยังเวียดนามและจีนตอนใต้ได้ ใกล้ที่สุด ผู้ประกอบการสามารถลดต้นทุนการขนส่งและภาษีอากรผ่านแดน จะทำให้เป็นเส้นทางที่มี ศักยภาพในการค้าและการลงทุนเป็นอย่างมาก (คณะทำงานศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์การค้า การลงทุนและการค้าชายแดนจังหวัดบึงกาฬ และคณะทำงานแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อการ ขยายตัวด้านการค้าการลงทุนจังหวัดบึงกาฬ, 2557)

6) จังหวัดนครพนม – แขวงคำม่วน

จังหวัดนครพนมมีจุดผ่านแดนถาวร จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ ด้านอำเภอเมืองนครพนม ตรงข้าม เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน และมีจุดผ่อนปรนอีกจำนวน 4 แห่ง ที่อำเภอเมืองนครพนม บ้านแพง ธาตุพนม และท่าอุเทน มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (transport linkages) ภายใต้กรอบความร่วมมือ ACMECS ได้แก่ สะพานข้ามแม่น้ำโขง แห่งที่ 3 นครพนม-คำม่วน (กรมเศรษฐกิจระหว่าง ประเทศ, 2556) เป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางสายเอเชียสาย AH15 เชื่อมจังหวัดอุดรธานี นครพนม สกลนคร กับถนนหมายเลข 12 ของ สปป.ลาว ที่แขวงคำม่วน โดยมีเส้นทางผ่านด่านนาเพ้า แขวงคำม่วน และด่านจาล่อ ของเวียดนาม เป็นจังหวัดภายใต้นโยบายความร่วมมือ 7 จังหวัด 3 ประเทศ ได้แก่ นครพนม สกลนคร หนองคาย ของไทย แขวงคำม่วนและบุรีรัมย์ของ สปป.ลาว และฮาทิงห์ และ เองาน ของเวียดนาม โดยใช้เส้นทางหมายเลข 8 (สสวท., 2550)

จังหวัดนครพนมมีศักยภาพในการขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจระหว่างไทย-สปป.ลาว- เวียดนาม โดยสามารถใช้เส้นทางเชื่อมแนวตะวันออก-ตะวันตก 2 เส้นทาง ได้แก่ นครพนม-ท่าแขก ผ่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 3 ไปตามถนนหมายเลข 13 เลี้ยวเข้าถนนหมายเลข 8 จากตะวันตกของ สปป.ลาว สู่เส้นทางตะวันออกทางแขวงบุรีรัมย์ ไปยังจังหวัดเหงฮานและ ฮานอย และสามารถต่อไปยังเมืองวินห์ของเวียดนาม ซึ่งเป็นเส้นทางที่เชื่อมไทย-สปป.ลาว-เวียดนาม- จีน ที่ใกล้ที่สุด และเส้นทางนครพนม-ท่าแขก ตามเส้นทางหมายเลข 12 ของ สปป.ลาว ไปยังเมือง ฮอนลาของเวียดนาม (ชลิตา รัตสาร, 2554) ปัจจุบันผู้ประกอบการเปลี่ยนมาใช้เส้นทางนี้มากขึ้น เนื่องจากมีระยะทางที่ใกล้กว่าเส้นทางด้านจังหวัดมุกดาหาร

จังหวัดนครพนมเป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีจุดเด่นด้านการค้าและโลจิสติกส์ มีเป้าหมายเป็นศูนย์โลจิสติกส์และลานตรวจสินค้า อยู่ระหว่างเตรียมความพร้อมด้านพรมแดน อยู่ตรงข้ามแขวงคำม่วน ในอนาคต สปป.ลาวและจีนมีแผนโครงการสร้างรถไฟความเร็วสูง ผ่านเวียงจันทน์-ท่าแขก-เวียดนาม จะทำให้แขวงคำม่วนกลายเป็นเส้นทางการค้าการคมนาคมขนส่ง ที่สำคัญ ซึ่งรัฐบาล สปป.ลาว ได้มีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจจำเพาะท่าแขกและเขตเศรษฐกิจจำเพาะ ภูเขียวไว้เพื่อรองรับการลงทุน โดยอนาคตจะเป็นเส้นทางการขนส่งสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัด นครพนมด้วย และเป็นเส้นทางการขนส่งทางบกที่สามารถส่งสินค้าไปยังตลาดจีนตอนใต้ที่ใช้เวลาน้อยที่สุด คือประมาณ 1 วัน ในขณะที่เส้นทางอื่นใช้เวลาประมาณ 3 วัน และเส้นทางน้ำใช้เวลา ประมาณ 5-7 วัน (สุภาภรณ์ พวงชมพู, 2556) จังหวัดนครพนมมีศักยภาพในด้านโลจิสติกส์ เช่นเดียวกับจังหวัดมุกดาหาร (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2557) ซึ่งจะกลายเป็นศูนย์กลางการค้าการลงทุน การขนส่ง ของอนุภูมิภาคอินโดจีน โดยผ่าน เส้นทาง R12 จากเมืองท่าแขก ไปถึงเวียดนามที่เมืองวินห์ จังหวัดฮาทิงค์ ซึ่งมีท่าเรือน้ำลึกห้วงอ่าง มีระยะทางเพียง 330 กิโลเมตร และยังเป็นเส้นทางยุทธศาสตร์การขนส่งลงใต้ของจีนด้วย (เรวดี แก้วมณี, 2555)

7) จังหวัดมุกดาหาร – แขวงสะหวันนะเขต

จังหวัดมุกดาหารมีจุดผ่านแดนถาวร จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ ด้านอำเภอเมืองมุกดาหาร ตรงข้ามเมืองโกสอนพมิวนาน แขวงสะหวันนะเขต และด่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 2 ตำบล บางทรายใหญ่ อำเภอเมืองมุกดาหาร ตรงข้ามบ้านนาแก เมืองโกสอน พมิวนาน แขวงสะหวันนะเขต เป็นเส้นทางเชื่อมลงสู่ภาคใต้ของ สปป.ลาว และเวียดนาม โดยจังหวัดมุกดาหารไม่มีจุดผ่อนปรน

จังหวัดมุกดาหาร อยู่บนเส้นทางการพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor: EWEC) เชื่อมโยงเมียนมาร์-ไทย-สปป.ลาว-เวียดนาม โดยเริ่มจากเมือง เมาะละแหม่ง ของเมียนมาร์ ผ่านอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พิชณุโลก ขอนแก่น มายังจังหวัด มุกดาหาร ไปตามเส้นทางด่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 2 เข้าสู่แขวงสะหวันนะเขต มีเขต เศรษฐกิจพิเศษสะหวันเซโน มีด่านแดนสะหวันของ สปป.ลาว และด่านลาวบาว ของเวียดนาม เป็นเส้นทางเชื่อมต่อกับเส้นทางหมายเลข 9 ไปยังประเทศเวียดนาม เชื่อมต่อกับเมืองลาวบาว จังหวัด กวางตรี ของเวียดนาม ต่อไปยังเมืองดองฮา ผ่านเมืองเว้ ไปถึงท่าเรือดานัง เป็นเส้นทางขนส่งสินค้า ระหว่างไทย สปป.ลาว และเวียดนาม ที่สำคัญ ซึ่งสามารถเชื่อมประเทศของโลกด้านตะวันออก มหาสมุทรแปซิฟิก ญี่ปุ่น เกาหลี กวางโจว ฮองกง (เรวดี แก้วมณี, 2555; สุภาภรณ์ พวงชมพู, 2556)

โดยเส้นทางผ่านด่านลาวบาวเป็นเส้นทางที่นิยมในการขนส่งสินค้าไปยังเวียดนาม เนื่องจาก มีระยะทางเพียง 245 กิโลเมตร ไปบรรจบกับถนนหมายเลข 1 ซึ่งสามารถเชื่อมต่อไปยังฮานอย

เมืองเว้ ท่าเรือน้ำลึกดานัง และโฮจิมินห์ ของเวียดนามใต้ เป็นเส้นทางออกสู่ทะเลสายแรกของ สปป.ลาว และเป็นเส้นทางเดียวในข้อตกลงการขนส่งข้ามพรมแดน (Cross Border Transport Agreement: CBTA) เป็นเส้นทางที่ถนนมีสภาพดี ใช้ในการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น (เรวดี แก้วมณี, 2555) มุกดาหารจึงถูกกำหนดให้เป็นจังหวัดยุทธศาสตร์ในการเป็นประตูทางเศรษฐกิจ ในการเชื่อมโยง ประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ ในอินโดจีน (สำนักความร่วมมือระหว่างประเทศ, 2557) เป็นเส้นทาง การขนส่งผลไม้ไปยังประเทศเพื่อนบ้าน โดยขนส่งไปยังจีนใช้เวลาประมาณ 4 วัน ช่วยลดระยะเวลา การขนส่งผ่านท่าเรือแหลมฉบังที่ใช้เวลาประมาณ 10 วัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2557)

8) จังหวัดอุบลราชธานี- แขวงสาละวัน - แขวงจำปาสัก

จังหวัดอุบลราชธานีมีจุดผ่านแดนถาวร จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ ด้านช่องเม็ก อำเภอสิรินธร ตรงข้ามด่านวังเต่าเมืองโพนทอง แขวงจำปาสัก เป็นเส้นทางเดียวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่สามารถเดินทางไปยัง สปป.ลาว โดยคมนาคมทางบกที่ไม่มีแม่น้ำโขงกั้น ระยะทางจากด่านช่องเม็ก ข้ามสะพานญี่ปุ่น-ลาว ไปยังเมืองปากเซ ระยะทางประมาณ 40 กิโลเมตร และระยะทางจากปากเซ ไปยังเมืองสาละวันประมาณ 100 กิโลเมตร และด่านบ้านปากแซง กิ่งอำเภอนาตาล ตรงข้ามบ้าน ปากตะเพียน เมืองละครเพ็ง แขวงสาละวัน มีแม่น้ำโขงกั้น ใช้การคมนาคมขนส่งทางเรือและ แพขนานยนต์ จากแขวงสาละวันมีเส้นทางหมายเลข 15 ถึงเมืองเว้ ประเทศเวียดนาม ระยะทางรวม 265 กิโลเมตร โดยเส้นทางจากอุบลราชธานี-สาละวัน-เว้ รวมประมาณ 500 กิโลเมตร เป็นเส้นทาง ที่เชื่อมไปยังประเทศเวียดนามที่สามารถส่งสินค้าผ่านท่าเรือที่เวียดนาม ไปยังภาคใต้ของจีน ฟิลิปปินส์ เกาหลี ญี่ปุ่น (สสวท., 2550) และมีจุดผ่อนปรนอีกจำนวน 4 แห่ง ที่อำเภอเขมราฐ โพธิ์ไทร โขงเจียม และบุญศรี

จังหวัดอุบลราชธานี เป็นพื้นที่เป้าหมายให้เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาระหว่าง ประเทศ จากเวียดนามไปยังเมียนมาร์ โดยเริ่มจากดานังในเวียดนาม ผ่านแขวงจำปาสัก ใน สปป.ลาว เข้าสู่จังหวัดอุบลราชธานี ผ่านจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ นครราชสีมา กรุงเทพฯ กาญจนบุรี ไปสิ้นสุด ที่ทวาย ของเมียนมาร์ ซึ่งเดิมการขนส่งต้องอ้อมแหลมมาลายู ใช้เวลาประมาณ 14 วัน แต่หากใช้ การขนส่งทางบก จะใช้เวลาไม่ถึง 1 สัปดาห์ และหากการค้าจังหวัดอุบลราชธานี ได้ผลักดันเส้นทาง การค้าเชื่อมสามประเทศในกลุ่มอินโดจีน ภายใต้กรอบวงกลมเศรษฐกิจอินโดจีน เพื่อเชื่อมโยง แขวงต่าง ๆ ของ สปป.ลาว ตอนใต้ ได้แก่ แขวงจำปาสัก สาละวัน เซกอง อັตตะปือ ซึ่งมีถนน หมายเลข 13 เชื่อมถนนหมายเลข 7 ที่สตริงเต็ง ของกัมพูชา สามารถผ่านไปยังนครโฮจิมินห์ ของเวียดนาม ปัจจุบันประเทศไทยและ สปป.ลาว มีแผนการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขง แห่งที่ 6 (นาตาล-ละครเพ็ง) ซึ่งเชื่อมระหว่างแขวงสาละวันและจังหวัดอุบลราชธานี

บทที่ 4

ผลการศึกษา

4.1 การดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรของไทยและ สปป.ลาว

4.1.1 การดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทย

ประเทศไทยมีการจัดตั้งสหกรณ์ตั้งแต่สมัยรัชการที่ 5 ซึ่งมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งปี 2516 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ออกประกาศกฎกระทรวงกำหนดประเภทของสหกรณ์ไว้ 6 ประเภท ได้แก่ สหกรณ์ภาคการเกษตร 3 ประเภท ได้แก่ สหกรณ์การเกษตร (agricultural cooperatives) สหกรณ์นิคม (land settlement cooperatives) และสหกรณ์ประมง (fisheries cooperatives) และสหกรณ์นอกภาคเกษตร 3 ประเภท ได้แก่ สหกรณ์ออมทรัพย์ (thrift and credit cooperatives) สหกรณ์ร้านค้า (consumer cooperatives) และสหกรณ์บริการ (service cooperatives) และในปี 2548 มีกฎกระทรวงกำหนดประเภทของสหกรณ์นอกภาคเกษตรเพิ่มเติมอีก 1 สหกรณ์ ได้แก่ สหกรณ์เครดิตยูเนียน (credit union cooperatives) ในส่วนของการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทย ประกอบด้วย ธุรกิจธนกิจ โดยให้เงินกู้และรับฝากเงิน ธุรกิจการซื้อ โดยการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและสินค้ามาจำหน่าย ธุรกิจรวบรวมผลผลิต ธุรกิจแปรรูปผลผลิต และธุรกิจการส่งเสริมอาชีพและบริการ

จากข้อมูล ณ วันที่ 1 มกราคม 2557 ประเทศไทยมีจำนวนสหกรณ์ทั้งหมด 7,093 แห่ง เป็นสหกรณ์การเกษตร จำนวน 3,712 แห่ง หรือร้อยละ 52.33 ของจำนวนสหกรณ์ทั้งประเทศ มีสมาชิกสหกรณ์ทั้งหมด จำนวน 11.28 ล้านราย เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร จำนวน 6.40 ล้านราย หรือร้อยละ 56.74 ของจำนวนเกษตรกรสมาชิกสหกรณ์ทั้งประเทศ (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1: จำนวนสหกรณ์และสมาชิกสหกรณ์ แยกตามประเภท ณ วันที่ 1 มกราคม 2557

ประเภทสหกรณ์	สหกรณ์ (แห่ง)		สมาชิก (ราย)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. สหกรณ์ภาคการเกษตร	3,881	54.72	6,601,495	58.55
- สหกรณ์การเกษตร	3,712	52.33	6,397,751	56.74
- สหกรณ์ประมง	79	1.11	15,317	0.14
- สหกรณ์นิคม	90	1.27	188,427	1.67
2. สหกรณ์นอกภาคการเกษตร	3,212	45.28	4,674,309	41.45
- สหกรณ์ออมทรัพย์	1,396	19.68	2,771,351	24.58
- สหกรณ์ร้านค้า	174	2.45	731,042	6.48

ตารางที่ 4.1: จำนวนสหกรณ์และสมาชิกสหกรณ์ แยกตามประเภท ณ วันที่ 1 มกราคม 2557 (ต่อ)

ประเภทสหกรณ์	สหกรณ์ (แห่ง)		สมาชิก (ราย)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- สหกรณ์บริการ	1,134	15.99	461,104	4.09
- สหกรณ์เครดิตยูเนียน	508	7.16	710,812	6.30
รวม	7,093	100	11,275,804	100

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์

โดยจำนวนสหกรณ์การเกษตรอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด จำนวน 1,455 แห่ง หรือร้อยละ 39.20 ของจำนวนสหกรณ์การเกษตรทั่วประเทศ และจำนวนสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 2.92 ล้านราย หรือร้อยละ 45.64 ของจำนวนสมาชิกสหกรณ์การเกษตรทั่วประเทศ (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 จำนวนสหกรณ์การเกษตรและสมาชิก รายภาค ปี 2557

ภาค	สหกรณ์การเกษตร		สมาชิก	
	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ	สมาชิก (ราย)	ร้อยละ
ภาคเหนือ	927	24.97	1,787,124	27.93
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1,455	39.20	2,919,794	45.64
ภาคกลาง	624	16.81	939,051	14.68
ภาคใต้	706	19.02	751,782	11.75
รวม	3,712	100	6,397,751	100

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2558

สำหรับปริมาณธุรกิจของสหกรณ์การเกษตร พบว่าธุรกิจที่มีวงเงินดำเนินการสูงสุดคือ ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย วงเงิน 103,679.76 ล้านบาท หรือร้อยละ 28.73 ของปริมาณธุรกิจสหกรณ์การเกษตรทั้งหมด รองลงมาเป็นธุรกิจให้กู้เงิน วงเงิน 84,488.52 ล้านบาท หรือร้อยละ 23.41 และธุรกิจรวบรวมผลผลิต วงเงิน 75,917.82 ล้านบาท หรือร้อยละ 21.04 ในส่วนของธุรกิจแปรรูปผลผลิตมีเพียง 24,654.09 ล้านบาท หรือเพียงร้อยละ 6.83 เท่านั้น สำหรับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจกับสหกรณ์การเกษตร พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่ายมากที่สุด จำนวน 2,188,324 ราย หรือร้อยละ 40.82 ของจำนวนสมาชิกที่ร่วมทำธุรกิจกับสหกรณ์การเกษตรทั้งหมด ในส่วนของการมีส่วนร่วมทำธุรกิจรวบรวมผลผลิต มีเพียง 534,517 ราย หรือร้อยละ 9.97 และธุรกิจแปรรูปผลผลิตมีเพียง 153,288 ราย หรือเพียงร้อยละ 2.86 ของจำนวนสมาชิกที่ร่วมทำธุรกิจกับสหกรณ์การเกษตรทั้งหมด (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3: ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและจำนวนเกษตรกรสมาชิกที่ร่วมทำธุรกิจ
กับสหกรณ์การเกษตรประจำปี 2557 (ก.ย. 56-ส.ค. 57)

ประเภทธุรกิจ	ปริมาณธุรกิจ		จำนวนสมาชิก	
	จำนวนเงิน (ล้านบาท)	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ
- รับฝากเงิน	68,619.12	19.02	1,291,774	24.10
- ให้เงินกู้	84,488.52	23.41	1,034,780	19.30
- จัดหาสินค้ามาจำหน่าย	103,679.76	28.73	2,188,324	40.82
- รวบรวมผลผลิต	75,917.82	21.04	534,517	9.97
- แปรรูปผลผลิต	24,654.09	6.83	153,288	2.86
- ธุรกิจบริการและอื่นๆ	3,508.65	0.97	157,613	2.94
รวม	360,867.96	100	5,360,296	100

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2558

ทั้งนี้ จากการศึกษาของสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตรพบว่า สหกรณ์การเกษตรที่มีศักยภาพในการรวบรวมและแปรรูปผลผลิตสินค้าเกษตรในประเทศไทยยังมีน้อย โดยปัจจัยสำคัญที่ทำให้สหกรณ์การเกษตรสามารถดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรได้อย่างสำเร็จ และมีส่วนช่วยพัฒนาการประกอบอาชีพของเกษตรกรสมาชิกมี 5 ปัจจัยหลัก ประกอบด้วย มีตลาดที่แน่นอน มีความพร้อมด้านเครื่องมือเครื่องจักรและอุปกรณ์ต่าง ๆ มีโครงการผลิตสินค้าเกษตรร่วมกับเกษตรกรสมาชิก มีสินค้าคุณภาพมาตรฐาน และได้รับการสนับสนุนการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรจากภาครัฐหรือเอกชน (สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร, 2558)

4.1.2 การดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรใน สปป.ลาว

การดำเนินงานสหกรณ์ใน สปป.ลาว เริ่มต้นจากการสนับสนุนของ Agriterria of the Natherlands และมูลนิธิริบาเบงค์ ซึ่งเป็นธนาคารสหกรณ์ของสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งเนเธอร์แลนด์ โดยเริ่มมีการดำเนินงานกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวตั้งแต่ปี 2503 (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2557) ซึ่งนโยบายการพัฒนาสหกรณ์ภาคการเกษตรเริ่มมีขึ้นหลังจากที่พรรคประชาชนปฏิวัติลาว (Lao People's Revolutionary Party: LPRP) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการผลิตข้าวผ่านระบบสหกรณ์ภาคการเกษตร เมื่อปี 2518 ซึ่งเชื่อว่าการพัฒนาสหกรณ์จะช่วยเร่งการผลิตข้าวได้รวดเร็วเพื่อที่จะช่วยขจัดปัญหาการขาดแคลนข้าว จากปกติที่ต้องมีการนำเข้าข้าวร้อยละ 15 ของจำนวนความต้องการบริโภค แต่หากจัดตั้งสหกรณ์ภาคการเกษตร จะเป็นหนทางที่จะช่วยให้ประสบความสำเร็จในการพึ่งพาตนเองด้านอาหารของประเทศ จากแนวคิดดังกล่าวจึงมีการรวมเกษตรกรเข้าด้วยกัน และในช่วงปี 2519-2520 รัฐบาลได้สนับสนุนให้เกษตรกรตั้งระบบสหกรณ์แบบนารวม

กำหนดนโยบายให้ความสำคัญและสนับสนุนให้มีการจัดตั้งสหกรณ์จำนวนมาก เป้าหมายหลักเพื่อการพึ่งพาตนเองด้านอาหาร ต่อมาประเทศต้องประสบกับปัญหาภัยแล้งในปี 2520 และประสบปัญหาน้ำท่วมในปี 2521 รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายให้ความสำคัญกับการผลิตบนพื้นฐานของการดำเนินงานสหกรณ์อย่างจริงจังตั้งตั้งแต่ปี 2521 เน้นสนับสนุนการจัดตั้งสหกรณ์ภาคการเกษตรเพื่อปรับปรุงผลผลิต เช่น มีการแนะนำชนิดพันธุ์ข้าวที่ราบลุ่มจากเวียดนาม ซึ่งเหมาะในการทำบะหมี่และเบียร์ ทำให้ในช่วงปี 2522-2529 มีจำนวนสหกรณ์เพิ่มมากขึ้นเป็น 3 เท่า หรือจำนวนประมาณ 4,000 แห่ง (ตารางที่ 4.4) (Schiller J.M., Chanphengxay M.B., Linquist B. and AppaRao S., 2006)

ตารางที่ 4.4: จำนวนสหกรณ์ภาคการเกษตร สปป.ลาว ในช่วงปี 2522-2529

แขวง	ปี							
	2522	2523	2524	2525	2526	2527	2528	2529
พงสาลี	73	152	152	156	167	167	167	167
หลวงน้ำทา	59	74	74	74	74	74	74	69
อุดมไซ	72	93	93	98	98	111	115	182
ไชยะบูลี	120	44	44	89	129	160	160	154
หลวงพระบาง	41	44	44	76	82	98	101	152
เชียงขวาง	200	212	212	252	251	251	247	247
หัวพัน	155	263	263	274	311	311	318	374
นครหลวงเวียงจันทน์	-	-	-	63	104	119	167	192
เวียงจันทน์	486	101	101	47	71	93	176	242
คำม่วน	433	12	12	24	67	99	104	372
สะหวันนะเขต	250	12	12	18	53	164	547	579
สาละวัน	235	18	18	168	107	216	254	314
จำปาสัก	304	306	306	587	587	597	651	659
อัตตะปือ	24	12	12	12	13	19	19	14
บ่อแก้ว	-	-	-	-	-	40	40	67
บอลิคำไซ	-	-	-	-	-	17	34	76
เซกอง	-	-	-	-	-	10	10	120
รวม	2,452	1,343	1,352	1,943	2,114	2,546	3,184	3,976

ที่มา: Schiller J.M., Chanphengxay M.B., Linquist B. and AppaRao S., 2006

อย่างไรก็ตาม นโยบายการจัดตั้งสหกรณ์เพื่อผลิตข้าวพันธุ์ที่ภาครัฐให้การแนะนำได้รับการยอมรับน้อยจากเกษตรกร สปป.ลาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่น้ำฝน เนื่องจากยังคงนิยมบริโภคข้าวพื้นเมือง โดยพื้นที่แขวงที่ได้รับการส่งเสริมให้จัดตั้งสหกรณ์ปลูกข้าวตามนโยบายดังกล่าวส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่บริเวณแม่น้ำโขง และบางพื้นที่ทางภาคเหนือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแขวงหัวพัน

เชียงใหม่ และพงสาลี เป็นรูปแบบของสหกรณ์ขนาดเล็กในระดับหมู่บ้าน มีการรวมตัวกันของครัวเรือนประมาณ 30-40 ครัวเรือน ในช่วงปลายปี 2521 มีการจัดตั้งสหกรณ์จำนวน 1,600 แห่งทั่วประเทศ มีครัวเรือนเกษตรกรเข้าร่วมประมาณร้อยละ 16 ของครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมด พื้นที่แขวงที่มีการจัดตั้งสหกรณ์ที่สำคัญคือแขวงคำม่วนและจำปาสัก ทางภาคกลางและภาคใต้ของประเทศ ในช่วงต้นปี 2522 มีการจัดตั้งสหกรณ์ประมาณ 2,500 แห่ง

จนกระทั่งกลางปี 2522 การดำเนินงานแสดงให้เห็นว่าระบบการมีกรรมสิทธิ์ร่วมกันในที่ดินและผลผลิตผ่านการดำเนินงานสหกรณ์เป็นการสร้างปัญหามากกว่าช่วยปรับปรุงระบบการพัฒนาข้าว (Schiller J.M., Chanphengxay M.B., Linqvist B. and AppaRao S., 2006) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การดำเนินงานสหกรณ์ภาคการเกษตรยังไม่มีการจัดการอย่างชัดเจน นโยบายเป็นแบบบนลงล่าง ขาดการจัดการด้านทักษะของบุคลากร และขาดความสนใจและความร่วมมือของสมาชิก ประกอบกับประสบปัญหาภัยธรรมชาติ (CIFOR, 2012) ส่งผลให้ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2522 การขยายสหกรณ์เริ่มหยุดชะงักและการสนับสนุนน้อยลง ภาครัฐเน้นการดำเนินงานสหกรณ์ที่เข้มแข็งมากกว่าการจัดตั้งสหกรณ์ใหม่ และเนื่องจากขาดการสนับสนุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ชนบท ทำให้ในช่วงปี 2522-2523 จำนวนสหกรณ์ลดลงประมาณร้อยละ 45 จาก 2,450 แห่ง เหลือเพียง 1,340 แห่ง โดยพื้นที่แขวงที่ประสบความสำเร็จในการจัดตั้งสหกรณ์ส่วนใหญ่อยู่ในแขวงจำปาสัก สหวันนะเขต เชียงขวาง สาละวัน และไชยบุรี (Schiller J.M., Chanphengxay M.B., Linqvist B. and AppaRao S., 2006) ในปี 2530 การดำเนินงานสหกรณ์เริ่มประสบปัญหามากขึ้น จนจำนวนสหกรณ์ลดลงอย่างมาก ในปี 2531 และในช่วงกลางปี 2533 ระบบสหกรณ์ภาคการเกษตรจึงล่มสลายลงและเปลี่ยนเป็นการดำเนินงานกลุ่มเกษตรกรที่ไม่เป็นทางการ (CIFOR, 2012)

ในปี 2534 รัฐบาลให้ความสำคัญกับนโยบายการผลิตพืชเศรษฐกิจ โดยการผลิตพืชหลากหลายชนิดและเชื่อมโยงตลาดส่งออก เริ่มให้ความสำคัญกับการดำเนินงานสหกรณ์เพื่อขับเคลื่อนด้านการตลาด และมีความเห็นว่าการเพิ่มผลผลิตและการผลิตที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พืชเศรษฐกิจเพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารและเพื่อการส่งออก ต้องได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและภาคเอกชน ในปี 2542 ธนาคารแห่งประเทศไทย สปป.ลาว ได้ออกประกาศระเบียบธนาคารว่าด้วยการออมทรัพย์และเครดิตยูเนียน จัดตั้งสหกรณ์เครดิตยูเนียน และตั้งแต่ ปี 2554 ได้มีการดำเนินงานสหกรณ์รูปแบบใหม่ เพื่อให้บริการแก่สมาชิกด้านการผลิตและการค้า เพื่อเพิ่มอำนาจในการต่อรอง พัฒนาคุณภาพสินค้าและขยายโอกาสด้านการตลาด (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2557)

ปัจจุบันการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านสหกรณ์ภาคการเกษตร ดำเนินงานโดยกรมส่งเสริมกิจการและสหกรณ์ กระทรวงกิจการและป่าไม้ โดยนโยบายใหม่ของกระทรวงเกษตรและป่าไม้ กำหนดยุทธศาสตร์ในช่วงปี 2553-2563 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาองค์กรเกษตรกร ปัจจุบันภาคการเกษตรของ สปป.ลาว ให้ความสำคัญกับการผลิตสินค้าเพื่อออกสู่ตลาด แต่ยังขาดการเชื่อมโยง

กับธุรกิจขนาดใหญ่หรือนักลงทุนจากต่างชาติ ซึ่งการจัดการสหกรณ์ที่ดีจะเป็นทางหนึ่งที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรในการเชื่อมโยงเกษตรกรกับองค์กรธุรกิจ เพื่อที่จะขยายโอกาสทางการตลาด (CIFOR, 2012) ทั้งนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (2554-2558) ของ สปป.ลาว ได้กำหนดนโยบายด้านการสนับสนุนการผลิตเพื่อการค้า โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสหกรณ์เพื่อเชื่อมโยงด้านการตลาด (Ministry of Planning and Investment, 2011) การพัฒนาสหกรณ์รูปแบบใหม่ที่ทันสมัยและมีสถานะอย่างเป็นทางการของ สปป.ลาว ในปัจจุบันยังอยู่ในระยะเริ่มแรก การดำเนินงานสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นสหกรณ์เครดิต หรือการรวมกลุ่มคนที่มีรายได้น้อย (ILO, 2006)

ในปี 2556 พบว่ามีสหกรณ์จำนวน 28 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นสหกรณ์เครดิตยูเนียน ในขณะที่การดำเนินงานส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเกษตรกร ซึ่งมีจำนวน 2,051 กลุ่ม เป็นกลุ่มด้านพืช 351 กลุ่ม ประกอบด้วย ข้าว 152 กลุ่ม ข้าวโพด 110 กลุ่ม กาแฟ 30 กลุ่ม และผัก 59 กลุ่ม และกลุ่มเกษตรกรด้านปศุสัตว์และประมง 1,700 กลุ่ม ตัวอย่างของการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรใน สปป.ลาว เช่น สหกรณ์การเกษตรของเมืองปากซอง แขวงจำปาสัก ซึ่งมีศักยภาพในการปลูกพืชเมืองหนาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกาแฟและกะหล่ำปลี และกลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งที่จะพัฒนาไปสู่การจัดตั้งเป็นสหกรณ์ เช่น กลุ่มปลูกผักอินทรีย์ในเรือนรม บ้านบึงพร้าว เมืองธูรคมหงส์สถิต แขวงเวียงจันทน์ และกลุ่มผลิตกลีกรวมที่ดีของสหกรณ์กลีกรวมยั่งยืน เมืองโพนฮง ซึ่งปลูกพืชผักท้องถิ่น เช่น ผักบุ้ง และผักกาดหอม โดยเกษตรกรสมาชิกได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หรือ ลาว GAP โดยที่ผ่านมา สำนักงานความร่วมมือการพัฒนาระหว่างประเทศ (สพร.) ของไทย ร่วมกับองค์กรระหว่างประเทศของเยอรมัน ได้ดำเนินงานโครงการสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีใน สปป.ลาว ภายใต้กรอบความร่วมมือไตรภาคี ลาว-ไทย-เยอรมัน โดยได้มีการส่งเสริมในหมวดผักและผลไม้ ซึ่งโครงการสิ้นสุดเมื่อเดือนเมษายน 2557 (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2557)

4.2 การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ศึกษา 8 จังหวัดชายแดนไทย-สปป.ลาว

4.2.1 ภาพรวมพื้นที่ศึกษา 8 จังหวัด

โดยทั่วไปสหกรณ์การเกษตรแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) สหกรณ์การเกษตรทั่วไป หรือสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ ซึ่งเงินทุนมาจากสมาชิกสหกรณ์ เป็นสหกรณ์ที่จัดตั้งและควบคุมโดยกรมส่งเสริมสหกรณ์ 2) สหกรณ์การเกษตรในเขตพัฒนา ซึ่งเงินทุนส่วนใหญ่มาจากราชการ จัดตั้งโดยความร่วมมือของกรมส่งเสริมสหกรณ์กับส่วนราชการต่าง ๆ เช่น สหกรณ์การเกษตรในเขตเร่งรัดพัฒนาชนบท และ 3) สหกรณ์การเกษตรรูปพิเศษ เป็นสหกรณ์ที่จัดตั้งตามกลุ่มอาชีพ เช่น สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคนม เป็นต้น สำหรับการศึกษาวิจัยนี้ เป็นการศึกษาสภาวะแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร การศึกษาภาพรวมของการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ศึกษา 8 จังหวัด ซึ่งได้จัด

กลุ่มสหกรณ์การเกษตรเป็นกลุ่มหลัก 5 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) สหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ ซึ่งดำเนินธุรกิจแบบเอกชนประสงค์ ส่วนใหญ่เป็นสหกรณ์การเกษตรที่เข้มแข็ง มีระยะเวลาจัดตั้งมาเป็นระยะเวลานาน มีการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรทั้งด้านจัดหาสินค้ามาจำหน่าย รวบรวมผลผลิต และแปรรูปผลผลิต 2) สหกรณ์การเกษตรในเขตพัฒนาและสหกรณ์การเกษตรรูปพิเศษอื่น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่จัดตั้งตามกลุ่มอาชีพโดยเฉพาะของเกษตรกร มีสมาชิกไม่มาก 3) สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. ซึ่งจัดตั้งโดยการสนับสนุนของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีสมาชิกเป็นลูกค้า ธ.ก.ส. มีเพียงจังหวัดละ 1 แห่ง มีเกษตรกรสมาชิกจำนวนมาก มีการดำเนินธุรกิจจัดหาปัจจัยการผลิตจำหน่ายให้เกษตรกรสมาชิก รวบรวมและแปรรูปผลผลิต 4) สหกรณ์กองทุนสวนยาง ซึ่งเป็นสหกรณ์รูปแบบพิเศษ เพื่อดำเนินธุรกิจสินค้ายางพาราให้แก่เกษตรกรสมาชิก และ 5) สหกรณ์ผู้ใช้น้ำ เพื่อการจัดน้ำชลประทาน ไม่ได้มีการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร

ผลการศึกษาดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดชายแดนไทย-สปป.ลาว 8 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย น่าน เลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร และอุบลราชธานี พบว่า ในปี 2557 มีสหกรณ์การเกษตรทั้งหมด 520 แห่ง เป็นสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ จำนวน 86 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 16.54 สหกรณ์การเกษตรในเขตพัฒนา/สหกรณ์การเกษตรรูปพิเศษอื่น ๆ จำนวน 220 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 42.31 สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. 8 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 1.54 สหกรณ์กองทุนสวนยางจำนวน 96 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 18.46 และสหกรณ์ผู้ใช้น้ำ จำนวน 110 แห่ง หรือร้อยละ 21.15 (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5: จำนวนสหกรณ์การเกษตรและเกษตรกรสมาชิกในพื้นที่จังหวัดแนวชายแดน

ไทย-สปป.ลาว 8 จังหวัด

รูปแบบการจัดตั้ง	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ	สมาชิก (ราย)	ร้อยละ
สหกรณ์การเกษตรที่จัดตั้งระดับอำเภอ	86	16.54	241603	25.93
สหกรณ์การเกษตรในเขตพัฒนา/สหกรณ์การเกษตรรูปพิเศษอื่น ๆ	220	42.31	129101	13.85
สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส.	8	1.54	513247	55.08
สหกรณ์การเกษตรที่เป็นสหกรณ์กองทุนสวนยาง	96	18.46	25120	2.70
สหกรณ์การเกษตรที่เป็นสหกรณ์ผู้ใช้น้ำ	110	21.15	22824	2.45
รวม	520	100	931895	100

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์

ในส่วนของจำนวนเกษตรกรสมาชิกพบว่า มีเกษตรกรที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร จำนวน 0.93 ล้านราย โดยเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. จำนวน 0.51 ล้านราย หรือร้อยละ 55.08 สมาชิกสหกรณ์การเกษตรในระดับอำเภอ ร้อยละ 25.93

ในขณะที่เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์กองทุนสวนยาง ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรสมาชิกในการผลิตและการตลาดสินค้ายางพารา มีสัดส่วนจำนวนสหกรณ์ถึงร้อยละ 18.46 แต่มีสมาชิกเพียงร้อยละ 2.70 ของจำนวนเกษตรกรสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ 8 จังหวัดทั้งหมด (ตารางที่ 4.5)

ในด้านปริมาณธุรกิจพบว่า สหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ศึกษา 8 จังหวัด ดำเนินธุรกิจให้กู้เงินมากที่สุด จำนวน 82,870.65 ล้านบาท หรือร้อยละ 58.15 ของปริมาณธุรกิจของสหกรณ์ทั้งหมด รองลงมาคือธุรกิจรับฝากเงิน จำนวน 45,192.41 ล้านบาท หรือร้อยละ 31.71 ในขณะที่ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่ายมีเพียง 9,074.11 ล้านบาท หรือร้อยละ 6.37 ซึ่งจากการศึกษาพบว่า สหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ศึกษาที่มีร้านค้าจำหน่ายสินค้าของสหกรณ์มีไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นสหกรณ์การเกษตรในระดับอำเภอ ในส่วนของการจัดหาสินค้ามาจำหน่าย ส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกี่ยวกับปัจจัยการผลิตทางการเกษตร เช่น ปุ๋ย และยาปราบศัตรูพืช โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การดำเนินธุรกิจรวบรวมและแปรรูปผลผลิตสินค้าเกษตรมีน้อย โดยมีปริมาณธุรกิจรวบรวมผลผลิตจำนวน 4,715.06 ล้านบาท หรือเพียงร้อยละ 3.31 และธุรกิจแปรรูปผลผลิตสินค้าเกษตรเพียง 395.65 ล้านบาท หรือเพียงร้อยละ 0.28 เท่านั้น (ตารางที่ 4.6) ซึ่งจะเห็นได้ว่าการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ศึกษา 8 จังหวัด ชายแดนไทย-สปป.ลาว เป็นที่พึ่งให้แก่เกษตรกรสมาชิกในด้านการให้กู้เงินและรับฝากเงินเป็นหลัก ในขณะที่การช่วยเหลือเกษตรกรสมาชิกในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรด้านการรวบรวมและการแปรรูปผลผลิตยังมีน้อย

ตารางที่ 4.6: ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดแนวชายแดนไทย-สปป.ลาว

8 จังหวัด

กิจกรรมการดำเนินธุรกิจ	จำนวนเงิน (ล้านบาท)	ร้อยละ
รับฝากเงิน	45,192.41	31.71
ให้กู้เงิน	82,870.65	58.15
จัดหาสินค้ามาจำหน่าย	9,074.11	6.37
รวบรวมผลผลิต	4,715.06	3.31
แปรรูปผลผลิต	395.65	0.28
บริการ อื่นๆ	267.77	0.19
รวม	142,515.68	100

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์

หมายเหตุ : ผลการดำเนินงาน ณ รอบปีบัญชีเดือนกันยายน 2556–สิงหาคม 2557

สำหรับการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ศึกษา 8 จังหวัดพบว่า มีจำนวน 191 แห่ง หรือร้อยละ 36.73 ของจำนวนสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ศึกษา

ทั้งหมด 520 แห่ง ซึ่งสหกรณ์การเกษตรบางแห่งมีการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรมากกว่า 1 ชนิด แต่หากพิจารณาสินค้าหลักที่แต่ละสหกรณ์มีการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตพบว่า ส่วนใหญ่ดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตยางพารา จำนวน 88 แห่ง หรือร้อยละ 46.07 รองลงมาคือข้าว จำนวน 46 แห่ง หรือร้อยละ 24.08 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จำนวน 28 แห่ง หรือร้อยละ 14.66 สินค้าอื่น ๆ ที่มีการรวบรวมได้แก่ ผัก ผลไม้ น้ำมันดิบ ถั่วต่าง ๆ มันสำปะหลัง อ้อย ปาล์มน้ำมัน กาแฟ และสัตว์น้ำ ซึ่งมีการรวบรวมเพียงไม่กี่แห่ง (ตารางที่ 4.7) จะเห็นได้ว่าเกือบครึ่งหนึ่งของจำนวนสหกรณ์การเกษตรที่มีการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตร มีการรวบรวมสินค้ายางพารา ในขณะที่มีเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์กองทุนสวนยางคิดเป็นสัดส่วนเพียงร้อยละ 2.7 ของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ศึกษา 8 จังหวัด แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรที่มีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ชายแดนไทย-สปป.ลาว มีน้อยมาก ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมร่วมกับสหกรณ์การเกษตรในธุรกิจสินเชื่อเป็นหลัก

ตารางที่ 4.7 จำนวนสหกรณ์การเกษตรที่มีการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัด
แนวชายแดนไทย-สปป.ลาว 8 จังหวัด

ผลผลิตสินค้าเกษตร	จำนวนสหกรณ์ที่รวบรวม (แห่ง)	ร้อยละ
ยางพารา	88	46.07
ข้าว	46	24.08
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	28	14.66
ผัก/ผลไม้	7	3.66
น้ำมันดิบ	6	3.14
ถั่วต่างๆ	4	2.09
มันสำปะหลัง	3	1.57
อ้อย	2	1.05
ปาล์มน้ำมัน	2	1.05
กาแฟ	2	1.05
สัตว์/สัตว์น้ำ	1	0.52
อื่นๆ	2	1.05
รวม	191	100

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์

หมายเหตุ: ผลการดำเนินงาน ณ รอบปีบัญชีเดือนกันยายน 2556-สิงหาคม 2557

4.2.2 การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ศึกษา 8 จังหวัด

1) จังหวัดเชียงราย

จังหวัดเชียงรายมีสหกรณ์การเกษตรทั้งหมด จำนวน 92 แห่ง เป็นสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอจำนวน 16 แห่ง หรือร้อยละ 17.39 และเป็นสหกรณ์การเกษตรในเขตพัฒนาหรือสหกรณ์การเกษตรรูปพิเศษอื่น ๆ ที่จัดตั้งตามกลุ่มอาชีพ จำนวน 67 แห่ง หรือร้อยละ 72.83 โดยมีเกษตรกรที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรจำนวน 179,355 ราย ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. ซึ่งมีจำนวน 1 แห่ง จำนวน 95,776 ราย หรือร้อยละ 53.40 รองลงมาคือสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ จำนวน 52,037 ราย หรือร้อยละ 29.01 (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8: จำนวนสหกรณ์การเกษตรและเกษตรกรสมาชิกในพื้นที่จังหวัดเชียงราย

รูปแบบการจัดตั้ง	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ	สมาชิก (ราย)	ร้อยละ
สหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ	16	17.39	52,037	29.01
สหกรณ์การเกษตรในเขตพัฒนา/สหกรณ์การเกษตรรูปพิเศษอื่น ๆ	67	72.83	28,453	15.86
สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส.	1	1.09	95,776	53.40
สหกรณ์กองทุนสวนยาง	1	1.09	209	0.12
สหกรณ์ผู้ใช้น้ำ	7	7.61	2,880	1.61
รวม	92	100	179,355	100

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์

ในด้านปริมาณธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดเชียงรายพบว่า มีปริมาณธุรกิจรวม 39,263.44 ล้านบาท ส่วนใหญ่ดำเนินธุรกิจให้กู้เงิน จำนวน 21,852.25 ล้านบาท หรือร้อยละ 55.66 รองลงมาคือรับฝากเงิน จำนวน 13,492.35 หรือร้อยละ 34.36 ในขณะที่ปริมาณธุรกิจรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรมีเพียง 779.53 ล้านบาท และแปรรูปผลผลิตมีเพียง 142.00 ล้านบาท หรือเพียงร้อยละ 1.99 และ 0.36 ของปริมาณธุรกิจทั้งหมดเท่านั้น (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9 ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดเชียงราย

กิจกรรมการดำเนินธุรกิจ	จำนวนเงิน (ล้านบาท)	ร้อยละ
รับฝากเงิน	13,492.35	34.36
ให้กู้เงิน	21,852.25	55.66
จัดหาสินค้ามาจำหน่าย	2,814.42	7.17
รวบรวมผลผลิต	779.53	1.99
แปรรูปผลผลิต	142.00	0.36
บริการ อื่นๆ	182.88	0.47
รวม	39,263.44	100

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์

หมายเหตุ : ผลการดำเนินงาน ณ รอบปีบัญชีเดือนกันยายน 2556-สิงหาคม 2557

สำหรับการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดเชียงรายพบว่า มีจำนวน 32 แห่ง หรือร้อยละ 34.78 ของจำนวนสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดเชียงรายทั้งหมด โดยส่วนใหญ่ดำเนินธุรกิจรวบรวมสินค้าข้าว จำนวน 12 แห่ง หรือร้อยละ 37.50 รองลงมาเป็นข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จำนวน 6 แห่ง หรือร้อยละ 18.75 สินค้าอื่น ๆ ที่มีการรวบรวม ได้แก่ ผัก ผลไม้ ยางพารา น้ำมันดิบ กาแฟ และสัตว์น้ำ (ตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10 จำนวนสหกรณ์การเกษตรที่มีการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัดเชียงราย

ผลผลิตสินค้าเกษตร	จำนวนสหกรณ์ที่รวบรวม (แห่ง)	ร้อยละ
ข้าว	12	37.50
ยางพารา	3	9.38
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	6	18.75
กาแฟ	2	6.25
ผัก ผลไม้	4	12.50
น้ำมันดิบ	3	9.38
สัตว์ / สัตว์น้ำ	1	3.13
อื่นๆ	1	3.13
รวม	32	100

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์

หมายเหตุ: ผลการดำเนินงาน ณ รอบปีบัญชีเดือนกันยายน 2556-สิงหาคม 2557

จากการศึกษาพบว่า สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดเชียงรายที่มีการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตร ส่วนใหญ่เป็นสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ โดยสหกรณ์การเกษตรที่มีศักยภาพในการรวบรวมผลผลิตและมีมูลค่าค่อนข้างสูง เช่น สหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัด ที่รวบรวมยางพารา สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. จำกัด ที่รวบรวมกาแฟ และสหกรณ์การเกษตรเชียงแสน จำกัด สหกรณ์การเกษตรเชียงของ จำกัด สหกรณ์การเกษตรเมืองพาน จำกัด สหกรณ์การเกษตรเมืองเทิง จำกัด และสหกรณ์การเกษตรหงดงต๊อบเต่า จำกัด ที่มีการรวบรวมข้าว และสหกรณ์การเกษตรเวียงป่าเป้า จำกัด ที่มีการรวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สำหรับการดำเนินธุรกิจแปรรูปผลผลิตสินค้าเกษตรพบว่า ส่วนใหญ่แปรรูปข้าวเปลือกเป็นข้าวสาร เช่น สหกรณ์การเกษตรเชียงของ จำกัด สหกรณ์การเกษตรเชียงแสน จำกัด สหกรณ์การเกษตรเมืองพาน จำกัด และสหกรณ์การเกษตรแม่สาย จำกัด เป็นต้น

2) จังหวัดน่าน

จังหวัดน่านมีสหกรณ์การเกษตรทั้งหมดจำนวน 54 แห่ง เป็นสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ จำนวน 13 แห่ง หรือร้อยละ 24.07 สหกรณ์การเกษตรในเขตพัฒนาหรือสหกรณ์การเกษตรรูปพิเศษอื่น ๆ ที่จัดตั้งตามกลุ่มอาชีพ จำนวน 24 แห่ง หรือร้อยละ 44.44 โดยมีเกษตรกรที่เข้าร่วม

เป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตร จำนวน 111,139 ราย ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. จำนวน 61,214 ราย หรือร้อยละ 55.08 รองลงมาคือสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ จำนวน 40,051 ราย หรือร้อยละ 36.04 (ตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.11: จำนวนสหกรณ์การเกษตรและเกษตรกรสมาชิกในพื้นที่จังหวัดน่าน

รูปแบบการจัดตั้ง	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ	สมาชิก (ราย)	ร้อยละ
สหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ	13	24.07	40,051	36.04
สหกรณ์การเกษตรในเขตพัฒนา/สหกรณ์การเกษตรรูปพิเศษอื่น ๆ	24	44.44	6,355	5.72
สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส.	1	1.85	61,214	55.08
สหกรณ์กองทุนสวนยาง	1	1.85	243	0.22
สหกรณ์ผู้ใช้น้ำ	15	27.78	3,276	2.95
รวม	54	100	111,139	100

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์

ในด้านปริมาณธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดน่าน พบว่า มีปริมาณธุรกิจรวม 16,633.79 ล้านบาท ส่วนใหญ่ดำเนินธุรกิจให้กู้เงิน จำนวน 10,890.12 ล้านบาท หรือร้อยละ 65.47 รองลงมาคือรับฝากเงิน จำนวน 3,487.82 ล้านบาท หรือร้อยละ 20.97 ในขณะที่ปริมาณธุรกิจรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรมีเพียง 545.05 ล้านบาท หรือร้อยละ 3.28 และธุรกิจแปรรูปผลผลิตมีเพียง 92.78 ล้านบาท หรือร้อยละ 0.56 (ตารางที่ 4.12) แสดงให้เห็นว่าสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดน่านยังให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจรวบรวมและแปรรูปผลผลิตสินค้าเกษตรน้อยมาก

ตารางที่ 4.12 ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดน่าน

กิจกรรมการดำเนินธุรกิจ	จำนวนเงิน (ล้านบาท)	ร้อยละ
รับฝากเงิน	3,487.82	20.97
ให้กู้เงิน	10,890.12	65.47
จัดหาสินค้ามาจำหน่าย	1,605.59	9.65
รวบรวมผลผลิต	545.05	3.28
แปรรูปผลผลิต	92.78	0.56
บริการ อื่นๆ	12.43	0.07
รวม	16,633.79	100

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์

หมายเหตุ : ผลการดำเนินงาน ณ รอบบัญชีเดือนกันยายน 2556-สิงหาคม 2557

สำหรับการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดน่าน พบว่า มีจำนวน 29 แห่ง หรือร้อยละ 53.70 ของจำนวนสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดน่านทั้งหมด โดยส่วนใหญ่ดำเนินธุรกิจรวบรวมสินค้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จำนวน 20 แห่ง หรือร้อยละ 68.97 ส่วนสินค้าอื่น ๆ ที่มีการรวบรวม ได้แก่ ผัก ผลไม้ ข้าว ยางพารา และถั่วเหลือง (ตารางที่ 4.13)

ตารางที่ 4.13 จำนวนสหกรณ์การเกษตรที่มีการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัดน่าน

ผลผลิตสินค้าเกษตร	จำนวนสหกรณ์ที่รวบรวม(แห่ง)	ร้อยละ
ข้าว	2	6.90
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	20	68.97
ยางพารา	2	6.90
ถั่วเหลือง	2	6.90
ผัก/ผลไม้	3	10.34
รวม	29	100

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์

หมายเหตุ : ผลการดำเนินงาน ณ รอบปีบัญชีเดือนกันยายน 2556–สิงหาคม 2557

จากการศึกษา พบว่า สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดน่านที่มีการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตร ส่วนใหญ่เป็นสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอที่มีศักยภาพ เช่น สหกรณ์การเกษตรท่าวังผา จำกัด ที่รวบรวมลำไย สหกรณ์การเกษตรแม่จริม จำกัด ที่รวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สหกรณ์การเกษตรเวียงสา จำกัด ที่รวบรวมข้าว และสหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดินท่าวังผา จำกัด ที่รวบรวมผัก พริกสด เป็นต้น ในส่วนของสหกรณ์การเกษตรที่มีการแปรรูปผลผลิต เช่น สหกรณ์การเกษตรเวียงสา จำกัด ที่มีการแปรรูปข้าว สหกรณ์การเกษตรท่าวังผา จำกัด ที่มีการแปรรูปลำไย สหกรณ์การเกษตรแม่จริม จำกัด ที่มีการแปรรูปข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น ซึ่งจากข้อมูลผลการดำเนินงานในปี 2557 พบว่า สหกรณ์ที่มีศักยภาพ มีปริมาณธุรกิจสูง และมีการดำเนินธุรกิจในทุกกิจกรรม ได้แก่ สหกรณ์การเกษตรเวียงสา จำกัด สหกรณ์การเกษตรท่าวังผา จำกัด สหกรณ์การเกษตรแม่จริม จำกัด ส่วนสหกรณ์การเกษตรที่มีปริมาณธุรกิจสูง แต่ไม่ได้ดำเนินธุรกิจแปรรูปผลผลิต ได้แก่ สหกรณ์การเกษตรปัว จำกัด สหกรณ์การเกษตรเขียงกลาง จำกัด สหกรณ์การเกษตรน่าน้อย จำกัด สหกรณ์การเกษตรนาหมื่น จำกัด สหกรณ์การเกษตรภูเพียง จำกัด และสหกรณ์การเกษตร ทุ่งช้าง จำกัด

3) จังหวัดเลย

จังหวัดเลยมีสหกรณ์การเกษตรทั้งหมดจำนวน 48 แห่ง เป็นสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ จำนวน 10 แห่ง หรือร้อยละ 20.83 เป็นสหกรณ์การเกษตรในเขตพัฒนาหรือสหกรณ์การเกษตรรูปพิเศษอื่น ๆ ที่จัดตั้งตามกลุ่มอาชีพ จำนวน 20 แห่ง หรือร้อยละ 41.67 และสหกรณ์

กองทุนสวนยาง จำนวน 9 แห่ง หรือร้อยละ 18.75 โดยมีเกษตรกรที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสหกรณ์ การเกษตรจำนวน 93,178 ราย ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. จำนวน 65,013 ราย หรือร้อยละ 69.77 รองลงมาคือสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ จำนวน 19,775 ราย หรือร้อยละ 21.22 (ตารางที่ 4.14)

ตารางที่ 4.14: จำนวนสหกรณ์การเกษตรและเกษตรกรสมาชิกในพื้นที่จังหวัดเลย

รูปแบบการจัดตั้ง	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ	สมาชิก (ราย)	ร้อยละ
สหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ	10	20.83	19,775	21.22
สหกรณ์การเกษตรในเขตพัฒนา/สหกรณ์การเกษตรรูปพิเศษอื่น ๆ	20	41.67	3,652	3.92
สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส.	1	2.08	65,013	69.77
สหกรณ์กองทุนสวนยาง	9	18.75	2,928	3.14
สหกรณ์ผู้ใช้น้ำ	8	16.67	1,810	1.94
รวม	48	100	93,178	100

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์

ในด้านปริมาณธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดเลย พบว่า มีปริมาณธุรกิจรวม 9,618.56 ล้านบาท ส่วนใหญ่ดำเนินธุรกิจให้กู้เงิน จำนวน 6,639.86 ล้านบาท หรือร้อยละ 69.03 รองลงมาคือรับฝากเงิน จำนวน 2,079.46 หรือร้อยละ 21.62 ในขณะที่ปริมาณธุรกิจรวบรวมผลผลิต สินค้าเกษตรมีเพียง 72.67 ล้านบาท หรือร้อยละ 0.76 และธุรกิจแปรรูปผลผลิตมีเพียง 10.20 ล้านบาท หรือร้อยละ 0.11 ของปริมาณธุรกิจทั้งหมดเท่านั้น (ตารางที่ 4.15) ซึ่งจากข้อมูลปี 2557 พบว่า สหกรณ์การเกษตรเมืองเลย จำกัด มีปริมาณธุรกิจรับฝากเงินและให้กู้เงินสูงที่สุด ในขณะที่สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. มีปริมาณธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่ายสูงที่สุด

ตารางที่ 4.15: ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดเลย

กิจกรรมการดำเนินธุรกิจ	จำนวนเงิน (ล้านบาท)	ร้อยละ
รับฝากเงิน	2,079.46	21.62
ให้กู้เงิน	6,639.86	69.03
จัดหาสินค้ามาจำหน่าย	802.19	8.34
รวบรวมผลผลิต	72.67	0.76
แปรรูปผลผลิต	10.20	0.11
บริการ อื่นๆ	14.17	0.15
รวม	9,618.56	100

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์

หมายเหตุ: ผลการดำเนินงาน ณ รอบปีบัญชีเดือนกันยายน 2556-สิงหาคม 2557

สำหรับการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดเลย พบว่า มีจำนวน 14 แห่ง หรือร้อยละ 29.17 โดยส่วนใหญ่ดำเนินธุรกิจรวบรวมสินค้ายางพารา จำนวน 5 แห่ง หรือร้อยละ 35.71 ส่วนสินค้าอื่น ๆ ที่มีการรวบรวม ได้แก่ อ้อย ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ น้ำมันดิบ ถั่วต่าง ๆ และมันสำปะหลัง โดยในปี 2557 พบว่า สินค้าที่มีมูลค่าการรวบรวมสูง ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และน้ำมันดิบ ในขณะที่สินค้าอื่น ๆ มีมูลค่าการรวบรวมไม่มากนัก (ตารางที่ 4.16) สหกรณ์การเกษตรที่มีปริมาณธุรกิจรวบรวมผลผลิตสูง เช่น สหกรณ์การเกษตรเมืองเลย จำกัด ที่รวบรวมน้ำมันดิบ สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. จำกัด ที่รวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สหกรณ์การเกษตรนาด้วง จำกัด ที่รวบรวมมันสำปะหลัง และสหกรณ์การเกษตรวังสะพุง จำกัด ที่รวบรวมอ้อย ซึ่งสินค้าเกษตรที่สหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดเลยรวบรวม มีปริมาณและมูลค่าไม่สูง แต่มีความหลากหลายของพืชเศรษฐกิจหลักมากกว่าจังหวัดอื่น ๆ

ตารางที่ 4.16: จำนวนสหกรณ์การเกษตรที่มีการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัดเลย

ผลผลิตสินค้าเกษตร	จำนวนสหกรณ์ที่รวบรวม(แห่ง)	ร้อยละ
ยางพารา	5	35.71
มันสำปะหลัง	1	7.14
อ้อย	2	14.29
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	2	14.29
น้ำมันดิบ	2	14.29
ถั่วต่าง ๆ	2	14.29
รวม	14	100.00

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์

หมายเหตุ: ผลการดำเนินงาน ณ รอบปีบัญชีเดือนกันยายน 2556-สิงหาคม 2557

4) จังหวัดหนองคาย

จังหวัดหนองคายมีสหกรณ์การเกษตรทั้งหมดจำนวน 55 แห่ง เป็นสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอจำนวน 7 แห่ง หรือร้อยละ 12.73 สหกรณ์การเกษตรในเขตพัฒนาหรือสหกรณ์การเกษตรรูปพิเศษอื่น ๆ ที่จัดตั้งตามกลุ่มอาชีพจำนวน 19 แห่ง หรือร้อยละ 34.55 และสหกรณ์กองทุนสวนยาง จำนวน 17 แห่ง หรือร้อยละ 30.91 โดยมีเกษตรกรที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตร จำนวน 57,685 ราย ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. จำนวน 34,607 ราย หรือร้อยละ 59.99 รองลงมาคือสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ จำนวน 13,556 ราย หรือร้อยละ 23.50 (ตารางที่ 4.17)

ตารางที่ 4.17: จำนวนสหกรณ์การเกษตรและเกษตรกรสมาชิกในพื้นที่จังหวัดหนองคาย

รูปแบบการจัดตั้ง	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ	สมาชิก (ราย)	ร้อยละ
สหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ	7	12.73	13,556	23.50
สหกรณ์การเกษตรในเขตพัฒนา/สหกรณ์การเกษตรรูปพิเศษอื่น ๆ	19	34.55	4,566	7.92
สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส.	1	1.82	34,607	59.99
สหกรณ์กองทุนสวนยาง	17	30.91	3,040	5.27
สหกรณ์ผู้ใช้น้ำ	11	20.00	1,916	3.32
รวม	55	100	57,685	100

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์

ในด้านปริมาณธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดหนองคาย พบว่า มีปริมาณธุรกิจรวม 8,720.45 ล้านบาท ส่วนใหญ่ดำเนินธุรกิจให้กู้เงิน จำนวน 6,227.17 ล้านบาท หรือร้อยละ 71.40 รองลงมาคือรับฝากเงิน จำนวน 1,886.25 หรือร้อยละ 21.63 ในขณะที่ปริมาณธุรกิจรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรมีเพียง 362.13 ล้านบาท หรือร้อยละ 4.15 โดยไม่มีปริมาณธุรกิจแปรรูปผลผลิตสินค้าเกษตร (ตารางที่ 4.18) จากข้อมูลปี 2557 พบว่า สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดหนองคายส่วนใหญ่ดำเนินธุรกิจเฉพาะด้านสินเชื่อ ส่วนที่มีการดำเนินธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย และรวบรวมผลผลิตมีน้อย และไม่มีการดำเนินธุรกิจแปรรูปผลผลิตสินค้าเกษตร

ตารางที่ 4.18 ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดหนองคาย

กิจกรรมการดำเนินธุรกิจ	จำนวนเงิน (ล้านบาท)	ร้อยละ
รับฝากเงิน	1,886.25	21.63
ให้กู้เงิน	6,227.17	71.40
จัดหาสินค้ามาจำหน่าย	242.13	2.78
รวบรวมผลผลิต	362.13	4.15
แปรรูปผลผลิต	0.00	0.00
บริการ อื่นๆ	2.77	0.03
รวม	8,720.45	100

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์

หมายเหตุ: ผลการดำเนินงาน ณ รอบปีบัญชีเดือนกันยายน 2556–สิงหาคม 2557

สำหรับการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดหนองคาย พบว่า มีจำนวน 12 แห่ง หรือร้อยละ 21.82 ของจำนวนสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดหนองคายทั้งหมด โดยมีการรวบรวมสินค้าทางพาราเพียงอย่างเดียว (ตารางที่ 4.19) เนื่องจากในพื้นที่จังหวัดหนองคายมีการปลูกยางพาราจำนวนมาก และมีสหกรณ์กองทุนสวนยางถึง 17 แห่ง

แต่จากข้อมูลปี 2557 พบว่า มูลค่าการรวบรวมผลผลิตยางพารามีไม่มากนัก โดยมีสหกรณ์กองทุนสวนยางที่มีมูลค่าการรวบรวมผลผลิตยางพาราสูง เช่น สหกรณ์กองทุนสวนยางตำบลพระบาทนาสิงห์ จำกัด สหกรณ์กองทุนสวนยางกุดบงยางพารา จำกัด สหกรณ์กองทุนสวนยางตำบลนาทับไฮ จำกัด ในขณะที่สหกรณ์กองทุนสวนยางส่วนใหญ่ไม่มีสำนักงาน ใช้บ้านคณะกรรมการเป็นที่จดทะเบียนและสถานที่ทำการ และมีเพียงลานประมวลยางพาราเท่านั้น

ตารางที่ 4.19: จำนวนสหกรณ์การเกษตรที่มีการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัดหนองคาย

ผลผลิตสินค้าเกษตร	จำนวนสหกรณ์ที่รวบรวม(แห่ง)	ร้อยละ
ยางพารา	12	100
รวม	12	100

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์

หมายเหตุ: ผลการดำเนินงาน ณ รอบปีบัญชีเดือนกันยายน 2556-สิงหาคม 2557

5) จังหวัดบึงกาฬ

จังหวัดบึงกาฬมีสหกรณ์การเกษตรทั้งหมดจำนวน 54 แห่ง เป็นสหกรณ์กองทุนสวนยางมากถึง 38 แห่ง หรือร้อยละ 70.37 เป็นสหกรณ์การเกษตรในเขตพัฒนาหรือสหกรณ์การเกษตรรูปพิเศษอื่น ๆ ที่จัดตั้งตามกลุ่มอาชีพ จำนวน 8 แห่ง หรือร้อยละ 14.81 และสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ จำนวน 6 แห่ง หรือร้อยละ 11.11 โดยมีเกษตรกรที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรจำนวน 70,976 ราย ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. จำนวน 45,969 ราย หรือร้อยละ 64.77 รองลงมาคือสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ จำนวน 12,285 ราย หรือร้อยละ 17.31 และสหกรณ์กองทุนสวนยางจำนวน 11,877 ราย หรือร้อยละ 16.73 (ตารางที่ 4.20) สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดบึงกาฬส่วนใหญ่มีระยะเวลาจัดตั้งน้อยกว่า 10 ปี มีสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอที่มีระยะเวลาจัดตั้งมากกว่า 30 ปี เพียง 3 แห่ง

ตารางที่ 4.20: จำนวนสหกรณ์การเกษตรและเกษตรกรสมาชิกในพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ

รูปแบบการจัดตั้ง	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ	สมาชิก (ราย)	ร้อยละ
สหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ	6	11.11	12,285	17.31
สหกรณ์การเกษตรในเขตพัฒนา/สหกรณ์การเกษตรรูปพิเศษอื่น ๆ	8	14.81	770	1.08
สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส.	1	1.85	45,969	64.77
สหกรณ์กองทุนสวนยาง	38	70.37	11,877	16.73
สหกรณ์ผู้ใช้น้ำ	1	1.85	75	0.11
รวม	54	100	70,976	100

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์

ในด้านปริมาณธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดบึงกาฬ พบว่า มีปริมาณธุรกิจรวม 2,727.39 ล้านบาท ซึ่งมีมูลค่าไม่มากนักเมื่อเทียบกับการดำเนินงานในพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจรวบรวมผลผลิตมูลค่ารวม 1,380.58 ล้านบาท หรือร้อยละ 50.62 รองลงมาคือธุรกิจให้กู้เงิน จำนวน 602.37 ล้านบาท และรับฝากเงิน จำนวน 555.19 ล้านบาท ในส่วนของปริมาณธุรกิจแปรรูป มีมูลค่าเพียง 22.93 ล้านบาท หรือร้อยละ 0.84 (ตารางที่ 4.21) จากข้อมูลปี 2557 พบว่า สหกรณ์กองทุนสวนยางส่วนใหญ่มีปริมาณธุรกิจรวบรวมผลผลิตไม่มากนัก สหกรณ์ที่มีมูลค่าการรวบรวมยางพารามากกว่า 50 ล้านบาท ในรอบปีบัญชี มีเพียงประมาณ 13 แห่ง ในส่วนของสหกรณ์ที่มีการแปรรูปยางพารา ได้แก่ สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านนาสิงห์ จำกัด

ตารางที่ 4.21 ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ

กิจกรรมการดำเนินธุรกิจ	จำนวนเงิน (ล้านบาท)	ร้อยละ
รับฝากเงิน	555.19	20.36
ให้กู้เงิน	602.37	22.09
จัดหาสินค้ามาจำหน่าย	143.89	5.28
รวบรวมผลผลิต	1,380.58	50.62
แปรรูปผลผลิต	22.93	0.84
บริการ อื่นๆ	22.42	0.82
รวม	2,727.39	100

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์

หมายเหตุ : ผลการดำเนินงาน ณ รอบปีบัญชีเดือนกันยายน 2556–สิงหาคม 2557

สำหรับการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ พบว่า มีจำนวน 34 แห่ง หรือร้อยละ 62.96 โดยดำเนินการรวบรวมสินค้ายางพาราจำนวน 33 แห่ง หรือร้อยละ 97.06 และมีเพียง 1 แห่ง รวบรวมสินค้าปาล์มน้ำมัน (ตารางที่ 4.22)

ตารางที่ 4.22 จำนวนสหกรณ์การเกษตรที่มีการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ

ผลผลิตสินค้าเกษตร	จำนวนสหกรณ์ที่รวบรวม(แห่ง)	ร้อยละ
ยางพารา	33	97.06
ปาล์มน้ำมัน	1	2.94
รวม	34	100

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์

หมายเหตุ: ผลการดำเนินงาน ณ รอบปีบัญชีเดือนกันยายน 2556–สิงหาคม 2557

6) จังหวัดนครพนม

จังหวัดนครพนมมีสหกรณ์การเกษตรทั้งหมดจำนวน 68 แห่ง เป็นสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ จำนวน 9 แห่ง หรือร้อยละ 13.24 สหกรณ์การเกษตรในเขตพัฒนาหรือสหกรณ์การเกษตรรูปพิเศษอื่น ๆ ที่จัดตั้งตามกลุ่มอาชีพจำนวน 27 แห่ง หรือร้อยละ 39.71 และสหกรณ์กองทุนสวนยาง จำนวน 14 แห่ง หรือร้อยละ 20.59 โดยมีเกษตรกรที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรจำนวน 77,473 ราย ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. จำกัด จำนวน 52,615 ราย หรือร้อยละ 67.91 รองลงมาคือสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ จำนวน 13,534 หรือร้อยละ 17.47 (ตารางที่ 4.23)

ตารางที่ 4.23: จำนวนสหกรณ์การเกษตรและเกษตรกรสมาชิกในพื้นที่จังหวัดนครพนม

รูปแบบการจัดตั้ง	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ	สมาชิก (ราย)	ร้อยละ
สหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ	9	13.24	13,534	17.47
สหกรณ์การเกษตรในเขตพัฒนา/สหกรณ์การเกษตรรูปพิเศษอื่น ๆ	27	39.71	6,637	8.57
สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส.	1	1.47	52,615	67.91
สหกรณ์กองทุนสวนยาง	14	20.59	1,935	2.50
สหกรณ์ผู้ใช้น้ำ	17	25.00	2,752	3.55
รวม	68	100	77,473	100

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์

ในด้านปริมาณธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครพนม พบว่า มีปริมาณธุรกิจรวม 26,701.75 ล้านบาท ส่วนใหญ่ดำเนินธุรกิจรับฝากเงิน จำนวน 16,477.46 ล้านบาท หรือร้อยละ 61.71 รองลงมาคือธุรกิจให้กู้เงิน จำนวน 9,135.75 ล้านบาท หรือร้อยละ 34.21 ในขณะที่ปริมาณธุรกิจรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรมีเพียง 368.44 ล้านบาท หรือร้อยละ 1.38 และธุรกิจแปรรูปผลผลิตเพียง 5.26 ล้านบาท หรือร้อยละ 0.02 เท่านั้น (ตารางที่ 4.24) จากข้อมูล ปี 2557 พบว่า สหกรณ์การเกษตรที่มีกิจกรรมหลากหลาย ทั้งการรับฝากเงิน ให้กู้เงิน จัดหาสินค้ามาจำหน่าย และรวบรวมผลผลิต เป็นสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ เช่น สหกรณ์การเกษตรธาตุพนม จำกัด มีการรวบรวมและแปรรูปข้าว และสหกรณ์การเกษตรศรีสงคราม จำกัด มีการแปรรูปอินทรีอัดเม็ด สหกรณ์การเกษตรเรณูนคร จำกัด สหกรณ์การเกษตรท่าอุเทน จำกัด สหกรณ์การเกษตรบ้านแพง จำกัด สหกรณ์การเกษตรที่มีปริมาณธุรกิจในการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรสูงที่สุดคือ สหกรณ์การเกษตรบ้านแพง จำกัด ซึ่งมีการรวบรวมสินค้าอย่างพาราเป็นหลัก ในส่วนของสหกรณ์อื่น ๆ ที่มีการแปรรูปผลผลิต เช่น สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. นครพนม จำกัด มีการแปรรูปข้าว ในส่วนของสหกรณ์กองทุนสวนยาง ส่วนใหญ่ดำเนินงานเฉพาะธุรกิจรวบรวมผลผลิต

ยางพารา มีเพียงบางแห่งที่ดำเนินกิจกรรมหลากหลาย เช่น สหกรณ์กองทุนสวนยางผู้รวบรวมยางพาราศรีสงคราม จำกัด ที่มีการรับฝากเงิน ใ้กู้เงิน และจัดหาสินค้ามาจำหน่าย แต่ปริมาณธุรกิจไม่มากนัก สหกรณ์ส่วนใหญ่มีปริมาณธุรกิจไม่มากนัก มีสหกรณ์การเกษตรที่ปริมาณธุรกิจในช่วง 50-100 ล้านบาท เพียง 5 แห่ง ซึ่งเป็นสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ

ตารางที่ 4.24: ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดนครพนม

กิจกรรมการดำเนินธุรกิจ	จำนวนเงิน (ล้านบาท)	ร้อยละ
รับฝากเงิน	16,477.46	61.71
ใ้กู้เงิน	9,135.75	34.21
จัดหาสินค้ามาจำหน่าย	711.36	2.66
รวบรวมผลผลิต	368.44	1.38
แปรรูปผลผลิต	5.26	0.02
บริการ อื่นๆ	3.49	0.01
รวม	26,701.75	100

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์

หมายเหตุ: ผลการดำเนินงาน ณ รอบปีบัญชีเดือนกันยายน 2556–สิงหาคม 2557

สำหรับการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดนครพนม พบว่า มีจำนวน 24 แห่ง หรือร้อยละ 35.29 ของจำนวนสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครพนมทั้งหมด โดยดำเนินการรวบรวมสินค้ายางพาราจำนวน 17 แห่ง หรือร้อยละ 70.83 และรวบรวมข้าว 7 แห่ง หรือร้อยละ 29.17 (ตารางที่ 4.25)

ตารางที่ 4.25: จำนวนสหกรณ์การเกษตรที่มีการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัดนครพนม

ผลผลิตสินค้าเกษตร	จำนวนสหกรณ์ที่รวบรวม (แห่ง)	ร้อยละ
ข้าว	7	29.17
ยางพารา	17	70.83
รวม	24	100

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์

หมายเหตุ: ผลการดำเนินงาน ณ รอบปีบัญชีเดือนกันยายน 2556–สิงหาคม 2557

7) จังหวัดมุกดาหาร

จังหวัดมุกดาหารมีสหกรณ์การเกษตรทั้งหมดจำนวน 35 แห่ง เป็นสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ จำนวน 6 แห่ง หรือร้อยละ 17.14 สหกรณ์การเกษตรในเขตพัฒนาหรือสหกรณ์การเกษตรรูปพิเศษอื่น ๆ ที่จัดตั้งตามกลุ่มอาชีพ จำนวน 14 แห่ง หรือร้อยละ 40 และสหกรณ์กองทุนสวนยางจำนวน 5 แห่ง หรือร้อยละ 14.29 โดยมีเกษตรกรที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรจำนวน

53,047 ราย ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. จำนวน 30,661 ราย หรือร้อยละ 57.80 รองลงมาคือสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ จำนวน 12,076 ราย หรือร้อยละ 22.76 (ตารางที่ 4.26) สหกรณ์การเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมหลากหลาย เป็นสหกรณ์ระดับอำเภอ เช่น สหกรณ์การเกษตรคำชะอี จำกัด สหกรณ์การเกษตรดงหลวง จำกัด ในส่วนของสหกรณ์การเกษตรที่มีการแปรรูปผลผลิตสินค้าเกษตร เช่น ของสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. มุกดาหาร จำกัด ที่มีการแปรรูปข้าว และสหกรณ์การเกษตรหนองสูง จำกัด ที่มีการแปรรูปโคขุน เป็นต้น

ตารางที่ 4.26: จำนวนสหกรณ์การเกษตรและเกษตรกรสมาชิกในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร

รูปแบบการจัดตั้ง	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ	สมาชิก (ราย)	ร้อยละ
สหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ	6	17.14	12,076	22.76
สหกรณ์การเกษตรในเขตพัฒนา/สหกรณ์การเกษตรรูปพิเศษอื่น ๆ	14	40.00	7,108	13.40
สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส.	1	2.86	30,661	57.80
สหกรณ์กองทุนสวนยาง	5	14.29	1,123	2.12
สหกรณ์ผู้ใช้น้ำ	9	25.71	2,079	3.92
รวม	35	100	53,047	100

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์

ในด้านปริมาณธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดมุกดาหาร พบว่า มีปริมาณธุรกิจรวม 5,281.36 ล้านบาท ส่วนใหญ่ดำเนินธุรกิจให้กู้เงิน จำนวน 3,713.15 ล้านบาท หรือร้อยละ 70.31 รองลงมาคือรับฝากเงิน จำนวน 730.62 ล้านบาท หรือร้อยละ 13.83 และธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย จำนวน 585.29 ล้านบาท หรือร้อยละ 11.08 ในส่วนของธุรกิจรวบรวมและแปรรูปผลผลิตมีไม่มากนัก (ตารางที่ 4.27)

ตารางที่ 4.27 ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร

กิจกรรมการดำเนินธุรกิจ	จำนวนเงิน (ล้านบาท)	ร้อยละ
รับฝากเงิน	730.62	13.83
ให้กู้เงิน	3,713.15	70.31
จัดหาสินค้ามาจำหน่าย	585.29	11.08
รวบรวมผลผลิต	143.77	2.72
แปรรูปผลผลิต	92.25	1.75
บริการ อื่นๆ	16.27	0.31
รวม	5,281.36	100

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์

หมายเหตุ: ผลการดำเนินงาน ณ รอบปีบัญชีเดือนกันยายน 2556-สิงหาคม 2557

สำหรับการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร พบว่า มีจำนวน 13 แห่ง หรือร้อยละ 37.14 โดยดำเนินการรวบรวมสินค้าอย่างพารา จำนวน 9 แห่ง หรือร้อยละ 69.23 และรวบรวมข้าว 4 แห่ง หรือร้อยละ 30.77 (ตารางที่ 4.28)

ตารางที่ 4.28 จำนวนสหกรณ์การเกษตรที่มีการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร

ผลผลิตสินค้าเกษตร	จำนวนสหกรณ์ที่รวบรวม(แห่ง)	ร้อยละ
ข้าว	4	30.77
ยางพารา	9	69.23
รวม	13	100

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์

หมายเหตุ: ผลการดำเนินงาน ณ รอบปีบัญชีเดือนกันยายน 2556-สิงหาคม 2557

8) จังหวัดอุบลราชธานี

จังหวัดอุบลราชธานีมีสหกรณ์การเกษตรทั้งหมดจำนวน 114 แห่ง เป็นสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ จำนวน 19 แห่ง หรือร้อยละ 16.67 สหกรณ์การเกษตรในเขตพัฒนาหรือสหกรณ์การเกษตรรูปพิเศษอื่น ๆ ซึ่งจัดตั้งตามกลุ่มอาชีพ จำนวน 41 แห่ง หรือร้อยละ 35.96 และสหกรณ์กองทุนสวนยางจำนวน 11 แห่ง หรือร้อยละ 9.65 โดยมีเกษตรกรที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรจำนวน 289,042 ราย ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. จำกัด จำนวน 127,392 ราย หรือร้อยละ 44.07 รองลงมาคือสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ จำนวน 78,289 ราย หรือร้อยละ 27.09 และสหกรณ์การเกษตรในเขตพัฒนาหรือสหกรณ์การเกษตรรูปพิเศษอื่น ๆ จำนวน 71,560 ราย หรือร้อยละ 24.76 (ตารางที่ 4.29)

ในปี 2557 พบว่า จังหวัดอุบลราชธานีมีสหกรณ์การเกษตรจำนวนมาก แต่ส่วนใหญ่มีปริมาณธุรกิจไม่มากนัก สหกรณ์การเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมที่หลากหลาย รวมถึงแปรรูปผลผลิตและมีปริมาณธุรกิจสูง เช่น สหกรณ์การเกษตรเดชอุดม จำกัด สหกรณ์การเกษตรตระการพืชผล จำกัด สหกรณ์การเกษตรพิบูลย์มังสาหาร จำกัด และสหกรณ์การเกษตรบุณฑริก จำกัด สหกรณ์การเกษตรที่มีการรวบรวมผลผลิต แต่แปรรูปไม่ต่อเนื่อง เช่น สหกรณ์การเกษตรม่วงสามสิบ จำกัด และสหกรณ์การเกษตรตาลส้ม จำกัด ในส่วนของสหกรณ์เพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. จำกัด มีปริมาณธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่ายสูงที่สุด

ตารางที่ 4.29: จำนวนสหกรณ์การเกษตรและเกษตรกรสมาชิกในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี

รูปแบบการจัดตั้ง	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ	สมาชิก (ราย)	ร้อยละ
สหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ	19	16.67	78,289	27.09
สหกรณ์การเกษตรในเขตพัฒนา/สหกรณ์การเกษตรรูปพิเศษอื่น ๆ	41	35.96	71,560	24.76
สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส.	1	0.88	127,392	44.07
สหกรณ์กองทุนสวนยาง	11	9.65	3,765	1.30
สหกรณ์ผู้ใช้น้ำ	42	36.84	8,036	2.78
รวม	114	100	289,042	100

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์

ในด้านปริมาณธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดอุบลราชธานีพบว่า มีปริมาณธุรกิจรวม 33,568.94 ล้านบาท ส่วนใหญ่ดำเนินธุรกิจให้กู้เงิน จำนวน 23,809.98 ล้านบาท หรือร้อยละ 70.93 รองลงมาคือรับฝากเงิน จำนวน 6,483.26 ล้านบาท หรือร้อยละ 19.31 และธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย จำนวน 2,169.24 ล้านบาท หรือร้อยละ 6.46 ในส่วนของธุรกิจรวบรวมและแปรรูปผลผลิตมีไม่มากนัก (ตารางที่ 4.30)

ตารางที่ 4.30: ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี

กิจกรรมการดำเนินธุรกิจ	จำนวนเงิน (ล้านบาท)	ร้อยละ
รับฝากเงิน	6,483.26	19.31
ให้กู้เงิน	23,809.98	70.93
จัดหาสินค้ามาจำหน่าย	2,169.24	6.46
รวบรวมผลผลิต	1,062.89	3.17
แปรรูปผลผลิต	30.23	0.09
บริการ อื่นๆ	13.34	0.04
รวม	33,568.94	100

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์

หมายเหตุ: ผลการดำเนินงาน ณ รอบปีบัญชีเดือนกันยายน 2556–สิงหาคม 2557

สำหรับการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า มีจำนวน 33 แห่ง หรือร้อยละ 28.95 โดยส่วนใหญ่ดำเนินการรวบรวมสินค้าข้าวจำนวน 21 แห่ง หรือร้อยละ 63.64 รองลงมาคือยางพารา จำนวน 7 แห่ง หรือร้อยละ 21.21 ส่วนสินค้าอื่น ๆ ที่มีการรวบรวม ได้แก่ มันสำปะหลัง ปาล์ม น้ำมัน และน้ำมันดิบ (ตารางที่ 4.31) ในปี 2557 พบว่า สหกรณ์การเกษตรที่มีปริมาณธุรกิจรวบรวมผลผลิตข้าวสูง เช่น สหกรณ์การเกษตรเดชอุดม จำกัด สหกรณ์การเกษตรตระการพืชผล จำกัด สหกรณ์การเกษตรพิบูลย์มังสาหาร จำกัด

สหกรณ์การเกษตรบุญพิริก จำกัด สหกรณ์การเกษตรสิรินธร จำกัด สหกรณ์การเกษตรนิคมลำโดมใหญ่ จำกัด สหกรณ์การเกษตรศรีเมืองใหม่ จำกัด สหกรณ์การเกษตรรุกข์ข้าวปุ้น จำกัด และสหกรณ์การเกษตรโพธิ์ไทร จำกัด สำหรับสหกรณ์การเกษตรที่มีปริมาณธุรกิจรวบรวมยางพาราสูงที่สุดคือ สหกรณ์การเกษตรศรีเมืองใหม่ จำกัด

ตารางที่ 4.31: จำนวนสหกรณ์การเกษตรที่มีการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัด
อุบลราชธานี

ผลผลิตสินค้าเกษตร	จำนวนสหกรณ์ที่รวบรวม (แห่ง)	ร้อยละ
ข้าว	21	63.64
ยางพารา	7	21.21
มันสำปะหลัง	2	6.06
ปาล์มน้ำมัน	1	3.03
น้ำนมดิบ	1	3.03
อื่นๆ	1	3.03
รวม	33	100

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์

หมายเหตุ: ผลการดำเนินงาน ณ รอบปีบัญชีเดือนกันยายน 2556–สิงหาคม 2557

4.3 การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่แนวชายแดนไทย – สปป.ลาว

การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมของสหกรณ์การเกษตร โดยการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัด จากความเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์สหกรณ์การเกษตรกลุ่มตัวอย่าง 127 แห่ง และหน่วยงานภาครัฐ 4 หน่วยงานหลักในพื้นที่ศึกษา 8 จังหวัด ได้แก่ สำนักงานสหกรณ์จังหวัด สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ สำนักงานพาณิชย์จังหวัด และด่านศุลกากร นำมาประเมินปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก และนำค่าคะแนนที่ได้มาจัดทำ SWOT Matrix วิเคราะห์ TOWS เพื่อให้ข้อเสนอแนะเชิงกลยุทธ์ ดังนี้

4.3.1 สภาวะแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ แนวชายแดนไทย-สปป.ลาว

4.3.1.1 การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมด้านจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดในการ พัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตร

จากการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่แนวชายแดนไทย-สปป.ลาว 8 จังหวัด (ตารางผนวกที่ 4.1) ในการดำเนินธุรกิจ

สินค้าเกษตร ด้านการผลิต รวบรวม แปรรูป และการค้าสินค้าเกษตร สรุปสภาวะแวดล้อมของ สหกรณ์การเกษตรในภาพรวมของพื้นที่ศึกษา 8 จังหวัด ได้ดังนี้

จุดแข็ง

1) ด้านองค์กรสหกรณ์การเกษตร

- สหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน สำนักงาน สถานที่ โกดัง ลานตาก ส่วนใหญ่มีผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ มีการบริหารจัดการดี บางแห่ง มีการแบ่งฝ่ายและสาขาในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร มีจุดรับซื้อผลผลิตในพื้นที่

- มีเกษตรกรสมาชิกจำนวนมาก มีความเชี่ยวชาญในการผลิตสินค้าเกษตร ที่หลากหลาย เช่น ข้าว ยางพารา ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อ้อย มันสำปะหลัง ผลไม้ เป็นต้น

- มีระบบจิตใจและสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาให้แก่เกษตรกรสมาชิก เช่น มีเครื่องชั่ง ตวง วัด ที่เป็นธรรม มีการเฉลี่ยคืนกำไร มีการดำเนินงานโครงการผลิตสินค้าร่วมกับ เกษตรกรสมาชิก เช่น ผัก น้ำนมดิบ และโคขุน เป็นต้น

2. ด้านการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร

- มีการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรที่หลากหลาย เช่น ข้าว ยางพารา ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง อ้อย น้ำนมดิบ เป็นต้น

- สินค้าเกษตรของเกษตรกรสมาชิกมีคุณภาพดี เช่น ยางพารา ข้าวหอมมะลิ และโคขุน เป็นต้น

- สหกรณ์การเกษตรบางแห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหกรณ์การเกษตรระดับ อำเภอ มีเครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการดำเนินธุรกิจรวบรวมและแปรรูปสินค้า เกษตร

- สหกรณ์การเกษตรบางแห่ง มีการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างสหกรณ์ในการ ดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร เช่น มีการรวบรวมผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ส่งให้แก่สหกรณ์ไก่ไข่เครือข่าย และมีการแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกัน เป็นต้น

จุดอ่อน

1. ด้านองค์กรสหกรณ์การเกษตร

- สหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กและสหกรณ์กองทุนสวนยางส่วนใหญ่ ยังขาด โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ไม่มีสถานที่ทำการ โกดัง ลานตาก เป็นต้น

- เกษตรกรสมาชิกมีหนี้สินมาก ชำระหนี้ไม่ตรงเวลา เกิดปัญหาขาด สภาพคล่อง มีปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน และขาดเงินทุนในการดำเนินงาน

- การบริหารงานไม่ต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหกรณ์ขนาดเล็กและสหกรณ์กองทุนสวนยาง ที่มีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารบ่อย ทำให้ขาดผู้ริเริ่มในการพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตรอย่างต่อเนื่อง

2. ด้านการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร

- สหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่ไม่มีการดำเนินธุรกิจรวบรวมและแปรรูปผลผลิตสินค้าเกษตร

- สหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่ขาดเครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการดำเนินธุรกิจรวบรวมและแปรรูปผลผลิตสินค้าเกษตร

- สถานที่ทำการไม่เอื้ออำนวยในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร พื้นที่อยู่ในชุมชนทำให้เกิดปัญหาฝุ่นละอองไม่สามารถรวบรวมและแปรรูปได้

- สหกรณ์กองทุนสวนยางส่วนใหญ่มีเพียงลานประมูลสินค้าอย่างพาราให้แก่เกษตรกรสมาชิก ไม่มีอำนาจในการต่อรองราคา

- สหกรณ์การเกษตรบางแห่งประสบปัญหาขาดทุนจากการดำเนินธุรกิจรวบรวมและแปรรูปผลผลิต ทำให้เลิกการดำเนินกิจกรรมรวบรวมหรือแปรรูป ส่งผลให้โรงสี เครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ต่าง ๆ ไม่ได้ใช้ประโยชน์

- ขาดตลาดรองรับผลผลิต และขาดการเชื่อมโยงเครือข่ายกระจายสินค้า

โอกาส

1) ด้านนโยบาย การเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

- นโยบายภาครัฐสนับสนุนให้สหกรณ์การเกษตรดำเนินธุรกิจรวบรวมและแปรรูปผลผลิตสินค้าเกษตร เช่น โครงการเพิ่มศักยภาพการดำเนินงานธุรกิจข้าวของสถาบันเกษตรกรและโครงการเพิ่มศักยภาพสหกรณ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม เป็นต้น

- มีแหล่งเงินทุนให้กู้ยืม เช่น ธ.ก.ส. และกองทุนพัฒนาสหกรณ์ (ก.พ.ส.)

2) ด้านการแข่งขันในธุรกิจสินค้าเกษตร

- บางพื้นที่ถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่ไม่มีอุตสาหกรรมหนัก ไม่มีผู้ประกอบการรายใหญ่ตั้งโรงงาน เป็นโอกาสของสหกรณ์การเกษตรในการรวบรวมและแปรรูปผลผลิตของเกษตรกรสมาชิกในพื้นที่

- มีผู้ประกอบการรายใหญ่จัดตั้งโรงงานแปรรูปในพื้นที่ ทำให้สหกรณ์การเกษตรที่ไม่มีศักยภาพในการแปรรูปสามารถเชื่อมโยงเครือข่ายในด้านการตลาดผลผลิตที่เป็นวัตถุดิบสินค้าเกษตรจากเกษตรกรสมาชิก เช่น ยางพารา อ้อย มันสำปะหลัง เป็นต้น

ข้อจำกัด

1) ด้านนโยบาย การเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

- มีการดำเนินงานโครงการที่เป็นการแทรกแซงกลไกตลาด ทำให้สหกรณ์การเกษตรไม่สามารถดำเนินงานในเชิงแข่งขันได้
- การส่งเสริมให้สหกรณ์การเกษตรเข้าร่วมโครงการรวบรวมผลผลิตของภาครัฐ ที่เกินศักยภาพของสหกรณ์ และขาดตลาดรองรับผลผลิต ทำให้บางแห่งประสบปัญหาขาดทุน
- ราคาผลผลิตตกต่ำ ทำให้ประสบปัญหาขาดทุนจากการรวบรวมผลผลิต
- วิถีชีวิตของเกษตรกรเปลี่ยนแปลงไป เช่น เปลี่ยนจากการผลิตน้ำยางสดเป็นยางก้อนถ้วย ทำให้สหกรณ์ที่เคยรวบรวมน้ำยางสดเพื่อผลิตยางแผ่น ต้องปรับเปลี่ยนการดำเนินงาน

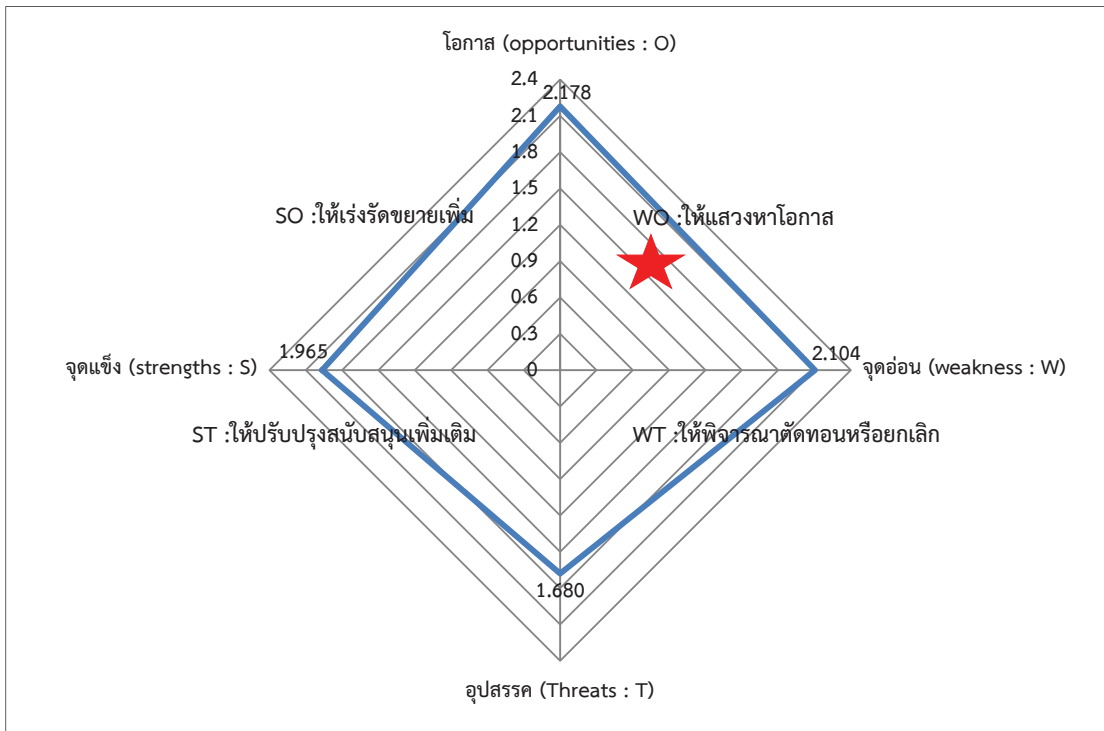
2. ด้านการแข่งขันในธุรกิจสินค้าเกษตร

- มีการฮั้วกันในการประมูลผลผลิตสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรและเกษตรกรสมาชิก เช่น ยางพารา
- บางพื้นที่มีผู้ประกอบการและพ่อค้าจำนวนมาก รั้งซื้อผลผลิตของเกษตรกร ทำให้สหกรณ์การเกษตรมีผลผลิตไม่เพียงพอ ไม่สามารถดำเนินธุรกิจรวบรวมและแปรรูปได้อย่างต่อเนื่อง

4.3.1.2 การประเมินปัจจัยภายในและภายนอก

ผลการศึกษาสภาวะแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่แนวชายแดนไทย-สปป.ลาวซึ่งประเมินปัจจัยที่มีผลต่อศักยภาพในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวกับการผลิต การรวบรวม การแปรรูป และการค้าสินค้าเกษตร พบว่า สภาวะแวดล้อมภายในด้านจุดแข็งมีค่าเท่ากับ 1.96 (ตารางผนวกที่ 4.2) น้อยกว่าปัจจัยภายในด้านจุดอ่อนที่มีค่าเท่ากับ 2.10 (ตารางผนวกที่ 4.3) ($s=1.96 < w=2.10$) ในส่วนของสภาวะแวดล้อมภายนอกด้านโอกาสมีค่าเท่ากับ 2.18 (ตารางผนวกที่ 4.4) มากกว่าข้อจำกัดที่มีค่าเท่ากับ 1.68 (ตารางผนวกที่ 4.5) ($o=2.18 > t=1.68$) แสดงว่าสหกรณ์การเกษตรยังขาดศักยภาพในการพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตร มีปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนที่ต้องปรับปรุง ในขณะที่เดียวกันมีปัจจัยที่เป็นโอกาสที่เอื้อต่อการพัฒนา

เมื่อนำคะแนนผลการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายในและภายนอกมาใส่ในแกน swot matrix สถานะของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่แนวชายแดนไทย-สปป.ลาว อยู่ในช่องกลยุทธ์ที่ให้แสวงหาโอกาสใหม่ (ภาพที่ 4.1) โดยควรใช้ประโยชน์จากปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาส เพื่อแก้ไขจุดอ่อนและพัฒนาศักยภาพในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตร

ภาพที่ 4.1: แผนภูมิการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ศึกษา 8 จังหวัด แนวชายแดนไทย-สปป.ลาว

4.3.1.3 แนวทางการพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่แนวชายแดนไทย-สปป.ลาว

จากการศึกษาวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมในการพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ศึกษา 8 จังหวัด ด้านจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัด และวิเคราะห์กลยุทธ์ในการพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตร โดยวิธี TOWS Matrix (ตารางผนวกที่ 4.6) สรุปข้อเสนอแนะกลยุทธ์ในการพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรได้ดังนี้

1) ยุทธศาสตร์เชิงพัฒนา (wo)

ต้องใช้โอกาสในการแก้ไขปัญหาจุดอ่อนเพื่อพัฒนาศักยภาพของสหกรณ์การเกษตรเป็นลำดับแรก ดังนี้

- ใช้โอกาสจากการที่มีแหล่งเงินทุนให้กู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยต่ำ เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สถานที่ทำการ โกดัง ลานตาก เครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งฟื้นฟูสหกรณ์การเกษตรที่ประสบปัญหาขาดสภาพคล่องและปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน

- ใช้โอกาสจากนโยบายสนับสนุนโครงการรวบรวมและแปรรูปของภาครัฐให้สหกรณ์การเกษตรที่มีศักยภาพมีการดำเนินธุรกิจรวบรวมและแปรรูปผลผลิตสินค้าเกษตรมากขึ้น ฟื้นฟูสหกรณ์ที่มีโรงสีและเครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้มีการใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- ในพื้นที่ที่ไม่มีผู้ประกอบการรายใหญ่ ใช้โอกาสในการสนับสนุนให้สหกรณ์การเกษตร พัฒนาเครือข่ายการรวบรวมและแปรรูปผลผลิตสินค้าเกษตรให้มากขึ้น

- ในพื้นที่ที่มีผู้ประกอบการรายใหญ่ ในขณะที่สหกรณ์การเกษตรและสหกรณ์กองทุนสวนยางมีสมาชิกและผลผลิตน้อย ใช้โอกาสในการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างสหกรณ์การเกษตรกับผู้ประกอบการรายใหญ่ในการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตร เช่น ยางพารา เพื่อแก้ไขปัญหาการเป็นเพียงผู้เปิดจุดประมูล ไม่มีอำนาจในการต่อรองราคา และไม่มีตลาดที่มั่นคงแน่นอน รวมถึง เชื่อมโยงเครือข่ายตลาดแหล่งอื่น ๆ เช่น ตลาดกลาง

2) ยุทธศาสตร์เชิงรุก (so)

ต้องใช้จุดแข็งเกาะกุมโอกาสเพื่อเร่งรัดขยายการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตร ดังนี้

- สนับสนุนให้สหกรณ์การเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอที่มีศักยภาพ มีความพร้อม มีผลผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่จำนวนมาก มีการรวบรวมและแปรรูปผลผลิตสินค้าเกษตรเพิ่มมากขึ้น

- สนับสนุนให้สหกรณ์การเกษตรจัดทำโครงการผลิตสินค้าเกษตรที่ได้คุณภาพมาตรฐาน ร่วมกับเกษตรกรสมาชิกมากขึ้น มีการผลิตและแปรรูปสินค้าที่มีคุณภาพ มูลค่าสูงขึ้น

3) ยุทธศาสตร์เชิงพลิกแพลง (wt)

ต้องพิจารณาตัดทอนหรือยกเลิกสิ่งที่เป็นจุดอ่อนและมีข้อจำกัดในการพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตร ดังนี้

- ประเมินผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร และยุบรวมหรือยกเลิกสหกรณ์ที่ไม่มีผลการดำเนินงาน ขาดโครงสร้างพื้นฐาน การบริหารงานไม่มีประสิทธิภาพ เกษตรกรสมาชิกไม่ให้ความร่วมมือ และไม่ได้เป็นที่พึ่งให้แก่เกษตรกรสมาชิก

- ทบทวนรูปแบบการดำเนินงานรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรของเกษตรกรสมาชิก ที่เป็นเพียงผู้เปิดจุดประมูล มีการฮั้วกันของพ่อค้า ไม่ได้เป็นที่พึ่งให้แก่เกษตรกรสมาชิกในการสร้างอำนาจการเจรจาต่อรองราคา ไม่มีตลาดรองรับผลผลิตที่แน่นอน

- ทบทวนแนวทางหรือมาตรการในการเข้าร่วมโครงการของภาครัฐในการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตร โดยสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการต้องมีความพร้อม มีศักยภาพในการดำเนินงาน มีตลาดรองรับผลผลิต เพื่อป้องกันปัญหาขาดทุนจากการดำเนินงาน

4) ยุทธศาสตร์เชิงรับ (st)

ใช้จุดแข็งของสหกรณ์การเกษตรในการกำจัดปัญหาอุปสรรคเพื่อปรับปรุงการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร ดังนี้

- สร้างเครือข่ายการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรเพื่อแก้ไขปัญหาพ่อค้าและผู้ประกอบการจำนวนมาก ทำให้ผลผลิตไม่เพียงพอ ไม่สามารถดำเนินธุรกิจรวบรวมและแปรรูปได้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงเพื่อแก้ไขปัญหาราคาลดลงมากในช่วงผลผลิตมาก

4.3.2 สภาวะแวดล้อมในการสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว ของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่แนวชายแดนไทย-สปป.ลาว

4.3.2.1 การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมด้านจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดของสหกรณ์การเกษตรในการสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว

จากการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมในการสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ตารางผนวกที่ 5.1) ในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร ด้านการผลิตรวบรวม แปรรูป และการค้าสินค้าเกษตร สรุปสภาวะแวดล้อมของสหกรณ์การเกษตรในภาพรวมของพื้นที่ศึกษา 8 จังหวัด ได้ดังนี้

จุดแข็ง

1) ด้านองค์กรสหกรณ์การเกษตร

- สหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอหลายแห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ที่อยู่ในพื้นที่ชายแดนเขตติดต่อกับ สปป.ลาว มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน สถานที่ โกดัง ลานตาก เครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่สามารถสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว ได้

- สหกรณ์การเกษตรบางแห่ง มีคณะกรรมการบริหารที่มีวิสัยทัศน์ ก้าวทันสินค้าล้ำสมัย และมีเครือข่ายผู้ประกอบการในพื้นที่ชายแดนและใน สปป.ลาว อยู่แล้ว

2) ด้านการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร

- มีสหกรณ์การเกษตรบางแห่งที่มีการค้าสินค้าเกษตรกับ สปป.ลาว อยู่แล้ว

- สหกรณ์การเกษตรบางแห่งมีการเชื่อมโยงเครือข่ายกับสหกรณ์การเกษตรในภูมิภาคต่าง ๆ ที่สามารถรวบรวมผลผลิตเพื่อส่งออกไปยัง สปป.ลาว หรือนำเข้าวัตถุดิบจาก สปป.ลาว เพื่อกระจายไปยังเครือข่ายได้

จุดอ่อน

1) ด้านองค์กรสหกรณ์การเกษตร

- สหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กและสหกรณ์กองทุนสวนยาง ยังขาดโครงสร้างพื้นฐาน สถานที่ เครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ต่าง ๆ ไม่มีศักยภาพในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร ทำให้ไม่สามารถสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว ได้ รวมทั้ง ขาดเงินทุนหมุนเวียนดำเนินงาน เนื่องจากการนำเข้าหรือส่งออกสินค้าต้องมีปริมาณมากและต้องใช้เวลา

- คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่ขาดความรู้ด้านกฎ ระเบียบการค้ากับ สปป.ลาว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คณะกรรมการบริหารสหกรณ์ส่วนใหญ่ ไม่มีแนวคิดในการทำการค้ากับต่างประเทศ

2) ด้านการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร

- สหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ชายแดนส่วนใหญ่ไม่มีสินค้าของสหกรณ์เอง หรือมีปริมาณไม่มากพอที่จะจำหน่ายไปยัง สปป.ลาว ได้

- ผลผลิตสินค้าเกษตรของเกษตรกรสมาชิก และผลผลิตในพื้นที่ชายแดนของ สปป.ลาว เป็นชนิดเดียวกัน สหกรณ์การเกษตรต้องรวบรวมผลผลิตจากเกษตรกรสมาชิกเป็นหลัก ไม่สามารถนำเข้าผลผลิตที่มีผลกระทบต่อเกษตรกรสมาชิก

- การดำเนินงานศูนย์กระจายสินค้าของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ชายแดน ยังไม่มีศักยภาพเพียงพอในการทำการค้ากับ สปป.ลาว

โอกาส

1) ด้านนโยบาย การเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

- นโยบายภาครัฐสนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสินค้าในภูมิภาค และเป็นศูนย์กลางโลจิสติกส์สินค้าเกษตร มีนโยบายส่งเสริมการค้าและเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

- มีโครงการความร่วมมือระหว่างประเทศไทยและ สปป.ลาว และมีการประชุมหารือความร่วมมือระหว่างจังหวัดและแขวงชายแดนไทย-สปป.ลาว เป็นประจำอยู่แล้ว รวมถึงมีความสัมพันธ์อันดีในระดับท้องถิ่นในพื้นที่ชายแดน ทำให้สามารถสร้างความร่วมมือกันได้ง่ายขึ้น

- มีพื้นที่ใกล้เมืองหลวงและเขตเศรษฐกิจพิเศษของ สปป.ลาว เช่น จังหวัดหนองคายและมุกดาหาร ซึ่งเป็นพื้นที่เศรษฐกิจ มีประชากรจำนวนมาก สามารถกระจายสินค้าไปยังเมืองอื่น ๆ เป็นโอกาสในการส่งออก

- มีตลาดนัดชายแดนที่คนไทยและ สปป.ลาว มีการซื้อขายสินค้ากันอยู่แล้ว

- สปป.ลาว นิยมสินค้าอุปโภคบริโภคของไทย

- มีการพัฒนาความร่วมมือระบบการให้บริการศุลกากร

2) ด้านสภาพแวดล้อมและเส้นทางการค้าการคมนาคมขนส่ง

- พื้นที่เกษตรใน สปป.ลาว มีความอุดมสมบูรณ์ มีผู้ประกอบการไทยเข้าไปสัมปทานทำการเกษตรอยู่แล้ว สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิต หรือเข้าไปลงทุนด้านการเกษตรได้
- สหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอหลายแห่งที่มีศักยภาพ ตั้งอยู่ในพื้นที่ชายแดนเขตติดต่อกับ สปป.ลาว อยู่บนเส้นทางการค้าการคมนาคมขนส่งที่สะดวก เชื่อมโยงโดยสะพานมิตรภาพไทย-ลาว และสามารถเชื่อมโยงไปยังเมืองต่าง ๆ ได้

3) ด้านการแข่งขันในธุรกิจสินค้าเกษตร

- พื้นที่จังหวัดชายแดนไทยมีความเหมาะสมต่อการปลูกพืชหลากหลายชนิด บางชนิดมีการผลิตจำนวนมากเช่นเดียวกับ สปป.ลาว เช่น ยางพารา ทำให้มีโอกาสสร้างความร่วมมือในการพัฒนาได้มากขึ้น
- วัตถุดิบสินค้าเกษตรบางชนิดที่ สปป.ลาว มีการผลิตจำนวนมาก มีช่วงเวลาที่เหมาะสมที่ประเทศไทยขาดแคลนและมีต้นทุนต่ำกว่าของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สินค้าที่มีการดำเนินงานโครงการเกษตรพันธะสัญญาภายใต้กรอบความร่วมมือ ACMECS และมีการนำเข้าในช่วงที่ขาดแคลนจาก สปป.ลาว อยู่แล้ว

ข้อจำกัด

1) ด้านนโยบาย การเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

- กฎระเบียบของ สปป.ลาว มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ระบบการตรวจสอบสินค้า พิธีการเอกสารด่านชายแดน ยังไม่สะดวก และ สปป.ลาว ยังมีการเก็บภาษีสินค้านำเข้าและสินค้าผ่านแดน
- สปป.ลาว ติดตราบ่หือสินค้า สินค้าของสหกรณ์การเกษตรยังไม่เป็นที่รู้จัก
- พื้นที่ชายแดน สปป.ลาว เขตติดต่อกับประเทศไทยบางแห่งไม่ใช่เมือง ไม่ใช่พื้นที่เศรษฐกิจ ประชากรน้อย โอกาสในการทำการค้ามีน้อย

2) ด้านสภาพแวดล้อมและเส้นทางการค้าการคมนาคมขนส่ง

- จุดผ่านแดนถาวรบางพื้นที่ยังเป็นการขนส่งทางน้ำ ต้องใช้แพขนานยนต์ ซึ่งมีต้นทุนสูง และไม่สะดวก
- พื้นที่ชายแดนไทยบางแห่งเป็นพื้นที่ป่าสงวน ไม่มีเอกสารสิทธิ์ การเข้าไปดำเนินการลงทุนต่าง ๆ ในพื้นที่ชายแดนทำได้ยาก

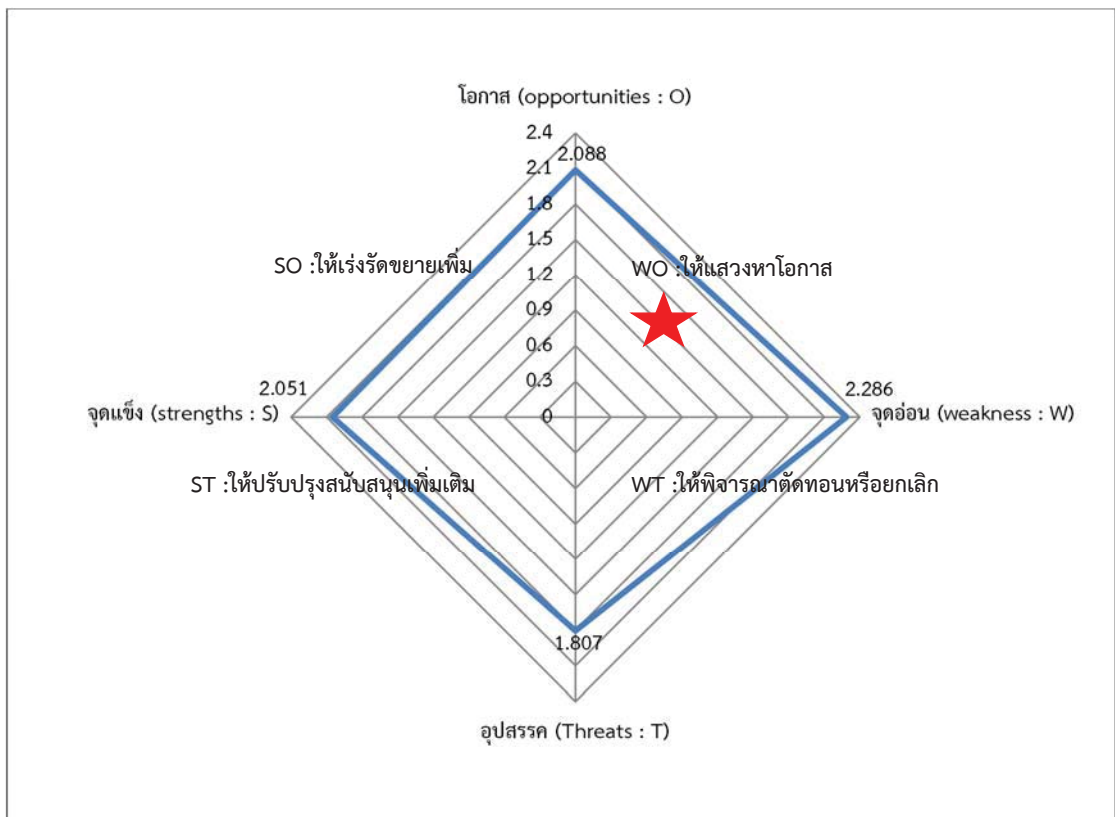
3) ด้านการแข่งขันในธุรกิจสินค้าเกษตร

- มีผู้ประกอบการ พ่อค้า ที่มีความเชี่ยวชาญและมีการติดต่อค้าขายกับ สปป.ลาว ในพื้นที่ชายแดนอยู่แล้ว และมีผู้ประกอบการรายใหญ่ดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรในพื้นที่ชายแดน มีการนำเข้าวัตถุดิบต้นทุนต่ำเข้ามาจาก สปป.ลาว

- มีนักลงทุนต่างชาติเข้าไปลงทุนใน สปป.ลาว และมีการนำเข้าผลผลิตจาก สปป.ลาว เช่น จีน เวียดนาม ทำให้ สปป.ลาว มีทางเลือกในการสร้างความร่วมมือกับประเทศอื่น ๆ
- วัตถุดิบสินค้าเกษตรที่ไทยขาดแคลนบางชนิดเป็นสินค้าที่ สปป.ลาว ผลิตได้น้อยเช่นกัน และสินค้าของ สปป.ลาว ยังขาดคุณภาพในการนำเข้ามาแปรรูป

4.3.2.2 การประเมินปัจจัยภายในและภายนอก

ผลการศึกษาสภาวะแวดล้อมในการสร้างความร่วมมือพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตร กับ สปป.ลาว พบว่า การประเมินปัจจัยภายในด้านจุดแข็ง มีค่าเท่ากับ 2.05 (ตารางผนวกที่ 5.2) น้อยกว่าจุดอ่อนที่มีค่าเท่ากับ 2.29 (ตารางผนวกที่ 5.3) ($s=2.05 < w=2.29$) ในส่วนของสภาวะแวดล้อมภายนอกด้านโอกาส มีค่าเท่ากับ 2.09 (ตารางผนวกที่ 5.4) มากกว่าข้อจำกัดที่มีค่าเท่ากับ 1.81 (ตารางผนวกที่ 5.5) ($o=2.09 > t=1.81$) แสดงว่าสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่แนวชายแดนไทย-สปป.ลาว ยังขาดศักยภาพในการพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตรร่วมกับ สปป.ลาว ซึ่งนำคะแนนผลการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายในและภายนอกมาใส่ในแกน swot matrix (ภาพที่ 4.2) สถานะของสหกรณ์การเกษตรอยู่ในช่องกลยุทธ์ให้แสวงหาโอกาสใหม่ โดยควรใช้ประโยชน์จากปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาสในการแก้ไขจุดอ่อนและพัฒนาศักยภาพในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร

ภาพที่ 4.2: แผนภูมิการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมในการพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตรกับประเทศ สปป.ลาวของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ศึกษา 8 จังหวัด แนวชายแดนไทย-สปป.ลาว

4.3.2.3 แนวทางความร่วมมือในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรกับ สปป.ลาว ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

จากการศึกษาสภาวะแวดล้อมของสหกรณ์การเกษตรในการสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้านจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัด และวิเคราะห์กลยุทธ์ในการพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตร โดยวิธี TOWS Matrix (ตารางผนวกที่ 5.6) สรุปข้อเสนอแนะกลยุทธ์ในการสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว ได้ดังนี้

1) ยุทธศาสตร์เชิงพัฒนา (wo)

ต้องใช้โอกาสในการแก้ไขปัญหาจุดอ่อนเพื่อสร้างความร่วมมือของสหกรณ์การเกษตรกับ สปป.ลาว ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้มากขึ้น ดังนี้

- สร้างความเข้มแข็งให้แก่สหกรณ์การเกษตร โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรของเกษตรกรสมาชิก เพื่อรองรับผลกระทบด้านการผลิตและการค้าสินค้าเกษตร จากการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และและสร้างความรู้ความเข้าใจของสหกรณ์การเกษตร ในการสร้างความร่วมมือในพื้นที่ชายแดน

- พัฒนาดลาดกลางและศูนย์กระจายสินค้าเพื่อรองรับผลผลิตสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ชายแดน และสร้างความเข้มแข็งให้แก่สหกรณ์การเกษตรในการสร้างเครือข่ายรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตร และลดผลกระทบจากสินค้าเกษตรของ สปป.ลาว

2) ยุทธศาสตร์เชิงรุก (so)

ใช้โอกาสที่นโยบายภาครัฐสนับสนุนการค้าชายแดนและเขตเศรษฐกิจพิเศษ รวมถึงสนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสินค้าในภูมิภาค และมีสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอในพื้นที่ชายแดนที่มีศักยภาพ มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน โกดัง ลานตาก เครื่องจักร ขั้วเคลื่อนการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรร่วมกับ สปป.ลาว ดังนี้

- สร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายสหกรณ์การเกษตร เพื่อพัฒนาพื้นที่ชายแดนไทยให้เป็นศูนย์กลางการผลิตและการค้าสินค้าเกษตร โดยจัดทำโครงการภาครัฐเพื่อเชื่อมโยงผลผลิตสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรกับผู้ประกอบการรายใหญ่และผู้ส่งออกในพื้นที่ชายแดน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กและสหกรณ์กองทุนสวนยาง ที่ไม่มีศักยภาพในการแปรรูปและไม่มีตลาดที่มั่นคงแน่นอน เพื่อรวบรวมผลผลิตจากเกษตรกรสมาชิกส่งให้กับผู้ประกอบการรายใหญ่ ให้มีการใช้ประโยชน์จากผลผลิตในประเทศก่อนนำเข้าจาก สปป.ลาว เช่น สร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายสินค้ายางพาราของสหกรณ์กองทุนสวนยางในพื้นที่จังหวัดหนองคาย บึงกาฬ และนครพนม ซึ่งมีการผลิตสินค้ายางพารามาก และเป็นสินค้าที่ สปป.ลาว ผลิตมากเช่นกัน

- จัดทำโครงการความร่วมมือภาครัฐของไทยกับ สปป.ลาว ในการส่งออกสินค้าอุปโภค บริโภค ไปยัง สปป.ลาว โดยให้สหกรณ์การเกษตรที่มีศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางกระจายสินค้า อยู่ในพื้นที่และเส้นทางการคมนาคมที่สะดวก อยู่ในพื้นที่เขตติดต่อกับพื้นที่เศรษฐกิจของ สปป.ลาว มีประชากรจำนวนมาก และมีเส้นทางกระจายสินค้าไปยังแขวงต่าง ๆ เช่น หนองคาย เขตติดต่อกนครหลวงเวียงจันทน์ และมุกดาหารเขตติดต่อแขวงสะหวันนะเขต ในการเป็นผู้รวบรวมสินค้าจากสหกรณ์เครือข่ายในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย ส่งไปยัง สปป.ลาว

- จัดทำโครงการความร่วมมือภาครัฐของไทยกับ สปป.ลาว ในการนำเข้าผลผลิตสินค้าเกษตรต้นทุนต่ำ และประเทศไทยขาดแคลน โดยให้สหกรณ์การเกษตรที่มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน สถานที่ โกดัง ลานตาก เครื่องมือ เครื่องจักร อยู่ในพื้นที่เขตติดต่อกับแหล่งผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พื้นที่โครงการส่งเสริมเกษตรพันธะสัญญาที่นักลงทุนไทยเข้าไปส่งเสริม เช่น จังหวัดเลยเขตติดต่อกับแขวงไชยบุรี อุบลราชธานีเขตติดต่อกับแขวงจำปาสัก เพื่อกระจายไปยังสหกรณ์เครือข่าย

3) ยุทธศาสตร์เชิงพลิกแพลง (wt)

ต้องพิจารณาตัดทอนหรือยกเลิกสิ่งที่เป็นจุดอ่อนและมีข้อจำกัดในการสร้างความร่วมมือพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตรกับ สปป.ลาว ดังนี้

- พิจารณากำหนดมาตรการและช่วงเวลาการนำเข้าวัตถุดิบสินค้าเกษตรที่มีผลกระทบต่อเกษตรกร รวมทั้ง สนับสนุนให้สหกรณ์การเกษตรหรือผู้ประกอบการสร้างสต็อกเก็บสินค้าในพื้นที่ สปป.ลาว และนำเข้ามายังในประเทศไทยในช่วงที่ไม่มีผลกระทบต่อเกษตรกรของไทย

- พิจารณาศักยภาพของสหกรณ์การเกษตรที่เข้าร่วมโครงการของภาครัฐ ในการนำเข้าผลผลิตสินค้าเกษตร ให้มีสถานที่เก็บสินค้าที่มีประสิทธิภาพ มีตลาดรองรับเพื่อการกระจายสินค้า และมีการบริหารจัดการที่ดี เพื่อขจัดปัญหาการขาดทุนจากการดำเนินงาน

4) ยุทธศาสตร์เชิงรับ (st)

ใช้จุดแข็งของสหกรณ์การเกษตรในการกำจัดปัญหาอุปสรรคเพื่อสร้างความร่วมมือในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรกับ สปป.ลาว ดังนี้

- สร้างความร่วมมือระหว่างสหกรณ์การเกษตรที่มีการค้ากับ สปป.ลาว อยู่แล้ว กับสหกรณ์การเกษตรที่ยังไม่เคยทำการค้ากับต่างประเทศ แต่มีสินค้าคุณภาพ เพื่อส่งสินค้าของสหกรณ์ไปยัง สปป.ลาว ให้มากขึ้น เนื่องจาก สปป.ลาว ติดตราบริเวณชายแดน และมีการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบบ่อย ประกอบกับการค้ากับ สปป.ลาว ต้องใช้ความคุ้นเคยและความสัมพันธ์ที่ดี

- ประชาสัมพันธ์สินค้าเครือข่ายสหกรณ์ให้เป็นที่รู้จักใน สปป.ลาว มากขึ้น

4.4 ความเห็นของสหกรณ์การเกษตรในการพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตร ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

จากการศึกษาความคิดเห็นของสหกรณ์การเกษตรกลุ่มตัวอย่าง 127 แห่ง ในพื้นที่ศึกษา 8 จังหวัด เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในประเด็นการเตรียมความพร้อมและการค้ากับ สปป.ลาว สรุปได้ดังนี้

4.4.1 ความเห็นของสหกรณ์การเกษตรในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

การศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นของสหกรณ์การเกษตรเกี่ยวกับการที่ประเทศไทยจะเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ตารางที่ 4.32) พบว่า มีสหกรณ์การเกษตรจำนวน 38 แห่ง หรือร้อยละ 29.92 ที่มีการดำเนินงานหรือกิจกรรมเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เช่น มีการเข้าร่วมรับการฝึกอบรมกับหน่วยงานภาครัฐ การให้ความรู้เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแก่เกษตรกรสมาชิก มีการประชุมกับหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่เพื่อหารือแนวทางการพัฒนาสินค้าไปจำหน่ายยัง สปป.ลาว และการเพิ่มธุรกิจแปรรูปเพื่อรองรับผลผลิต เป็นต้น และมีจำนวน 42 แห่ง หรือร้อยละ 33.07 มีความเห็นว่าการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะมีผลกระทบต่อการทำงานของสหกรณ์การเกษตร เช่น จะมีการนำเข้าผลผลิตสินค้าเกษตรต้นทุนต่ำจาก สปป.ลาว มากขึ้น ทำให้ราคาผลผลิตสินค้าเกษตรภายในประเทศต่ำลง ส่งผลให้เกษตรกรสมาชิกมีรายได้น้อยลง และหากมีการนำเข้าผลผลิตสินค้าเกษตรต้นทุนต่ำเข้ามาแล้วไม่สามารถแปรรูปเพื่อการส่งออกได้ จะทำให้สินค้าล้นตลาด เป็นต้น นอกจากนี้ สหกรณ์การเกษตรจำนวน 61 แห่ง หรือร้อยละ 48.03 มีความเห็นว่ามีโอกาสสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว มากขึ้น เนื่องจากอยู่ในพื้นที่ชายแดน โดยโอกาสที่จะสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว ได้ เช่น การแลกเปลี่ยนความรู้ การนำสินค้าของสหกรณ์การเกษตรของทั้งสองประเทศมาจำหน่ายร่วมกัน การจัดตั้งจุดซื้อ-ขายแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกัน การดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิต และการส่งเสริมการปลูกพืชที่ขาดแคลน เป็นต้น

ตารางที่ 4.32: ความเห็นของสหกรณ์การเกษตรในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ประเด็น	จำนวน n =127	ร้อยละ
1. จำนวนสหกรณ์การเกษตรที่มีการเตรียมความพร้อมหรือดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	38	29.92
2. จำนวนสหกรณ์การเกษตรที่มีความเห็นว่า การเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะมีผลกระทบต่อการทำงานของสหกรณ์การเกษตร	42	33.07
3. จำนวนสหกรณ์การเกษตรที่มีความเห็นว่า ในอนาคตมีโอกาสร่วมมือกับ สปป.ลาว มากขึ้น เนื่องจากสหกรณ์การเกษตรอยู่ในพื้นที่ชายแดน	61	48.03

ที่มา: จากการสำรวจ

4.4.2 ความเห็นของสหกรณ์การเกษตรในการในการส่งออกสินค้าไปยัง สปป.ลาว

การศึกษาความคิดเห็นของสหกรณ์การเกษตรเกี่ยวกับการส่งออกสินค้าไปยัง สปป.ลาว พบว่า สหกรณ์การเกษตรจำนวน 4 แห่ง จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 127 แห่ง หรือเพียงร้อยละ 3.15 ที่เคยมีการส่งออกสินค้าออกไปยัง สปป.ลาว (ตารางที่ 4.33) เช่น สหกรณ์การเกษตรหนองสูง จำกัด จังหวัดมุกดาหาร ที่เคยมีโครงการโคขุนร่วมกับ สปป.ลาว แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จ สหกรณ์การเกษตรโซพิสัย จำกัด จังหวัดหนองคาย ที่เคยส่งน้ำดื่มและไข่ไก่ สหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์เชิงราย จำกัด จังหวัดเชียงราย ที่เคยส่งปลานิลสด และสหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดินท่าวังผา จำกัด ที่ส่งวัสดุปลูกพืชและไปส่งเสริมทำเกษตรในพื้นที่ สปป.ลาว เป็นต้น

สหกรณ์การเกษตรจำนวน 44 แห่ง หรือร้อยละ 34.65 มีความเห็นว่า การเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะทำให้สหกรณ์การเกษตรมีโอกาสส่งสินค้าออกไปยัง สปป.ลาว มากขึ้นในอนาคต สหกรณ์การเกษตรจำนวน 51 แห่ง หรือร้อยละ 40.16 มีความเห็นว่า หากมีโอกาสที่จะส่งสินค้าออกไปยัง สปป.ลาว จะทำการส่งออก (ตารางที่ 4.33) โดยสินค้าที่มีโอกาสส่งออกไปยัง สปป.ลาว เช่น สินค้าอุปโภคบริโภค ไข่ไก่ เป็ดสด ไก่สด เนื้อหมู เนื้อโค ข้าวสาร วัสดุการเกษตร ปุ๋ย และน้ำดื่ม เป็นต้น

ในส่วนของสหกรณ์การเกษตรที่มีความเห็นว่าโอกาสในการส่งออกสินค้าไปยัง สปป.ลาว มีน้อย มีความเห็นว่า การส่งสินค้าออกไปยัง สปป.ลาว มีกฎ ระเบียบมาก มีความยุ่งยาก สหกรณ์การเกษตรยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับการค้าต่างประเทศ การตลาดยังไม่เอื้ออำนวย สหกรณ์การเกษตรยังไม่มีความพร้อม สินค้าที่สหกรณ์การเกษตรผลิตเป็นสินค้าชนิดเดียวกับที่มีใน สปป.ลาว ในขณะที่สินค้าของไทยมีราคาสูงกว่า และระบบการจ่ายเงินยังไม่เอื้ออำนวย เป็นต้น

ตารางที่ 4.33: ความเห็นของสหกรณ์การเกษตรในการในการส่งสินค้าออกไปยัง สปป.ลาว

ประเด็น	จำนวน n =127	ร้อยละ
1. จำนวนสหกรณ์การเกษตรที่เคยส่งออกสินค้าไปยัง สปป.ลาว	4	3.15
2. จำนวนสหกรณ์การเกษตรที่มีความเห็นว่าในอนาคตมีโอกาสส่งสินค้าออกไปยัง สปป.ลาว มากขึ้น	44	34.65
3. จำนวนสหกรณ์การเกษตรที่มีความเห็นว่า หากมีโอกาสส่งสินค้าออกไปยัง สปป.ลาว จะทำการส่งออก	51	40.16

ที่มา: จากการสำรวจ

4.4.3 ความเห็นของสหกรณ์การเกษตรในการนำเข้าสินค้าจาก สปป.ลาว

การศึกษาความคิดเห็นของสหกรณ์การเกษตรเกี่ยวกับการนำเข้าสินค้าจาก สปป.ลาว พบว่า ปัจจุบันมีสหกรณ์การเกษตรเพียงจำนวน 2 แห่ง จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 127 แห่ง หรือเพียงร้อยละ 1.57 ที่มีการนำเข้าสินค้าหรือใช้สินค้าที่พ่อค้านำเข้ามาจาก สปป.ลาว (ตารางที่ 4.34) เช่น สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครพนม ที่ใช้มูลค่างคาวที่พ่อค้านำเข้าจาก สปป.ลาว เพื่อผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด และสหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดินท่าวังผา จำกัด จังหวัดน่าน ที่มีการแปรรูปพริกจินดา และจากการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีสหกรณ์การเกษตรจำนวน 30 แห่ง หรือร้อยละ 23.62 มีความเห็นว่า ในอนาคตมีโอกาสนำเข้าสินค้าจาก สปป.ลาว มากขึ้น โดยสินค้าที่สหกรณ์การเกษตรมีความเห็นว่ามีโอกาสนำเข้าจาก สปป.ลาว มากขึ้น เช่น วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตอาหารสัตว์ ได้แก่ มันสำปะหลังและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่ว พริก ผัก เป็นต้น

สหกรณ์การเกษตรจำนวน 46 แห่ง หรือร้อยละ 36.22 มีความเห็นว่า หากมีโอกาสนำเข้าสินค้าจาก สปป.ลาว ในอนาคต จะดำเนินการนำเข้า (ตารางที่ 4.34) สำหรับสหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่ที่มีความเห็นว่าจะไม่นำเข้า เนื่องจากมีความเห็นว่า สินค้าที่นำเข้าอาจไม่ได้คุณภาพมาตรฐาน ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องนำเข้า เพราะผลผลิตภายในประเทศมีจำนวนมากอยู่แล้ว การนำเข้าจะมีผลกระทบต่อราคาสินค้าของเกษตรกรสมาชิก ซึ่งสหกรณ์การเกษตรมีหน้าที่ต้องดูแลรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรสมาชิก ประกอบกับไม่มีความพร้อมด้านสถานที่และอุปกรณ์ และขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียนในการนำเข้าสินค้า

ในส่วนของการนำเข้าสินค้าต้นทุนต่ำจาก สปป.ลาว มีสหกรณ์การเกษตรจำนวน 64 แห่ง หรือร้อยละ 50.39 มีความเห็นว่า การเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะทำให้มีสินค้าต้นทุนต่ำจาก สปป.ลาว เข้ามามากขึ้น เช่น มันสำปะหลัง กาแฟ ยางพารา ผัก ผลไม้ อ้อย กล้วย ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ หอม กระเทียม ของป่า และลูกเต๋อย โดยสหกรณ์การเกษตรจำนวน 57 แห่ง หรือร้อยละ 44.88 มีความเห็นว่าหากนำสินค้าเข้ามาจาก สปป.ลาว จะมีผลกระทบต่อเกษตรกรไทย (ตารางที่ 4.34)

โดยผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นคือ จะทำให้ราคาสินค้าของเกษตรกรสมาชิกต่ำลง สินค้าล้นตลาด และเกษตรกรสมาชิกหาตลาดได้น้อยลง อย่างไรก็ตาม มีสหกรณ์การเกษตรจำนวน 39 แห่ง หรือร้อยละ 30.71 เห็นด้วยหากจะมีการนำเข้าสินค้าต้นทุนต่ำจาก สปป.ลาว เข้ามาแปรรูป เนื่องจากจะได้มีผลผลิตเพื่อการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรได้อย่างต่อเนื่อง สร้างรายได้ให้ธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรเพิ่มขึ้น และจะทำให้สามารถลดต้นทุนการผลิตเนื่องจากเป็นวัตถุดิบที่มีราคาต่ำกว่า และจะช่วยให้เกษตรกรสมาชิกมีการตื่นตัวในการผลิตสินค้าให้ได้คุณภาพมาตรฐานมากยิ่งขึ้น แต่ควรนำเข้าในช่วงเวลาที่ไม่มีผลกระทบต่อเกษตรกรสมาชิก เป็นสินค้าที่ขาดแคลน และนำเข้ามาเพื่อแปรรูปในการส่งออก

ตารางที่ 4.34: ความเห็นของสหกรณ์การเกษตรในการนำสินค้าเข้าจากสปป.ลาว

ประเด็น	จำนวน n =127	ร้อยละ
1. จำนวนสหกรณ์การเกษตรที่มีการนำเข้าสินค้าหรือใช้สินค้าที่มีพ่อค่านำเข้ามาจาก สปป.ลาวแล้วในปัจจุบัน	2	1.57
2. จำนวนสหกรณ์การเกษตรที่มีความเห็นว่าในอนาคตมีโอกาสนำเข้าสินค้าจาก สปป.ลาว มากขึ้น	30	23.62
3. จำนวนสหกรณ์การเกษตรที่มีความเห็นว่าหากมีโอกาสนำเข้าสินค้าจาก สปป.ลาว จะทำการนำเข้า	46	36.22
4. จำนวนสหกรณ์การเกษตรที่มีความเห็นว่าจะมีสินค้าต้นทุนต่ำจาก สปป.ลาว เข้ามามากขึ้นเมื่อเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	64	50.39
5. จำนวนสหกรณ์การเกษตรที่มีความเห็นว่าหากนำสินค้าเข้ามาจาก สปป.ลาว จะมีผลกระทบต่อเกษตรกรไทย	57	44.88
6. จำนวนสหกรณ์การเกษตรที่เห็นด้วยกับการนำสินค้าต้นทุนต่ำจาก สปป.ลาว เข้ามาแปรรูป	39	30.71

ที่มา: จากการสำรวจ

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

5.1.1 สภาวะแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ชายแดนไทย-สปป.ลาว

จากการศึกษาสภาวะแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจ การผลิตและการค้าสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดแนวชายแดนไทย-สปป.ลาว ในพื้นที่ศึกษาที่มีจุดผ่านแดนถาวร 8 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย น่าน เลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร และอุบลราชธานี พบว่า ปี 2557 มีสหกรณ์การเกษตรทั้งหมด 520 แห่ง เป็นสหกรณ์ระดับอำเภอซึ่งส่วนใหญ่มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน สถานที่ และเครื่องมือ เครื่องจักรต่าง ๆ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 16.54 สหกรณ์กองทุนสวนยาง ซึ่งจัดตั้งเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรสมาชิกในการผลิตและการตลาดสินค้ายางพารา ร้อยละ 18.46 สหกรณ์การเกษตรในเขตพัฒนาและสหกรณ์การเกษตรรูปพิเศษอื่น ร้อยละ 42.31 สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. ร้อยละ 1.54 และสหกรณ์ผู้ใช้น้ำ ซึ่งไม่ได้ดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร ร้อยละ 21.15 ในขณะที่มีเกษตรกรสมาชิกรวม 0.93 ล้านราย เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. ถึงร้อยละ 55.08 เป็นสมาชิกสหกรณ์ระดับอำเภอร้อยละ 25.93 และเป็นสมาชิกสหกรณ์กองทุนสวนยางเพียงร้อยละ 2.70 ในด้านปริมาณธุรกิจ พบว่า ในปี 2557 สหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ศึกษา 8 จังหวัด มีมูลค่าปริมาณธุรกิจรวม 142,515.68 ล้านบาท เป็นธุรกิจให้กู้เงินมากที่สุดร้อยละ 58.15 ธุรกิจรับฝากเงินร้อยละ 31.71 ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่ายร้อยละ 6.37 ธุรกิจรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรเพียงร้อยละ 3.31 และธุรกิจแปรรูปผลผลิตสินค้าเกษตรเพียงร้อยละ 0.28

จากผลการศึกษาศักยภาพของสหกรณ์การเกษตรในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรในพื้นที่ศึกษา 8 จังหวัด ชายแดนไทย สปป.ลาว พบว่า ส่วนใหญ่ยังขาดศักยภาพในการดำเนินธุรกิจรวบรวมและแปรรูปผลผลิตสินค้าเกษตร ดังนี้

1) ด้านองค์กรสหกรณ์การเกษตร

ผลการศึกษา พบว่า สหกรณ์การเกษตรที่มีศักยภาพ มีความพร้อมด้านบุคลากร โครงสร้างพื้นฐาน โกดัง ลานตาก เครื่องมือเครื่องจักรที่จำเป็นบางส่วน เป็นสหกรณ์การเกษตรระดับ

อำเภอ มีการจัดตั้งมาเป็นระยะเวลาานาน ในขณะที่สหกรณ์การเกษตรขนาดเล็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สหกรณ์กองทุนสวนยาง ยังขาดโครงสร้างพื้นฐาน ไม่มีสถานที่ทำการ ขาดเครื่องมือเครื่องจักร อุปกรณ์ในการดำเนินงาน นอกจากนี้ สหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอบางแห่ง แม้ว่าจะมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน แต่ยังมีประสบปัญหาขาดสภาพคล่อง ไม่สามารถบริหารจัดการหนี้สินของเกษตรกรสมาชิกได้ ขาดแคลนเงินทุน และมีปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน

2) ด้านการดำเนินธุรกิจรวบรวมและแปรรูปผลผลิตสินค้าเกษตร

ผลการศึกษา พบว่า สหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจรวบรวมและแปรรูปผลผลิตสินค้าเกษตร ทั้งที่เกษตรกรสมาชิกมีความสามารถในการผลิตสินค้าเกษตรมีสินค้าที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งพืชเศรษฐกิจหลัก เช่น ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง อ้อย ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น แม้แต่สหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอบางแห่งที่มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน ยังดำเนินการรวบรวมผลผลิตได้ไม่ต่อเนื่องในทุกปี

โดยปัญหาอุปสรรคสำคัญที่ทำให้สหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอที่มีศักยภาพหลายแห่งไม่สามารถดำเนินธุรกิจรวบรวมและแปรรูปได้อย่างต่อเนื่องที่สำคัญคือ ประสบปัญหาขาดทุนจากการดำเนินงานรวบรวมผลผลิต รวบรวมปริมาณมากแต่ไม่สามารถกระจายสินค้าออกได้ทันเวลา ไม่มีตลาดรองรับผลผลิตที่แน่นอน ไซโลและเครื่องมือเครื่องจักรที่มีไม่เหมาะสม ทำให้ผลผลิตเสียหาย รวมถึงนโยบายการบริหารของสหกรณ์การเกษตรไม่ให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจรวบรวมและแปรรูปผลผลิตสินค้าเกษตร บุคลากรขาดทักษะด้านการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร ในขณะที่สหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กและสหกรณ์กองทุนสวนยางขาดโครงสร้างพื้นฐาน สถานที่ และเครื่องมือเครื่องจักร อุปกรณ์ ในการดำเนินงาน ไม่สามารถแข่งขันกับพ่อค้าซึ่งมีอยู่จำนวนมากได้ เป็นเพียงผู้เปิดจุดประมูล ไม่มีอำนาจในการต่อรองราคา และในช่วงที่ผลผลิตน้อย เกษตรกรขายให้พ่อค้าไม่สามารถแข่งขันรับซื้อกับพ่อค้าได้ ทำให้ไม่สามารถดำเนินธุรกิจรวบรวมและแปรรูปได้อย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

5.1.2 การสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว ในการพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ชายแดนไทย-สปป.ลาว

จากการศึกษาการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรกับ สปป.ลาว พบว่า ประเทศไทยมีพื้นที่ชายแดนเขตติดต่อกับ สปป.ลาว 12 จังหวัด นอกเหนือจากพื้นที่ศึกษาอีก 4 จังหวัด คือ พะเยา อุตรดิตถ์ พิษณุโลก และอำนาจเจริญ มีระยะทางเขตติดต่อรวม 1,810 กิโลเมตร ติดกับพื้นที่ของ สปป.ลาว 8 แขวง 1 นครหลวง ได้แก่ บ่อแก้ว ไชยบุรี เวียงจันทน์ นครหลวงเวียงจันทน์ บอริคำไซย คำม่วน สะหวันนะเขต สาละวัน และจำปาสัก

พื้นที่ของทั้งสองประเทศมีสภาพแวดล้อมและการผลิตสินค้าเกษตรที่คล้ายคลึงกัน พืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และอ้อยโรงงาน เป็นต้น โดยทั้งสองประเทศมีเส้นทางการค้าและการคมนาคมขนส่งที่เอื้อต่อการสร้างความร่วมมือกัน เช่น มีจุดผ่านแดนถาวรซึ่งมีด่านศุลกากรจำนวน 15 แห่ง จุดผ่อนปรน 31 แห่ง มีสะพานมิตรภาพไทย-ลาว 4 แห่ง เชื่อมต่อในพื้นที่จังหวัดเชียงราย หนองคาย นครพนม และมุกดาหาร อยู่ระหว่างแผนการก่อสร้างอีก 2 แห่ง ในพื้นที่จังหวัดบึงกาฬและจังหวัดอุบลราชธานี และมีสะพานข้ามแม่น้ำโขงในพื้นที่จังหวัดเลย

นอกจากนี้ ยังมีการอำนวยความสะดวกและความร่วมมือภายใต้โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub region: GMS) เพื่อส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวทางการค้า การลงทุน อุตสาหกรรมบริการและธุรกิจ มีการพัฒนาเส้นทางแนวพื้นที่เศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor: NSEC) ซึ่งเป็นเส้นทางเชื่อมโยงระหว่างประเทศไทย เมียนมาร์ สปป.ลาว และจีน และเส้นทางแนวพื้นที่เศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor: EWEC) ซึ่งเป็นเส้นทางเชื่อมโยงระหว่างเมียนมาร์ ไทย สปป.ลาว และเวียดนาม นอกจากนี้ ยังมีความร่วมมือภายใต้ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิระวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (Ayeyawady Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS) ที่อำนวยความสะดวกด้านการค้า การลงทุน และการพัฒนาการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โครงการเกษตรพันธะสัญญา (contract farming) ซึ่งมีการดำเนินงานในพื้นที่ชายแดนไทยกับ สปป.ลาว 5 จังหวัด ได้แก่ น่าน เลย นครพนม มุกดาหาร และอุบลราชธานี มีข้อตกลงความร่วมมือในสินค้าเกษตร 10 ชนิด ได้แก่ ยางพารา ข้าวโพดหวาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผัก อ้อย ปาล์ม น้ำมัน มันสำปะหลัง มันฝรั่ง ถั่วเหลือง ถั่วลิสง มะม่วงหิมพานต์ ละหุ่ง ยูคาลิปตัส ลูกเดือย และถั่วเขียวผิวมัน โดยมีด่านนำร่องยกเว้นอากรศุลกากรในการนำเข้าสินค้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่เข้าไปส่งเสริมและลงทุนในแขวงไซยะบุรี ทางด่านศุลกากรท่าลี่ จังหวัดเลย

จากผลการศึกษาโอกาสในการสร้างความร่วมมือธุรกิจสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรกับ สปป.ลาว พบว่า ส่วนใหญ่ยังไม่มีศักยภาพที่จะสามารถดำเนินงานได้ เนื่องจากสหกรณ์การเกษตรยังไม่เข้มแข็ง ยังไม่ให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร ยังไม่มีความพร้อมทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน บุคลากร เงินทุน สินค้าเกษตร เครือข่ายตลาด และความสามารถในการแข่งขัน ดังนี้

1) การส่งออกสินค้าเกษตรไปยัง สปป.ลาว โดยสหกรณ์การเกษตร

ผลการศึกษา พบว่า สหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดชายแดนไทย-สปป.ลาว ส่วนใหญ่ยังไม่มีศักยภาพในการเป็นผู้ส่งออกสินค้าเกษตรไปยัง สปป.ลาว ยังไม่ให้ความสำคัญกับ

การดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร การรวบรวมและแปรรูปสินค้าเกษตรยังมีความไม่แน่นอน ผู้บริหาร สหกรณ์การเกษตรไม่มีแนวคิดที่จะทำการค้ากับต่างประเทศ บุคลากรไม่มีความรู้ทักษะในการทำการค้ากับต่างประเทศ กฎ ระเบียบ การค้ากับ สปป.ลาว มีความยุ่งยาก เปลี่ยนแปลงบ่อย สหกรณ์การเกษตรไม่มีสินค้าของสหกรณ์เองในปริมาณที่เพียงพอที่จะส่งออก ไม่รู้ความต้องการสินค้าของ สปป.ลาว ไม่มีคู่ค้าใน สปป.ลาว และไม่มีเครือข่ายตลาดรองรับสินค้า

จากข้อมูลปี 2557 พบว่า สินค้าที่ประเทศไทยส่งออกไปยัง สปป.ลาว ส่วนใหญ่ ไม่ใช่ สินค้าเกษตร โดยสินค้าส่งออกส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุตสาหกรรม ร้อยละ 57.8 เป็นสินค้าอุตสาหกรรม เกษตร เพียงร้อยละ 9.3 ส่วนใหญ่เป็นสินค้าอาหารสัตว์ อาหารสำเร็จรูป ผลไม้กระป๋องและแปรรูป น้ำตาลทรายและกากน้ำตาล อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป ซึ่งเป็นสินค้าที่สหกรณ์การเกษตร ในพื้นที่ชายแดนไทย-สปป.ลาว ไม่ได้ผลิต ในขณะที่การส่งออกสินค้าเกษตรมีเพียงร้อยละ 7.6 ของมูลค่าสินค้าที่ส่งออกไปยัง สปป.ลาว ทั้งหมด

อย่างไรก็ตาม สหกรณ์การเกษตรมีโอกาสนในการพัฒนาสินค้าเกษตรที่สามารถส่งออก ไปยัง สปป.ลาว ซึ่งสินค้าเกษตรที่ส่งออกไปยัง สปป.ลาว ส่วนใหญ่ ได้แก่ กลุ่มสินค้าปศุสัตว์ ที่ส่งออก มากที่สุดคือไก่สดแช่เย็นแช่แข็ง กลุ่มสินค้าประมง ที่ส่งออกมากที่สุดคือปลาสดแช่เย็นแช่แข็ง ปลาหมึกสดแช่เย็นแช่แข็ง และกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง กลุ่มสินค้ากสิกรรม ได้แก่ ยางพารา ข้าวและ ข้าวเหนียว ใบบายาสูบ และผลไม้ เช่น มะม่วง ส้ม มังคุด เงาะ ลำไย ทูเรียน เป็นต้น

ดังนั้น จึงมีความเป็นไปได้ที่สหกรณ์การเกษตรจะพัฒนาสินค้าที่มีในพื้นที่ เพื่อส่งออก ไปยัง สปป.ลาว เช่น ยางพารา อย่างไรก็ตาม สินค้าที่ส่งไปยัง สปป.ลาว ส่วนใหญ่เป็นยางแผ่นรมควัน ชั้น 3 แต่ปัจจุบันเกษตรกรรวมสมาชิกผลิตยางก้อนถ้วยส่งสหกรณ์ และสหกรณ์รวบรวมหรือเปิดจุด ประมูลให้พ่อค้า มีการแปรรูปเป็นยางแผ่นน้อย จึงต้องมีการพัฒนาการแปรรูปยางพาราให้มากขึ้น ในส่วนของข้าวและข้าวเหนียว พื้นที่จังหวัดชายแดนไทยที่มีผลผลิตข้าวจำนวนมากและมีคุณภาพดี เช่น อุบลราชธานี นครพนม มุกดาหาร และเชียงราย ซึ่งมีสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอที่มี ศักยภาพ มีเครื่องมือเครื่องจักร โรงสี ที่สามารถดำเนินการได้ สำหรับสินค้าผลไม้ สามารถพัฒนา การผลิตและแปรรูปเป็นลำไยอบแห้งเพื่อส่งออกได้ เนื่องจากเป็นผลผลิตที่มีในพื้นที่ เช่น จังหวัด เชียงรายและน่าน ในส่วนผลไม้อื่น ๆ สามารถสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงผลผลิตจากภาคเหนือและภาค ตะวันออก รวมถึงสินค้าปศุสัตว์และอาหารทะเล ซึ่งสามารถเชื่อมโยงสินค้าจากสหกรณ์การเกษตร เครือข่ายได้ โดยปกติ สปป.ลาว มีความนิยมในสินค้าอุปโภคบริโภคของไทยอยู่แล้ว จึงมีโอกาสดัง สหกรณ์การเกษตรจะส่งออกได้ อย่างไรก็ตาม สหกรณ์การเกษตรยังมีปัญหาความรู้ในการทำการค้า กับต่างประเทศ และไม่มีคู่ค้าใน สปป.ลาว ในขณะที่ สปป.ลาว ใช้กลไกรัฐในการบริหารจัดการ ประเทศ ซึ่งหน่วยงานภาครัฐของไทยและ สปป.ลาว มีโครงการความร่วมมือจับคู่ธุรกิจและเมืองคู่มิตร อยู่ แล้ว จึงมีความเป็นไปได้ที่จะใช้กลไกรัฐนำการค้า

ทั้งนี้ สหกรณ์การเกษตรที่มีโอกาสในการพัฒนาความร่วมมือในการส่งออกสินค้าเกษตรไปยัง สปป.ลาว ได้ เป็นสหกรณ์การเกษตรในระดับอำเภอที่มีความพร้อม ตั้งอยู่ไม่ไกลจากพื้นที่ชายแดน มีเส้นทางการคมนาคมขนส่งที่สะดวก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จังหวัดพื้นที่เขตติดต่อกับเขตเมืองและเขตเศรษฐกิจของ สปป.ลาว ที่มีประชากรมาก เช่น หนองคายเขตติดต่อนครหลวงเวียงจันทน์ มุกดาหารเขตติดต่อแขวงสะหวันนะเขต เป็นต้น โดยที่ผ่านมามีสหกรณ์การเกษตรที่เคยมีการส่งออกสินค้าไปยัง สปป.ลาว แล้ว เช่น สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดหนองคายที่ส่งไข่ไก่และน้ำดื่ม สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดเชียงรายที่ส่งปลานิลสด สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดอุบลราชธานีที่ส่งอาหารทะเล และสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดมุกดาหารที่ทำโครงการผลิตโคขุน เป็นต้น

2) การนำเข้าสินค้าเกษตรจาก สปป.ลาว โดยสหกรณ์การเกษตร

ผลการศึกษา พบว่า สหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดชายแดนไทย-สปป.ลาว ส่วนใหญ่ยังไม่มีศักยภาพในการเป็นผู้นำเข้าสินค้าเกษตรจาก สปป.ลาว สหกรณ์ยังไม่เข้มแข็ง ส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจรวบรวมและแปรรูปผลผลิตสินค้าเกษตร ผู้บริหารสหกรณ์การเกษตรยังไม่มีแนวคิดที่จะทำการค้ากับต่างประเทศ ยังขาดศักยภาพในการพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตร ไม่มีเครื่องจักร อุปกรณ์ ในการแปรรูป ในขณะที่ ผลผลิตสินค้าเกษตรจาก สปป.ลาว เป็นชนิดเดียวกับที่เกษตรกรไทยผลิต จึงไม่มีความจำเป็นที่สหกรณ์การเกษตรจะต้องใช้ผลผลิตที่นำเข้าจาก สปป.ลาว ประกอบกับสหกรณ์การเกษตรมีหน้าที่ในการดูแลรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรสมาชิกเป็นสำคัญ และการนำเข้าต้องนำเข้าในปริมาณที่มากเพื่อให้คุ้มค่าในการลงทุน ซึ่งต้องใช้เงินลงทุนสูง ในขณะที่สหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่ขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงาน ประกอบกับไม่มีตลาดรองรับผลผลิตที่จะนำเข้า จึงมีโอกาสนำเข้าได้น้อยที่จะนำเข้าสินค้าเกษตรจาก สปป.ลาว

จากข้อมูลปี 2557 พบว่า สินค้าที่ประเทศไทยนำเข้าจาก สปป.ลาว ส่วนใหญ่ไม่ใช่สินค้าเกษตร โดยเป็นสินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูปมากที่สุด ร้อยละ 44.2 เป็นสินค้าอุปโภคบริโภค ร้อยละ 4.4 ในส่วนของสินค้าเกษตรที่นำเข้ามากที่สุด ได้แก่ มันสำปะหลัง กะหล่ำปลี ไบยาสูบ มันเทศ ถั่ว กาแฟ และผลไม้ สำหรับข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ภายใต้โครงการความร่วมมือ ACMECS มีการกำหนดช่วงระยะเวลาการนำเข้า ผู้นำเข้าส่วนใหญ่เป็นพ่อค้าและผู้ประกอบการที่มีความเชี่ยวชาญ และมีคู่ค้าอยู่แล้ว ที่ผ่านมามีสหกรณ์การเกษตรบางแห่งใช้สินค้ามูลค่างคาวที่นำเข้าจาก สปป.ลาว โดยพ่อค้า เพื่อใช้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด แต่ปริมาณไม่มากนัก

อย่างไรก็ตาม หากมีโครงการความร่วมมือให้สหกรณ์การเกษตรเป็นผู้นำเข้าสินค้าเกษตร ต้องพิจารณาผลกระทบกับเกษตรกรสมาชิกเป็นหลัก หากเป็นสินค้าที่ขาดแคลน นำเข้ามาเพื่อแปรรูปและส่งออก หรือกระจายสินค้าไปยังสหกรณ์เครือข่ายเพื่อแปรรูปในสินค้าที่ขาดแคลน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตอาหารสัตว์ เช่น มันสำปะหลังและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

มีความเป็นไปได้ที่จะให้สหกรณ์การเกษตรที่มีศักยภาพและความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน สถานที่ โกดัง ลานตาก เครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ เป็นผู้นำเข้า ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสหกรณ์การเกษตร ในระดับอำเภอ และอยู่ในพื้นที่ที่มีผลผลิตจาก สปป.ลาว จำนวนมาก เช่น จังหวัดเลยและน่าน เขตติดต่อกับแขวงไชยะบุรี และจังหวัดอุบลราชธานีเขตติดต่อกับแขวงจำปาสักและสาละวัน เป็นต้น

3) ความสร้างความร่วมมือด้านธุรกิจสินค้าเกษตรกับ สปป.ลาว โดยสหกรณ์การเกษตร

ผลการศึกษา พบว่า สหกรณ์การเกษตรยังไม่มีศักยภาพในการเข้าไปลงทุนธุรกิจสินค้าเกษตรใน สปป.ลาว เนื่องจากต้องใช้งบลงทุนสูง บุคลากรยังขาดทักษะในการดำเนินงาน ไม่มีเครือข่ายการผลิตและการตลาด โดยการดำเนินงานที่ผ่านมา การร่วมลงทุนผลิตสินค้าเกษตรใน สปป.ลาว จะเป็นการดำเนินงานภายใต้โครงการ ACMECS ในการสัมปทานปลูกพืชระบบเกษตรพันธะสัญญา (contract farming) โดย สปป.ลาว ให้ความสำคัญกับนโยบายส่งเสริมการลงทุน โดยใช้หลักการ 2+3 คือ สปป.ลาว มีที่ดินและแรงงาน ผู้ประกอบการที่เข้าไปทำธุรกิจต้องมี ทุน เทคโนโลยี และ ตลาด ผู้ประกอบการไทยที่เข้าไปลงทุนใน สปป.ลาว เช่น ส่งเสริมปลูกยางพาราในแขวงคำม่วนและ สะหวันนะเขต ปลูกอ้อยและตั้งโรงงานผลิตน้ำตาลในแขวงสะหวันนะเขต และปลูกข้าวโพดในแขวง ไชยะบุรี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการรายใหญ่ของไทยที่ทำธุรกิจสินค้าเกษตร

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานที่ผ่านมา มีสหกรณ์การเกษตรที่เข้าไปดำเนินการผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่ สปป.ลาว บ้างแล้ว ซึ่งเป็นโครงการขนาดเล็ก และบางโครงการยังไม่ประสบความสำเร็จ แต่มีโอกาสที่จะพัฒนาได้ในอนาคต เช่น สหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดน่านที่เข้าไป ส่งเสริมปลูกพริกให้เกษตรกรในเขตพื้นที่โรงไฟฟ้าหงสา และนำเข้ามาแปรรูป สหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดมุกดาหารที่จัดทำโครงการส่งเสริมการผลิตโคขุนใน สปป.ลาว แต่ยังคงมีปัญหาเรื่อง ต้นทุนและกฎ ระเบียบ ในการนำโคกลับเข้ามาแปรรูป ซึ่งต้องใช้กลไกความร่วมมือและกลไกรัฐ ในการพัฒนาให้สหกรณ์การเกษตรสามารถดำเนินงานได้

ทั้งนี้ แนวทางการดำเนินงานที่สหกรณ์การเกษตรจะสามารถเข้าไปดำเนินงานได้ ต้องมีความพร้อมด้านเงินทุน มีการสร้างสถานที่เก็บและปรับปรุงผลผลิตในพื้นที่ สปป.ลาว เพื่อไม่ให้ผลผลิตที่นำเข้ามามีผลกระทบต่อเกษตรกรไทยในช่วงที่ผลผลิตออกมาก โดยสหกรณ์การเกษตรต้องมีความพร้อมด้านเงินทุน บุคลากร และความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการสินค้า เช่น สหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอที่มีเครือข่ายใน สปป.ลาว และสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในพื้นที่ภายใต้โครงการ ACMECS 5 จังหวัด ได้แก่ น่าน เลย นครพนม มุกดาหาร และ อุบลราชธานี ซึ่งเป็นเขตติดต่อกับแขวงไชยะบุรี คำม่วน สะหวันนะเขต และจำปาสัก เป็นต้น

นอกจากนี้ แนวทางความร่วมมือในการลงทุนสินค้าเกษตรภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่สินค้าเกษตรไทยและสินค้าเกษตรของ สปป.ลาว มีโอกาส

เป็นไปได้ในพื้นที่ชายแดนที่ภาครัฐของทั้งสองประเทศกำหนดให้เป็นพื้นที่พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ มีประชากรจำนวนมาก มีผลผลิตสินค้าเกษตรหลักจำนวนมาก มีผู้ประกอบการที่สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายได้ เช่น จังหวัดหนองคาย พื้นที่เป้าหมายพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 1 ซึ่งอยู่ติดกับแขวงสะหวันนะเขต ซึ่งเป็นพื้นที่เศรษฐกิจ เป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวันเซโน อยู่บนแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก เชื่อมโยงกับเขตเศรษฐกิจพิเศษลาวบาวของเวียดนาม และพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 2 ได้แก่ จังหวัดหนองคาย เขตติดต่อกับนครหลวงเวียงจันทน์ ซึ่งเป็นเมืองหลวง เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจและเป็นศูนย์กลางกระจายสินค้า ของ สปป.ลาว จังหวัดนครพนม เขตติดต่อกับแขวงคำม่วน ซึ่งมีเขตเศรษฐกิจพิเศษคำม่วน เขตเศรษฐกิจจำเพาะท่าแขก และเขตเศรษฐกิจจำเพาะภูเขียว และจังหวัดเชียงราย เขตติดต่อกับแขวงบ่อแก้ว ซึ่งมีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษสามเหลี่ยมทองคำ มีการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ โครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษคิงส์โรมัน รวมถึง พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 3 ได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี เขตติดต่อกับแขวงสาละวันและจำปาสัก ซึ่งสามารถสร้างความร่วมมือกันเพื่อพัฒนาศูนย์กลางการผลิตและการค้าสินค้าเกษตรหลักที่ทั้งสองประเทศมีศักยภาพในการผลิตได้

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สินค้ายางพารา ซึ่งมีการผลิตจำนวนมากในพื้นที่จังหวัดแนวชายแดนไทย ได้แก่ จังหวัดบึงกาฬ เลย หนองคาย นครพนม อุบลราชธานี และเชียงราย และมีการเชื่อมโยงกับจีนซึ่งเป็นตลาดใหญ่ มีนักลงทุนจีนเข้ามาลงทุนผลิตยางพาราใน สปป.ลาว ด้วย ในขณะที่ผู้ประกอบการยางพารารายใหญ่ของไทยหลายแห่ง ไปตั้งสถานที่ประกอบการในจังหวัดชายแดนไทย-สปป.ลาว และมีสหกรณ์การเกษตรที่รวบรวมผลผลิตยางพาราจำนวนมาก สามารถพัฒนาเครือข่ายการผลิตและการตลาดสินค้ายางพาราได้ ซึ่งจะช่วยสร้างความเข้มแข็งและตลาดที่แน่นอนให้แก่สหกรณ์ขนาดเล็กและสหกรณ์กองทุนสวนยางของไทยด้วย

5.1.3 สภาวะแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรและการสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว ของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่แนวชายแดนไทย-สปป.ลาว 8 จังหวัด

การศึกษาศักยภาพในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรและการสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว ของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ศึกษา 8 จังหวัด สรุปได้ดังนี้

1) จังหวัดเชียงราย

การศึกษาสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดเชียงราย พบว่า มีทั้งหมด 92 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นสหกรณ์การเกษตรในเขตพัฒนาหรือสหกรณ์การเกษตรรูปพิเศษอื่นที่จัดตั้งตามกลุ่มอาชีพมากที่สุด ร้อยละ 72.83 เป็นสหกรณ์การเกษตรในระดับอำเภอ ร้อยละ 17.39 โดยมีเกษตรกรที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรจำนวน 179,355 ราย ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของสหกรณ์

การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. ร้อยละ 53.40 ของจำนวนเกษตรกรสมาชิกทั้งหมด สมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่จัดตั้งระดับอำเภอ ร้อยละ 29.01 สหกรณ์การเกษตรที่มีการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรมีจำนวน 32 แห่ง หรือร้อยละ 34.78 ของจำนวนสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดเชียงรายทั้งหมด โดยส่วนใหญ่ดำเนินธุรกิจรวบรวมสินค้าข้าว จำนวน 12 แห่ง หรือร้อยละ 37.50 รองลงมาเป็นข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผักและผลไม้ และยางพารา สำหรับปริมาณธุรกิจในปี 2557 มีจำนวน 39,263.44 ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจให้กู้เงินร้อยละ 55.66 รองลงมาคือรับฝากเงิน ร้อยละ 34.36 ธุรกิจรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตร ร้อยละ 1.99 และธุรกิจแปรรูปผลผลิต ร้อยละ 0.36

การศึกษาสภาวะแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร พบว่า สหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่ยังขาดศักยภาพและไม่ให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจรวบรวมและแปรรูปผลผลิตสินค้าเกษตร ซึ่งสหกรณ์การเกษตรที่มีศักยภาพมีประมาณร้อยละ 15 ส่วนใหญ่เป็นสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ โดยสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กยังขาดโครงสร้างพื้นฐาน ขาดเครื่องมือเครื่องจักรในการดำเนินงาน มีปัญหาขาดสภาพคล่อง ขาดทุนจากการดำเนินงาน ปัญหาทุจริต ปัญหาด้านการตลาด เนื่องจากมีพ่อค้าจำนวนมาก ผลผลิตไม่แน่นอน ทำให้ไม่สามารถดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตได้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้สหกรณ์การเกษตรบางแห่งที่มีเครื่องมือเครื่องจักร แต่ประสบปัญหาขาดทุน จึงหยุดรวบรวมผลผลิต และไม่ได้ใช้เครื่องมือเครื่องจักรให้เกิดประโยชน์ หรือให้พ่อค้าเช่า เช่น เครื่องร่อนลำไย

การศึกษาศักยภาพในการสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว พบว่า ผลผลิตสินค้าเกษตรหลักในพื้นที่จังหวัดเชียงรายและแขวงบ่อแก้วเป็นสินค้าชนิดเดียวกัน ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ยางพารา และมันสำปะหลัง และจังหวัดเชียงรายเป็นพื้นที่เป้าหมายเขตเศรษฐกิจพิเศษ จึงมีความเป็นไปได้ที่จะสร้างความร่วมมือในการนำผลผลิตวัตถุดิบต้นทุนต่ำ เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง เข้ามาในช่วงที่ขาดแคลน โดยไม่มีผลกระทบต่อเกษตรกรสมาชิก และมีสหกรณ์เครือข่ายนำไปแปรรูป เนื่องจากมีสหกรณ์ที่มีการดำเนินงานรวบรวมอยู่แล้วและมีความพร้อมด้านสถานที่และไซโล

ในส่วนของการส่งออกมีโอกาสไม่มากนัก เนื่องจากแขวงบ่อแก้วไม่ใช่พื้นที่เมือง ประชากรอาศัยน้อย การกระจายสินค้าอุปโภคบริโภคจึงมีโอกาสน้อย การค้าด้านจังหวัดเชียงรายส่วนใหญ่เป็นการค้ากับประเทศจีน แต่มีโอกาสในการส่งสินค้าที่ สปป.ลาว มีความต้องการและมีสหกรณ์การเกษตรที่เคยส่งออกและมีเครือข่ายแล้ว เช่น สหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์เชียงราย จำกัด ที่เคยส่งปลานิลสดไปยัง สปป.ลาว รวมถึงมีโอกาสสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว ในธุรกิจยางพารา เนื่องจากมีผู้ประกอบการจีนมาลงทุนปลูกยางพาราในพื้นที่บ่อแก้วจำนวนมาก

จากข้อมูลผลการดำเนินงานในปี 2557 พบว่า สหกรณ์การเกษตรที่มีศักยภาพในการรวบรวมและแปรรูปผลผลิตสินค้าเกษตร เช่น สหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัด รวบรวมผลผลิต

ยางพารา สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. จำกัด รวบรวมกาแฟ และสหกรณ์การเกษตร เชียงแสน จำกัด สหกรณ์การเกษตรเชียงของ จำกัด สหกรณ์การเกษตรเมืองพาน จำกัด สหกรณ์การเกษตรเมืองเทิง จำกัด และสหกรณ์การเกษตรหวางดับเต่า จำกัด รวบรวมข้าว และสหกรณ์การเกษตรเวียงป่าเป้า จำกัด รวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สำหรับการดำเนินธุรกิจแปรรูปผลผลิตสินค้าเกษตร พบว่า ส่วนใหญ่แปรรูปเป็นข้าวสาร เช่น สหกรณ์การเกษตรเชียงของ จำกัด สหกรณ์การเกษตร เชียงแสน จำกัด สหกรณ์การเกษตรเมืองพาน จำกัด และสหกรณ์การเกษตรแม่สาย จำกัด นอกจากนี้ ยังมีสหกรณ์การเกษตรที่มีความพร้อม เช่น สหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด และชุมนุม สหกรณ์ เป็นต้น

2) จังหวัดน่าน

การศึกษาสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดน่าน พบว่า มีทั้งหมด 54 แห่ง ส่วนใหญ่เป็น สหกรณ์การเกษตรในเขตพัฒนาหรือสหกรณ์การเกษตรรูปพิเศษอื่นที่จัดตั้งตามกลุ่มอาชีพ ร้อยละ 44.44 เป็นสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอร้อยละ 24.07 โดยมีเกษตรกรที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกของ สหกรณ์การเกษตร จำนวน 111,139 ราย ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาด ลูกค้า ธ.ก.ส. ร้อยละ 55.08 ของจำนวนเกษตรกรสมาชิกทั้งหมด สมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่จัดตั้ง ระดับอำเภอ ร้อยละ 36.04 สหกรณ์การเกษตรที่มีการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรมี จำนวน 29 แห่ง หรือร้อยละ 53.70 ของจำนวนสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดน่านทั้งหมด โดยส่วนใหญ่ ดำเนินธุรกิจรวบรวมสินค้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จำนวน 20 แห่ง หรือร้อยละ 68.97 ส่วนสินค้าอื่นที่มีการรวบรวม ได้แก่ ผัก ผลไม้ ข้าว ยางพารา และถั่วเหลือง สำหรับปริมาณธุรกิจในปี 2557 มีจำนวน 16,633.79 ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจให้กู้เงินร้อยละ 65.47 รองลงมาคือรับฝากเงินร้อยละ 20.97 ธุรกิจรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรร้อยละ 3.28 และธุรกิจแปรรูปผลผลิตร้อยละ 0.56

การศึกษาสภาวะแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร พบว่า ให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร โดยสหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่มีการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิต ซึ่งมี ศักยภาพในการรวบรวมสินค้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และลำไย เนื่องจากเป็นสินค้าที่เกษตรกรสมาชิกผลิต แต่ปริมาณและมูลค่าการรวบรวมของแต่ละสหกรณ์ไม่มากนัก โดยร้อยละ 30 ของสหกรณ์การเกษตร ที่รวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีเครื่องโม่เอง ซึ่งสหกรณ์การเกษตรที่มีศักยภาพมีประมาณร้อยละ 23 ส่วนใหญ่เป็นสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ สำหรับปัญหาในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรที่สำคัญ คือ ขาดเครื่องมือเครื่องจักรและอุปกรณ์ต่าง ๆ ขาดเงินทุนหมุนเวียน หลายแห่งประสบปัญหา ขาดสภาพคล่อง เกษตรกรสมาชิกมีหนี้สินจำนวนมาก และมีศักยภาพในการรวบรวมแต่ขาดตลาด เช่น สหกรณ์การเกษตรในพื้นที่สูงมีศักยภาพในการผลิตผักและผักปลอดสารพิษ แต่ปริมาณการสั่งซื้อ ของผู้ประกอบการน้อย รวมถึงต้องแข่งขันกับพ่อค้าที่มีอยู่จำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในช่วงที่

ผลผลิตน้อย เกษตรกรขายให้พ่อค้า โดยพ่อค้ามีบริการแรงงานเก็บเกี่ยวและอบ โดยที่เกษตรกรไม่ต้องทำเอง จึงจูงใจให้เกษตรกรขายให้พ่อค้า ทำให้สหกรณ์ไม่สามารถแข่งขันได้ แต่ในช่วงที่ผลผลิตมีปริมาณมาก ล้นตลาด สหกรณ์ต้องช่วยรับซื้อจากเกษตรกร สหกรณ์การเกษตรบางแห่งตั้งอยู่ในพื้นที่ชุมชน การดำเนินธุรกิจรวบรวมและแปรรูปเกิดปัญหาฝุ่นละอองต่อชุมชน นอกจากนี้ สหกรณ์การเกษตรหลายแห่งขาดอำนาจในการต่อรอง บางแห่งต้องรับซื้อผลผลิตจากพ่อค้า อย่างไรก็ตาม เกษตรกรสมาชิกในจังหวัดน่านมีการรวมตัวกันอย่างเข้มแข็ง หากมีการพัฒนาโครงการผลิตสินค้าร่วมกันระหว่างสหกรณ์การเกษตรกับเกษตรกรสมาชิกจะสามารถสร้างความเข้มแข็งได้มากขึ้น

การศึกษาศักยภาพในการสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว พบว่า พื้นที่ทั้งสองฝั่งไม่ใช่เมืองประชากรอาศัยอยู่น้อย โอกาสในการค้าขายกันยาก และสหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่ยังไม่มีศักยภาพในการสร้างความร่วมมือในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรกับ สปป.ลาว แต่มีสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอบางแห่งที่สามารถดำเนินการได้ โดยผลผลิตสินค้าเกษตรหลักในพื้นที่จังหวัดน่านและแขวงไชยะบุรีเป็นสินค้าชนิดเดียวกัน ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และข้าว สหกรณ์ในจังหวัดน่านมีศักยภาพในการรวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จึงมีโอกาสสร้างความร่วมมือในการนำเข้าผลผลิตจาก สปป.ลาว ในช่วงที่ขาดแคลน และไม่กระทบกับเกษตรกร เนื่องจากปัจจุบันมีนักลงทุนไทยเข้าไปส่งเสริมปลูกและนำเข้าอยู่แล้ว แต่ในพื้นที่จังหวัดน่านยังไม่มีโรงงานรองรับผลผลิตสินค้าเกษตรที่เข้าไปส่งเสริมปลูกใน สปป.ลาว หากให้สหกรณ์การเกษตรดำเนินงานต้องมีสถานที่ที่เอื้ออำนวย ในขณะที่การไปจัดสร้างโกดังใกล้ด่านห้วยโก๋น ยังติดปัญหาเรื่องกรรมสิทธิ์ที่ดิน ทำได้ยาก ต้องเชื่อมโยงกับเอกชนหรือหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่น

ในด้านการส่งออก พบว่า สหกรณ์ในจังหวัดน่านมีศักยภาพในการรวบรวมผลผลิตลำไย จึงมีความเป็นไปได้ที่จะพัฒนาศักยภาพในการแปรรูปลำไยอบแห้งเพื่อส่งออกไปยัง สปป.ลาว หรือการพัฒนาห้องเย็นเพื่อรวบรวมผลผลิต เช่น ผลไม้ และอาหารทะเลสด ซึ่งเป็นสินค้าที่ สปป.ลาว ต้องการ ซึ่งห้วยโก๋นเป็นประตูสู่อินโดจีน การส่งออกสามารถเชื่อมโยงเส้นทางผ่านด่านห้วยโก๋นและจุดผ่านแดนถาวรแห่งใหม่ที่ภู่อู่ จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยไม่ต้องไปผ่านเส้นทางจังหวัดเชียงราย และเส้นทางห้วยโก๋น-ปากแบ่ง เป็นส่วนหนึ่งของถนนที่เชื่อมจังหวัดน่านไปยังแขวงอุดมไชยของ สปป.ลาว ซึ่งเป็นแขวงที่อยู่ใจกลางของภาคเหนือของลาว ใกล้กับตลาดใหญ่เป็นศูนย์กลางการกระจายสินค้า และการเชื่อมโยงด้านการขนส่งระหว่าง 5 แขวง ทางตอนเหนือของ สปป. ลาว ประกอบด้วย แขวงหลวงพระบาง แขวงไชยะบุรี แขวงบ่อแก้ว แขวงพงสาลี และแขวงหลวงน้ำทา และมีพื้นที่ติดเขตแดนจีน สามารถเชื่อมต่อไปยังจีนและเมืองเดียนเบียนฟูและฮานอย ของเวียดนาม ซึ่งกำลังมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว

สำหรับการสร้างความร่วมมือในพื้นที่ชายแดน พบว่า มีการค้าขายระหว่างประชาชนไทยและ สปป.ลาว เป็นประจำอยู่ อำเภอบ่อเกลือติดกับเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงฮ่อน-หงสา แขวงไชยะบุรี

อยู่ห่างจากท่าเรือเพียง 1 กิโลเมตร จึงมีการเข้าไปมาของคนไทยและลาวได้ง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งโอกาสในการเชื่อมโยงกับพื้นที่ดำเนินงานโครงการโรงไฟฟ้าหงสา ซึ่งอยู่ห่างจากด่านห้วยโก๋น ประมาณ 30 กิโลเมตร รวมถึงการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาสินค้ายางพารา เนื่องจากจังหวัดน่านมีการปลูกยางพาราเพิ่มขึ้น แต่ยังไม่มีการสร้างโรงงานรองรับ ในขณะที่จีนมาลงทุนปลูกยางพาราและสร้างโรงงานที่แขวงอุดมไซซึ่งอยู่ติดกับแขวงไซยะบุรี จึงมีโอกาสร่วมมือเพื่อพัฒนายางพาราส่งไปจีน

จากข้อมูลผลการดำเนินงานในปี 2557 พบว่า สหกรณ์การเกษตรที่มีศักยภาพในการดำเนินธุรกิจรวบรวมและแปรรูปผลผลิต เป็นสหกรณ์การเกษตรในระดับอำเภอ เช่น สหกรณ์การเกษตรเวียงสา จำกัด สหกรณ์การเกษตรท่าวังผา จำกัด สหกรณ์การเกษตรแม่จริม จำกัด สำหรับสหกรณ์การเกษตรที่มีโอกาสในการสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว เป็นสหกรณ์ที่อยู่พื้นที่ที่เอื้ออำนวยและเคยมีการติดต่อค้าขายอยู่แล้ว เช่น สหกรณ์การเกษตรเวียงสา จำกัด มีการส่งไข่ไก่จากเครือข่ายในจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน ส่งไปจำหน่ายยังชุมชนในโครงการผลิตไฟฟ้าหงสาในแขวงไซยะบุรี ประกอบกับภาครัฐ มีเป้าหมายให้อำเภอเวียงสาเป็นพื้นที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจชายแดนเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจตามแนวชายแดน จึงมีโอกาที่สหกรณ์การเกษตรจะเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อส่งสินค้าไปยังแขวงไซยะบุรีได้มากขึ้น และสหกรณ์การเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินทางวังผา จำกัด มีการนำเมล็ดพันธุ์ไปส่งเสริมให้เกษตรกรในเขตโรงไฟฟ้าหงสาปลูกเพื่อนำมาแปรรูป สำหรับสหกรณ์การเกษตรที่อยู่ในพื้นที่ชายแดน เช่น อำเภอปอแก้ว และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งมีพื้นที่และระยะทางที่เอื้ออำนวย แต่ยังมีปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาความร่วมมือกับ สปป.ลาว เนื่องจากเป็นพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์

3) จังหวัดเลย

การศึกษาสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดเลย พบว่า มีทั้งหมด 48 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นสหกรณ์การเกษตรในเขตพัฒนาหรือสหกรณ์การเกษตรรูปพิเศษอื่นที่จัดตั้งตามกลุ่มอาชีพร้อยละ 41.67 เป็นสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอร้อยละ 20.83 โดยมีเกษตรกรที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตร จำนวน 93,178 ราย ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. ร้อยละ 69.77 ของจำนวนเกษตรกรสมาชิกทั้งหมด สมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่จัดตั้งระดับอำเภอ ร้อยละ 21.22 สหกรณ์การเกษตรที่มีการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรมีจำนวน 14 แห่ง หรือร้อยละ 29.17 ของจำนวนสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดเลยทั้งหมด โดยส่วนใหญ่ดำเนินธุรกิจรวบรวมสินค้ายางพารา จำนวน 5 แห่ง หรือร้อยละ 35.71 ส่วนสินค้าอื่นที่มีการรวบรวม ได้แก่ อ้อย ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ น้ำมันดิบ ถั่วต่าง ๆ และมันสำปะหลัง สำหรับปริมาณธุรกิจในปี 2557 มีจำนวน 9,618.56 ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจให้กู้เงินร้อยละ 69.03 รับฝากเงินร้อยละ 21.62 รวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรร้อยละ 0.76 และธุรกิจแปรรูปผลผลิตร้อยละ 0.11

การศึกษาสภาวะแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร พบว่า ส่วนใหญ่ดำเนินธุรกิจสินเชื่อเป็นหลัก มีรวบรวมผลผลิตน้อย ยังขาดความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตร การดำเนินธุรกิจจะแตกต่างจากพื้นที่จังหวัดอื่น ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่สูง ปลูกข้าวน้อย จึงไม่มีการรวบรวมผลผลิตข้าว ส่วนสินค้าอ้อยเกษตรกรปลูกแบบมีสัญญากับโรงงาน มีสหกรณ์ชาวไร่อ้อยและสมาคมชาวไร่อ้อยบริหารจัดการผลผลิตอยู่แล้ว ส่วนใหญ่จึงรวบรวมสินค้าอย่างพารา ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกยางพารารองจากจังหวัดบึงกาฬ สำหรับปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานธุรกิจสินค้าเกษตรที่สำคัญคือ ปัญหาขาดแคลนเงินทุน ขาดแคลนอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องจักรในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร ผู้บริหารไม่กล้าตัดสินใจ ไม่กล้าเสี่ยง ความคล่องตัวน้อยกว่าพ่อค้า สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดเลยส่วนใหญ่ไม่ดำเนินงานเชิงรุก บุคลากรยังขาดความรู้ทักษะในการดำเนินธุรกิจ

การศึกษาศักยภาพในการสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว พบว่า สหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่ยังขาดศักยภาพในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร แม้ว่าจะเป็นจังหวัดที่มีด้านศุลกากรมาก แต่ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นภาคเอกชนและพ่อค้า จึงมีโอกาสน้อยที่จะสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว ในด้านการส่งออก สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดเลยไม่มีสินค้าแปรรูปที่จะส่งออก และเครือข่ายสินค้าสหกรณ์ยังไม่เข้มแข็ง ในด้านการนำเข้ามีโครงการส่งเสริมผลิตสินค้าเกษตรพันธะสัญญาภายใต้ ACMECS ร่วมกับแขวงไชยะบุรี เป็นด่านนำร่องที่ได้รับการยกเว้นอากรศุลกากรในการนำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ภายใต้โครงการ โดยผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของแขวงไชยะบุรีประมาณร้อยละ 80 ส่งมาประเทศไทย สหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอบางแห่งมีโครงสร้างพื้นฐานมีโกดัง โรงอบ ที่เอื้ออำนวยในการนำเข้า แต่ยังขาดศักยภาพในการแปรรูป สามารถทำได้ในกรณีที่นำเข้ามาเพื่อกระจายไปยังสหกรณ์เครือข่าย แต่การคมนาคมในแขวงไชยะบุรียังไม่สะดวก ปัญหาโลจิสติกส์ ระยะทางไกล สหกรณ์การเกษตรดำเนินธุรกิจต้องพิจารณาความคุ้มค่าแก่การลงทุน ประกอบกับผู้ประกอบการจีนมาตั้งไซโลข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในแขวงไชยะบุรี เพื่อนำผลผลิตกลับไปประเทศ ในช่วงผลผลิตน้อย ผู้นำเข้าจากจีนและเวียดนามให้ราคาสูงกว่า สหกรณ์การเกษตรจึงมีโอกาสน้อยในการแข่งขัน

ในส่วนของสินค้ามันสำปะหลัง ซึ่งมีการนำเข้าด้านจังหวัดเลย และเป็นสินค้าที่ยังมีความต้องการอีกมาก แต่พื้นที่แขวงไชยะบุรีมีการปลูกมันสำปะหลังน้อยเช่นกัน โอกาสในการพัฒนาสินค้าของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดเลย จึงต้องสร้างเครือข่ายร่วมกับผู้ประกอบการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สินค้าพาราซึ่งมีพื้นที่ปลูกจำนวนมาก ปัจจุบันมีผู้ประกอบการยางพารา รายใหญ่ มาตั้งโรงงานในพื้นที่อำเภอวังสะพุง มีเป้าหมายในการนำเข้ายางพาราจาก สปป.ลาว เข้ามาแปรรูป ในขณะที่พื้นที่ผู้ประกอบการจีนมาลงทุนผลิตยางพาราในพื้นที่แขวงเวียงจันทน์ ซึ่งจากจังหวัดเลยสามารถเดินทางไปประเทศจีนด้วยระยะทางที่สั้นและประหยัดเวลา จึงมีโอกาสน้อยที่จะพัฒนาสินค้าพาราในพื้นที่ชายแดนร่วมกัน

จากข้อมูลผลการดำเนินงานในปี 2557 พบว่า สหกรณ์การเกษตรที่มีศักยภาพในการดำเนินธุรกิจรวบรวมและแปรรูปผลผลิต เช่น สหกรณ์การเกษตรท่าลี่ จำกัด สหกรณ์การเกษตร กรป. กลางเลย จำกัด สหกรณ์การเกษตรเมืองเลย จำกัด สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. จำกัด สหกรณ์การเกษตรนาด้วง จำกัด และสหกรณ์การเกษตรวังสะพุง จำกัด เป็นต้น

4) จังหวัดหนองคาย

การศึกษาสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดหนองคาย พบว่า มีทั้งหมด 55 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นสหกรณ์การเกษตรในเขตพัฒนาหรือสหกรณ์การเกษตรรูปพิเศษอื่นที่จัดตั้งตามกลุ่มอาชีพ ร้อยละ 34.55 สหกรณ์กองทุนสวนยางร้อยละ 30.91 สหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอร้อยละ 12.73 โดยมีเกษตรกรที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรจำนวน 57,685 ราย ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. ร้อยละ 59.99 ของจำนวนเกษตรกรสมาชิกทั้งหมด สมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่จัดตั้งระดับอำเภอร้อยละ 23.50 สหกรณ์การเกษตรที่มีการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรมีจำนวน 12 แห่ง หรือร้อยละ 21.82 โดยมีการรวบรวมสินค้าอาหารเพียงอย่างเดียว สำหรับปริมาณธุรกิจในปี 2557 มีจำนวน 8,720.45 ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจให้กู้เงินร้อยละ 71.4 รับฝากเงินร้อยละ 21.63 รวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรร้อยละ 4.15 โดยไม่มีปริมาณธุรกิจแปรรูปผลผลิตสินค้าเกษตร

การศึกษาสภาวะแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร พบว่า สหกรณ์การเกษตรที่มีศักยภาพในจังหวัดหนองคายมีน้อย ส่วนใหญ่ดำเนินธุรกิจสินเชื่อเป็นหลัก รวบรวมผลผลิตน้อย และขาดการแปรรูป ส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร บุคลากรขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญ ทำให้ประสบปัญหาขาดทุน แนวคิด ทักษะของผู้บริหารสหกรณ์ยังไม่เน้นการพัฒนาเชิงรุก ไม่กล้าเสี่ยง ขาดเงินทุน ขาดอุปกรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สหกรณ์ขนาดเล็กและสหกรณ์กองทุนสวนยางส่วนใหญ่ขาดความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน การดำเนินธุรกิจรวบรวมเป็นเพียงผู้เปิดจุดประมวล ยังไม่มีอำนาจในการต่อรองราคา สหกรณ์การเกษตรบางแห่งเคยรวบรวมและแปรรูปข้าว แต่ประสบปัญหาขาดทุนจึงหยุดรวบรวม ส่วนการดำเนินธุรกิจรวบรวมยางพาราส่วนใหญ่ดำเนินธุรกิจในลักษณะซื้อมา-ขายไป หรือเปิดจุดประมวล ไม่มีการแปรรูปเอง

การศึกษาศักยภาพในการสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว พบว่า สหกรณ์ส่วนใหญ่ในจังหวัดหนองคายยังไม่มีศักยภาพในการดำเนินธุรกิจร่วมกับ สปป.ลาว เนื่องจากไม่มีสินค้าที่จะไปทำการค้ากับ สปป.ลาว ไม่มีสินค้าที่มีคุณภาพหรือเป็นที่นิยมของคนใน สปป.ลาว ประกอบกับคนลาวติดตราหื้อ และการส่งออกและนำเข้าต้องมีปริมาณมาก เพื่อให้คุ้มค่าแก่การลงทุน อย่างไรก็ตาม จังหวัดหนองคายอยู่ติดกับนครหลวงเวียงจันทน์ เป็นเมืองหลวง มีประชากรอาศัยอยู่จำนวนมาก เป็นตลาดขนาดใหญ่ที่สุดของ สปป.ลาว เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน มีเส้นทาง

การคมนาคมที่สะดวก ระยะทางใกล้ และเป็นศูนย์กลางในการกระจายสินค้าไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ของ สปป.ลาว จึงมีโอกาที่จะเชื่อมโยงเครือข่ายสินค้าสหกรณ์เพื่อส่งออกไปยัง สปป.ลาว ได้มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สินค้าอุปโภคบริโภค ไข่ไก่ ผลไม้ เนื้อสัตว์ และอาหารทะเล เป็นต้น นอกจากนี้ จังหวัดหนองคายเป็นพื้นที่เป้าหมายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 2 มีศักยภาพในการพัฒนา ด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มีโอกาสในการพัฒนาสินค้าอาหาร เนื่องจากจังหวัด หนองคายและบึงกาฬมีผลผลิตยางพาราจำนวนมาก มีสหกรณ์ที่รวบรวมผลผลิตยางพาราหลายแห่ง มีโอกาสในการเป็นศูนย์กลางพัฒนายางพาราโดยเชื่อมโยงกับผู้ประกอบการ

จากข้อมูลผลการดำเนินงานในปี 2557 พบว่า สหกรณ์การเกษตรที่มีศักยภาพ เช่น สหกรณ์การเกษตรนิคมฯ โพนพิสัย จำกัด สหกรณ์การเกษตรสังคม จำกัด เป็นต้น และแม้ว่าจะมี จำนวนสหกรณ์ที่รวบรวมผลผลิตยางพาราหลายแห่ง แต่ปริมาณและมูลค่าไม่มากนัก โดยมีสหกรณ์ กองทุนสวนยางที่มีมูลค่าการรวบรวมผลผลิตยางพาราสูง เช่น สหกรณ์กองทุนสวนยางตำบลพระบาท นาสิงห์ จำกัด สหกรณ์กองทุนสวนยางกุดบงยางพารา จำกัด สหกรณ์กองทุนสวนยางตำบลนาทับไฮ้ จำกัด อย่างไรก็ตาม สหกรณ์กองทุนสวนยางที่มีการรวบรวมผลผลิต ยังขาดโครงสร้างพื้นฐาน และเป็นเพียงผู้เปิดจุดประมูล ที่ต้องมีการพัฒนาอีกมาก

5) จังหวัดบึงกาฬ

การศึกษาสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดบึงกาฬ พบว่า มีทั้งหมด 54 แห่ง เป็นสหกรณ์ กองทุนสวนยางมากที่สุดถึง 38 แห่ง หรือร้อยละ 70.37 สหกรณ์การเกษตรในเขตพัฒนาหรือสหกรณ์ การเกษตรรูปพิเศษอื่นที่จัดตั้งตามกลุ่มอาชีพร้อยละ 14.81 และสหกรณ์การเกษตรที่จัดตั้งในระดับ อำเภอร้อยละ 11.11 โดยมีเกษตรกรที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรจำนวน 70,976 ราย ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. ร้อยละ 64.77 ของจำนวน เกษตรกรสมาชิกทั้งหมด สมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่จัดตั้งระดับอำเภอร้อยละ 17.31 และสหกรณ์ กองทุนสวนยางร้อยละ 16.73 สหกรณ์การเกษตรที่มีการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตร มีจำนวน 34 แห่ง หรือร้อยละ 62.96 โดยมีการรวบรวมสินค้าอาหาร 33 แห่ง และปาล์มน้ำมัน 1 แห่ง สำหรับปริมาณธุรกิจในปี 2557 มีจำนวน 2,727.39 ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจรวบรวม ผลผลิตร้อยละ 50.62 ส่วนธุรกิจแปรรูปผลผลิตมีเพียงร้อยละ 0.84 โดยสหกรณ์ส่วนใหญ่มีระยะเวลา จัดตั้งน้อยกว่า 10 ปี

จากการศึกษาสภาวะแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร พบว่า สหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดบึงกาฬส่วนใหญ่ยังไม่มีศักยภาพ ส่วนใหญ่ทำธุรกิจสินเชื่อ และจัดหาสินค้ามาจำหน่าย สหกรณ์ขนาดเล็กและสหกรณ์กองทุนสวนยางยังขาดโครงสร้างพื้นฐาน ไม่มีสถานที่ทำการ ไม่มี สำนักงาน ขาดเครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ต่าง ๆ ขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียน ปัญหาด้านตลาด

แหล่งรับซื้อ การดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตส่วนใหญ่เป็นเพียงผู้เปิดจุดประมวล ซึ่งไม่มีอำนาจในการเจรจาต่อรองราคา มีปัญหาพ่อค้าฮั้วประมวล มีสหกรณ์หลายแห่งที่ไม่มีผลการดำเนินงาน หรือมีผลการดำเนินงานเพียงเล็กน้อย จากข้อมูลปี 2557 พบว่า มีสหกรณ์การเกษตรประมาณ 13 แห่งที่มีมูลค่าปริมาณธุรกิจรวบรวมยางพาราสูงกว่า 50 ล้านบาท ในแต่ละรอบปีบัญชี

การศึกษาศักยภาพในการสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว พบว่า ยังไม่มีศักยภาพในการสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว สหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นสหกรณ์กองทุนสวนยาง ซึ่งดำเนินธุรกิจรวบรวมสินค้ายางพาราเป็นหลัก ไม่มีศักยภาพในการกระจายสินค้าและแปรรูปสินค้า ประกอบกับการค้าด้านจังหวัดบึงกาฬยังไม่สะดวก ต้องใช้แพขนานยนต์ มีต้นทุนสูง และแขวงบอลิคำไซเป็นพื้นที่เกษตรกรรม ประชากรอาศัยน้อย ในด้านพื้นที่แขวงบอลิคำไซ สปป.ลาว มีการปลูกยางพาราเหมือนกัน โดยประเทศจีนเข้ามาลงทุนปลูกและนำผลผลิตกลับประเทศ จึงมีความเป็นไปได้ที่จะสร้างความร่วมมือเพื่อพัฒนาเครือข่ายสินค้ายางพารากับ สปป.ลาว ในเชิงความร่วมมือ โดยใช้นโยบายรัฐต่อรัฐ จังหวัดบึงกาฬไม่มีแนวโน้มที่จะกำหนดให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ จึงมีความเป็นไปได้ในการสร้างความร่วมมือกับจังหวัดหนองคาย เพื่อพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการผลิตและแปรรูปยางพารา และเชื่อมโยงกับผู้ประกอบการรายใหญ่ ซึ่งมีหลายแห่งในพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ บางแห่งมีความร่วมมือกับจีน มาเลเซีย และเวียดนามอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม หากการสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 5 สร้างแล้วเสร็จ จะเป็นเส้นทางที่มีความสะดวกมากขึ้น จะทำให้เส้นทางบึงกาฬเป็นเส้นทางที่สามารถไปออกเวียดนามได้ไกลที่สุด สามารถเชื่อมโยงการค้าไปยังท่าเรือดานัง ซึ่งเป็นท่าเรือน้ำลึกที่ใหญ่ที่สุดได้ไกลและสะดวก และสามารถเชื่อมโยงไปยังประเทศจีนได้

จากข้อมูลผลการดำเนินงานในปี 2557 พบว่า สหกรณ์การเกษตรที่มีศักยภาพ เช่น สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านนาสิงห์ จำกัด มีมูลค่าการรวบรวมสูงและมีการแปรรูปยางเครป และสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. จังหวัดบึงกาฬ จำกัด ซึ่งมีเกษตรกรสมาชิกจำนวนมาก สมาชิกประมาณร้อยละ 80 ผลิตยางพารา และมีความสามารถในการพัฒนาการผลิตยาง compound และสินค้า by product เช่น ถุงมือยาง อย่างไรก็ตาม ผลผลิตยางพาราของไทยมีคุณภาพดีกว่า สหกรณ์ขนาดเล็กสามารถเชื่อมโยงเครือข่ายผลผลิตเพื่อเชื่อมโยงกับผู้ประกอบการรายใหญ่เพื่อสร้างความเข้มแข็งของสหกรณ์ได้ โดยไม่ต้องเป็นเพียงผู้เปิดจุดประมวล ซึ่งไม่มีอำนาจในการต่อรองราคา โดยสหกรณ์กองทุนสวนยางที่มีโอกาสพัฒนาการผลิตและการตลาดได้มากขึ้น เช่น สหกรณ์กองทุนสวนยางตำบลหอคำ จำกัด สหกรณ์กองทุนสวนยางท่าเชียงเครือ จำกัด และสหกรณ์กองทุนสวนยางตำบลนาแสง จำกัด เป็นต้น

6) จังหวัดนครพนม

การศึกษาสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครพนม พบว่า มีทั้งหมด 68 แห่ง เป็นสหกรณ์การเกษตรในเขตพัฒนาหรือสหกรณ์การเกษตรรูปพิเศษอื่น ๆ ที่จัดตั้งตามกลุ่มอาชีพร้อยละ 39.71 สหกรณ์กองทุนสวนยางร้อยละ 20.59 และสหกรณ์การเกษตรที่จัดตั้งในระดับอำเภอร้อยละ 13.00 โดยมีเกษตรกรที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรจำนวน 77,473 ราย ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. ร้อยละ 67.91 ของจำนวนเกษตรกรสมาชิกทั้งหมด สมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่จัดตั้งระดับอำเภอร้อยละ 17.47 และสหกรณ์กองทุนสวนยางเพียงร้อยละ 2.50 สหกรณ์การเกษตรที่มีการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรมีจำนวน 24 แห่ง หรือร้อยละ 35.29 ของสหกรณ์การเกษตรทั้งหมด โดยร้อยละ 70.83 รวบรวมยางพารา และร้อยละ 29.17 รวบรวมข้าว สำหรับปริมาณธุรกิจในปี 2557 มีจำนวน 26,701.75 ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจรับฝากเงินร้อยละ 61.71 ธุรกิจให้กู้เงินร้อยละ 34.21 ในขณะที่ปริมาณธุรกิจรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรมีเพียงร้อยละ 1.38 และธุรกิจแปรรูปผลผลิตเพียงร้อยละ 0.02 เท่านั้น

จากการศึกษาสภาวะแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร พบว่า สหกรณ์การเกษตรที่มีศักยภาพส่วนใหญ่เป็นสหกรณ์ระดับอำเภอ ที่มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีบางแห่งที่ประสบปัญหาขาดสภาพคล่อง ปัญหาทุจริต และขาดทุนจากการรวบรวมและแปรรูป เครื่องมือเครื่องจักรที่มีไม่เหมาะสมกับการดำเนินงาน จึงไม่ได้ใช้ให้เกิดประโยชน์ ประกอบกับการแข่งขันของพ่อค้าที่รับซื้อผลผลิตจำนวนมาก ทำให้ผลผลิตไม่เพียงพอ สหกรณ์ไม่สามารถดำเนินธุรกิจรวบรวมได้อย่างต่อเนื่อง

การศึกษาศักยภาพในการสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว พบว่า ยังไม่มีศักยภาพในการสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว การค้าด้านจังหวัดนครพนมเป็นการค้าสินค้าที่มาจากจังหวัดอื่นที่สำคัญคือสินค้าผลไม้ ซึ่งมีปลายทางที่ประเทศเวียดนาม ประกอบกับจังหวัดนครพนมไม่มีสินค้าที่มีชื่อเสียงและมีปริมาณเพียงพอที่จะทำการค้ากับ สปป.ลาว อย่างไรก็ตาม จังหวัดนครพนมอยู่ในแนวเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ เชื่อมโยงกับแขวงคำม่วน ซึ่งเป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษและเขตเศรษฐกิจจำเพาะ เป็นเส้นทางการค้าที่สำคัญของ สปป.ลาว ที่สามารถเชื่อมโยงไปเวียดนามและจีน สินค้าที่สหกรณ์รวบรวมคือยางพาราและข้าว ซึ่งข้าวของจังหวัดนครพนมเป็นข้าวคุณภาพดี สามารถพัฒนาผลผลิตเพื่อส่งออกไปยัง สปป.ลาว ได้ ส่วนสินค้าลีนจีและสับปะรดมีคุณภาพดี แต่ผลผลิตยังมีน้อย ประกอบกับการผลิตและรวบรวมยางพาราจำนวนมาก และมีเป้าหมายเป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษระยะที่ 2 จึงมีโอกาสสร้างความร่วมมือในการพัฒนาเครือข่ายสินค้ายางพาราในพื้นที่ชายแดนเนื่องจากแขวงคำม่วนเป็นพื้นที่ส่งเสริมการปลูกยางพารา ส่วนการส่งออกสินค้าอุปโภคบริโภคมีน้อยเนื่องจากแขวงคำม่วนไม่ใช่พื้นที่เมือง มีประชากรน้อย

จากข้อมูลผลการดำเนินงานในปี 2557 พบว่า สหกรณ์การเกษตรที่มีปริมาณธุรกิจสูง และมีการดำเนินธุรกิจที่หลากหลาย มีการรวบรวมและแปรรูปผลผลิตสินค้าเกษตร เป็นสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ เช่น สหกรณ์การเกษตรธาตุพนม จำกัด สหกรณ์การเกษตรศรีสงคราม จำกัด สหกรณ์การเกษตรเรณูนคร จำกัด สหกรณ์การเกษตรท่าอุเทน จำกัด สหกรณ์การเกษตรบ้านแพง จำกัด และสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. นครพนม จำกัด เป็นต้น

7) จังหวัดมุกดาหาร

การศึกษาสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดมุกดาหาร พบว่า มีทั้งหมด 35 แห่ง เป็นสหกรณ์การเกษตรในเขตพัฒนาหรือสหกรณ์การเกษตรรูปพิเศษอื่นที่จัดตั้งตามกลุ่มอาชีพร้อยละ 40.00 สหกรณ์การเกษตรที่จัดตั้งในระดับอำเภอร้อยละ 17.14 และสหกรณ์กองทุนสวนยางร้อยละ 14.29 โดยมีเกษตรกรที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรจำนวน 53,047 ราย ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. ร้อยละ 57.80 ของจำนวนเกษตรกรสมาชิกทั้งหมด สมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่จัดตั้งระดับอำเภอร้อยละ 22.76 สหกรณ์การเกษตรที่มีการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรมีจำนวน 13 แห่ง หรือร้อยละ 37.14 ของสหกรณ์การเกษตรทั้งหมด โดยร้อยละ 69.23 รวบรวมยางพารา และร้อยละ 30.77 รวบรวมข้าว สำหรับปริมาณธุรกิจในปี 2557 มีจำนวน 5,281.36 ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจให้กู้เงินร้อยละ 70.31 รับฝากเงินร้อยละ 13.83 ในขณะที่ปริมาณธุรกิจรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรมีเพียงร้อยละ 2.72 และธุรกิจแปรรูปผลผลิตเพียงร้อยละ 1.75 เท่านั้น

จากการศึกษาสภาวะแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร พบว่า สหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอหลายแห่งมีศักยภาพ มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน เกษตรกรสมาชิกมีการผลิตสินค้าหลายชนิด ส่วนการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรมีการแปรรูปน้อย แต่มีผลการดำเนินงานรวบรวมและแปรรูปสินค้าเกษตรมากกว่าจังหวัดอื่นที่อยู่ชายแดนไทย-สปป.ลาว ปัญหาสำคัญคือต้นทุนการแปรรูปสูง เช่น ข้าว โคนุน ทำให้สหกรณ์บางแห่งที่มีเครื่องมือเครื่องจักรและอุปกรณ์ แต่ไม่ได้ใช้ให้เกิดประโยชน์ ส่วนใหญ่เป็นเพียงการรวบรวมผลผลิตส่งโรงงาน ประกอบกับผู้ประกอบการในพื้นที่มีจำนวนมากที่สามารถรองรับผลผลิตของสมาชิก เช่น โรงงานผลิตยางแท่ง โรงงานแป้ง และโรงสีข้าว ทำให้สหกรณ์ไม่สามารถดำเนินธุรกิจรวบรวมและแปรรูปได้อย่างต่อเนื่อง ในส่วนของการรวบรวมสินค้ายางพารา ยังเป็นเพียงผู้เปิดจุดประมูลเช่นกัน

การศึกษาศักยภาพในการสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว พบว่า มีสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอที่มีศักยภาพ และมีหลายปัจจัยที่เอื้อต่อการสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว โดยเป็นจังหวัดเป้าหมายในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 1 เป็นเมืองคู่มิตรภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ ACMECS กับแขวงสะหวันนะเขต ซึ่งมีเขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวันเซโน มีเส้นทางการค้าที่สะดวก

อยู่ในแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก เป็นประตูสู่อินโดจีน ที่เชื่อมโยงระบบโลจิสติกส์ ด้านทะเลจีนใต้และทะเลอันดามัน มีศักยภาพในการเป็นจุดกระจายสินค้า สามารถเชื่อมโยงไปยัง เขตเศรษฐกิจพิเศษลาวบาว และท่าเรือด่านงของเวียดนาม มีสินค้าที่สหกรณ์การเกษตรสามารถ ส่งออกไปยัง สปป.ลาว ได้ ทั้งในส่วนของสินค้าสหกรณ์ในจังหวัด และการเชื่อมโยงเครือข่ายสินค้า สหกรณ์จากพื้นที่จังหวัดอื่น เช่น สินค้าอุปโภคบริโภค ข้าว ผลไม้สด และโคขุน เป็นต้น ประกอบกับ มีผู้ประกอบการไทยไปลงทุนอุตสาหกรรมเกษตรในแขวงสะหวันนะเขตหลายแห่ง ซึ่งสามารถสร้างความร่วมมือเชื่อมโยงเครือข่ายผลผลิตสินค้าเกษตรได้

จากข้อมูลผลการดำเนินงานในปี 2557 พบว่า สหกรณ์การเกษตรที่มีศักยภาพเป็น สหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ เช่น สหกรณ์การเกษตรคำชะอี จำกัด สหกรณ์การเกษตรดงหลวง จำกัด สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. มุกดาหาร จำกัด และสหกรณ์การเกษตรหนองสูง จำกัด เป็นต้น รวมถึง สหกรณ์ที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมายเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งมีโอกาสในการสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว ในพื้นที่ชายแดน ได้แก่ อำเภอเมืองมุกดาหาร อำเภอหว้านใหญ่ อำเภอกำชะอี อำเภอดอนตาล และอำเภอนิคมน้ำอ้อย ซึ่งมีสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอที่มีศักยภาพ มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน โกดัง เครื่องมือเครื่องจักรต่าง ๆ และบางแห่งมีการดำเนินงานโครงการความร่วมมือของภาครัฐในการสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านอยู่แล้ว

8) จังหวัดอุบลราชธานี

การศึกษาสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า มีทั้งหมด 114 แห่ง เป็นสหกรณ์การเกษตรในเขตพัฒนาหรือสหกรณ์การเกษตรรูปพิเศษอื่นที่จัดตั้งตามกลุ่มอาชีพร้อยละ 35.96 สหกรณ์การเกษตรที่จัดตั้งในระดับอำเภอร้อยละ 16.67 และสหกรณ์กองทุนสวนยางร้อยละ 9.65 โดยมีเกษตรกรที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรจำนวน 289,042 ราย ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. ร้อยละ 44.07 ของจำนวนเกษตรกรสมาชิกทั้งหมด สมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่จัดตั้งระดับอำเภอร้อยละ 27.09 สหกรณ์การเกษตรที่มีการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรมีจำนวน 33 แห่ง หรือร้อยละ 28.95 ของสหกรณ์การเกษตรทั้งหมด โดยร้อยละ 63.64 รวบรวมสินค้าข้าว และร้อยละ 21.21 รวบรวมสินค้ายางพารา สินค้าอื่นที่มีการรวบรวม ได้แก่ มันสำปะหลัง ปาล์ม น้ำมัน และน้ำมันดิบ สำหรับปริมาณธุรกิจในปี 2557 มีจำนวน 33,568.94 ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจให้กู้เงินร้อยละ 70.93 รับฝากเงินร้อยละ 19.31 ในขณะที่ปริมาณธุรกิจรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรมีเพียงร้อยละ 3.17 และธุรกิจแปรรูปผลผลิตเพียงร้อยละ 0.09 เท่านั้น

จากการศึกษาสภาวะแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร พบว่า สหกรณ์การเกษตรที่มีความพร้อมในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรเป็นสหกรณ์ในระดับอำเภอ มีความพร้อมด้าน

โครงสร้างพื้นฐาน มีเกษตรกรสมาชิกที่ผลิตสินค้าคุณภาพดี เช่น ข้าวหอมมะลิ ยางคุณภาพดี แต่จุดอ่อนที่พบคือสหกรณ์ส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร สหกรณ์ที่มีศักยภาพ บางแห่งเคยดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิต แต่ประสบปัญหาขาดทุน ทำให้ไม่สามารถดำเนินการรวบรวมผลผลิตได้อย่างต่อเนื่อง สหกรณ์การเกษตรบางแห่งมีเครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ เช่น โรงสีข้าว แต่ประสบปัญหาขาดทุนจากการแปรรูป ทำให้ไม่ได้ใช้เครื่องมือเครื่องจักรที่มีให้เกิดประโยชน์ และสหกรณ์หลายแห่งรวบรวมผลผลิตยางพารา แต่ไม่มีการแปรรูป เนื่องจากขาดเครื่องมือและอุปกรณ์

การศึกษาศักยภาพในการสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว พบว่า สหกรณ์การเกษตรที่มีโอกาสในการขับเคลื่อนการสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว เป็นสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สหกรณ์การเกษตรที่อยู่ในพื้นที่ชายแดนและมีเส้นทางการคมนาคมที่สะดวก มีระยะทางใกล้ ซึ่งสหกรณ์มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน โกดัง เครื่องมือเครื่องจักรต่าง ๆ แต่แนวคิดในการสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว ยังมีน้อย การดำเนินงานส่วนใหญ่เป็นความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการ ซึ่งเข้าไปลงทุนปลูกพืช เช่น มันสำปะหลัง และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม จังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดเป้าหมายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ มีข้อตกลงระหว่างจังหวัดกับแขวงจำปาสัก ในการนำเข้ามามันสำปะหลังเพื่อใช้ในการผลิตเอทานอล และมีการสร้างความร่วมมือกับประเทศจีนเพื่อการพัฒนาเครือข่ายยางพารา โดยประเทศจีนมีการลงทุนปลูกยางพาราใน สปป.ลาว จำนวนมาก จึงมีโอกาสนับเป็นได้ที่สหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอที่มีศักยภาพจะเป็นผู้ขับเคลื่อนการดำเนินธุรกิจสินค้ากับ สปป.ลาว โดยมีโอกาสทั้งการส่งออกสินค้าจากเครือข่ายสหกรณ์ไปยัง สปป.ลาว เช่น สินค้าอุปโภคบริโภค อาหารทะเล ผลไม้ เป็นต้น โดยที่ผ่านมามีสหกรณ์นำผลผลิตอาหารทะเลจากภาคใต้ส่งไปยัง สปป.ลาว แต่ประสบปัญหาผลผลิตไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง จึงต้องมีการเชื่อมโยงเครือข่ายสินค้าสหกรณ์ รวมถึงการนำเข้าวัตถุดิบต้นทุนต่ำที่ขาดแคลนและไม่มีผลกระทบต่อเกษตรกร เช่น มันสำปะหลังเส้น เพื่อกระจายไปยังสหกรณ์เครือข่าย เป็นต้น

จากข้อมูลผลการดำเนินงานในปี 2557 พบว่า สหกรณ์การเกษตรที่มีศักยภาพในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร เป็นสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ ซึ่งมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน โกดัง เครื่องมือเครื่องจักรต่าง ๆ โดยสหกรณ์การเกษตรที่มีปริมาณธุรกิจรวบรวมผลผลิตข้าวสูง เช่น สหกรณ์การเกษตรเดชอุดม จำกัด สหกรณ์การเกษตรตระการพืชผล จำกัด สหกรณ์การเกษตรพิบูลย์มังสาหาร จำกัด สหกรณ์การเกษตรบุญทวี จำกัด สหกรณ์การเกษตรสิรินธร จำกัด สหกรณ์การเกษตรนิคมลำโดมใหญ่ จำกัด สหกรณ์การเกษตรศรีเมืองใหม่ จำกัด สหกรณ์การเกษตรกุดข้าวปุ้น จำกัด และสหกรณ์การเกษตรโพธิ์ไทร จำกัด สำหรับสหกรณ์การเกษตรที่มีปริมาณธุรกิจรวบรวมยางพาราสูงที่สุดคือ สหกรณ์การเกษตรศรีเมืองใหม่ จำกัด สหกรณ์การเกษตรที่มีศักยภาพในการจัดหาและกระจายสินค้า เช่น สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. จำกัด นอกจากนี้

สหกรณ์การเกษตรที่อยู่ในพื้นที่ชายแดน ที่มีระยะทางใกล้กับ สปป.ลาว มีเส้นทางการคมนาคมสะดวก มีโอกาสสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว เช่น สหกรณ์การเกษตรพิบูลย์มังสาหาร จำกัด ซึ่งอยู่ห่างจากด่านช่องเม็กเพียงประมาณ 20 กิโลเมตร และสหกรณ์การเกษตรม่วงสามสิบ จำกัด เป็นต้น

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 การพัฒนารูถุนกิจลินค้ำเกษตรของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่แนวชายแดนไทย-สปป.ลาว

1) สนับสนุนเงินทุนอัตราดอกเบี้ยต่ำ เครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้แก่สหกรณ์การเกษตรที่ขาดแคลน เช่น สหกรณ์กองทุนสวนยางที่มีศักยภาพ แต่ขาดโครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น

2) พื้นฟูสหกรณ์การเกษตรที่มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน สถานที่ เครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ต่าง ๆ แต่ประสบปัญหาขาดสภาพคล่อง ขาดทุน ให้สามารถฟื้นฟูกลับมาดำเนินธุรกิจลินค้ำเกษตรได้

3) ทบทวนศักยภาพของสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็ก หรือสหกรณ์กองทุนสวนยาง ที่ไม่มีผลการดำเนินงาน ไม่ได้เป็นที่พึ่งให้แก่เกษตรกรสมาชิก เกษตรกรสมาชิกไม่ให้ความร่วมมือหรือประสบปัญหาจนไม่สามารถฟื้นฟูได้ โดยยกเลิกหรือยุบรวม

4) สนับสนุนให้สหกรณ์การเกษตรที่มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน สถานที่ โกดัง ลานตาก เครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ต่าง ๆ มีเกษตรกรสมาชิกจำนวนมากและมีผลผลิตเพียงพอให้มีการดำเนินธุรกิจรวบรวมและแปรรูปผลผลิตสินค้าเกษตรเพิ่มมากขึ้น และใช้เครื่องมือ เครื่องจักรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพ

5) สนับสนุนให้สหกรณ์การเกษตรที่มีศักยภาพในการดำเนินธุรกิจรวบรวมและแปรรูปผลผลิตสินค้าเกษตร จัดทำโครงการผลิตสินค้าเกษตรร่วมกับเกษตรกรสมาชิก เพื่อให้ผลผลิตสินค้าเกษตรมีคุณภาพมาตรฐานเพิ่มมากขึ้น และลดปัญหาความไม่แน่นอนของผลผลิต

6) ทบทวนหรือยกเลิกระบบการบริหารจัดการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรที่เป็นเพียงผู้เปิดจุดประมูล หรือให้พ่อค้าเข้าพื้นที่เปิดจุดรับซื้อผลผลิต โดยพัฒนาเครือข่ายการตลาดรองรับผลผลิตสินค้าเกษตร การจัดตั้งตลาดกลาง การสร้างศูนย์กระจายสินค้า และการเชื่อมโยงผลผลิตของสหกรณ์การเกษตรกับชุมชนสหกรณ์หรือผู้ประกอบการรายใหญ่โดยตรง

7) กำหนดมาตรการในการคัดเลือกสหกรณ์การเกษตรที่เข้าร่วมโครงการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรของภาครัฐ ซึ่งต้องมีความพร้อม เช่น โครงสร้างพื้นฐาน สถานที่ ความเหมาะสมของไซโล และมีตลาดรองรับ เพื่อป้องกันปัญหาขาดทุนจากการดำเนินงานหรือไม่มีตลาดในการกระจายสินค้า ทำให้ผลผลิตเสียหาย

8) สนับสนุนการสร้างเครือข่ายการตลาดเพื่อรองรับผลผลิตสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตร เช่น สหกรณ์กองทุนสวนยาง ซึ่งมีสมาชิกและผลผลิตน้อย เป็นเพียงผู้เปิดจุดประมูล ไม่มี

อำนาจในการเจรจาต่อรองกับพ่อค้า ให้สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างสหกรณ์การเกษตร เครือข่ายกับชุมชนสหกรณ์ ตลาดกลาง หรือผู้ประกอบการ

5.2.2 การสร้างความร่วมมือในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรกับ สปป.ลาว

1) สนับสนุนโครงการความร่วมมือไทย-สปป.ลาว ในการพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตรของ สหกรณ์การเกษตร โดยให้หน่วยงานภาครัฐเป็นองค์กรนำ ภายใต้กรอบบันทึกความเข้าใจ ซึ่งมีการ จัดตั้งคณะทำงานร่วมด้านการเกษตรไทย-ลาว และมีการจัดตั้งคณะทำงานย่อยด้านสหกรณ์ภายใต้ คณะทำงานร่วมด้านการเกษตรไทย-ลาว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โครงการผลิตสินค้าเกษตรแบบพันธะ สัญญา (contract farming) กับเกษตรกร เช่น โครงการผลิตโคขุน โครงการผลิตพริก เป็นต้น ซึ่งมี สหกรณ์การเกษตรที่เคยดำเนินการแล้ว ให้มีความร่วมมือกันมากขึ้น

2) พัฒนาศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้า รวมถึงห้องเย็น ของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ ชายแดน บนเส้นทางการค้าการคมนาคมขนส่งที่เชื่อมโยงไปยัง สปป.ลาว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อยู่ใน พื้นที่ชายแดนเขตติดต่อกับเมืองหลวงหรือเมืองที่มีประชากรอาศัยอยู่จำนวนมาก อาทิ หนองคายเขต ติดต่อกับนครหลวงเวียงจันทน์ มุกดาหารเขตติดต่อกับแขวงสะหวันนะเขต เพื่อส่งสินค้าของเครือข่าย สหกรณ์ ไปจำหน่ายยัง สปป.ลาว เช่น เนื้อสัตว์ ผลไม้ อาหารทะเล ข้าวเหนียว และสินค้าอุปโภค บริโภค เป็นต้น

3) ส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ สินค้าเครือข่ายสหกรณ์การเกษตรของไทยใน สปป.ลาว ให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

4) สนับสนุนสหกรณ์การเกษตรที่มีศักยภาพ มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน ไซโล ที่อยู่ในพื้นที่พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ หรือเขตติดต่อกับ สปป.ลาว ที่มีศักยภาพในการผลิตสินค้า วัตถุประสงค์ต้นทุนต่ำ เช่น จังหวัดน่านและเลยเขตติดต่อแขวงไชยะบุรี และอุบลราชธานีเขตติดต่อกับ แขวงสาละวันและจำปาสัก ในการนำเข้าวัตถุดิบต้นทุนต่ำ ที่จำเป็นและขาดแคลน เพื่อกระจายให้ สหกรณ์การเกษตรเครือข่ายใช้ในการแปรรูป เช่น นำเข้าวัตถุดิบในการผลิตอาหารสัตว์และกระจาย ไปยังสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์เครือข่าย เป็นต้น ซึ่งจะต้องสร้างไซโลในพื้นที่ สปป.ลาว หรือชายแดนไทย เพื่อชะลอการเข้ามาของผลผลิตในช่วงที่ผลผลิตของไทยมีจำนวนมาก

5) สนับสนุนสหกรณ์การเกษตรที่มีศักยภาพมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน บุคลากร เครื่องมือเครื่องจักรอุปกรณ์ต่าง ๆ และเกษตรกรสมาชิกมีความเชี่ยวชาญในการผลิตสินค้าเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สหกรณ์ที่จัดตั้งระดับอำเภอที่อยู่บนเส้นทางการค้าการคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงกับ สปป.ลาว ขับเคลื่อนการผลิต การรวบรวม และการแปรรูปสินค้าเกษตรในพื้นที่พัฒนาเขตเศรษฐกิจ พิเศษ เช่น สนับสนุนให้เป็นศูนย์กลางการผลิตยางพารา ซึ่งเป็นสินค้าหลักของทั้งสองประเทศ และมีการลงทุนของผู้ประกอบการจีน ซึ่งเป็นตลาดหลักยางพาราด้วย

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ มะโนรัมย์, ปิ่นวดี ศรีสุพรรณ และสกุลพรรณ โพธิจักร. 2554. **ชายแดนอีสานกับเพื่อนบ้าน**
ข้อค้นพบทางวิชาการและนโยบายเชิงนโยบาย กรณีศึกษากัมพูชาของไทย คนไร้รัฐ และเมือง
คูมิตร. ศูนย์วิจัยสังคมอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง, มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- กรมการค้าต่างประเทศ. 2555. **สะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 3 ประตูแห่งโอกาสสู่แขวงคำม่วน.**
กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. 2555. **สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว).**
กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. 2557. **ข้อมูลการค้าไทย-สปป.ลาว [ออนไลน์].** เข้าถึงได้จาก
: http://www.dtn.go.th/filesupload/files/country/asia/lao_2s.pdf (วันที่สืบค้นข้อมูล :
26 มีนาคม 2558).
- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. 2558. **สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) [ออนไลน์].**
เข้าถึงได้จาก : http://www.dtn.go.th/files/86/country/asia/Lao_cp_0315.pdf. (วันที่สืบค้น
ข้อมูล : 26 มีนาคม 2558).
- กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. 2557. **บอลิคำไซแขวงที่โดดเด่นด้านการค้าและการลงทุนใน**
สปป.ลาว. ข่าวเด่นความเคลื่อนไหวในต่างประเทศ ประจำสัปดาห์ที่ 3-7 กุมภาพันธ์ 2557.
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2557. **ขบวนการสหกรณ์ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว [ออนไลน์].**
เข้าถึงได้จาก: <http://www.cpd.go.th/cpd/thaiaseancoop/download/Thai/Publication/01-14-12-0026.pdf> (วันที่สืบค้นข้อมูล : 1 พฤษภาคม 2558).
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2558. **จำนวนสมาชิกสหกรณ์แยกตามประเภท ณ วันที่ 1 มกราคม 2557 [ออนไลน์].**
เข้าถึงได้จาก : http://www.cpd.go.th/cpd/cpdinter/download/data57/030457_2/4-5.pdf
(วันที่สืบค้นข้อมูล : 26 มีนาคม 2558).
- _____. 2558. **ปริมาณธุรกิจสหกรณ์ประจำปี 2557 ไตรมาส 1-4 (ก.ย. 56-ส.ค. 57) แยกตาม เขต**
ตรวจราชการและแยกตามประเภทธุรกิจ [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.cpd.go.th/cpd/cpdinter/download58/statcoop58/43.pdf> (วันที่สืบค้นข้อมูล : 26 มีนาคม 2558).
- กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ. 2556. **กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาค: ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทาง**
เศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง(ACMECS) [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.mfa.go.th/business/th/cooperation/245/16231> (วันที่สืบค้นข้อมูล : 26 มีนาคม 2558).
- กรมอาเซียน. 2557. **เกี่ยวกับอาเซียน [ออนไลน์].** เข้าถึงได้จาก : <http://www.mfa.go.th/asean/th/other/2361> (วันที่สืบค้นข้อมูล : 26 มีนาคม 2558).
- คณะทำงานศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์การค้าการลงทุนและการค้าชายแดนจังหวัดบึงกาฬ และ
คณะทำงานแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อการค้าชายแดนด้านการค้าการลงทุนจังหวัดบึงกาฬ. 2557.
รายงานผลการศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์การค้าการลงทุนและการค้าชายแดนจังหวัดบึงกาฬ.

- จตุพร สังขวรรณ. 2557. **ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์**. กรุงเทพฯ.
- ชลิศา รัตธาร. 2554. **ศักยภาพการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าระหว่างไทย-สปป.ลาว กรณีศึกษาจังหวัดนครพนม-แขวงคำม่วน และเชียงราย-แขวงบ่อแก้ว**. มหาวิทยาลัยสยาม.
- ฐานเศรษฐกิจ. 2556. **LAOs - THAI BUSINESS OUTLOOK 2015 มิติใหม่ธุรกิจลาว-ไทย มองไกลปี 2558**. หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ AEC world ปีที่33 (1) ฉบับที่ 2,855 (17) วันที่ 23-26 มิถุนายน พ.ศ. 2556. (<http://aec.thanjob.com/aec/>).
- ด่านศุลกากรอรัญประเทศ. 2557. **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการค้าชายแดน [ออนไลน์]**. เข้าถึงได้จาก : <http://www.arancustoms.org/index.php?lay=show&ac=article&id=570872> (วันที่สืบค้นข้อมูล : 26 ตุลาคม 2557).
- ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย. 2549. **การทำ contract farming ใน สปป.ลาว [ออนไลน์]**. เข้าถึงได้จาก : http://www.exim.go.th/doc/research/targeted_country/7078.pdf (วันที่สืบค้นข้อมูล : 26 ตุลาคม 2557).
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2548. **การค้าชายแดนไทยกับเพื่อนบ้าน 5 ประเทศ มาเลเซีย พม่า จีนตอนใต้ ลาวและกัมพูชา**. กรุงเทพฯ.
- ธิดารัตน์ โชคสุชาติ. 2555. **ศักยภาพของประเทศสมาชิกอาเซียนกับการปรับตัวของผู้ประกอบการไทย**. มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. Executive journal. (http://www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/july_sep_12/pdf/aw04.pdf).
- บุญรัตน์ รัฐบริรักษ์. 2556. **ภาพรวมความร่วมมือด้านการเกษตรระหว่างประเทศไทย-สปป.ลาว: กรณีศึกษาเกษตรพันธสัญญา (contract farming)**. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. TRF Policy Brief ปีที่ 3 ฉบับที่ 3/2556.
- พอพันธ์ อูยานนท์ และอภิญา วนเศรษฐ. 2556. **เกษตรพันธสัญญา : กลไกสร้างความเหลื่อมล้ำและเป็นธรรม**. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 2552. **สภาพทางภูมิศาสตร์และพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของแ่งสกลนคร [ออนไลน์]**. เข้าถึงได้จาก : <http://cultural.snbs.snru.ac.th/components/contents/view.php?id=2> (วันที่สืบค้นข้อมูล : 16 ตุลาคม 2558).
- ยุภาพร ศิริบัติ, บุศรา ลิ้มนิรันดร์กุล และพฤกษ์ ยิบมันตะสิริ. 2552. **ธุรกิจเกษตรการค้าชายแดนไทย-ลาว: รูปแบบการพัฒนาความเป็นภาคีหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน โดยองค์กรชุมชนท้องถิ่น**. การประชุมวิชาการระบบเกษตรแห่งชาติ ครั้งที่ 5 ระหว่างวันที่ 2-4 กรกฎาคม 2552 ณ โรงแรมอุบลอินเตอร์เนชั่นแนล จังหวัดอุบลราชธานี.
- เรวดี แก้วมณี. 2555. **3 จังหวัดแดนอีสาน ฐานการผลิตใหม่ที่น่าจับตามอง [ออนไลน์]**. เข้าถึงได้จาก : http://www.oie.go.th/sites/default/files/attachments/article/northeast_three_provinces.pdf (วันที่สืบค้นข้อมูล : 2 มิถุนายน 2558).

- วิกิพีเดีย. 2558. การวิเคราะห์สวอต [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : www.th.wikipedia.org/wiki/การวิเคราะห์สวอต (วันที่สืบค้นข้อมูล : 26 ตุลาคม 2557).
- _____. 2558. **แขวงคำม่วน** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://th.wikipedia.org/wiki/แขวงคำม่วน> (วันที่สืบค้นข้อมูล : 2 มิถุนายน 2558).
- _____. 2558. **แขวงจำปาสัก** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://th.wikipedia.org/wiki/แขวงจำปาสัก> (วันที่สืบค้นข้อมูล : 2 มิถุนายน 2558).
- _____. 2558. **แขวงบรีคำไซ** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://th.wikipedia.org/wiki/แขวงบรีคำไซ> (วันที่สืบค้นข้อมูล : 2 มิถุนายน 2558).
- _____. 2558. **แขวงบ่อแก้ว** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://th.wikipedia.org/wiki/แขวงบ่อแก้ว> (วันที่สืบค้นข้อมูล : 2 มิถุนายน 2558).
- _____. 2558. **จังหวัดนครพนม** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://th.wikipedia.org/wiki/จังหวัดนครพนม> (วันที่สืบค้นข้อมูล : 2 มิถุนายน 2558).
- _____. 2558. **จังหวัดบึงกาฬ** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://th.wikipedia.org/wiki/จังหวัดบึงกาฬ> (วันที่สืบค้นข้อมูล : 2 มิถุนายน 2558).
- _____. 2558. **จังหวัดมุกดาหาร** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://th.wikipedia.org/wiki/จังหวัดมุกดาหาร> (วันที่สืบค้นข้อมูล : 2 มิถุนายน 2558).
- _____. 2558. **จังหวัดอุบลราชธานี** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://th.wikipedia.org/wiki/จังหวัดอุบลราชธานี> (วันที่สืบค้นข้อมูล : 2 มิถุนายน 2558).
- _____. 2558. **นครหลวงเวียงจันทน์** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://th.wikipedia.org/wiki/นครหลวงเวียงจันทน์> (วันที่สืบค้นข้อมูล : 2 มิถุนายน 2558).
- วิทยากร สุวรรณเรืองศรี, วิสูตร ตูยานนท์ และกัลยา ตัณศิริ. 2556. **ปัญหากฎหมายในการทำเกษตรแบบพันธะสัญญา (contract farming) ในประเทศไทย**. การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 ระหว่างวันที่ 3-4 กันยายน 2556.
- วีระยุทธ ทนทาน. 2555. **แนวทางการส่งเสริมสมรรถนะการทำธุรกิจของผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย-ลาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อรองรับการบูรณาการประชาคมอาเซียน**. คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. Naresuan University Journal 2012; 20(2).
- เวชพล อ่อนละม้าย. 2558 . **ลักษณะทางกายภาพ วัฒนธรรมและเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือ** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.kasetyaso.ac.th/geo-eco/06.pdf>. (วันที่สืบค้นข้อมูล : 15 มกราคม 2558).

- สกว. 2556. ภาพรวมความร่วมมือด้านการเกษตรระหว่างประเทศไทย-สปป.ลาว: กรณีเกษตรพันธะสัญญา (contract farming). TRF policy brief ปีที่ 3 ฉบับที่ 3/2556.
- สถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ. 2554. การค้าชายแดน : บทบาทและความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทย. สถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. FACT SHEET ฉบับที่ 7.
- สภาผู้แทนราษฎร. 2556. รายงานการศึกษาดูงานเรื่อง ความเหมาะสมในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดมุกดาหาร เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC). ระหว่างวันที่ 4-6 เมษายน 2556 ณ ศาลากลางจังหวัดมุกดาหาร.
- สุภาภรณ์ พวงชมพู. 2556. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: การค้าชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน (ไทย-ลาว). ภาควิชาเศรษฐศาสตร์การเกษตร คณะเกษตร. แก่เกษตร 41(2): 107-110 (2556).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2557. รายงานสรุปผลการสำรวจศักยภาพพื้นที่ชายแดนและเขตเศรษฐกิจพิเศษไทย-ลาว-เวียดนาม ณ มุกดาหาร-สะพานนะเขตแดนสะพาน-ลาวบาว-เว้-ดานัง และนครพนม-คำม่วน ระหว่างวันที่ 20-23 มีนาคม 2557.
- สำนักความร่วมมือระหว่างประเทศ. 2557. ความสัมพันธ์ด้านคมนาคมระหว่างไทย-ลาว-เวียดนาม [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://vigcollab.mot.go.th/gm/document-1.9.23418>. (วันที่สืบค้นข้อมูล : 29 พฤษภาคม 2558).
- สำนักงานจังหวัดนครพนม. 2556. ข้อมูลบรรยายสรุปจังหวัดนครพนม ปี 2556 [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.nakhonphanom.go.th/nakhonphanom/nakhonphanom56.pdf>. (วันที่สืบค้นข้อมูล : 2 มิถุนายน 2558).
- สำนักงานจังหวัดบึงกาฬ. 2556. บรรยายสรุปจังหวัดบึงกาฬ [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.buengkhan.go.th/index.php/site-map/2013-06-21-06-17-13.html>. (วันที่สืบค้นข้อมูล : 2 มิถุนายน 2558).
- สำนักงานจังหวัดหนองคาย. 2558. บรรยายสรุปจังหวัดหนองคาย [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.nongkhai.go.th/home/>. (วันที่สืบค้นข้อมูล : 2 มิถุนายน 2558).
- สำนักงานจังหวัดเชียงราย. 2558. ประวัติเมืองเชียงราย [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.chiangrai.net/cpoc/pages/about.pdf>. (วันที่สืบค้นข้อมูล : 16 ตุลาคม 2558).
- สำนักงานพาณิชย์จังหวัดอุบลราชธานี. 2551. ตลาดข้อตกลงสินค้าเกษตร (contract farming) ระหว่างจังหวัดอุบลราชธานีกับแขวงจำปาสัก สปป.ลาว [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.ubon.go.th/webdatas/articles/ArticleFile737.pdf>. (วันที่สืบค้นข้อมูล : 2 มิถุนายน 2558).
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. 2550. คู่มือ “หลักการค้าของผู้ประกอบการไทย ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2556. การศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพการเกษตรของประเทศไทยเปรียบเทียบกับสมาชิกอาเซียน กรณีศึกษากัมพูชา ลาว และเมียนมาร์. กรุงเทพฯ.

- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2558. สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2557. กรุงเทพฯ.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2555. **ประมวลข้อมูลมติคณะรัฐมนตรี** การทำการเกษตรแบบมีสัญญา (contract farming).
- สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร. 2558. **การพัฒนาธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรเพื่อเข้าสู่สมาร์ตฟาร์มเมอร์**. เอกสารวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร เลขที่ 123. กรุงเทพฯ.
- สำนักอาเซียน. 2558. **สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)**.
- สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ เวียงจันทน์. 2558. **สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว**. (<http://vientiane.thaiembassy.org/th/about/provinces.php?ID=272>).
- สสวท. 2550. **คู่มือ “หลักการค้าของผู้ประกอบการไทยในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว**. สมาคมส่งเสริมผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย.
- หอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย. 2554. **คู่มือการค้าและการลงทุนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว**.
- ADB. 2012. **Agricultural Trade Facilitation in the Greater Mekong Sub region**. Asian Development Bank. Philippines.
- Albert, H. 2005. **SWOT analysis for management consulting**. SRI Alumni Newsletter (SRI International). December 2005, page 7.
- CIFOR. 2012. **Cooperation between Lao farmers needed to meet market demands for food**. Forest news. Center for international forestry research. (<http://blog.cifor.org/7491/cooperation-between-lao-farmers-needed-to-meet-market-demands-for-food>).
- ILO. 2006. **Study on Generating Employment through Micro and Small Enterprise and Cooperative Development in Lao PDR**. ILO Publications. (http://www.ilo.org/public//english/region/asro/bangkok/ability/msme_lao_03.htm).
- Kanokwan Manrom, David Hall, Xing Lu, Suchat Katima, Maria Theresa Medialdia, Singkhon Siharath and Pinwadee Srisuphan. 2011. **Cross-border contract farming arrangement: variations and implications in the Lao People’s Democratic Republic**. Greater Mekong Subregion-Phnom Penh Plan for Development Management Research Report Series. Volume No. 1 Issue No.2. Philippines.
- Krejcie R.V. with Morgan D.W. 1970. **Determining sample size for research activities**. Educational and psychological measurement. 30. p. 607-610.
- Ministry of Planning and Investment. 2011. **The seventh five-year national socio-economic development plan (2011-2015)**. Vientiane.

- Porter, M. E. 1985. **The Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance**. NY: Free Press.
- Rukchanok Chumnanmak. 2013. **A social network study of agricultural product import/export entrepreneurs: development strategy towards the ASEAN Economic Community**. Center for Research on Plurality in the Mekong Region (CERP). Khon Kaen University.
- Sengchanh Phetkhounluang. 2014. **Country Presentation Paper (Lao PDR)**. The 10th session of the technical committee of CSAM and regional workshop on establishing a regional database of agricultural mechanization in Asia and the Pacific. 17-19 November 2014. Siem Reap, Cambodia.
- Schiller J.M., Chanphengxay M.B., Linquist B. and Appa Rao S., editors. 2006. **Rice in Laos**. Los Banos (Philippines) : International Rice Research Institute. 457 p.
- Wehrich, H. 1982. **The TOWS Matrix : A tool for situational analysis**. Long Range Planning, volume 15, issue 2, April 1982, pages 54-66.

ภาคผนวกที่ 1 : สถิติการค้าสินค้าระหว่างประเทศไทยและ สปป.ลาว

ตารางผนวกที่ 1.1 : โครงสร้างสินค้าส่งออกจากไทยไป สปป.ลาว ปี 2553-2557

มูลค่า : ล้านบาท

รายการสินค้า	2553	2554	2555	2556	2557
รวมทั้งสิ้น	67,606.0	83,534.3	110,802.5	113,542.1	129,666.3
1. สินค้าเกษตรกรรม (กลีกรวม ปศุสัตว์ ประมง)	2,471.2	4,951.7	6,920.4	8,179.0	9,859.8
1.1 สินค้ากสิกรรม	1,229.8	1,188.6	1,087.5	1,100.8	1,484.2
1.1.1 ข้าว	303.2	280.1	195.7	95.5	281.2
(1) ข้าวขาว	123.3	42.0	0.9	0.1	94.6
(1.1) ข้าวขาว 100%	40.0	8.3	0.1	0.1	0.7
(1.2) ข้าวขาว 5-10%	-	0.7	-	-	63.3
(1.3) ข้าวขาว 15-20%	-	-	-	-	-
(1.4) ข้าวขาว 25-35%	80.6	32.4	0.9	-	30.5
(1.5) ข้าวขาว 40-45%	-	-	-	-	-
(1.6) ข้าวขาวอื่นๆ	2.7	0.6	-	-	0.1
(2) ข้าวหอมมะลิ	0.5	59.6	53.3	36.6	50.6
(2.1) ข้าวหอมมะลิ 100%	0.5	59.6	53.3	35.7	50.6
(2.2) ข้าวหอมมะลิ 5-10%	-	-	-	0.9	-
(2.3) ข้าวหอมมะลิ 15-20%	-	-	-	-	-
(3) ปลายข้าว	55.8	72.3	15.8	5.0	17.4
(3.1) ปลายข้าวขาว	34.4	47.9	9.0	2.1	8.3
(3.2) ปลายข้าวหอมมะลิ	3.3	3.9	6.7	-	2.0
(3.3) ปลายข้าวอื่น ๆ	18.1	20.5	-	3.0	7.1
(4) ข้าวเหนียว	122.7	105.6	125.4	53.7	113.1
(5) ข้าวนี้้ง	-	-	-	-	-
(6) ข้าวกล้อง	0.7	0.7	0.2	-	5.6
(6.1) ข้าวกล้องขาว	-	-	-	-	-
(6.2) ข้าวกล้องหอมมะลิ	0.7	0.7	0.2	-	5.6
(6.3) ข้าวกล้องอื่น ๆ	-	-	-	-	-
(7) ข้าวอื่นๆ	-	-	-	-	0.0
1.1.2 ข้าวโพด	30.0	52.9	55.1	45.3	53.7
(1) ข้าวโพดสำหรับบริโภค	-	-	0.0	-	0.6
(2) ข้าวโพดสำหรับเลี้ยงสัตว์	-	0.8	2.5	0.9	1.0
(3) ข้าวโพดสำหรับทำพันธุ์	28.3	52.0	52.6	43.9	52.0
(4) ข้าวโพดอื่น ๆ	1.7	0.2	-	0.4	0.0

ตารางผนวกที่ 1.1 : โครงสร้างสินค้าส่งออกจากไทยไป สปป.ลาว ปี 2553-2557 (ต่อ)

มูลค่า : ล้านบาท

รายการสินค้า	2553	2554	2555	2556	2557
1.1.3 ถั่ว	0.8	17.1	0.9	0.1	0.3
(1) ถั่วเขียวผิวมัน	-	16.3	-	-	0.1
(2) ถั่วเขียวผิวดำ	-	-	-	-	-
(3) ถั่วเขียวนางแดง	-	-	-	-	-
(4) ถั่วอื่น ๆ	0.8	0.8	0.9	0.1	0.2
1.1.4 ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง	57.7	49.6	55.8	61.5	50.1
(1) มันสำปะหลังอัดเม็ดและมันเส้น	0.1	0.6	0.1	2.6	0.7
(1.1) มันสำปะหลังอัดเม็ด	-	-	-	-	-
(1.2) มันเส้น	0.1	0.6	0.1	2.6	0.7
(2) แป้งมันสำปะหลัง	51.3	40.5	54.4	57.4	47.5
(2.1) แป้งมันสำปะหลัง	41.5	38.1	47.9	39.3	21.6
(2.2) แป้งหยาบทำจากมันสำปะหลัง	5.2	0.0	0.6	13.3	13.9
(2.3) สตาร์ชทำจากมันสำปะหลัง	0.3	0.3	0.8	0.7	-
(2.4) แป้งมันสำปะหลังอื่น ๆ	4.4	2.0	5.2	4.2	12.0
(3) เด็กตรินและโมดิไฟด์สตาร์ชอื่น ๆ	-	1.0	1.0	0.8	0.0
(4) ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง อื่น ๆ	6.3	7.6	0.3	0.7	1.9
(4.1) หัวมันสำปะหลัง	1.7	2.6	-	0.0	-
(4.2) สาคุทำจากแป้งมันสำปะหลัง	4.6	4.9	0.3	0.6	1.9
(4.3) กากและมันสำปะหลังอื่นๆ	-	-	-	0.1	0.0
1.1.5 ผลไม้สด แช่เย็นแช่แข็งและแห้ง	376.6	355.6	85.2	60.1	80.7
(1) ผลไม้สด	323.4	317.9	16.5	39.6	63.8
(1.1) ลำไยสด	82.9	151.9	1.0	7.0	2.5
(1.2) ทูเรียนสด	7.6	29.5	4.5	0.3	1.9
(1.3) มะม่วงสด	19.4	30.5	1.8	0.8	16.3
(1.4) ลิ้นจี่สด	-	0.5	-	0.0	0.1
(1.5) กัลยสด	46.5	28.1	0.1	0.1	0.3
(1.6) ผลไม้จำพวกส้ม สด	6.6	15.5	3.7	17.5	7.7
(1.7) เงาะสด	2.8	2.0	0.0	0.0	5.0
(1.8) มังคุดสด	141.4	48.1	4.7	11.5	12.2
(1.9) สับปะรดสด	0.1	-	0.3	-	0.0
(1.10) ผลไม้สดอื่นๆ	16.1	11.8	0.5	2.4	17.8

ตารางผนวกที่ 1.1 : โครงสร้างสินค้าส่งออกจากไทยไป สปป.ลาว ปี 2553-2557 (ต่อ)

มูลค่า : ล้านบาท

รายการสินค้า	2553	2554	2555	2556	2557
(2) ผลไม้แช่แข็ง	0.1	0.0	0.1	1.9	1.7
(2.1) สับปะรดแช่เย็นจนแข็ง	-	-	-	-	-
(2.2) ทูเรียนแช่เย็นจนแข็ง	-	-	-	-	-
(2.3) ลำไยแช่เย็นจนแข็ง	-	-	-	-	-
(2.4) ผลไม้แช่เย็นจนแข็งอื่น ๆ	0.1	0.0	0.1	1.9	1.7
(3) ผลไม้แห้ง	51.4	34.2	63.3	17.4	10.1
(3.1) ลำไยแห้ง	29.7	24.8	58.3	14.2	2.8
(3.2) ผลไม้แห้งอื่น ๆ	21.8	9.4	5.0	3.2	7.4
(4) ผลไม้อื่น ๆ	1.7	3.4	5.3	1.2	4.9
1.1.6 ผักสด แช่เย็นแช่แข็งและแห้ง	6.2	14.7	4.9	11.6	48.7
(1) ผักสดหรือแช่เย็น	5.5	7.2	2.0	9.7	41.2
(1.1) หน่อไม้ฝรั่งสดหรือแช่เย็น	-	0.1	-	-	-
(1.2) หอมหัวใหญ่หอมหัวเล็ก กระเทียมสดหรือแช่เย็น	0.2	0.0	0.5	7.7	7.2
(1.3) พริกสดหรือแช่เย็น	0.2	0.6	0.2	0.4	0.3
(1.4) ข้าวโพดอ่อนสดหรือแช่เย็น	-	-	-	-	-
(1.5) กระเจี๊ยบสดหรือแช่เย็น	-	0.0	-	-	-
(1.6) เห็ดสดหรือแช่เย็น	0.0	-	-	0.1	22.4
(1.7) ผักสดหรือแช่เย็นอื่น ๆ	5.1	6.4	1.3	1.6	11.3
(2) ผักแช่แข็ง	0.0	0.2	1.9	0.6	0.6
(2.1) พืชผักตระกูลถั่ว แช่แข็ง	-	0.0	1.7	0.0	0.1
(2.2) ข้าวโพดหวานแช่แข็ง	-	-	-	-	0.0
(2.3) กระเจี๊ยบแช่แข็ง	-	-	-	-	-
(2.4) ผักต่าง ๆ ผสมกันแช่แข็ง	-	0.1	0.1	0.1	-
(2.5) ผักแช่แข็งอื่น ๆ	0.0	0.1	0.1	0.4	0.5
(3) ผักแห้ง	0.0	0.0	0.3	0.2	1.9
(4) ผักอื่น ๆ	0.6	7.3	0.7	1.0	5.1
1.1.7 เครื่องเทศและสมุนไพร	2.7	0.9	4.8	6.8	9.7
(1) พริกไทย	0.1	0.3	2.9	0.0	0.8
(1.1) พริกไทยไม่บดหรือไม่ป่น	0.1	-	2.9	-	0.1
(1.2) พริกไทยบดหรือป่น	0.0	0.3	-	0.0	0.7
(2) มะขามเปียก	-	-	-	-	-

ตารางผนวกที่ 1.1 : โครงสร้างสินค้าส่งออกจากไทยไป สปป.ลาว ปี 2553-2557 (ต่อ)

มูลค่า : ล้านบาท

รายการสินค้า	2553	2554	2555	2556	2557
(3) เครื่องเทศ	2.4	0.4	0.7	4.9	7.7
(3.1) พริกในตระกูลแคปซีกัม พิเมินตา (แห้ง/ป่น)	0.0	0.0	0.1	0.1	2.2
(3.2) วานิลลา	-	-	0.0	0.1	0.0
(3.3) กานพลู	-	-	-	-	-
(3.4) อบเชยและดอกอบเชย	0.0	-	-	-	0.0
(3.5) ลูกจันทน์เทศ ดอกจันทน์เทศ กระวาน	-	-	-	-	-
(3.6) เมล็ดยี่ห่วย้าปีกี้ก เทียนข้าวเปลือก ฯลฯ	-	0.0	-	0.0	0.0
(3.7) จิงห่วย้าฝรั่งพื้ใหม่ใบเดี่ยว/หอมแขก ฯลฯ	2.4	0.3	0.6	4.6	5.4
(4) สมุนไพร	0.2	0.2	0.6	1.8	0.8
(5) สารสกัดจากสมุนไพร	0.0	0.0	0.2	0.1	0.3
(6) หมากรุก	-	-	0.4	-	-
1.1.8 กล้วยไม้	0.1	1.3	2.3	-	0.1
(1) ดอกกล้วยไม้	0.1	1.0	0.1	-	-
(2) ต้นกล้วยไม้	-	0.3	2.2	-	0.1
1.1.9 ยางพารา	315.4	280.0	433.7	463.2	586.8
(1) ยางแผ่น	277.1	249.5	308.1	388.2	512.3
(1.1) ยางแผ่นรมควัน ชั้นที่ 1	-	-	-	-	-
(1.2) ยางแผ่นรมควัน ชั้นที่ 2	-	-	23.9	-	-
(1.3) ยางแผ่นรมควัน ชั้นที่ 3	275.9	249.5	282.9	308.8	433.8
(1.4) ยางแผ่นรมควัน ชั้นที่ 4	-	-	-	-	-
(1.5) ยางแผ่นรมควัน ชั้นที่ 5	-	-	-	-	-
(1.6) ยางแผ่นผึ่งแห้ง	1.2	-	1.3	79.5	78.5
(1.7) ยางแผ่นไม่รมควัน	-	-	-	-	-
(2) ยางแท่ง	37.9	18.4	0.1	3.0	54.1
(2.1) ยางธรรมชาติที่กำหนดไว้ทางเทคนิค	37.5	18.4	0.1	-	53.0
(2.2) ยางแท่งชั้น 5	-	-	-	-	-
(2.3) ทีทีอาร์เอคเอ็มอาร์ ไอเอสอาร์เอส เอสอาร์ ไดเน็ท ฯลฯ	-	-	-	-	-
(2.4) ยางแท่งอื่น ๆ	0.4	-	-	3.0	1.1
(3) น้ำยางข้น	-	-	49.5	1.6	0.5
(4) ยางพาราอื่น ๆ	0.4	12.1	76.0	70.4	19.9

ตารางผนวกที่ 1.1 : โครงสร้างสินค้าส่งออกจากไทยไป สปป.ลาว ปี 2553-2557 (ต่อ)

มูลค่า : ล้านบาท

รายการสินค้า	2553	2554	2555	2556	2557
(4.1) ยางธรรมชาติที่กำหนดไว้ทางเทคนิค	-	-	-	-	-
(4.2) ในลักษณะชั้นปฐุม	-	11.9	74.2	67.2	16.4
(4.3) ยางเครฟ	0.4	-	-	-	-
(4.4) อื่น ๆ	-	0.2	1.8	3.1	3.5
1.1.10 กาแฟ	0.5	0.3	-	-	-
(1) กาแฟดิบ	0.5	0.3	-	-	-
(2) กาแฟคั่ว	0.0	-	-	-	-
1.1.11 ใบยาสูบ	0.0	1.5	-	-	122.7
(1) พันธุ์เวอร์จิเนีย	-	-	-	-	122.7
(2) พันธุ์เบอร์เลย์	0.0	1.5	-	-	0.0
(3) พันธุ์โอเรียนตอล	-	-	-	-	-
(4) เศษใบยาสูบและอื่น ๆ	-	-	-	-	0.0
1.1.12 พืชน้ำมัน	1.5	3.6	15.3	23.4	24.2
(1) ปาล์มน้ำมัน	-	0.5	0.2	2.1	-
(2) พืชน้ำมันอื่น ๆ	1.5	3.1	15.2	21.3	24.2
1.1.14 เมล็ดมะม่วงหิมพานต์	-	-	0.0	0.0	0.0
1.1.15 ธัญพืช	71.3	51.0	19.0	57.9	41.0
(1) ลูกเดือย	26.0	28.8	4.1	32.7	-
(2) รำและเศษจากธัญพืช	24.3	22.1	14.6	24.0	34.3
(3) ธัญพืชอื่น ๆ	21.0	0.1	0.4	1.2	6.7
1.1.16 เมล็ดผักและสปอร์ที่ใช้สำหรับการเพาะปลูก	1.8	3.5	3.5	4.6	2.5
1.1.17 ครั่ง	-	0.4	-	-	0.2
1.1.18 ฝ้าย	1.2	2.5	0.3	15.1	0.3
1.1.19 สินค้ากสิกรรมอื่น ๆ	60.8	73.7	211.1	255.6	182.1
1.2 สินค้าประมง	17.1	28.1	45.9	51.7	49.3
1.2.1 กุ้ง	0.7	3.8	4.9	19.7	6.1
(1) กุ้งสด แช่เย็น แช่แข็ง	0.7	3.8	1.1	5.5	4.1
(1.1) กุ้งกุลาดำสดแช่เย็น แช่แข็ง	-	-	-	-	-
(1.2) กุ้งก้ามกรามสดแช่เย็น แช่แข็ง	-	-	-	-	-
(1.3) กุ้งอื่น ๆ สด แช่เย็น แช่แข็ง	0.7	3.8	1.1	5.5	4.1
(2) กุ้งแห้ง	-	-	-	-	-

ตารางผนวกที่ 1.1 : โครงสร้างสินค้าส่งออกจากไทยไป สปป.ลาว ปี 2553-2557 (ต่อ)

มูลค่า : ล้านบาท

รายการสินค้า	2553	2554	2555	2556	2557
(3) กุ้งต้มสุกแช่เย็น	-	-	-	-	-
(4) กุ้งอื่น ๆ	-	-	3.7	14.1	1.9
1.2.2 ปลาหมึก	0.4	0.5	1.0	3.5	7.9
(1) ปลาหมึกสด แช่เย็น แช่แข็ง	0.4	0.5	1.0	3.5	7.9
(2) ปลาหมึกแห้ง	0.0	-	-	-	-
1.2.3 ปลา	15.4	23.1	38.0	27.4	32.9
(1) เนื้อปลาสด แช่เย็น แช่แข็ง	-	0.0	0.8	0.5	2.5
(2) ปลาสด แช่เย็น แช่แข็ง	14.0	20.3	16.3	17.3	17.4
(3) ปลาแห้ง	0.7	0.5	17.1	1.9	0.4
(4) ปลามีชีวิต และพันธุ์ปลา	0.8	2.4	3.8	7.6	12.5
1.2.4 สัตว์น้ำจำพวกครัสตาเซีย	0.6	0.7	2.0	1.1	2.4
(1) ปู แช่เย็น แช่แข็ง นึ่งหรือต้ม	0.1	-	0.0	-	-
(2) หอย	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1
(3) สัตว์น้ำจำพวกครัสตาเซียอื่น ๆ	0.5	0.6	2.0	1.0	2.3
1.2.5 แมงกะพรุน	-	-	-	-	-
1.2.6 ตะพาบน้ำ	-	-	-	-	-
1.2.7 กบ	-	-	0.0	-	0.0
1.2.8 ประมงอื่นๆ	0.0	-	-	-	-
1.3 ปศุสัตว์	1,224.3	3,734.9	5,787.1	7,026.5	8,326.3
1.3.1 ไก่	459.8	1,960.0	2,271.7	2,941.6	3,711.7
(1) ไก่สดแช่เย็นแช่แข็ง	458.1	1,956.3	2,267.1	2,934.8	3,705.2
(2) ไก่แปรรูป	1.7	3.7	4.6	6.9	6.5
1.3.2 เป็ดสดแช่เย็นแช่แข็ง	11.0	55.8	36.7	54.3	63.4
1.3.3 สุกรสดแช่เย็นแช่แข็ง	38.4	129.2	101.6	194.8	252.6
1.3.4 กระจุกสัตว์และขนสัตว์ปีก	0.1	0.9	0.3	0.2	0.1
1.3.5 ไข่ไก่สด	0.1	0.2	-	-	-
1.3.6 เนื้อและส่วนต่างๆของสัตว์ที่บริโภคได้	180.9	1,106.6	1,991.9	1,525.8	1,542.9
1.3.7 สินค้าปศุสัตว์อื่น ๆ	534.0	482.3	1,384.8	2,309.8	2,755.7
2. สินค้าอุตสาหกรรมการเกษตร	7,359.0	8,918.1	11,428.3	10,431.0	12,062.0
2.1 อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป	65.8	110.7	130.6	128.2	148.6
2.1.1 อาหารทะเลกระป๋อง	11.4	17.9	27.7	31.9	49.6

ตารางผนวกที่ 1.1 : โครงสร้างสินค้าส่งออกจากไทยไป สปป.ลาว ปี 2553-2557 (ต่อ)

มูลค่า : ล้านบาท

รายการสินค้า	2553	2554	2555	2556	2557
(1) ทุ่นกระป๋อง	0.2	0.2	3.7	3.2	4.2
(2) ชาร์ตั้นกระป๋อง	11.2	16.9	20.4	28.1	43.1
(3) ปูกระป๋อง	-	0.0	3.3	0.5	0.0
(4) กุ้งกระป๋อง	-	0.2	0.3	0.1	2.3
(5) หอยลายกระป๋อง	0.0	0.5	-	-	-
(6) ปลาหมึกกระป๋อง	-	-	-	-	-
2.1.2 อาหารทะเลแปรรูป	54.4	92.9	102.9	96.3	99.1
(1) กุ้งแปรรูป	-	-	0.4	0.2	0.0
(2) ปลาหมึกแปรรูป	-	-	0.1	0.0	0.4
(3) ปูแปรรูป	0.0	-	2.0	0.3	0.4
(4) ปลาแปรรูป	54.2	91.7	99.7	92.6	92.9
(4.1) ปลาทูน่า แปรรูป	2.2	1.2	11.0	9.6	5.8
(4.2) ปลาอื่น ๆ แปรรูป	51.9	90.5	88.6	83.0	87.1
(5) สัตว์น้ำประเภทครัสตาเซีย แปรรูป	-	0.0	0.2	2.9	4.7
(6) หอยลาย แปรรูป	-	-	0.2	-	0.2
(7) อาหารทะเลแปรรูปอื่น ๆ	0.3	1.1	0.4	0.3	0.4
2.2 น้ำตาลทรายและกากน้ำตาล	591.5	977.8	1,510.1	547.2	573.4
2.2.1 น้ำตาลทราย	590.5	973.9	1,509.2	547.2	573.3
(1) น้ำตาลทรายดิบ	47.3	24.9	1,313.8	136.2	149.0
(2) น้ำตาลทรายขาว	543.2	949.0	195.5	410.9	424.2
2.2.2 กากน้ำตาล	1.0	3.9	0.9	0.0	0.1
2.3 ผลไม้กระป๋องและแปรรูป	410.5	364.1	411.0	461.8	662.4
2.3.1 ผลไม้กระป๋อง	1.9	4.1	11.9	9.1	8.1
(1) สับปะรดกระป๋อง	-	-	0.0	0.0	0.0
(2) เงาะและเงาะสอดไส้สับปะรด	0.0	0.1	0.2	0.2	0.2
(3) ลิ้นจี่กระป๋อง	0.1	0.1	0.6	0.6	0.4
(4) ลำไยกระป๋อง	0.2	0.3	0.5	0.5	0.7
(5) มะม่วงกระป๋อง	0.1	-	-	0.1	0.0
(6) ผลไม้รวมกระป๋อง	-	-	0.0	1.0	0.0
(7) ผลไม้กระป๋องอื่น ๆ	1.4	3.5	10.7	6.7	6.7

ตารางผนวกที่ 1.1 : โครงสร้างสินค้าส่งออกจากไทยไป สปป.ลาว ปี 2553-2557 (ต่อ)

มูลค่า : ล้านบาท

รายการสินค้า	2553	2554	2555	2556	2557
2.3.2 น้ำผลไม้	385.2	336.1	349.5	397.8	573.8
(1) น้ำสับปะรด	21.1	8.3	2.4	8.9	8.6
(2) น้ำส้มชนิดออเรนจ์	164.7	120.6	112.4	132.7	193.4
(3) น้ำผลไม้ผสม	85.9	94.6	135.4	129.9	174.4
(4) น้ำผลไม้อื่น ๆ	113.5	112.6	99.5	126.1	197.3
2.3.3 ผลไม้แปรรูป	23.4	24.0	49.5	54.9	80.6
(1) สับปะรดแปรรูป	-	-	0.3	0.8	0.3
(2) ส้มแปรรูป	-	-	7.8	-	-
(3) ผลไม้แปรรูปอื่น ๆ	23.4	24.0	41.5	54.1	80.3
2.4 ผักกระป๋อง แปรรูป	33.5	20.7	18.5	61.6	74.4
(1) ข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋อง	-	-	0.0	-	-
(2) ข้าวโพดหวานกระป๋อง แปรรูป	0.2	0.2	0.4	0.2	0.2
(3) หน่อไม้กระป๋อง แปรรูป	-	-	-	-	-
(4) มะเขือเทศแปรรูป	0.1	0.0	0.0	0.1	0.0
(5) เห็ดแปรรูป	0.0	0.1	0.2	0.3	0.2
(6) พืชผักดองด้วยน้ำส้ม	-	-	-	0.2	0.0
(7) ผักแปรรูปอื่น ๆ	33.2	20.5	17.8	60.8	73.9
2.5 ผลิตภัณฑ์ข้าว	202.7	262.3	262.8	273.1	292.3
2.5.1 แป้งข้าวเจ้า	3.5	2.2	28.6	25.5	30.4
2.5.2 แป้งข้าวเหนียว	3.4	3.0	3.9	8.7	32.3
2.5.3 เส้นหมี่ก๋วยเตี๋ยว	28.7	35.7	55.4	29.6	19.7
2.5.4 ขนมปังกรอบ	167.1	221.4	174.9	209.4	209.9
2.6 ผลิตภัณฑ์ข้าวสาลีและอาหารสำเร็จรูปอื่นๆ	630.7	738.0	862.3	908.1	1,020.2
2.6.1 บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปและอาหารสำเร็จ	267.8	286.9	374.2	366.4	371.1
2.6.2 ผลิตภัณฑ์ข้าวสาลีอื่น ๆ	362.9	451.1	488.0	541.7	649.1
(1) บิสกิตแวนเฟิลและเวเฟอร์	58.4	59.3	64.7	77.3	98.5
(2) แป้งสาลี	78.6	91.3	78.9	89.1	100.3
(3) ผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ของข้าวสาลี	225.9	300.4	344.4	375.4	450.2
2.7 อาหารสัตว์เลี้ยง	581.1	704.8	1,010.6	1,110.4	1,333.5
2.7.1 อาหารสุนัขและแมว	0.6	1.6	1.1	0.8	2.6
2.7.2 อาหารสัตว์อื่น ๆ	580.5	703.3	1,009.5	1,109.5	1,330.8

ตารางผนวกที่ 1.1 : โครงสร้างสินค้าส่งออกจากไทยไป สปป.ลาว ปี 2553-2557 (ต่อ)

มูลค่า : ล้านบาท

รายการสินค้า	2553	2554	2555	2556	2557
2.8 สิ่งปรุงรสอาหาร	387.0	448.1	485.2	590.7	643.8
2.8.1 ซอส	88.3	105.4	116.4	124.9	161.4
(1) ซอสพริก	19.9	17.2	19.7	20.8	38.4
(2) ซอสถั่วเหลือง	50.7	68.5	78.4	80.5	99.4
(3) ซอสมะเขือเทศ	17.7	19.7	18.2	23.5	23.5
2.8.2 น้ำปลา	68.2	76.4	75.2	109.8	95.6
2.8.3 เครื่องแกงสำเร็จรูป	5.5	0.1	8.9	15.0	12.8
2.8.4 ผงปรุงรส	46.2	63.9	106.5	151.9	163.8
2.8.5 สิ่งปรุงรสอื่นๆ	178.8	202.3	178.3	189.2	210.3
2.9 นมและผลิตภัณฑ์นม	759.3	885.6	826.0	836.3	972.1
2.10 หมากฝรั่งและขนมที่ไม่มีโกโก้ผสม	203.1	242.0	310.3	270.9	325.0
2.11 เครื่องดื่ม	1,192.4	1,669.6	2,737.6	1,915.2	2,085.7
2.12 ซุปและอาหารปรุงแต่ง	16.0	26.9	47.7	63.4	65.0
2.13 ไขมันและน้ำมันจากพืชและสัตว์	168.6	232.6	272.6	259.1	384.2
(1) น้ำมันปาล์ม	95.1	116.0	164.3	144.7	230.0
(2) น้ำมันถั่วเหลือง	38.1	60.2	56.4	74.1	89.3
(3) ไขมันและน้ำมันจากพืชและสัตว์อื่น ๆ	35.4	56.3	51.9	40.4	64.9
2.14 เนื้อสัตว์/ของปรุงแต่งที่ทำจากเนื้อสัตว์	2.7	1.8	7.0	11.3	20.2
2.15 โกโก้และของปรุงแต่ง	61.2	112.4	88.5	76.6	52.6
2.16 ไอศกรีม	53.6	58.2	111.3	127.7	152.2
2.17 สินค้าอุตสาหกรรมการเกษตรอื่น ๆ	1,999.4	2,062.5	2,336.1	2,789.5	3,256.5
3. สินค้าอุตสาหกรรม	39,229.9	46,350.9	63,732.6	63,169.0	74,938.7
4. สินค้าแร่และเชื้อเพลิง	18,545.9	23,313.7	28,721.1	31,763.1	32,805.8
5. อื่นๆ (ธุรกรรมพิเศษ เช่น ของที่ออกไปกับตน)	-	-	-	-	-

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์

ตารางผนวกที่ 1.2 : มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรไปยัง สปป.ลาว 10 อันดับแรก ปี 2555-2557

อันดับ	รายการสินค้า	มูลค่า (ล้านบาท)		
		2555	2556	2557
1.	ชิ้นเนื้อและเครื่องในที่บริโภคได้ของไก่ชนิดแกลล์สโตเมสติกส์แช่แข็ง	2,015	2,928	3,631
2.	เครื่องดื่มอื่น ๆ ที่ไม่มีแอลกอฮอล์ แต่ไม่รวมถึงน้ำผลไม้หรือน้ำพืชผัก	2,145	1,392	1,597
3.	ของปรุงแต่งอื่น ๆ ชนิดที่ใช้ในการเลี้ยงสัตว์ (นอกจากอาหารสุนัขหรือแมว)	1,010	1,110	1,331
4.	โคมีชีวิตอื่น ๆ	73	992	1,067
5.	พาสต้าทำให้สุกไม่ยัดไส้หรือปรุงแต่งโดยวิธีอื่น	657	785	871
6.	เนื้อสัตว์จากพวกโคกระบือไม่มีกระดูกแช่แข็ง	1,392	545	767
7.	ของปรุงแต่งที่มีสิ่งสกปรกหิวเชื้อหรือสิ่งเข้มข้นของกาแฟเป็นหลักหรือที่มีกาแฟเป็นหลัก (เช่นกาแฟที่ผสมได้ทันทีเป็นต้น)	523	709	720
8.	โคสำหรับทำพันธุ์	273	668	612
9.	ซอสและของปรุงแต่งสำหรับทำซอสของผสมที่ใช้ปรุงรสและของผสมที่ใช้ซุสอื่น ๆ เช่น ผงปรุงรสน้ำปลา น้ำมันหอย ซอสพริก เครื่องแกงสำเร็จรูป เป็นต้น (นอกจากซอสถั่วเหลืองซอสมะเขือเทศ)	383	483	516
10.	กระบือมีชีวิตอื่น ๆ	49	53	480
	รวมนำเข้า 10 อันดับแรก	8,519	9,664	11,592
	อื่นๆ	9,394	8,465	9,742
	รวม	17,913	18,130	21,334

ที่มา: กรมศุลกากร

ตารางผนวกที่ 1.3: โครงสร้างสินค้านำเข้าของไทยจาก สปป.ลาว ปี 2553-2557

มูลค่า : ล้านบาท

รายการสินค้า	2553	2554	2555	2556	2557
รวมทั้งหมด	23,935.7	34,488.8	38,682.2	41,693.4	45,841.9
1. สินค้าเชื้อเพลิง	9,033.5	14,180.4	15,951.0	18,460.1	18,563.7
2. สินค้าทุน	766.0	379.2	570.5	531.8	4,841.7
2.1 สัตว์และพืชสำหรับทำพันธุ์	0.5	1.4	0.0	0.8	1.2
2.2 ผลิตภัณฑ์โลหะ	16.1	3.0	35.5	24.7	19.3
2.3 ผลิตภัณฑ์ทำจากยาง	0.0	0.2	0.3	0.3	0.3
2.4 เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ	430.6	164.6	250.8	164.1	67.5
2.5 เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วน	236.1	156.9	204.1	271.4	4,681.0
2.6 เครื่องคอมพิวเตอร์อุปกรณ์และ	16.2	0.2	0.3	0.4	1.0
2.7 เครื่องมือเครื่องใช้เกี่ยวกับวิทยา	38.5	50.1	33.6	51.9	51.5
2.8 กล้อง เลนส์และอุปกรณ์การถ่าย	10.0	0.6	38.9	0.0	0.9
2.9 เครื่องบินเครื่องร่อน อุปกรณ์การ	-	-	0.2	0.4	-
2.10 เรือและสิ่งก่อสร้างลอยน้ำ	0.0	1.8	4.5	1.9	1.5
2.11 รถไฟ อุปกรณ์และส่วน	3.3	0.2	0.3	0.1	-
2.12 สินค้าทุนอื่น ๆ	14.7	0.2	2.1	15.8	17.6
3. สินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป	13,174.7	18,800.6	20,516.6	21,006.9	20,265.4
3.1 สัตว์น้ำสด แช่เย็นแช่แข็ง แปร	0.9	1.4	6.9	0.2	-
3.1.1 ปลาทูนาสด แช่เย็นแช่แข็ง	-	-	-	0.0	-
3.1.2 ปลาแซลมอลปลาเทราต์ ปลา	-	-	-	-	-
3.1.3 กุ้งสด แช่เย็นแช่แข็ง	0.9	1.4	1.4	0.2	-
3.1.4 ปลาหมึกสด แช่เย็นแช่แข็ง	-	-	-	-	-
3.1.5 ปูสด แช่เย็นแช่แข็ง	-	-	-	-	-
3.1.6 สัตว์น้ำอื่น ๆ และผลิตภัณฑ์	-	-	5.5	-	-
3.2 พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช	949.2	1,238.5	1,068.6	985.0	844.2
3.2.1 ธัญพืช	687.5	787.1	608.5	549.6	70.7
3.2.2 แป้ง	-	4.4	17.8	1.7	75.8
3.2.3 พืชน้ำมันและผลิตภัณฑ์	83.7	244.0	259.6	216.3	234.2
3.2.4 ยาง รวมทั้งเศษยาง	3.3	1.0	-	0.2	-
3.2.5 โกโก้	-	-	-	-	-

ตารางผนวกที่ 1.3: โครงสร้างสินค้านำเข้าของไทยจาก สปป.ลาว ปี 2553-2557 (ต่อ)

มูลค่า : ล้านบาท

รายการสินค้า	2553	2554	2555	2556	2557
3.2.6 สารหอมระเหยสกัดจากพืช	-	0.2	0.0	0.0	-
3.2.7 ไบโอสูป	-	0.0	0.0	-	244.2
3.2.8 พืชและผลิตภัณฑ์จากพืชอื่น ๆ	174.6	201.7	182.7	217.2	219.3
3.3 สัตว์และผลิตภัณฑ์จากสัตว์อื่น ๆ	9.5	24.5	19.6	12.7	6.7
3.3.1 ไขมันและน้ำมันจากสัตว์	-	-	-	-	-
3.3.2 หนังดิบและหนังฟอก	9.5	5.5	6.0	5.3	2.2
3.3.3 ผลิตภัณฑ์อื่นๆจากสัตว์	-	19.0	13.6	7.4	4.5
3.4 เยื่อกระดาษและเศษกระดาษ	40.4	48.9	62.1	57.4	61.7
3.5 กระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0
3.6 ไม้ซุงไม้แปรรูปและผลิตภัณฑ์	1,641.2	1,555.9	1,903.2	1,644.7	1,462.6
3.7 ด้ายและเส้นใย	11.1	9.3	8.5	13.8	5.9
3.8 ผ้าผืน	14.3	12.8	12.2	8.8	7.2
3.9 เคมีภัณฑ์	7.1	81.6	629.8	7.8	6.6
3.10 ผลิตภัณฑ์ทำจากพลาสติก	2.2	0.8	4.3	21.9	117.4
3.11 เครื่องเพชรพลอยอัญมณี เงิน	-	0.0	-	1.5	53.8
3.12 แร่และผลิตภัณฑ์จากแร่	127.7	84.3	63.7	126.1	116.3
3.13 เหล็กเหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์	4.5	17.6	12.6	9.4	14.2
3.14 สินแร่โลหะอื่น ๆ เศษโลหะและ	9,949.5	15,156.4	16,134.6	17,340.1	16,863.4
3.15 หลอดภาพโทรทัศน์และส่วน	-	-	-	-	0.0
3.16 วัสดุทำจากยาง	-	0.0	0.0	6.6	0.8
3.17 กระจก แก้วและผลิตภัณฑ์	0.9	1.4	1.6	4.0	6.8
3.18 ปุยและยากำจัดศัตรูพืชและสัตว์	42.1	298.1	226.3	367.8	365.4
3.19 फिल्मถ่ายรูปลถ่ายภาพยนตร์และ	-	-	-	-	0.0
3.20 ปูนซีเมนต์	-	0.0	-	-	-
3.21 ซีเมนต์ แอสเบสทอสเมก้า และ	0.6	0.0	0.0	0.1	0.4
3.22 ผลิตภัณฑ์เซรามิก	0.2	0.0	-	0.0	-
3.23 ลวดและสายเคเบิล	373.3	269.0	362.2	392.2	315.1
3.24 อุปกรณ์ส่วนประกอบเครื่องใช้	0.0	0.0	0.3	6.9	16.8
3.25 วัตถุดิบและผลิตภัณฑ์กึ่งสำเร็จ	-	0.0	-	0.0	0.0

ตารางผนวกที่ 1.3: โครงสร้างสินค้านำเข้าของไทยจาก สปป.ลาว ปี 2553-2557 (ต่อ)

มูลค่า : ล้านบาท

รายการสินค้า	2553	2554	2555	2556	2557
4. สินค้าอุปโภคบริโภค	771.2	924.4	1,499.6	1,430.7	1,994.5
4.1 สัตว์มีชีวิตไม่ได้ทำพันธุ์	0.5	0.1	0.6	0.5	0.6
4.2 นมและผลิตภัณฑ์นม	-	-	-	-	-
4.3 อาหารปรุงแต่งสำหรับใช้เลี้ยง	-	-	-	0.0	-
4.4 ข้าวและผลิตภัณฑ์จากแป้ง	0.5	9.5	11.7	0.8	0.9
4.5 ผักผลไม้และของปรุงแต่งที่ทำ	339.6	661.7	1,142.8	1,183.5	1,301.9
4.6 เนื้อสัตว์สำหรับการบริโภค	-	0.3	-	-	-
4.7 กาแฟ ชา เครื่องเทศ	10.3	8.2	31.9	32.6	161.9
4.8 เครื่องดื่มประเภทน้ำแร่ น้ำอัดลม	1.7	6.7	5.3	23.4	9.6
4.9 ขนมหวานและซ็อกโกแลต	0.0	0.0	-	-	-
4.10 ผลิตภัณฑ์อาหารอื่น ๆ	1.4	0.0	0.0	-	0.0
4.11 ผลิตภัณฑ์ยาสูบ	120.9	57.2	35.0	32.8	17.8
4.12 สบู่ผงซักฟอกและเครื่องสำอาง	-	-	-	-	0.0
4.13 เสื้อผ้า รองเท้าและผลิตภัณฑ์	123.3	104.5	98.9	56.6	206.4
4.14 ผลิตภัณฑ์เวชกรรมและ	-	0.0	0.2	0.1	0.0
4.15 เล่นซ์แว่นตาและส่วนประกอบ	-	0.0	0.0	0.1	120.3
4.16 เครื่องใช้เบ็ดเตล็ด	11.0	17.8	14.5	20.6	46.9
4.17 กล้องถ่ายรูปอุปกรณ์และส่วน	-	-	0.0	0.0	0.3
4.18 เครื่องใช้และเครื่องตกแต่งภายใน	7.0	7.9	3.3	8.1	10.7
4.19 ผลิตภัณฑ์กระดาษ	0.1	0.0	0.1	0.3	0.8
4.20 สิ่งพิมพ์	131.5	47.4	76.5	58.5	91.0
4.21 วัสดุและอุปกรณ์สำนักงาน	0.6	2.7	1.8	0.1	0.0
4.22 เครื่องดนตรีของเล่น เครื่องกีฬา	16.6	0.1	61.1	10.5	18.9
4.23 เครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน	6.0	0.2	8.8	1.0	3.9
4.24 เครื่องประดับ อัญมณี	-	0.2	7.0	1.3	1.8
4.25 นาฬิกาและส่วนประกอบ	0.0	0.0	0.0	0.0	-
4.26 สินค้าอุปโภคบริโภคอื่น ๆ	-	0.0	0.0	0.0	0.7
5. ยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง	189.9	202.2	139.8	258.8	176.6
6. อัญมณีของประดับและสินค้าอื่น ๆ	0.5	2.0	4.7	5.0	-

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์

ตารางผนวกที่ 1.4: มูลค่าการนำเข้าสินค้าเกษตรจาก สปป.ลาว 10 อันดับแรก ปี 2555-2557

อันดับ	รายการสินค้า	มูลค่า (ล้านบาท)		
		2555	2556	2557
1	มันสำปะหลัง เช่น หัวมันสำปะหลังสด หรือแห้งมันสำปะหลังอัดเม็ด เป็นต้น	103	164	485
2	กะหล่ำปลี กะหล่ำปม เคลและพืชที่คล้ายกันในตระกูลบราสซิกาสดหรือแช่เย็น	462	444	314
3	ใบยาสูบที่ไม่เอาก้านใบออก (เช่น พันธุ์เวอร์จิเนีย พันธุ์เบอร์เลย์ และพันธุ์โอเรียนตอล เป็นต้น)	0	0	244
4	มันเทศสดหรือแห้ง	222	213	226
5	ถั่วลิสงเอาเปลือก	145	114	107
6	กากน้ำอ้อย	59	97	103
7	กาแพคั่วไม่ได้แยกเอากาเพื่อนอก	0	3	100
8	ผลไม้อื่นๆ (เช่น เงาะ ลิ้นจี่ ลำไย มะม่วง เป็นต้น) นอกจากผลไม้ที่ระบุไว้ตามประเภทที่ 2008.20 ถึง 2008.80 และส่วนอื่นๆของพืชที่บริโภคได้ (นอกจากเมล็ดพืชยอดอ่อนต้นปาล์ม) ที่ปรุงแต่งหรือทำให้ไม่ให้เสีย โดยวิธีอื่นๆ (นอกจากใช้น้ำส้มสายชูหรือกรดอะซิติก)	43	41	80
9	เมล็ดธัญพืชที่จัดทำอื่นๆ (เช่นเอาเปลือกออก ทำเป็นเม็ดกลมผานหรือบดแตก) (นอกจากข้าวโอ๊ต ข้าวโพด)	0	0	76
10	ผลไม้อื่นๆสด เช่น ลำไย เงาะ น้อยหน่า และลิ้นจี่ เป็นต้น	134	150	72
	รายนำเข้า 10 อันดับแรก	1,170	1,227	1,807
	อื่น ๆ	1,147	1,040	528
	รวม	2,316	2,267	2,335

ที่มา: กรมศุลกากร

ตารางผนวกที่ 1.5: ปริมาณและมูลค่าการส่งออกสินค้า 10 อันดับแรก ณ ด้านศุลกากรเชียงแสน ปี 2555-2557

สินค้าส่งออก : มูลค่า (ล้านบาท)						
ที่	รายการสินค้า	2555	รายการสินค้า	2556	รายการสินค้า	2557
1	ชิ้นส่วนไก่แช่แข็ง	2,045.33	ชิ้นส่วนไก่แช่แข็ง	2,639.73	ชิ้นส่วนไก่แช่แข็ง	3,478.88
2	เนื้อกระป๋องแช่แข็ง	1,021.85	ชิ้นส่วนกระป๋องแช่แข็ง	2,052.88	โคมีชีวิต	900.99
3	สุกรมี่ชีวิต	635.45	น้ำมันปาล์ม	595.30	น้ำมันดีเซล	734.44
4	รถยนต์ใหม่	620.85	โคมีชีวิต	572.37	เนื้อกระป๋องแช่แข็ง	680.67
5	น้ำมันปาล์ม	620.04	ยางแผ่นรมควันชั้น 3	498.01	ยางแผ่นรมควัน	596.36
6	เพลาส่งกำลัง	576.97	รถยนต์ใหม่	443.18	น้ำตาลทราย	592.70
7	รถยนต์ปรับสภาพจากนิคม	552.10	กระป๋องมีชีวิต	442.58	รถยนต์ปรับสภาพ	487.22
8	กระทิงแดง	474.82	น้ำตาลทราย	435.07	กระป๋องมีชีวิต	442.13
9	น้ำตาลทราย	419.70	เพลาส่งกำลัง	379.43	น้ำมันปาล์ม	409.32
10	หม้อแปลงไฟฟ้า	337.50	น้ำมันดีเซล	357.18	กระทิงแดง	401.41
11	เบ็ดเตล็ด	3,832.89	เบ็ดเตล็ด	3,909.87	เบ็ดเตล็ด	4,809.30
	รวม	11,137.50	รวม	12,325.58	รวม	13,533.43

ที่มา : ด้านศุลกากรเชียงแสน

ตารางผนวกที่ 1.6: มูลค่าการส่งออกสินค้า ณ ด้านศุลกากรเชียงใหม่ แยกประเทศ ปี 2554-2557

หน่วย : ล้านบาท

ปีงบประมาณ (ตุลาคม - กันยายน)	จีน		สปป.ลาว		เมียนมา	
	มูลค่า	%	มูลค่า	%	มูลค่า	%
2554	3,872.04	43.06	2,869.68	31.91	2,250.93	25.03
2555	4,210.54	37.81	4,288.99	38.51	2,637.97	23.69
2556	3,508.99	28.47	6,099.97	49.49	2,716.61	22.04
2557	3,352.72	24.77	6,894.71	50.95	3,285.99	24.28

ที่มา: ด้านศุลกากรเชียงใหม่

ตารางผนวกที่ 1.7: ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าสินค้า 10 อันดับแรก ณ ด้านศุลกากรเชียงใหม่

ปี 2555-2557

สินค้านำเข้า : มูลค่า (ล้านบาท)						
ที่	รายการสินค้า	2555	รายการสินค้า	2556	รายการสินค้า	2557
1	ทับทิมสด	137.90	ทับทิมสด	205.06	ทับทิม	166.90
2	ใบหอมซอยแห้ง	65.85	เมล็ดทานตะวัน	93.58	เมล็ดทานตะวัน	160.39
3	เมล็ดดอกทานตะวัน	37.90	ไม้สักจีนแปรรูป	51.03	มันฝรั่ง	48.07
4	ดอกไม้เพลิงชนิดต่าง ๆ	26.50	เมล็ดฟักทองแกะเปลือก	37.06	กระเทียม	36.77
5	ไม้สักจีนแปรรูป	25.55	แอปเปิ้ล	25.06	เมล็ดฟักทองแกะเปลือก	35.47
6	แอปเปิ้ลสด	23.37	กระเทียมสด	24.07	เห็ดดอบแห้ง	30.88
7	เมล็ดฟักทอง(แกะเปลือก)	19.51	เห็ดดอบแห้ง	23.81	ดินเกาหลี	28.51
8	กระเทียม	17.31	ดินเกาหลี	21.03	แอปเปิ้ล	16.66
9	เปลือกบง	13.55	ดอกไม้เพลิง	17.21	กระเทียมอบแห้ง	16.11
10	แร่แบไรต์	12.11	เปลือกบง	12.06	ใบยาสูบแห้ง	13.61
11	เบ็ดเตล็ด	132.66	เบ็ดเตล็ด	144.76	เบ็ดเตล็ด	149.20
	รวม	512.22	รวม	654.73	รวม	702.55

ที่มา: ด้านศุลกากรเชียงใหม่

ตารางผนวกที่ 1.8 : มูลค่าการนำเข้าสินค้า ณ ด้านศุลกากรเชียงใหม่ แยกประเทศ ปี 2554-2557

หน่วย : ล้านบาท

ปีงบประมาณ (ตุลาคม - กันยายน)	จีน		สปป.ลาว		เมียนมา	
	มูลค่า	%	มูลค่า	%	มูลค่า	%
2554	1,069.97	97.26	29.88	2.72	0.00	0.02
2555	485.94	94.32	26.06	3.23	3.23	0.62
2556	631.10	96.39	23.25	3.55	0.38	0.06
2557	682.93	97.21	19.62	2.79	0.00	0.00

ที่มา: ด้านศุลกากรเชียงใหม่

ตารางผนวกที่ 1.9: ปริมาณและมูลค่าการส่งออกสินค้า 10 อันดับแรก ณ ด้านศุลกากรเชียงใหม่ของ
จังหวัดเชียงราย ปี 2555-2557

สินค้าส่งออก : มูลค่า (ล้านบาท)						
ที่	รายการสินค้า	2555	รายการสินค้า	2556	รายการสินค้า	2557
1	เนื้อสัตว์แช่แข็ง, เนื้อสัตว์ที่ทำไว้ไม่ให้เสีย (ลาว จีน)	146.55	น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว	2,628.75	น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว	225.15
2	น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว (ลาวจีน)	135.14	เนื้อสัตว์แช่แข็ง เนื้อสัตว์ที่ทำไว้ไม่ให้เสีย	1,517.41	เครื่องอุปโภค - บริโภค	158.89
3	น้ำมันเบนซิน (ลาว จีน)	81.51	เครื่องอุปโภค - บริโภค	1,284.37	ปลากระตักตากแห้ง	92.09
4	เครื่องอุปโภค - บริโภค (ลาว จีน พม่า)	78.49	ผลไม้สด	1,201.10	น้ำมันเบนซิน	67.43
5	ผลไม้สด (ลาว จีน)	50.10	น้ำมันเบนซิน	942.53	ผลไม้สด	56.14
6	ยางพารา, เศษยางพารา (ลาว จีน)	31.30	วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง	739.85	วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง	45.01
7	วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง	30.63	ยางพาราเศษยางพารา	643.44	รถยนต์นั่งส่วนบุคคล	22.96
8	รถยนต์นั่งส่วนบุคคล	20.97	รถยนต์นั่งส่วนบุคคล	328.34	ปุ๋ยเคมี	21.96
9	เหล็กเส้นเหล็กรูปต่าง ๆ เศษเหล็ก	13.23	พืชตระกูลถั่ว	151.05	ดอกกล้วยไม้	15.50
10	ดอกกล้วยไม้ (จีน)	10.72	เหล็กเส้นเหล็กรูปต่างๆเศษเหล็ก	117.34	กระดาษ	9.29
11	ของเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ	29.50	สินค้าอื่น ๆ	744.70	สินค้าอื่น ๆ	105.37
	รวม	628.13		10,298.88		819.78

ที่มา: ด้านศุลกากรเชียงใหม่

ตารางผนวกที่ 1.10: ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าสินค้า 10 อันดับแรก ณ ด้านศุลกากรเชียงใหม่ของ
จังหวัดเชียงราย ปี 2555-2557

สินค้านำเข้า : มูลค่า (ล้านบาท)						
ที่	รายการสินค้า	2555	รายการสินค้า	2556	รายการสินค้า	2557
1	ผลไม้ (จีน)	124.24	พืชผัก	1,206.61	ผลไม้สด	220.33
2	พืชผัก (จีน)	85.28	ผลไม้สด	918.23	พืชผัก	148.49
3	ถ่านหินลิกไนท์	36.36	ถ่านหินลิกไนท์	495.91	น้ำผึ้ง	30.25
4	ดอกไม้ ไม้ประดับ (จีน)	25.72	ดอกไม้ ไม้ประดับ	342.51	เครื่องจักรกล-อุปกรณ์	22.50
5	แก๊สอาร์กอน (จีน)	14.94	แก๊สอาร์กอน	140.32	ดอกไม้ ไม้ประดับ	15.56
6	ไม้แปรรูป	9.58	เครื่องจักรกล-อุปกรณ์	74.70	แก๊สอาร์กอน	11.09
7	อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (จีน)	1.14	ไม้แปรรูป	35.07	อลูมิเนียม	1.72
8	เคมีใช้ในการผลิตยาสีฟีน (จีน)	0.91	บุหรี (EPZ)	18.64	อุปกรณ์ตกปลา	1.16
9	หิน	0.60	รถบรรทุกหัวลาก	14.03	ปุ๋ยธรรมชาติที่ประกอบด้วยขี้ค่างควา	1.05
10	ใบชา (จีน)	0.53	ลูกตำ	12.81	ไม้แปรรูป	0.67
11	ของเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ	9.23	สินค้าอื่นๆ	85.14	สินค้าอื่น ๆ	2.84
	รวม	308.52		3,343.99		455.66

ที่มา: ด้านศุลกากรเชียงใหม่

ตารางผนวกที่ 1.11: มูลค่าการส่งออกสินค้า 10 อันดับแรก ณ ด้านศุลกากร จังหวัดน่าน
ปีงบประมาณ 2557

ลำดับที่	รายการสินค้า	มูลค่า(บาท)
1	น้ำมันปิโตรเลียม	1,456,293,438
2	เหล็กโครงสร้าง	772,283,495
3	น้ำมันดีเซล	648,416,225
4	เหล็กเส้น	187,758,698
5	น้ำมันเบนซิน	181,841,141
6	ปูนซีเมนต์	149,699,998
7	โครงสร้างของระบบสายพานทำด้วยเหล็ก	144,931,378
8	โครงสร้างทำด้วยเหล็กใช้กับเครื่องบดถ่านหิน	124,432,505
9	รถบรรทุกทุกสปีด	118,000,000
10	รถตัมพ์ เพื่อใช้งานนอกทางหลวงพร้อมอุปกรณ์	101,000,000
	อื่น ๆ	1,779,571,190
	รวม	5,664,228,071

ที่มา: ด้านศุลกากรหัวโข้น

ตารางผนวกที่ 1.12: มูลค่าการนำเข้าสินค้า 10 อันดับแรก ณ ด้านศุลกากร จังหวัดน่าน
ปีงบประมาณ 2557

ลำดับที่	รายการสินค้า	มูลค่า(บาท)
1	ไม้ลาวแปรรูป	16,592,536
2	ลูกเต๋อย	6,466,724
3	ลูกตำว	6,180,974
4	ดอกหญ้าทำไม้กวาด	4,162,335
5	ผ้าทอด้วยฝ้าย	1,695,115
6	เศษเหล็ก	1,129,600
7	ปอสา	920,617
8	โครงสร้างทำด้วยเหล็กใช้กับเครื่องบดถ่านหิน	715,439
9	ชิงสด	485,964
10	ชิง	490,777
	อื่น ๆ	1,207,446
	รวม	40,047,530

ที่มา: ด้านศุลกากรหัวโข้น

ตารางผนวกที่ 1.13: มูลค่าการส่งออกสินค้า 10 อันดับแรก ณ ด้านศุลกากรเชียงคาน จังหวัดเลย
ปีงบประมาณ 2557

ลำดับที่	รายการสินค้า	มูลค่า(บาท)
1	น้ำมันเบนซิน ดีเซล น้ำมันเครื่อง	93,573,395
2	รถไถนาเดินตามพร้อมอุปกรณ์	33,618,670
3	แชมพู ครีมนวดผม	31,301,032
4	ปูนซีเมนต์	24,573,154
5	ซอสปรุงรส ผงปรุงรส น้ำปลา	19,861,091
6	ครีมทาผิว แป้งเด็ก แป้งทาหน้า	19,571,986
7	สังกะสีขนาดต่าง ๆ	15,675,310
8	กระเบื้องมุงหลังคาพร้อมอุปกรณ์	15,509,776
9	ตะปู	13,105,980
10	สบู่อ่างหน้า สบู่เหลว	10,707,679
	อื่น ๆ	146,576,825
	รวม	424,074,900

ที่มา: ด้านศุลกากรเชียงคาน

ตารางผนวกที่ 1.14: มูลค่าการนำเข้าสินค้า 10 อันดับแรก ณ ด้านศุลกากรเชียงคาน จังหวัดเลย
ปีงบประมาณ 2557

ลำดับที่	รายการสินค้า	มูลค่า(บาท)
1	ลูกเต๋อยทั้งเปลือก	46,735,027
2	ลูกเต๋อยแกะเปลือก	44,846,760
3	แร่แบไรต์	43,178,330
4	เมล็ดงาดิบ	22,652,475
5	ลูกตำลึง	21,752,251
6	มันสำปะหลังหัวสด	9,799,867
7	ดอกหญ้าแฉม เปลือกปอสาแห้ง	7,391,193
8	ชัน	5,517,568
9	ตะเกียบไม้ไผ่	791,257
10	มะขามแกะเปลือก ลูกตำลึงในน้ำ	705,373
	อื่น ๆ	907,730
	รวม	204,277,838

ที่มา: ด้านศุลกากรเชียงคาน

ตารางผนวกที่ 1.15: มูลค่าการส่งออกสินค้า 10 อันดับแรก ณ ด้านศุลกากรท่าลี่ จังหวัดเลย
ปีงบประมาณ 2557

ลำดับที่	รายการสินค้า	มูลค่า(บาท)
1	อุปกรณ์ก่อสร้าง	3,294,383,261
2	น้ำมันดีเซล	1,460,325,020
3	สินค้าอุปโภคบริโภค	909,288,682
4	น้ำมันเบนซิน	811,344,262
5	ปูนซีเมนต์	551,422,345
6	รถแทรกเตอร์	358,707,258
7	รถบรรทุก	326,121,450
8	อะไหล่รถ	304,561,234
9	รถยนต์	183,292,740
10	ยางมะตอย	88,226,349
	อื่น ๆ	389,627,213
	รวม	8,677,299,814

ที่มา : ด้านศุลกากรท่าลี่

หมายเหตุ: ส่วนใหญ่ไม่ใช่สินค้าเกษตร สินค้าเกษตรที่ส่งออก เช่น พันธุ์ปลา กุ้งมันสำปะหลัง โกโก้ชีวิต
กล้าไม้

ตารางผนวกที่ 1.16: มูลค่าการนำเข้าสินค้า 10 อันดับแรก ณ ด้านศุลกากรท่าลี่ จังหวัดเลย
ปีงบประมาณ 2557

ลำดับที่	รายการสินค้า	มูลค่า(บาท)
1	รถแทรกเตอร์	96,271,553
2	รถบรรทุก	72,180,228
3	เครื่องผสมคอนกรีต	45,000,000
4	ไม้แปรรูป	35,215,483
5	เครื่องขุดดิน	31,777,350
6	แพลนท์ยางมะตอย	30,083,000
7	รถยนต์	27,669,635
8	งา	22,079,295
9	เครื่องเจาะหิน	20,340,000
10	รถบดถนน	19,370,784
	อื่น ๆ	138,492,650
	รวม	538,479,978

ที่มา : ด้านศุลกากรท่าลี่

หมายเหตุ: สินค้าเกษตรที่นำเข้า เช่น ลูกเดือย ถั่วแดง มันสำปะหลัง ถั่วลิสง ลูกดาว ปอสา ข้าวโพด
ซึ่งข้าวโพด

ตารางผนวกที่ 1.17: มูลค่าการส่งออกสินค้า 10 อันดับแรก ณ ด้านศุลกากรหนองคาย ปีงบประมาณ 2557

ลำดับ	รายการสินค้า	มูลค่า(บาท)
1	น้ำมันปิโตรเลียม	14,335,477,014.56
2	ยานยนต์สำหรับขนส่งของ (รถยนต์นั่งที่มีกระบะ รถบรรทุก)	5,279,410,537.70
3	ยานยนต์ที่ออกแบบโดยเฉพาะเพื่อการเดินทาง (รถยนต์นั่งกึ่งบรรทุก รถยนต์นั่งเก๋งรถยนต์นั่งตรวจการณ์)	4,213,688,224.43
4	โทรศัพท์มือถือ เครื่องโทรสาร	1,355,461,156.34
5	เหล็กเส้น	881,643,695.81
6	ของปรุงแต่งที่ใช้ในการเลี้ยงสัตว์	876,746,591.07
7	เครื่องดื่มรวมถึงน้ำอัดลมที่มีน้ำตาลหรือสารทำให้หวานอื่น ๆ (ไม่มีแอลกอฮอล์)	773,198,463.47
8	ของอื่น ๆ ทำด้วยพลาสติก	678,235,919.08
9	รถแทรกเตอร์ใช้ในการเกษตร	633,059,448.49
10	ลูกเหล็ก (GRINDINGBALL)	598,949,319.65
	อื่น ๆ	28,640,286,770.59
	รวม	58,266,157,141.19

ที่มา: ด้านศุลกากรหนองคาย

ตารางผนวกที่ 1.18: มูลค่าการนำเข้าสินค้า 10 อันดับแรก ณ ด้านศุลกากรหนองคาย ปีงบประมาณ 2557

ลำดับ	รายการสินค้า	มูลค่า(บาท)
1	รถยนต์นั่งที่มีกระบะใหม่เครื่องยนต์ดีเซลไม่เกิน 3,000 ซีซี(FreeZone EPZ)	395,627,327.38
2	ส่วนประกอบรถแท็กซี่ (BOI)	330,561,372.64
3	ชุดสายไฟรถยนต์สำเร็จรูป,สายเคเบิล (Form D)	299,996,502.18
4	ไม้แปรรูป	229,926,037.32
5	รถกระบะนั่งสองตอนสองแถว 3,000 ซีซี (FreeZone)	156,226,562.83
6	รถตู้โดยสารใหม่เครื่องยนต์ไม่เกิน 2,500 ซีซี (FreeZone)	132,781,140.61
7	หนังสือเด็ก	106,209,140.55
8	หม้อแปลงไฟฟ้า (FreeZone)	99,688,225.42
9	ใบยาสูบที่ไม่เอาก้านใบออก(พันธุ์เวอร์จิเนียนอกจากที่บ่มด้วยไอร้อน) (Form D)	94,047,631.80
10	รถจักรยานยนต์ (FreeZone)	59,773,363.20
	อื่น ๆ	1,423,325,613.12
	รวม	3,328,162,917.05

ที่มา: ด้านศุลกากรหนองคาย

ตารางผนวกที่ 1.19: มูลค่าการส่งออกสินค้า 5 อันดับแรก ณ ด้านศุลกากรนครพนม ปีงบประมาณ 2557

ลำดับ	รายการสินค้า	มูลค่า (บาท)
1	หน่วยเก็บข้อมูลคอมพิวเตอร์	7,787,642,779.81
2	เครื่องตีพิมพ์กำลัง	2,426,331,291.00
3	แบตเตอรี่	1,010,592,545.07
4	มังคุดสด	667,193,886.05
5	ลำโพงแบทซ์	608,718,547.38

ที่มา: ด้านศุลกากรนครพนม

ตารางผนวกที่ 1.20: มูลค่าการนำเข้าสินค้า 5 อันดับแรก ณ ด้านศุลกากรนครพนม ปีงบประมาณ 2557

ลำดับ	รายการสินค้า	มูลค่า (บาท)
1	แผ่นเก็บข้อมูลฮาร์ดดิส เครื่องคอมพิวเตอร์	4,157,613,944.72
2	อุปกรณ์เครื่องรับส่งสัญญาณโทรคมนาคม	3,636,983,894.56
3	ส่วนประกอบอิเล็กทรอนิกส์	846,657,026.87
4	ไอโซแท็งค์สำหรับบรรจุก๊าซ	301,650,000.00
5	แท่นขุดเจาะปิโตรเลียมพร้อมอุปกรณ์ครบชุด	296,971,342.50

ที่มา: ด้านศุลกากรนครพนม

ตารางผนวกที่ 1.21: มูลค่าการส่งออกสินค้า 10 อันดับแรก ณ ด้านศุลกากรมุกดาหาร ปีงบประมาณ 2557

ลำดับที่	รายการสินค้า	มูลค่า (บาท)
1	หน่วยประมวลผลข้อมูลใน HARD DISC	12,693,858,764.09
2	มอเตอร์	3,226,468,376.02
3	น้ำมันเชื้อเพลิง	2,772,393,188.81
4	ผลไม้สด	1,960,682,328.27
5	รถยนต์สำเร็จรูป	1,405,386,079.55
6	ตู้/ถัง/แท็งก์เปล่า	1,301,084,613.29
7	อุปกรณ์บริโภคร	1,212,931,501.91
8	ส่วนประกอบหัวอ่านคอมพิวเตอร์	819,142,844.77
9	ชิ้นงานทำด้วยพลาสติก	733,368,630.95
10	แผ่นโลหะ	537,366,989.05
	อื่น ๆ	9,764,312,402.38
	รวม	36,426,995,719.09

ที่มา: ด้านศุลกากรมุกดาหาร

ตารางผนวกที่ 1.22: มูลค่าการนำเข้าสินค้า 10 อันดับแรก ณ ด้านศุลกากรมุกดาหาร ปีงบประมาณ 2557

ลำดับที่	รายการสินค้า	มูลค่า (บาท)
1	ทองแดงบริสุทธิ์ที่ยังไม่ได้จัดทำสำเร็จรูป ชนิดแคโทด	16,834,592,575.11
2	มอเตอร์,และอุปกรณ์ไฟฟ้า	5,486,256,375.97
3	ของทำด้วยเหล็ก	2,130,209,918.30
4	เครื่องจักร	1,760,667,856.36
5	เสื้อผ้าสำเร็จรูปพร้อมอุปกรณ์	792,521,562.66
6	รถจักรยานยนต์และอุปกรณ์	581,679,014.75
7	ปุ๋ย	340,652,135.88
8	พลาสติก	311,220,794.38
9	ไม้แปรรูป	254,974,724.23
10	ส่วนประกอบและอุปกรณ์กล้อง	144,950,271.10
	อื่น ๆ	690,411,315.43
	รวม	29,328,136,544.17

ที่มา: ด้านศุลกากรมุกดาหาร

ตารางผนวกที่ 1.23: มูลค่าการส่งออกสินค้า 10 อันดับแรก ณ ด้านศุลกากรช่องเม็ก จังหวัดอุบลฯ ปีงบประมาณ 2557

ลำดับที่	รายการสินค้า	น้ำหนัก (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
1	น้ำมันดีเซล	92,513.054	2,815.250
2	น้ำมันเบนซินไร้สารตะกั่ว	55,599.106	1,869.804
3	รถยนต์ปิคอัพ, รถบรรทุกเก่าใช้แล้ว	2,963.343	1,027.919
4	รถไถนา,รถแทรกเตอร์	2,970.747	440.531
5	รถยนต์นั่งใหม่	16,443.702	224.948
6	อุปกรณ์ก่อสร้าง(เหล็ก)	9,393.709	208.707
7	ปูนซีเมนต์	91,012.646	206.431
8	ปุ๋ย,สารปรับปรุงดิน	12,919.850	184.174
9	ผงชูรสอาซิโนะโมะโต๊ะ	1,772.796	147.295
10	น้ำมันหล่อลื่น	2,470.203	142.967
	อื่น ๆ	195,182.424	6,117.284
	รวม	483,241.580	13,385.310

ที่มา: ด้านศุลกากรช่องเม็ก

ตารางผนวกที่ 1.24: มูลค่าการนำเข้าสินค้า 10 อันดับแรก ณ ด้านศุลกากรช่องเม็ก จังหวัดอุบลฯ
ปีงบประมาณ 2557

ลำดับ	รายการสินค้า	น้ำหนัก/ตัน	มูลค่า/ล้านบาท
1	กะหล่ำปลี	25,051.300	375.770
2	มันเทศ	13,733.180	205.998
3	ถั่วลิสงแกะเปลือก	2,859.300	128.669
4	ไม้แปรรูป	21,466.604	122.157
5	มันสำปะหลังเส้น	15,744.500	109.912
6	กล้วยดิบ	10,917.000	76.419
7	ถ่านไม้	11,320.620	72.671
8	มะขามเปียก	2,381.800	71.454
9	กาแฟคั่ว	309.145	57.553
10	ถั่วลิสงทั้งเปลือก	2,545.000	50.900
	อื่น ๆ	12,976.897	297.709
	รวม	119,305.346	1,569.211

ที่มา: ด้านศุลกากรช่องเม็ก

ตารางผนวกที่ 1.25: มูลค่าสินค้าผ่านแดนสูงสุด 10 อันดับ จาก สปป.ลาว ไปประเทศที่สาม ณ ด้าน
ศุลกากรช่องเม็ก จังหวัดอุบลฯ ปีงบประมาณ 2557

ลำดับที่	รายการสินค้า	น้ำหนัก (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
1	เมล็ดกาแฟดิบ	15,082.702	1,248.424
2	ไม้ตู้ ไม้ประดงแปรรูป	37,962.048	890.678
3	ชิ้นส่วนเฟอร์นิเจอร์ไม้ประดง ไม้ตู้	9,405.912	171.377
4	ข้าวสาร	3,065.921	100.082
5	ยางพารา	762.000	43.185
6	แป้งมันสำปะหลัง	1,409.386	22.521
7	กาแฟสำเร็จรูป	163.047	22.126
8	รถจักรยานยนต์ดีดตั้งและเครื่องมือ	37.295	12.813
9	สมุนไพร	36.842	9.697
10	รองเท้าแตะ	41.215	9.263
	อื่น ๆ	660.681	13.281
	รวม	68,627.050	2,543.446

ที่มา : ด้านศุลกากรช่องเม็ก

ตารางผนวกที่ 1.26: มูลค่าสินค้าผ่านแดนสูงสุด 10 อันดับ จากประเทศที่สามไป สปป.ลาว ณ ด้าน
ศุลกากรช่องเม็ก จังหวัดอุบลฯ ปีงบประมาณ 2557

ลำดับที่	รายการสินค้า	น้ำหนัก (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
1	รถยนต์ใหม่พวงมาลัยซ้าย	2,456.668	307.845
2	อุปกรณ์ไฟฟ้า	377.235	160.580
3	สุรา	590.949	145.068
4	รถบรรทุกเก่าใช้ในการสร้างเขื่อน	1,357.175	124.573
5	รถแทรกเตอร์ใช้ในการสร้างเขื่อน	1,444.379	123.368
6	เครื่องมือและอุปกรณ์ใช้ในเหมืองแร่	454.795	122.707
7	ส่วนประกอบของรถดีเซล	1,175.251	104.219
8	เครื่องย้อยหิน	1,032.530	102.745
9	ข้าวมอลท์	5,700.530	99.925
10	ซีอิ๊วโกแลต	31.251	48.491
	อื่น ๆ	25,441,787.620	975.795
	รวม	25,456,408.382	2,315.318

ที่มา: ด้านศุลกากรช่องเม็ก

ภาคผนวกที่ 2 : กฎ ระเบียบการค้า ของ สปป.ลาว

กฎ ระเบียบการค้า ของ สปป.ลาว

ตามกฎหมายของ สปป.ลาว กำหนดสินค้าที่ห้ามนำเข้าและส่งออก ซึ่งเป็นสินค้าที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง ความสงบและความปลอดภัยของชาติ เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม มาตรฐานการดำรงชีวิตที่ดีของประชาชน รักษาประเพณีและวัฒนธรรมอันดีของชาติ การปกป้องชีวิตและสุขภาพของมนุษย์ สัตว์ หรือพืชพันธุ์ การปกป้องมรดกแห่งชาติทางด้านศิลปะ หรือคุณค่าทางด้านสถาปัตยกรรม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การปฏิบัติพันธกรณีภายใต้กฎบัตรสหประชาชาติ ซึ่งกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้า ได้กำหนดกฎ ระเบียบ และมาตรการด้านการนำเข้า-ส่งออกสินค้าของ สปป.ลาว ตามประกาศของกระทรวงฯ เลขที่ 2151/อค. กขอ. ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2552 เกี่ยวกับสินค้าควบคุมที่ต้องขออนุญาตนำเข้าและส่งออกแบบไม่อัตโนมัติ (หอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย, 2554 และสำนักอาเซียน, 2555) ดังนี้

สินค้าที่ห้ามนำเข้า 8 รายการ ดังนี้

1. ปืน ลูกปืน และอาวุธสงครามทุกชนิด (นอกจากส่วนผสมที่ใช้ทำระเบิดเพื่อใช้ในอุตสาหกรรม) และพาหนะเพื่อใช้ในสงคราม
2. เมล็ดฝิ่น ดอกฝิ่น กัญชา โคเคน และส่วนประกอบ
3. เครื่องมือหาปลาแบบดับสูญญ์
4. เครื่องจักรดีเซลใช้แล้ว
5. ตู้เย็น ตู้ทำน้ำเย็น ตู้แช่ หรือตู้แช่แข็งที่ใช้ CFC
6. สินค้าที่ใช้แล้ว (สินค้ามือสอง) ได้แก่ เครื่องตัดเย็บรองเท้า เครื่องนึ่งหม่ม เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า อุปกรณ์ตกแต่งภายในบ้าน เครื่องที่ทำด้วยเซรามิก โลหะเคลือบ แก้ว โลหะ ยาง พลาสติก ยางพารา ธาตุเหลว และธาตุอื่น ๆ
7. ผลิตภัณฑ์การแพทย์ และอุปกรณ์การแพทย์ที่ใช้แล้ว
8. สารเคมีที่มีอันตรายสูง

สินค้าที่ห้ามส่งออก 4 รายการ ดังนี้

1. เมล็ดฝิ่น ดอกฝิ่น กัญชา โคเคน และส่วนประกอบ
2. ปืน ลูกปืน และอาวุธสงครามทุกชนิด (นอกจากส่วนผสมที่ใช้ทำระเบิดเพื่อใช้ในอุตสาหกรรม) และพาหนะเพื่อใช้ในสงคราม
3. ไม้ซุง และไม้แปรรูปทุกชนิดที่ตัดมาจากธรรมชาติ

4. วัตถุโบราณที่เก่าแก่ รวมทั้งพระพุทธรูป เทวรูป และสิ่งสักการบูชา วัตถุมรดกแห่งชาติ ที่มีคุณค่าสูงทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี และวัฒนธรรม ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป

สินค้าที่ต้องขออนุญาต หรือต้องมีใบแสดงเวลานำเข้าและส่งออก

สิ่งที่จะต้องขออนุญาตนำเข้าและส่งออก หมายถึง ต้องมีใบอนุญาต หรือต้องมีใบแสดงจาก ขบวนการที่เกี่ยวข้องก่อนการนำเข้าหรือส่งออก เพื่อปฏิบัติตามกฎหมายใดกฎหมายหนึ่งของ สปป. ลาว ปฏิบัติตามสนธิสัญญาใดสัญญาหนึ่ง หรือปฏิบัติตามระเบียบขององค์การที่ สปป.ลาว เป็นสมาชิก และเพื่อคุ้มครองความปลอดภัยของการนำมาใช้ เพื่อตรวจตราคุณภาพมาตรฐาน และเพื่อ ป้องกันการแพร่ระบาดของโรค (หอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย, 2554) ดังนี้

สินค้าที่ต้องขออนุญาตนำเข้า 18 รายการ ดังนี้

1. ข้าวเปลือก ข้าวกล้อง ปลายข้าว ข้าวที่สีกึ่งหนึ่งแล้ว หรือสีทั้งหมด จะขัดหรือไม่ก็ตาม
 2. ซีเมนต์ มอฮาร์ คอนกรีต
 3. น้ำมันเชื้อเพลิง
 4. ก๊าซหุงต้ม
 5. เชื้อประทุสำหรับจุดลูกระเบิด
 6. เศษ เศษตัด และสิ่งแตกหักของพลาสติก
 7. ยางรถยนต์ที่ใช้แล้ว ไม่ว่าจะเป็เศษแตกหัก หรือเศษตัด หรือไม่ก็ตาม
 8. ผลิตภัณฑ์พิมพ์จำหน่าย (หนังสือ สิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ หรือสิ่งพิมพ์อื่นเพื่อจำหน่าย)
 9. ทองแท่ง (เฉพาะที่นานาชาติใช้ชำระหนี้)
 10. เหล็กเส้น และเหล็กรูปภัณฑ์ต่างๆ
 11. เครื่องจักรพิมพ์เงิน กระดาษพิมพ์ หมึกสำหรับพิมพ์เงิน และเครื่องจักรถลุงเงินเหรียญ
 12. อุปกรณ์โทรคมนาคม เครื่องรับส่งคลื่นวิทยุที่สามารถรับคลื่นความถี่ตั้งแต่ 3 KHz ถึง 300 GHz และสามารถกระจายคลื่นความถี่วิทยุที่มีความแรงตั้งแต่ 50 mw ขึ้นไป เครื่องเรดาร์ เครื่องควบคุมคลื่นวิทยุระยะทางไกล และเครื่องวิทยุส่งการระยะไกล
 13. เครื่องจักรตัดไม้ เลื่อยโซ่ รวมทั้งส่วนประกอบและอุปกรณ์
 14. รถยนต์ที่ใช้แล้ว
 15. ปืนและลูกปืนสำหรับใช้ในการฝึกซ้อมและแข่งขันกีฬา
 16. เครื่องเล่นเกมส์
 17. สารประกอบระเบิด (ที่มีเป้าหมายใช้ในกิจการพลเรือน) และสารประกอบระเบิด
- แอมโมเนียมไนเตรต
18. ไม้ซุง และไม้แปรรูปทุกชนิดที่ตัดมาจากธรรมชาติ

สินค้าที่ต้องขออนุญาตส่งออก 9 รายการ ดังนี้

1. ข้าวเปลือก ข้าวกล้อง ปลายข้าว ข้าวที่สีกึ่งหนึ่งแล้ว หรือสีทั้งหมด จะขัดหรือไม่ก็ตาม
2. เมล็ดพันธุ์ข้าว
3. เชื้อประทุสำหรับจุดลูกระเบิด
4. สารประกอบระเบิดและสารประกอบระเบิดแอมโมเนียมไนเตรต
5. ผลิตภัณฑ์ไม้สำเร็จรูป
6. ทองแท่ง
7. แร่ธาตุ และผลิตภัณฑ์แร่ธาตุ
8. ไม้ซุง และไม้แปรรูปที่ได้มาจากสวนปลูก
9. ขี้ค้างคาว

ภาคผนวกที่ 3 : จุดผ่านแดนถาวรและจุดผ่อนปรนชายแดนไทย - สปป.ลาว

ตารางผนวกที่ 3.1: จุดผ่านแดนถาวร/ด่านสากลไทย-สปป.ลาว จำนวน 15 แห่ง

จังหวัด	พื้นที่ประเทศไทย	พื้นที่ สปป.ลาว	เวลาทำการ	
เชียงราย	1. ด่านอำเภอเชียงของ	เมืองห้วยทราย (ด่านสากล) แขวงบ่อแก้ว	ทุกวัน 08.00-18.00 น.	
	2. ด่านบ้านเชียงแสน อำเภอเชียงแสน	เมืองต้นผึ้ง (ด่านท้องถิ่น) แขวงบ่อแก้ว	ทุกวัน 08.00-18.00 น.	
น่าน	3. ด่านบ้านห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ	บ้านน้ำเงิน เมืองเงิน (ด่านสากล) แขวงไชยบุรี	ทุกวัน 08.00-20.00 น.	
เลย	4. ด่านบ้านปากห้วย ตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่	เมืองแก่นท้าว (ด่านท้องถิ่น) แขวงไชยบุรี	ยกเลิกตั้งแต่เปิดใช้ สะพานข้ามแม่น้ำ เหือง	
	5. ด่านสะพานมิตรภาพข้าม แม่น้ำเหืองตำบลตาสี อำเภอท่าลี่	บ้านคอนผึ้ง (เมืองหมอ) เมืองแก่นท้าว แขวงไชยบุรี	ทุกวัน 07.00-18.00 น.	
	6. ด่านบ้านเชียงคาน ม.2 ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน	เมืองसानะคาม (ด่านท้องถิ่น) แขวงเวียงจันทน์	ทุกวัน 08.00-18.00 น.	
	7. ด่านบ้านคกไม้ ตำบลปากชม อำเภอปากชม	บ้านวัง เมืองसानะคาม (ด่านสากล) แขวงเวียงจันทน์	ทุกวัน 08.00-16.00 น.	
	หนองคาย	8. ด่านท่าเสด็จ อำเภอเมืองหนองคาย	ท่าเดื่อ (ด่านท้องถิ่น) แขวงนครหลวง เวียงจันทน์	ทุกวัน 08.00-18.00 น.
		9. ด่านสะพานมิตรภาพ ไทย-ลาว บ้านเหล่าจอมมณี ตำบลมีชัย อำเภอเมืองหนองคาย	บ้านดงพูลี เมืองหาดทรายฟอง (ด่าน สากล) แขวงนครหลวงเวียงจันทน์	ทุกวัน 06.00-22.00 น.
	บึงกาฬ	10. ด่านบึงกาฬ บ้านพันลำ ตำบลวิศิษฐ์อำเภอเมืองบึงกาฬ	เมืองปากซัน (ด่านสากล) แขวงบอลิคำไซ	ทุกวัน 08.00-18.00 น.
นครพนม	11. ด่านตำบลในเมือง เทศบาลเมืองนครพนม	เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน	ทุกวัน 08.00-16.00 น.	
มุกดาหาร	12. ด่านอำเภอเมืองมุกดาหาร	เมืองคันทะบูลี (เมืองโกสอน พมวิทาน) (ด่านสากล) แขวงสะหวันนะเขต	ทุกวัน 06.00-22.00 น.	
	13. ด่านสะพานมิตรภาพ ไทย-ลาว แห่งที่ 2 บ้านสงเปือย ตำบลบางทรายใหญ่ อำเภอเมือง	บ้านนาแก เมืองโกสอน พมวิทาน แขวงสะหวันนะเขต	ทุกวัน 06.00-22.00 น.	
อุบลราชธานี	14. ด่านถาวรบ้านปากแซง กิ่ง อำเภอนาตาล	ด่านท้องถิ่น บ้านปากตะเพียน เมืองละครเพ็ง แขวงสาละวัน	ทุกวัน 08.00-18.00 น.	
	15. ด่านถาวรช่องเม็ก อำเภอสิรินธร	ด่านสากลวังเต่า เมืองโพนทอง แขวงจำปาสัก	ทุกวัน 06.00-20.00 น.	

ที่มา : ศูนย์ข้อมูลข่าวสารอาเซียน กรมประชาสัมพันธ์

ตารางผนวกที่ 3.2: จุดผ่อนปรนชายแดนไทย - สปป.ลาว จำนวน 31 แห่ง

จังหวัด	พื้นที่ประเทศไทย	พื้นที่ สปป.ลาว	เวลาทำการ
เชียงราย	1. บ้านสบรวก หมู่ 1 ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน	บ้านกว๊าน เมืองต้นฝิ่ง แขวงบ่อแก้ว	ทุกวัน 08.00-18.00 น.
	2. บ้านสวนดอก หมู่ 8 ตำบลบ้านแซว อำเภอเชียงแสน	บ้านสีเมืองงาม เมืองต้นฝิ่ง แขวงบ่อแก้ว	ทุกวัน 08.00-18.00 น.
	3. บ้านแจมปองตำบลเหล่า่างาว อำเภอเวียงแก่น	บ้านดำน เมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว	ทุกวัน 08.00-18.00 น.
	4. บ้านหาดบ้าย หมู่ 1 ตำบลริมโขง อำเภอเชียงของ	บ้านดอยแดง เมืองต้นฝิ่ง แขวงบ่อแก้ว	ทุกวัน 06.00-18.00 น.
	5. บ้านร่มโพธิ์ทอง (เลาเจอ) หมู่ 9 ตำบล ต๊ับเต่า อำเภอเทิง	บ้านปางไฮ เมืองคอบ แขวงไชยะบุรี	ทุกวันที่ 5 และ 20 ของทุกเดือน 08.00-18.00 น.
	6. บ้านห้วยลึก หมู่ 4 ตำบลม่วงยาย อำเภอเวียงแก่น	บ้านครกหลวง และบ้านปากตีน เมืองห้วยทราย แขวงไชยะบุรี	ทุกวัน 06.00-18.00 น.
พะเยา	7. บ้านฮวก ตำบลภูซาง กิ่ง อำเภอ ภูซาง	บ้านปางมอน เมืองเชียงฮ่อน แขวง ไชยะบุรี	ทุกวัน 06.00-18.00 น.
น่าน	8. บ้านห้วยสะแตง ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง	บ้านป่าห้วย เมืองเชียงฮ่อน แขวง ไชยะบุรี	ทุกวัน 09.00-16.00 น. เปิดวันที่ 15 และ 30 ของทุกเดือน ยกเว้นคนป่วยที่ต้อง รักษาผ่านได้ทุกวัน
	9. บ้านใหม่ชายแดน ตำบลชนแดน อำเภอสองแคว	ตำบลเตสอง เมืองเชียงฮ่อน แขวงไชยะบุรี	ทุกวัน 08.00-16.00 น. วันที่ 5, 10, 15, 20, 25 และ 30 ของทุก เดือน
อุตรดิตถ์	10. ด่านบ้านภูคู้หมู่ 2 ตำบล ม่วงเจ็ดต้น อำเภอบ้านโคก	บ้านผาแก้ว เมืองปากลาย แขวงไชยะบุรี	ทุกวัน 08.00-18.00 น.
	11. บ้านห้วยต่าง หมู่ 7 ตำบล บ้านโคก อำเภอบ้านโคก	บ้านขอนแก่น เมืองบ่อแตน แขวงไชยะบุรี	อังคารและพุธ เฉพาะกลางวัน
เลย	12. บ้านเหมืองแพร่ ตำบล นาแห้ว อำเภอนาแห้ว	บ้านเหมืองแพร่ เมืองบ่อแตน แขวงไชยะบุรี	เปิดวันพระ 08.00-18.00 น.
	13. บ้านนาข่า ตำบลปากหมัน อำเภอด่านซ้าย	บ้านนาข่า เมืองบ่อแตน แขวงไชยะบุรี	อังคารและพฤหัสบดี 08.00-18.00 น.
	14. บ.นากระเซ็ง ต.อาฮี อ.ท่าลี่	บ้านเมืองหมอ เมืองแก่นท้าว แขวงไชยะบุรี	ทุก 1 คำและ 9 คำ 07.00-18.00 น.
	15. บ้านหนองฝือตำบลหนองฝือ อำเภอท่าลี่	บ้านเมืองแก่นท้าว เมืองแก่นท้าว แขวงไชยะบุรี	ทุก 3 คำและ 8 คำ 07.00-18.00 น.

จังหวัด	พื้นที่ประเทศไทย	พื้นที่ สปป.ลาว	เวลาทำการ
	16. บ้านอาฮีตำบลอาฮี อำเภอท่าลี่	บ้านนาแกงม้า เมืองแก่นท้าว แขวงไชยะบุรี	ทุก 7 คำและ 15 คำ 07.00-18.00 น.
หนองคาย	17. บ้านเปงจาน ตำบลโพนแพง กิ่ง อำเภอรัตนวาปี 18. หมู่ 1 ตำบลจุมพล อำเภอโพนพิสัย 19. บ้านหม้อ ตำบลบ้านหม้อ อำเภอศรีเชียงใหม่ 20. บ้านบ้านม่วง ตำบลบ้านม่วง อำเภอสังคม	บ้านทวย เมืองท่าพระบาท แขวงบอลิคำไซ บ้านโดนใต้ เมืองปากงึม นครหลวงเวียงจันทน์ บ้านด่านคา เมืองสีโคตรตะบอง นครหลวงเวียงจันทน์ บ้านโคกแท้ เมืองสังทอง นครหลวงเวียงจันทน์	อาทิตย์ พุธ ศุกร์ 08.00-18.00 น. อังคารและเสาร์ 08.00-16.00 น. อังคาร พฤหัสบดี เสาร์ 08.00-17.00น. พุธและเสาร์ 08.00-16.00 น.
บึงกาฬ	21. บ้านบุงคล้า ตำบลบุงคล้า อำเภอบุงคล้า 22. บ้านห้วยคาด ตำบลปากคาด อำเภอปากคาด	บ้านปากกระดิ่ง เมืองปากกระดิ่ง แขวงบอลิคำไซ บ้านทวย เมืองท่าพระบาท แขวงบอลิคำไซ	อังคารและศุกร์ 08.00-18.00 น. จันทร์และพฤหัสบดี 08.00-16.00 น.
นครพนม	23. บ้านหนาดท่า หมู่ 2 ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมืองนครพนม 24. บ้านดอนแพง หมู่ 7 ตำบลบ้านแพง อำเภอบ้านแพง 25. บ้านธาตุพนมสามัคคี หมู่ 2 อำเภอธาตุพนม 26. บ้านท่าอุเทนตำบลท่าอุเทน อำเภอท่าอุเทน	บ้านปากเป่ง เมืองท่าแขก แขวงบอลิคำไซ บ้านบุงกวาง เมืองปากกระดิ่ง แขวงบอลิคำไซ บ้านด่าน เมืองหนองบก แขวงคำม่วน และบ้านปาดบั้งไฟ เมืองปากกระดิ่ง แขวงสะหวันนะเขต บ้านหินบูน เมืองหินบูน แขวงคำม่วน	อังคารและพุธ 08.00-14.00 น. จันทร์และพฤหัสบดี 09.00-16.00 น. อังคาร พุธ ศุกร์ 19.00-13.00 น. จันทร์และพฤหัสบดี 07.00-14.00 น. จันทร์และพฤหัสบดี 08.00-16.00 น.
อำนาจเจริญ	27. บ้านยักษ์คุ อำเภอลานสกา	บ้านเหล่ามเหตุ เมืองไซพูทอง แขวงสะหวันนะเขต	พุธและอาทิตย์ 06.00-18.00 น.
อุบลราชธานี	28. หน้าที่ว่าการ อำเภอเขมราฐ (หลังเก่า) 29. บ้านสองคอน ตำบลสองคอน อำเภอโพธิ์ไทร 30. บ้านด่านเก่า ตำบลโขงเจียม อำเภอโขงเจียม 31. บ้านหนองแสง (ช่องตาอุ) ตำบลโพนงาม อำเภอบุณฑริก	บ้านนาปากชัน เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต บ้านหนองแสง และบ้านดอนหมาก เตือ เมืองละคนเพ็ง แขวงสาละวัน บ้านสิงสัมพัน เมืองชะนะสมบูน แขวงจำปาสัก บ้านเหียง เมืองสุขุมมา แขวงจำปาสัก	จันทร์-ศุกร์ 08.00-15.00 น. พฤหัสบดี 09.00-15.00 น. พฤหัสบดีและเสาร์ 09.00-15.00 น. จันทร์ พุธ ศุกร์ 08.00-15.00 น.

ที่มา: ศูนย์ข้อมูลข่าวสารอาเซียน กรมประชาสัมพันธ์

ภาคผนวกที่ 4 : การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม (SWOT analysis) ในการดำเนินธุรกิจ สินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่แนวชายแดนไทย-สปป.ลาว

ตารางผนวกที่ 4.1: การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม (SWOT analysis) ในการดำเนินธุรกิจสินค้า
เกษตรของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่แนวชายแดนไทย-สปป.ลาว

จุดแข็ง (strengths : s)		จุดอ่อน (weaknesses : w)	
s ₁	- มีสหกรณ์การเกษตรบางแห่งที่มีศักยภาพมีผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ มีการบริหารจัดการที่ดี	w ₁	- ต้นทุนการรวบรวมและแปรรูปสูง
s ₂	- มีสหกรณ์การเกษตรบางแห่งที่มีศักยภาพ เช่น สหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอฝ่ายจัดการ เจ้าหน้าที่ มีความรู้ทักษะในการผลิต	w ₂	- สหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กขาดเครื่องมือเครื่องจักร และอุปกรณ์ต่างๆ
s ₃	- มีสหกรณ์การเกษตรบางแห่งที่มีศักยภาพเช่น สหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอเกษตรกรสมาชิกมีความรู้ความเชี่ยวชาญในการผลิต	w ₃	- สหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กขาดแคลนเงินทุน
s ₄	- มีสหกรณ์การเกษตรบางแห่งที่มีศักยภาพ เช่น สหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอสามารถสร้างความเชื่อถือศรัทธาของเกษตรกรสมาชิก	w ₄	- สหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กไม่มีตลาดรองรับสินค้าที่มั่นคงแน่นอน
s ₅	- มีสหกรณ์การเกษตรบางแห่งที่มีศักยภาพ มีเครือข่ายด้านการตลาด	w ₅	- สหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กบุคลากรขาดความรู้ทักษะ
s ₆	- มีสหกรณ์การเกษตรบางแห่งที่มีศักยภาพ มีทุนดำเนินงานเพียงพอ	w ₆	- สหกรณ์ฯที่ไม่มีศักยภาพประสบปัญหาสภาพคล่องขาดทุนหนี้เงินกู้และโครงการของรัฐ
s ₇	- มีสหกรณ์การเกษตรบางแห่งที่มีศักยภาพ มีความพร้อมด้านเทคโนโลยีในการแปรรูป เครื่องมือ เครื่องจักร ฯลฯ	w ₇	- สหกรณ์การเกษตรขนาดเล็ก เกษตรกรสมาชิกน้อย มีวัตถุดิบสินค้าเกษตรน้อย
s ₈	- มีเครือข่ายพ่อค้ามารับซื้อที่จุดรวบรวม	w ₈	- สหกรณ์การเกษตรที่ไม่มีศักยภาพมีระบบการบริหารจัดการไม่ดีผู้บริหารไม่มีความรู้ไม่กล้าตัดสินใจ
s ₉	- มีสหกรณ์การเกษตรบางแห่งที่มีศักยภาพ มียานพาหนะและระบบการขนส่งสินค้า	w ₉	- สหกรณ์ฯขนาดเล็กขาดบุคลากรและแรงงาน
โอกาส (opportunities : o)		อุปสรรค (threats: t)	
o ₁	- มีแหล่งเงินทุนให้กู้ยืมเช่น กฟส. ธ.ก.ส.	t ₁	- มีคู่แข่งพ่อค้า โรงงาน จำนวนมาก ที่แย่งรับซื้อผลผลิต
o ₂	- บางพื้นที่เป็นพื้นที่เกษตรที่มีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การปลูกพืช และเป็นสินค้าที่มีคุณภาพดี	t ₂	- ระบบการขนส่งสินค้าไม่สะดวก
o ₃	- นโยบายภาครัฐสนับสนุนการรวบรวม แปรรูป	t ₃	- มีการแทรกแซงกลไกตลาด
o ₄	- นโยบายภาครัฐส่งเสริมเขตเศรษฐกิจพิเศษและการค้าชายแดน	t ₄	- มีสินค้าต้นทุนต่ำจากประเทศเพื่อนบ้าน
o ₅	- มีโรงงานบริษัทเอกชนขนาดใหญ่ในพื้นที่ ที่สามารถสร้างเครือข่ายการตลาดได้	t ₅	- เกษตรกรมีทางเลือกในการจำหน่ายผลผลิตให้พ่อค้าและผู้ประกอบการรายอื่นๆ
o ₆	- ผลิตผลสินค้าเกษตรในพื้นที่มีหลายชนิด	t ₆	- ราคาสินค้าตกต่ำและไม่แน่นอน
o ₇	- เป็นพื้นที่ที่กำหนดไม่ให้อุตสาหกรรมหนักขนาดใหญ่	t ₇	- พ่อค้าที่มาประมูลรับซื้อสินค้ามีการฮั้วกัน
o ₈	- มีตลาดกลางสินค้าในพื้นที่ใกล้เคียง ราคาเป็นธรรม	t ₈	- ผลกระทบจากภัยธรรมชาติ
o ₉	- สหกรณ์การเกษตรและพ่อค้ามีความเชื่อถือกัน	t ₉	- มีเอกชนมาตั้งโรงงานรับซื้อผลผลิต
		t ₁₀	- สินค้าเกษตรเน่าเสียง่าย ถูกกดราคาจากพ่อค้า
		t ₁₁	- นโยบายและโครงการที่สนับสนุนไม่จริงจังและไม่ครบวงจร

ตารางผนวกที่ 4.1: การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม (SWOT analysis) ในการดำเนินธุรกิจสินค้า
 เกษตรของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่แนวชายแดนไทย-สปป.ลาว (ต่อ)

จุดแข็ง (strengths : s)		จุดอ่อน (weaknesses : w)	
S ₁₀	- สหกรณ์การเกษตรที่มีเกษตรกรสมาชิกจำนวนมาก มีเครือข่ายสมาชิกที่ผลิตสินค้าได้หลายชนิด	W ₁₀	- สหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่ที่ไม่ใช่สหกรณ์ ระดับอำเภอ หรือสหกรณ์ขนาดเล็ก เช่น สหกรณ์กองทุนสวนยาง ยังขาดโครงสร้าง พื้นฐาน สถานที่ทำการ โกดัง ลานตาก
S ₁₁	- มีสหกรณ์การเกษตรบางแห่งที่มีศักยภาพ มีสำนักงาน สาขาหรือจุดรวบรวมในพื้นที่	W ₁₁	- สินค้าเกษตรของเกษตรกรสมาชิกไม่มีคุณภาพ
S ₁₂	- มีสหกรณ์การเกษตรบางแห่งที่มีศักยภาพ มีการแปรรูป สินค้าเกษตร	W ₁₂	- มีปัญหาทุจริตคอร์รัปชันในองค์กร
S ₁₃	- มีสหกรณ์การเกษตรบางแห่งที่มีศักยภาพ เช่น สหกรณ์ การเกษตรระดับอำเภอมีเกษตรกรสมาชิกจำนวนมาก	W ₁₃	- สหกรณ์ขนาดเล็ก สหกรณ์ที่ไม่มีศักยภาพ เป็นเพียงตัวกลางเปิดจุดประมูลสินค้าไม่ได้เพิ่ม มูลค่า
S ₁₄	- มีสหกรณ์การเกษตรบางแห่งที่มีศักยภาพ เช่น สหกรณ์ การเกษตรระดับอำเภอมีการรวมกลุ่มเกษตรกรสมาชิก และทำโครงการร่วมกัน	W ₁₄	- สหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญ กับการรวบรวมและแปรรูป
S ₁₅	- มีสหกรณ์การเกษตรบางแห่งที่มีศักยภาพ มีการ เชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างสหกรณ์	W ₁₅	- ขาดทุนจากโครงการรวบรวมและแปรรูป
S ₁₆	- มีระบบหัวใจเกษตรกรสมาชิก	W ₁₆	- กรรมการเปลี่ยนแปลงบ่อย นโยบายไม่ ต่อเนื่อง
S ₁₇	- มีสหกรณ์การเกษตรบางแห่งที่มีศักยภาพ เช่น สหกรณ์ ระดับอำเภอ มีความพร้อมด้านอาคาร สถานที่ สำนักงาน โกดัง ลานตาก	W ₁₇	- ไม่สร้างความเชื่อมั่นศรัทธาและความร่วมมือ จากเกษตรกรสมาชิก
S ₁₈	- มีสหกรณ์การเกษตรบางแห่งที่มีศักยภาพ เช่น สหกรณ์ การเกษตรระดับอำเภอมีเจ้าหน้าที่เพียงพอ	W ₁₈	- สหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กการขนส่งสินค้า ไม่สะดวก ไม่มีพาหนะในการขนส่ง
S ₁₉	- สหกรณ์ฯ ที่มีศักยภาพ มีฝ่ายบริหารและฝ่ายจัดการ เป็นผู้ดำเนินงาน	W ₁₉	- สหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กขาดอำนาจใน การต่อรอง
S ₂₀	- มีการส่งเสริมให้เกษตรกรสมาชิกผลิตสินค้าคุณภาพ	W ₂₀	- สินค้าแปรรูปคุณภาพไม่ดี
S ₂₁	- สหกรณ์การเกษตรที่มีเกษตรกรสมาชิกจำนวนมากมี ผลผลิตสินค้าเกษตรเพียงพอ	W ₂₁	- เกษตรกรสมาชิกไม่ให้ความสำคัญ ไม่ให้ความ ร่วมมือกับสหกรณ์ฯ
S ₂₂	- ใช้ระบบหัวใจโดยการจ่ายเงินสดในการซื้อผลผลิต		
S ₂₃	- เป็นองค์กรที่ไม่หวังผลกำไร		
S ₂₄	- ดำเนินงานตามหลักการสร้างความร่วมมือเพื่อประโยชน์ ของเกษตรกรสมาชิก		
โอกาส (opportunities : o)		อุปสรรค (threats: t)	
	-	t ₁₂	- ต้องใช้เทคโนโลยีสูงในการแปรรูป
		t ₁₃	- บางพื้นที่เป็นพื้นที่เป็นพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในการ ปลูกพืช ขาดความอุดมสมบูรณ์
		t ₁₄	- เกษตรกรเปลี่ยนวิถีชีวิตการผลิต

ตารางผนวกที่ 4.2: การประเมินปัจจัยภายในของสหกรณ์การเกษตรในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร
: ด้านจุดแข็ง

ปัจจัยภายใน : จุดแข็ง	(1) จำนวนที่ ตอบ ความเห็น	(2) จัดลำดับ	(3) น้ำหนัก (%)	(4) น้ำหนัก (%)/0.5	(5) คะแนน 1 - 5	(6) ถ่วง น้ำหนัก (4)X(5)
1. กลยุทธ์องค์กร (strategy) - หลักการสร้างความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของเกษตรกรสมาชิก	2	24	0.34	0.002	1	0.002
2. โครงสร้างองค์กร (structure) และโครงสร้างพื้นฐาน องค์กร (firm infrastructure) - สถานที่ อาคารสำนักงาน โกดัง ลานตาก - สำนักงานสาขาหรือจุดรวบรวมในพื้นที่ - ทุนดำเนินงาน	6 17 41	17 11 6	1.03 2.91 7.02	0.005 0.015 0.035	1 2 4	0.005 0.029 0.140
3. ระบบการปฏิบัติงาน (system) และการพัฒนา เทคโนโลยี (technology development) - การดำเนินงานโดยฝ่ายจัดการ - เทคโนโลยีในการแปรรูป เครื่องมือ เครื่องจักร ฯลฯ	5 40	19 7	0.86 6.85	0.004 0.034	1 4	0.004 0.137
4. บุคลากร พนักงาน(staff) และการจัดการทรัพยากร มนุษย์ (human resource management) - วิสัยทัศน์ของผู้บริหารการจัดการจัดการ - เกษตรกรสมาชิก - เจ้าหน้าที่	75 13 5	1 13 18	12.84 2.23 0.86	0.064 0.011 0.004	5 2 1	0.321 0.022 0.004
5. ทักษะ (skills) - ความรู้ทักษะในการผลิต แปรรูป ตลาดของเจ้าหน้าที่ - ความรู้ความเชี่ยวชาญในการผลิตของเกษตรกรสมาชิก	65 64	2 3	11.13 10.96	0.056 0.055	5 5	0.278 0.274
6. รูปแบบการบริหาร (style) - การสร้างความเชื่อถือศรัทธาของเกษตรกรสมาชิก - การรวมกลุ่มเกษตรกรสมาชิกและทำโครงการร่วมกัน - ระบบจูงใจเกษตรกรสมาชิก - การเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างสหกรณ์ - ระบบจูงใจเกษตรกรสมาชิกในการมีส่วนร่วม	64 10 7 7 3	4 14 16 15 22	10.96 1.71 1.20 1.20 0.51	0.055 0.009 0.006 0.006 0.003	5 1 1 1 1	0.274 0.009 0.006 0.006 0.003
7. ค่านิยมร่วม (shared values) - องค์กรที่ไม่หวังผลกำไร	2	23	0.34	0.002	1	0.002
8. กิจกรรมโลจิสติกส์ของปัจจัยนำเข้าวัตถุดิบ (inbound logistic) และการจัดซื้อวัตถุดิบต่างๆ (procurement) - เกษตรกรสมาชิกผลิตสินค้าได้หลายชนิด - ผลผลิตสินค้าเกษตรเพียงพอ	23 4	10 21	3.94 0.68	0.020 0.003	2 1	0.039 0.003
9. กิจกรรมเพิ่มคุณค่าให้แก่สินค้าและบริการ (operations) - การแปรรูปสินค้าเกษตร - การส่งเสริมให้เกษตรกรสมาชิกผลิตสินค้าคุณภาพ	13 5	12 20	2.23 0.86	0.011 0.004	2 1	0.022 0.004

ตารางผนวกที่ 4.2: การประเมินปัจจัยภายในของสหกรณ์การเกษตรในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร
: ด้านจุดแข็ง (ต่อ)

ปัจจัยภายใน : จุดแข็ง	(1) จำนวนที่ ตอบ ความเห็น	(2) จัดลำดับ	(3) น้ำหนัก (%)	(4) น้ำหนัก (%)/0.5	(5) คะแนน 1 - 5	(6) ถ่วง น้ำหนัก (4)X(5)
10. กิจกรรมโลจิสติกส์ของการนำผลิตภัณฑ์หรือบริการ ออกสู่ระบบการจัดจำหน่าย (outbound logistic)						
- การสร้างจุดรวบรวมและเชื่อมโยงกับพ่อค้า	32	8	5.48	0.027	3	0.082
- ยานพาหนะและระบบการขนส่งสินค้า	29	9	4.97	0.025	3	0.074
11. กิจกรรมการตลาดและการขาย (marketing and sales)						
- เครือข่ายด้านการตลาด	52	5	8.90	0.045	5	0.223
12. กิจกรรมบริการหลังการขาย (service after delivery)	-	-	-	-	-	-
รวม	584	-	100.00	0.5	-	1.965

ที่มา: จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม

ตารางผนวกที่ 4.3: การประเมินปัจจัยภายในของสหกรณ์การเกษตรในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร
: ด้านจุดอ่อน

ปัจจัยภายใน : จุดอ่อน	(1) จำนวนที่ ตอบ ความเห็น	(2) จัด ลำดับ	(3) น้ำหนัก (%)	(4) น้ำหนัก (%)*0.5	(5) คะแนน 1 - 5	(6) ถ่วง น้ำหนัก (4)X(5)
1. กลยุทธ์องค์กร (strategy) - การให้ความสำคัญกับการรวบรวมและแปรรูป	4	14	0.64	0.003	1	0.003
2. โครงสร้างองค์กร (structure) และโครงสร้างพื้นฐาน องค์กร (firm infrastructure) - โครงสร้างพื้นฐาน สถานที่ทำการ โกดัง ลานตาก	37	10	5.90	0.030	3	0.089
- เงินทุน	70	3	11.16	0.056	5	0.279
3. ระบบการปฏิบัติงาน (system) และการพัฒนา เทคโนโลยี (technology development) - ปัญหาสภาพคล่องขาดทุนหนี้เงินกู้โครงการของรัฐ	48	6	7.66	0.038	4	0.153
- เครื่องมือเครื่องจักร และอุปกรณ์ต่างๆ	71	2	11.32	0.057	5	0.283
4. บุคลากร พนักงาน (staff) และการจัดการทรัพยากร มนุษย์ (human resource management) - ระบบการบริหารจัดการและความรู้ การตัดสินใจของ ผู้บริหาร	44	8	7.02	0.035	4	0.140
- ปัญหาทุจริตคอร์รัปชันในองค์กร	17	12	2.71	0.014	2	0.027
- บุคลากรและแรงงาน	40	9	6.38	0.032	4	0.128
5. ทักษะ (skills) - ความรู้ ทักษะ ของบุคลากร	58	5	9.25	0.046	5	0.231
6. รูปแบบการบริหาร (style) - ความต่อเนื่องของนโยบายและกรรมการ	3	16	0.48	0.002	1	0.002
- การให้ความสำคัญและร่วมมือของเกษตรกรสมาชิก	1	21	0.16	0.001	1	0.001
7. ค่านิยมร่วม (shared values) - การสร้างความเชื่อถือศรัทธา	3	17	0.48	0.002	1	0.002
8. กิจกรรมโลจิสติกส์ของปัจจัยนำเข้าวัตถุดิบ (inbound logistic) และการจัดซื้อวัตถุดิบต่างๆ (procurement) - ผลผลิตสินค้าเกษตรของเกษตรกรสมาชิก	46	7	7.34	0.037	4	0.147
- คุณภาพของผลผลิตของเกษตรกรสมาชิก	27	11	4.31	0.022	3	0.065
9. กิจกรรมเพิ่มคุณค่าให้แก่สินค้าและบริการ (operations) - คุณภาพของสินค้าแปรรูป	2	20	0.32	0.002	1	0.002
- เป็นเพียงตัวกลางเปิดจุดประมูลสินค้าไม่ได้เพิ่มมูลค่า	8	13	1.28	0.006	1	0.006
- ต้นทุนการรวบรวมและแปรรูป	73	1	11.64	0.058	5	0.291
- ปัญหาขาดทุนจากโครงการรวบรวมและแปรรูป	8	15	1.28	0.006	1	0.006
10. กิจกรรมโลจิสติกส์ของการนำผลิตภัณฑ์หรือบริการ ออกสู่ระบบการจัดจำหน่าย (outbound logistic) - ความสะดวกของการขนส่ง ยานพาหนะ	3	18	0.48	0.002	1	0.002

ตารางผนวกที่ 4.3: การประเมินปัจจัยภายในของสหกรณ์การเกษตรในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร
: ด้านจุดอ่อน (ต่อ)

ปัจจัยภายใน : จุดอ่อน	(1) จำนวนที่ ตอบ ความเห็น	(2) จัด ลำดับ	(3) น้ำหนัก (%)	(4) น้ำหนัก (%)*0.5	(5) คะแนน 1 - 5	(6) ถ่วง น้ำหนัก (4)X(5)
11. กิจกรรมการตลาดและการขาย (marketing and sales)						
- ความมั่นคงแน่นอนของตลาดรองรับสินค้าสหกรณ์ฯ	61	4	9.73	0.049	5	0.243
- อำนาจในการต่อรอง	3	19	0.48	0.002	1	0.002
12. กิจกรรมบริการหลังการขาย (service after delivery)	-	-	-	-	-	-
รวม	627	-	100.00	0.5	-	2.104

ที่มา: จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม

ตารางผนวกที่ 4.4: การประเมินปัจจัยภายนอกของสหกรณ์การเกษตรในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร
: ด้านโอกาส

ปัจจัยภายนอก : โอกาส	(1) จำนวนที่ ตอบ ความเห็น	(2) จัด ลำดับ	(3) น้ำหนัก (%)	(4) น้ำหนัก (%)x0.5	(5) คะแนน 1 - 5	(6) ถ่วง น้ำหนัก (4)x(5)
1. การเมือง (political : p)						
- นโยบายภาครัฐสนับสนุนการรวบรวม แปรรูป	70	3	19.50	0.097	4	0.390
- นโยบายภาครัฐส่งเสริมเขตเศรษฐกิจพิเศษและการค้าชายแดน	62	4	17.27	0.086	4	0.345
2. เศรษฐกิจ (economic : e)						
- แหล่งเงินทุน	84	1	23.40	0.117	5	0.585
3. สังคมและวัฒนธรรม (socio-cultural : s)						
- ความเชื่อถือของสหกรณ์ฯและพ่อค้า	1	9	0.28	0.001	1	0.001
4. เทคโนโลยี (technological : t)	-	-	-	-	-	-
5. สิ่งแวดล้อม (environmental : e)						
- ความอุดมสมบูรณ์และเหมาะสมในการทำเกษตรของพื้นที่ ผลผลิตคุณภาพดี	74	2	20.61	0.103	5	0.515
6. การแข่งขันภายในธุรกิจเดียวกัน (rivalry among existing firms)						
- การสร้างเครือข่ายกับโรงงาน เอกชนในพื้นที่	59	5	16.43	0.082	4	0.329
7. อำนาจการต่อรองของลูกค้า (Bargaining power of buyers)						
- ตลาดกลางสินค้าในพื้นที่ใกล้เคียง ราคาเป็นธรรม	2	8	0.56	0.003	1	0.003
8. อำนาจการต่อรองของผู้จำหน่ายวัตถุดิบ (bargaining power of supplier)	-	-	-	-	-	-
9. คู่แข่งรายใหม่ (threat of new entrants)						
- นโยบายไม่ให้อุดหนุนอุตสาหกรรมหนัก ขนาดใหญ่	3	7	0.84	0.004	1	0.004
10. สินค้าทดแทน (threat of substitutes products or service)						
- ความหลากหลายของสินค้าเกษตรในพื้นที่	4	6	1.11	0.006	1	0.006
รวม	359	-	100.00	0.500	-	2.178

ที่มา: จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม

ตารางผนวกที่ 4.5: การประเมินปัจจัยภายนอกของสหกรณ์การเกษตรในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตร
: ด้านข้อจำกัด

ปัจจัยภายนอก : ข้อจำกัด	(1) จำนวนที่ ตอบ ความเห็น	(2) จัดลำดับ	(3) น้ำหนัก (%)	(4) น้ำหนัก (%) x 0.5	(5) คะแนน 1 - 5	(6) ถ่วง น้ำหนัก (4) X (5)
1. การเมือง (political : p)						
- การแทรกแซงกลไกตลาด	51	3	17.17	0.086	3	0.258
- ความต่อเนื่องของนโยบายและการสนับสนุน	3	11	1.01	0.005	1	0.005
2. เศรษฐกิจ (economic : e)						
- ราคาสินค้าเกษตร	8	6	2.69	0.013	1	0.013
3. สังคมและวัฒนธรรม (socio-cultural : s)						
- วิถีชีวิตการผลิตของเกษตรกรสมาชิก	1	14	0.34	0.002	1	0.002
4. เทคโนโลยี (technological : t)						
- ระบบการขนส่งสินค้า	65	2	21.89	0.109	4	0.438
- เทคโนโลยีในการแปรรูป	3	12	1.01	0.005	1	0.005
5. สิ่งแวดล้อม (environmental : e)						
- ภัยธรรมชาติ	5	8	1.68	0.008	1	0.008
- ความเหมาะสมของพื้นที่เพาะปลูกสินค้า บางชนิด	2	13	0.67	0.003	1	0.003
6. การแข่งขันภายในธุรกิจเดียวกัน (rivalry among existing firms)						
- คู่แข่งพ่อค้า โรงงาน	86	1	28.96	0.145	5	0.724
7. อำนาจการต่อรองของลูกค้า (bargaining power of buyers)						
- การฮั้วกันของพ่อค้า	6	7	2.02	0.010	1	0.010
- สินค้าเกษตรเน่าเสียง่าย ถูกกดราคา	3	10	1.01	0.005	1	0.005
8. อำนาจการต่อรองของผู้จำหน่ายวัตถุดิบ (bargaining power of supplier)						
- ทางเลือกของสมาชิกในการจำหน่ายผลผลิต	26	5	8.75	0.044	2	0.088
9. คู่แข่งรายใหม่ (threat of new entrants)						
- การรับซื้อผลผลิตในพื้นที่ของพ่อค้า โรงงาน	4	9	1.35	0.007	1	0.007
10. สินค้าทดแทน (threat of substitutes products or service)						
- สินค้าต้นทุนต่ำจากประเทศเพื่อนบ้าน	34	4	11.45	0.057	2	0.114
รวม	297		100.00	0.500		1.680

ที่มา: จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม

ตารางผนวกที่ 4.6: การกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่แนวชายแดนไทย-สปป.ลาว โดยวิธี TOWS Matrix

	จุดแข็ง (strength : s)		จุดอ่อน (weakness : w)	
	ยุทธศาสตร์เชิงรุก (so) ให้เร่งรัดขยายเพิ่ม		ยุทธศาสตร์เชิงพัฒนา (wo) ให้แสวงหาโอกาสใหม่	
โอกาส (opportunity : o)	S ₆ S ₇ S ₁₀ S ₁₇ S ₂₁ O ₃ O ₇	เพิ่มการแปรรูปผลผลิต: ใช้โอกาสจากนโยบายการสนับสนุนการรวบรวมและแปรรูปของภาครัฐ สนับสนุนให้สหกรณ์การเกษตรที่มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน สถานที่ โกดัง ลานตาก เครื่องมือเครื่องจักร อุปกรณ์ต่างๆ ให้มีการแปรรูปผลผลิตสินค้าเกษตรเพิ่มมากขึ้น	W ₁ W ₂ W ₃ W ₁₀ W ₁₈ O ₁ O ₂ O ₃ O ₆ O ₇	พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมือเครื่องจักร อุปกรณ์ต่างๆในการดำเนินธุรกิจรวบรวมและแปรรูปผลผลิต : โอกาสจากนโยบายส่งเสริมการค้าเงินธุรกิจรวบรวมและแปรรูปผลผลิต แหล่งเงินทุน กุ๊ยม มีผลผลิตสินค้าเกษตรหลากหลายชนิด เพื่อพัฒนาสหกรณ์ฯให้มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน สถานที่ โกดัง ลานตาก พาหนะ และเครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ต่างๆ ในการดำเนินธุรกิจรวบรวมและแปรรูปผลผลิตสินค้าเกษตร
	S ₁ S ₂ S ₃ S ₄ S ₁₄ S ₂₀ O ₂ O ₅ O ₆	เพิ่มการผลิตสินค้าคุณภาพมาตรฐาน: ใช้โอกาสจากการเป็นพื้นที่เหมาะสมในการทำเกษตร มีผลผลิตสินค้าเกษตรหลายชนิด และมีคุณภาพดี และมีเครือข่ายผู้ประกอบการ สนับสนุนให้สหกรณ์การเกษตรที่มีการบริหารจัดการที่ดี ผู้บริหารเจ้าหน้าที่ มีวิสัยทัศน์ มีทักษะ มีเกษตรกรสมาชิกที่มีความเชี่ยวชาญในการผลิต สามารถสร้างความเชื่อถือศรัทธาต่อเกษตรกรสมาชิก จัดทำโครงการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพดีร่วมกับเกษตรกรสมาชิกให้มากขึ้น	W ₄ W ₆ W ₁₃ W ₁₉ O ₅ O ₈ O ₉	สร้างเครือข่ายการตลาดและระบบการกระจายสินค้า เพื่อรองรับผลผลิตสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตร: แสวงหาโอกาสจากที่ภาครัฐสนับสนุนการผลิตรวบรวม แปรรูป และศูนย์กระจายสินค้า และการที่มีผู้ประกอบการรายใหญ่ในพื้นที่และตลาดกลางสินค้าในพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อพัฒนาเครือข่ายการตลาดรองรับผลผลิตสินค้าเกษตร และการสร้างศูนย์กระจายสินค้า เพื่อขจัดปัญหาไม่มีตลาดรองรับ ปัญหาขาดสภาพคล่องและขาดทุนจากการเข้าร่วมโครงการรวบรวมผลผลิต ปัญหาพ่อค้าฮั้วประมูล และปัญหาถูกกดราคาจากไม่มีอำนาจในการต่อรอง เป็นต้น
			W ₆ W ₈ W ₁₂ W ₁₅ O ₁ O ₃	ฟื้นฟูสหกรณ์การเกษตรที่ประสบปัญหาแต่ยังมีโอกาสในการพัฒนา : ใช้โอกาสจากที่มีแหล่งเงินทุน และโครงการของภาครัฐ เพื่อฟื้นฟูสหกรณ์ฯที่มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน สถานที่ เครื่องมือเครื่องจักร และอุปกรณ์ต่างๆ แต่ประสบปัญหาขาดสภาพคล่อง ขาดทุนจากการเข้าร่วมโครงการรวบรวมผลผลิต จากปัญหาการทุจริต เป็นต้น เพื่อให้สามารถฟื้นฟูกลับมามีศักยภาพในการดำเนินงานได้

ตารางผนวกที่ 4.6: การกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนารัฐกิจสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่แนวชายแดนไทย-สปป.ลาว โดยวิธี TOWS Matrix (ต่อ)

อุปสรรค (threat : t)	ยุทธศาสตร์เชิงรับ (st) ให้ปรับปรุงสนับสนุนเพิ่มเติม		ยุทธศาสตร์เชิงพลิกแพลง (wt) ให้พิจารณาตัดทอนหรือยกเลิก	
	S ₄ S ₁₁ S ₁₀ S ₁₃ S ₁₆ S ₂₂ S ₂₃ S ₂₄ t ₁ t ₅ t ₇ t ₁₀	<p><u>สร้างความเข้มแข็งของสหกรณ์การเกษตรในการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตร</u></p> <p><u>ใช้จุดแข็งของสหกรณ์การเกษตรที่เป็นองค์กรไม่หวังผลกำไร มีระบบใจ มีการอำนวยความสะดวกในการตั้งจุดรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรสมาชิก มีเกษตรกรสมาชิกจำนวนมาก มีความเชี่ยวชาญในการผลิตสินค้าเกษตร สร้างความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของเกษตรกรสมาชิกเพื่อจัดปัญหาอุปสรรคของความไม่แน่นอนของผลผลิตในการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตร เนื่องจากเกษตรกรขายให้พ่อค้าปัญหาพ่อค้าฮั้วประมูลและกดราคา โดยสนับสนุนการสร้างเครือข่ายระหว่างสหกรณ์การเกษตรและผู้ประกอบการโรงงาน ให้สหกรณ์ฯมีตลาดรองรับที่แน่นอน มีอำนาจในการเจรจาต่อรองราคา สามารถสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาแก่เกษตรกรสมาชิกให้สามารถดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรได้อย่างต่อเนื่อง</u></p>		W ₄ W ₆ W ₇ W ₈ W ₁₀ W ₁₂ W ₁₆ W ₁₇ W ₂₁ t ₁ t ₉ t ₁₃ t ₁₄
			W ₄ W ₁₃ W ₁₀ t ₇ t ₁₀	<p><u>ทบทวนรูปแบบการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตที่เป็นเพียงผู้เปิดจุดประมูล:</u></p> <p>ทบทวนหรือยกเลิกระบบการบริหารจัดการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตรที่เป็นเพียงการเปิดจุดประมูล ไม่มีตลาดรองรับผลผลิตที่แน่นอน และไม่มีอำนาจต่อรองให้แก่เกษตรกรสมาชิก</p>
			W ₁ W ₂ W ₃ W ₄ W ₅ W ₇ W ₉ W ₁₄ W ₁₅ W ₂₁ t ₅ t ₆ t ₁₂	<p><u>ทบทวนศักยภาพของสหกรณ์การเกษตรที่เข้าร่วมโครงการของรัฐในการรวบรวมผลผลิต:</u> ทบทวนนโยบายการส่งเสริมให้สหกรณ์การเกษตรที่ไม่มีศักยภาพผู้บริหารไม่กล้าเสี่ยง เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ทักษะ ขาดความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน สถานที่ อุปกรณ์ต่างๆ เกษตรกรสมาชิกไม่ให้ความร่วมมือ ดำเนินงานโครงการรวบรวมและแปรรูปผลผลิตสินค้าเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสินค้าที่เกษตรกรมีพ่อค้าหรือเอกชนรับซื้อจำนวนมาก</p>

ภาคผนวกที่ 5 : การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม (SWOT analysis) ในการสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ตารางผนวกที่ 5.1: การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม (SWOT analysis) ในการสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

จุดแข็ง (strengths : s)	จุดอ่อน (weaknesses : w)
<p>s₁ - สหกรณ์ฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สหกรณ์ฯระดับอำเภอ หลายแห่ง มีศักยภาพ มีผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ดี มีการบริหารจัดการที่ดี</p> <p>s₂ - สหกรณ์ฯ ที่มีศักยภาพหลายแห่ง มีเครือข่ายที่สามารถสร้างความนิยมในสินค้าของคน สปป.ลาว ได้</p> <p>s₃ - สหกรณ์ฯ ที่มีศักยภาพหลายแห่งมีฝ่ายจัดการเจ้าหน้าที่ ที่มีความรู้ ทักษะในการผลิต</p> <p>s₄ - เกษตรกรสมาชิกมีความรู้ความเชี่ยวชาญในการผลิตสินค้าเกษตร</p> <p>s₅ - สหกรณ์ฯ ที่มีศักยภาพหลายแห่งมีเครือข่ายระหว่างสหกรณ์ในการรวบรวมสินค้า</p> <p>s₆ - สหกรณ์ฯ ที่มีศักยภาพหลายแห่ง มีศูนย์กระจายสินค้าและเครือข่ายที่สามารถส่งออกไปยัง สปป.ลาวได้</p> <p>s₇ - มีสหกรณ์ฯ ระดับอำเภอบางแห่ง ที่เข้มแข็งและดำเนินการร้านค้าหรือศูนย์กระจายสินค้าได้</p> <p>s₈ - สหกรณ์ฯ ที่มีศักยภาพมีทุนดำเนินงานเพียงพอ</p> <p>s₉ - สหกรณ์ฯ ที่มีศักยภาพบางแห่งมีเครือข่ายที่สามารถติดต่อค้าขายระหว่าง ไทย-สปป.ลาว อยู่แล้ว</p> <p>s₁₀ - สหกรณ์ฯ ที่มีศักยภาพบางแห่งมีเทคโนโลยีในการแปรรูป เครื่องมือเครื่องจักร ฯลฯ</p>	<p>w₁ - ไม่มีความรู้ ทักษะ ในการเจรจาและการตลาดต่างประเทศ</p> <p>w₂ - ต้นทุนการรวบรวมและแปรรูปสูง</p> <p>w₃ - ค่าใช้จ่ายในการนำเข้าสูง เนื่องจากต้องนำเข้าครั้งละปริมาณมาก</p> <p>w₄ - สหกรณ์ฯส่วนใหญ่ ยังไม่มีศักยภาพ ขาดเครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ต่างๆ</p> <p>w₅ - ขาดแคลนเงินทุนเนื่องจากการรวบรวม แปรรูป และนำเข้าวัตถุดิบ ต้องใช้เงินทุนหมุนเวียนสูง</p> <p>w₆ - สินค้านำเข้ามีผลกระทบต่อเกษตรกรสมาชิก</p> <p>w₇ - ส่วนใหญ่ไม่มีตลาดหรือคู่ค้าใน สปป.ลาว</p> <p>w₈ - ไม่มีสินค้าที่จะไปทำการค้าขายกับ สปป.ลาว</p> <p>w₉ - ไม่สามารถทำธุรกิจแข่งขันกับพ่อค้าได้</p> <p>w₁₀ - สหกรณ์ฯ ขนาดเล็ก ที่ไม่มีศักยภาพ ขาดโครงสร้างพื้นฐาน สถานที่ทำการ โกดัง ลานตาก</p>
โอกาส (opportunities : o)	อุปสรรค (threats: t)
<p>o₁ - มีแหล่งเงินทุนให้กู้ยืมเช่น กพส. ธ.ก.ส.</p> <p>o₂ - นโยบายภาครัฐสนับสนุนการรวบรวม แปรรูป</p> <p>o₃ - เป็นพื้นที่เกษตรมีพื้นที่อุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การปลูกพืชหลากหลายชนิด</p> <p>o₄ - มีเส้นทางคมนาคมสะดวก มีสะพานมิตรภาพ ไทย-ลาว จุดผ่านแดนถาวรและจุดผ่อนปรนหลายแห่ง ทำให้สามารถติดต่อกันได้สะดวก</p> <p>o₅ - มีความสัมพันธ์กันดี มีการติดต่อค้าขายกันมานาน มีความสัมพันธ์ระดับท้องถิ่น</p> <p>o₆ - หน่วยงานภาครัฐไทย-สปป.ลาว มีโครงการความร่วมมือและความตกลงต่างๆ</p> <p>o₇ - มีตลาดนัด ตลาดชายแดน และการติดต่อค้าขายระหว่างไทย-สปป.ลาวอยู่แล้ว</p>	<p>t₁ - บางพื้นที่มีคู่แข่งพ่อค้า ที่มีความเชี่ยวชาญในการติดต่อค้าขายกับ สปป.ลาว อยู่แล้ว สหกรณ์ฯ แข่งขันได้ยาก</p> <p>t₂ - การค้ากับ สปป.ลาว มีกฎระเบียบที่ยุ่งยาก</p> <p>t₃ - การค้าของ สปป.ลาว ส่วนใหญ่ต้องใช้เงินสด</p> <p>t₄ - ระบบการขนส่งสินค้า เส้นทางคมนาคมในบางพื้นที่ยังไม่สะดวก</p> <p>t₅ - ระบบการตรวจสอบสินค้า การดำเนินงานเอกสาร พิธีการด่านชายแดน ส่วนใหญ่ยังไม่สะดวก</p> <p>t₆ - อำนาจต่อรองของลูกค้ายิ่งมีมาก ผลผลิตสินค้าเกษตรใน สปป.ลาว เป็นชนิดเดียวกันคู่ค้ามีทางเลือกมาก</p> <p>t₇ - การค้าขายกับ สปป.ลาว ต้องใช้ความเชื่อถือน และไว้วางใจกันมาอย่างยาวนานซึ่งสหกรณ์ฯส่วนใหญ่ยังไม่ได้มีความร่วมมือและความเชื่อถือนกัน</p>

ตารางผนวกที่ 5.1: การวิเคราะห์สถานะแวดล้อม (SWOT analysis) ในการสร้างความร่วมมือกับ
สปป.ลาว ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ต่อ)

จุดแข็ง (strengths : s)	จุดอ่อน (weaknesses : w)
S ₁₁ - มีเกษตรกรสมาชิกจำนวนมาก มีการรวมกลุ่มสามารถรวบรวมผลผลิตได้ง่าย	W ₁₁ - สหกรณ์ฯ ที่ไม่มีศักยภาพ บุคลากรขาดความรู้ทักษะในการผลิต แปรรูป
S ₁₂ - สหกรณ์ฯ ที่มีศักยภาพหลายแห่ง มีสถานที่ อาคารสำนักงาน โกดัง ลานตาก	W ₁₂ - สหกรณ์ฯ ที่ไม่มีศักยภาพผู้บริหารไม่มีความรู้ไม่กล้าตัดสินใจ
S ₁₃ - มีสหกรณ์ฯ ระดับอำเภอหลายแห่งที่เข้มแข็งตั้งอยู่ในพื้นที่เส้นทางคมนาคมเชื่อมโยงไปยัง สปป.ลาว	W ₁₃ - ประสบปัญหาขาดสภาพคล่องขาดทุนหนี้เงินกู้และโครงการของรัฐ
S ₁₄ - มีการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างสหกรณ์ฯ	W ₁₄ - สหกรณ์ฯ ที่เกษตรกรสมาชิกน้อย พื้นที่เกษตรน้อย ทำให้วัตถุดิบสินค้าเกษตรมีน้อย
S ₁₅ - สหกรณ์ฯ ที่มีศักยภาพหลายแห่งมีเจ้าหน้าที่เพียงพอ	W ₁₅ - สินค้าที่สหกรณ์ผลิตเป็นสินค้าที่ สปป.ลาวผลิตเหมือนกัน และไม่ใช้สินค้าที่ สปป.ลาว ต้องการ
S ₁₆ - เป็นองค์กรที่ไม่หวังผลกำไร	W ₁₆ - สหกรณ์ฯ ที่ไม่มีศักยภาพขาดบุคลากรและแรงงาน
S ₁₇ - ดำเนินงานตามหลักการสร้างความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของเกษตรกรสมาชิก	W ₁₇ - สินค้าเกษตรของเกษตรกรสมาชิกไม่มีคุณภาพ - ไม่มีอำนาจต่อรอง
	W ₁₈ - มีความเสี่ยง การตัดสินใจ เปลี่ยนแปลง ทำได้ช้า
	W ₁₉ - สินค้าแปรรูปคุณภาพไม่ดี และไม่เป็นที่ต้องการของ สปป.ลาว
	W ₂₀ - มีปัญหาทุจริตคอร์รัปชันในองค์กร
โอกาส (opportunities : o)	อุปสรรค (threats: t)
O ₈ - ผลผลิตสินค้าเกษตรของ สปป.ลาว มีราคาถูกกว่าและมีจำนวนมากเป็นโอกาสในการนำเข้า	t ₈ - พื้นที่ใน สปป.ลาว บางแห่ง ไม่ใช่เมือง เป็นพื้นที่ชนบท ประชากรน้อย โอกาสในการค้าขายและกระจายสินค้าน้อย
O ₉ - นโยบายภาครัฐส่งเสริมเขตเศรษฐกิจพิเศษและการค้าชายแดน	t ₉ - มีการแทรกแซงกลไกตลาดสินค้าเกษตร
O ₁₀ - มีพื้นที่เศรษฐกิจ โครงการลงทุน เขตเศรษฐกิจพิเศษและเมืองที่มีประชากรมาก	t ₁₀ - สินค้าของ สปป.ลาว ยังขาดคุณภาพในการนำเข้ามาแปรรูป
O ₁₁ - สินค้าบางชนิดใน สปป.ลาว เป็นสินค้าที่ไทยมีน้อยหรือมีไม่เพียงพอ	t ₁₁ - พื้นที่ชายแดนไทยบางแห่งเป็นพื้นที่ป่าสงวนไม่มีเอกสารสิทธิ์ การเข้าไปดำเนินการลงทุนต่างๆในพื้นที่ชายแดนทำได้ยาก
O ₁₂ - มีโรงงานบริษัทเอกชนขนาดใหญ่มาตั้งในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียงสามารถเชื่อมโยงผลผลิตสินค้าเกษตรได้และสร้างเครือข่ายการตลาดได้	t ₁₂ - สปป.ลาวยึดติดตรयीหื้อสินค้าซึ่งสินค้าของสหกรณ์ฯ ไม่เป็นที่รู้จัก
O ₁₃ - สปป.ลาวมีความนิยมสินค้าไทย	t ₁₃ - วัตถุดิบสินค้าเกษตรที่ขาดแคลนบางชนิดเป็นสินค้าที่ สปป.ลาว ผลิตได้น้อยเช่นกัน
O ₁₄ - ค่าแรงงานใน สปป.ลาว ถูกกว่าไทยเป็นโอกาสในการเข้าไปลงทุน	t ₁₄ - มีสินค้าจากประเทศอื่นเข้ามาใน สปป.ลาว ทำให้สหกรณ์ฯ ไม่สามารถแข่งขัน
O ₁₅ - นโยบายให้ไทยเป็นศูนย์กลางสินค้าในภูมิภาคในพื้นที่ชายแดนและเป็นศูนย์กลางโลจิสติกส์สินค้าเกษตร	t ₁₅ - สปป.ลาวมีโอกาสสร้างความร่วมมือกับประเทศอื่นๆ นอกเหนือจากไทย
	t ₁₆ - มีสินค้านำเข้าราคาถูกกว่าและลอกเลียนแบบจากประเทศอื่นๆ ใน สปป.ลาว มากขึ้น

ตารางผนวกที่ 5.1: การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม (SWOT analysis) ในการสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ต่อ)

จุดแข็ง (strengths : s)	จุดอ่อน (weaknesses : w)
	<p>W₂₁ - ไม่มีความรู้เรื่องกฎระเบียบในการค้าขายกับ สปป.ลาว</p> <p>W₂₂ - ไม่มีศักยภาพในการขนส่งสินค้าในการค้าขายกับ สปป.ลาว</p> <p>W₂₃ - ทำการค้าได้ยาก ขาดเงินทุนหมุนเวียน เนื่องจากการค้าขายกับ สปป.ลาว ต้องใช้เงินสด</p> <p>W₂₄ - ไม่มีอำนาจต่อรอง พ่อค้ากดราคา</p> <p>W₂₅ - สหกรณ์เล็กไม่มีศักยภาพการบริหารจัดการ สหกรณ์ยังไม่เข้มแข็ง</p> <p>W₂₆ - สหกรณ์เล็กไม่มีศักยภาพในการรวบรวมและแปรรูป</p> <p>W₂₇ - ไม่ให้ความสำคัญกับการรวบรวมและแปรรูป</p> <p>W₂₈ - ไม่สร้างความเชื่อมั่นศรัทธาและความร่วมมือจากเกษตรกรสมาชิก</p>
โอกาส (opportunities : o)	อุปสรรค (threats : t)
<p>O₁₆ - มีความร่วมมือพัฒนาระบบการให้บริการศุลกากรแบบเบ็ดเสร็จที่จุดผ่านแดน</p> <p>O₁₇ - พื้นที่ใน สปป.ลาวมีความอุดมสมบูรณ์ ใช้สารเคมีน้อย เหมาะแก่การไปลงทุนปลูกพืช</p> <p>O₁₈ - ผลผลิตสินค้าเกษตรของไทยมีคุณภาพดีกว่า และมีปริมาณมากกว่า สปป.ลาว</p> <p>O₁₉ - บางจังหวัดกำหนดให้เป็นพื้นที่ที่ไม่ให้มีอุตสาหกรรมขนาดใหญ่</p> <p>O₂₀ - เทคโนโลยีในการผลิตสินค้าของไทยดีกว่าเพื่อนบ้าน</p> <p>O₂₁ - สหกรณ์การเกษตรบางแห่งและพ่อค้ามีความเชื่อถือกัน เป็นโอกาสในการสร้างความร่วมมือทางการค้า</p>	<p>t₁₇ - คู่ค้าใน สปป.ลาว มีอำนาจต่อรองมากขึ้น มีทางเลือกในการร่วมลงทุนมากขึ้น เนื่องจากมีนักลงทุนจากประเทศอื่นมาลงทุนใน สปป.ลาวมากขึ้น</p> <p>t₁₈ - สินค้าของ สปป.ลาว เหมือนกับสินค้าที่ไทยผลิต</p> <p>t₁₉ - พ่อค้าที่มาประมูลสินค้ามีการฮั้วกัน</p> <p>t₂₀ - สปป.ลาว ให้ความสำคัญกับการสร้างความร่วมมือกับประเทศอื่นๆ ด้วยเช่นกัน</p> <p>t₂₁ - เส้นทางขนส่งทางน้ำ แพขนานยนต์ ยังไม่สะดวก ต้นทุนสูง</p> <p>t₂₂ - มีเอกชนรายใหญ่มาตั้งโรงงานในพื้นที่ชายแดน เพื่อการนำเข้า</p> <p>t₂₃ - ต้องใช้เทคโนโลยีสูงในการแปรรูป</p> <p>t₂₄ - การสนับสนุนไม่จริงจังและไม่ต่อเนื่อง นโยบายการค้าชายแดนและนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ชายแดน ยังไม่มีความชัดเจน</p> <p>t₂₅ - พื้นที่การค้า ตลาด ในฝั่ง สปป.ลาว อยู่ไกลด่าน ทำให้ค่าใช้จ่ายในการติดต่อค้าขายสูง</p> <p>t₂₆ - กฎระเบียบของ สปป.ลาว มีการเปลี่ยนแปลงได้ง่ายและบ่อยครั้ง</p> <p>t₂₇ - สปป.ลาวยังมีการเก็บภาษีสินค้านำเข้าและสินค้าผ่านแดน</p>

ตารางผนวกที่ 5.2: การประเมินปัจจัยภายในของสหกรณ์การเกษตรในการสร้างความร่วมมือกับ

สปป.ลาว ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : ด้านจุดแข็ง

ปัจจัยภายใน : จุดแข็ง	(1) จำนวนที่ ตอบ ความเห็น	(2) จัด ลำดับ	(3) น้ำหนัก (%)	(4) น้ำหนัก (%)x0.5	(5) คะแนน 1 - 5	(6) ถ่วง น้ำหนัก (4)x(5)
1. กลยุทธ์องค์กร (strategy) - หลักการสร้างความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของเกษตรกรสมาชิก	2	17	0.32	0.002	1	0.002
2. โครงสร้างองค์กร (structure) และโครงสร้างพื้นฐาน องค์กร (firm infrastructure) - สถานที่ อาคารสำนักงาน โกดัง ลานตาก	23	12	3.67	0.018	2	0.037
- ทุนดำเนินงาน	38	8	6.06	0.030	3	0.091
- ร้านค้าสหกรณ์หรือศูนย์กระจายสินค้า	39	7	6.22	0.031	3	0.093
3. ระบบการปฏิบัติงาน (system) และการพัฒนา เทคโนโลยี (technology development) - เทคโนโลยีในการแปรรูป เครื่องมือเครื่องจักร ฯลฯ	34	10	5.42	0.027	2	0.054
4. บุคลากร พนักงาน (staff) และการจัดการทรัพยากร มนุษย์ (human resource management) - วิทยาลัยผู้บริหาร การบริหารจัดการ	75	1	11.96	0.060	5	0.299
- เจ้าหน้าที่	5	15	0.80	0.004	1	0.004
5. ทักษะ (skills) - ความรู้ ทักษะในการผลิต แปรรูป	65	3	10.37	0.052	5	0.259
- ความเชี่ยวชาญในการผลิตของเกษตรกรสมาชิก	64	4	10.21	0.051	5	0.255
6. รูปแบบการบริหาร (style) - การเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างสหกรณ์	7	14	1.12	0.006	1	0.006
7. ค่านิยมร่วม (shared values) - องค์กรที่ไม่หวังผลกำไร	2	16	0.32	0.002	1	0.002
8. กิจกรรมโลจิสติกส์ของปัจจัยนำเข้าวัตถุดิบ (inbound logistic) และการจัดซื้อวัตถุดิบต่างๆ (procurement) - เครือข่ายระหว่างสหกรณ์ในการรวบรวมสินค้า	61	5	9.73	0.049	5	0.243
- ผลผลิตของเกษตรกรสมาชิกการรวมกลุ่ม	27	11	4.31	0.022	3	0.065
9. กิจกรรมเพิ่มคุณค่าให้แก่สินค้าและบริการ (operations) - การสร้างความนิยมสินค้าของคน สปป.ลาว	72	2	11.48	0.057	5	0.287
10. กิจกรรมโลจิสติกส์ของการนำผลิตภัณฑ์หรือบริการ ออกสู่ระบบการจัดจำหน่าย (outbound logistic) - ศูนย์กระจายสินค้าและเครือข่ายส่งออก	61	6	9.73	0.049	5	0.243
- เส้นทางคมนาคมเชื่อมโยงไป สปป.ลาว	16	13	2.55	0.013	2	0.026
11. กิจกรรมการตลาดและการขาย (marketing and sales) - เครือข่ายการค้าไทย-สปป.ลาว	36	9	5.74	0.029	3	0.086
12. กิจกรรมบริการหลังการขาย (service after delivery)	-	-	-	-	-	-
รวม	-	-	100.00	0.500	-	2.051

ที่มา: จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม

ตารางผนวกที่ 5.3: การประเมินปัจจัยภายในของสหกรณ์การเกษตรในการสร้างความร่วมมือกับ
สปป.ลาว ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : ด้านจุดอ่อน

ปัจจัยภายใน : จุดอ่อน	(1) จำนวนที่ ตอบ ความเห็น	(2) จัด ลำดับ	(3) น้ำหนัก น้ำหนัก (%)	(4) น้ำหนัก น้ำหนัก (%)x0.5	(5) คะแนน 1 - 5	(6) ถ่วง น้ำหนัก (4)x(5)
1. กลยุทธ์องค์กร (strategy) - การให้ความสำคัญกับการรวบรวมและแปรรูป	4	27	0.36	0.002	1	0.002
2. โครงสร้างองค์กร (structure) และโครงสร้างพื้นฐาน องค์กร (firm infrastructure) - โครงสร้างพื้นฐาน สถานที่ทำการ โกดัง ลานตาก	58	10	5.20	0.026	5	0.130
- เงินทุน	70	5	6.27	0.031	5	0.157
3. ระบบการปฏิบัติงาน (system) และการพัฒนา เทคโนโลยี (technology development) - ปัญหาขาดสภาพคล่อง ขาดทุน	48	13	4.30	0.022	5	0.108
- เครื่องมือเครื่องจักร และอุปกรณ์ต่างๆ	71	4	6.36	0.032	5	0.159
4. บุคลากร พนักงาน(staff) และการจัดการทรัพยากร มนุษย์ (human resource management) - ความรู้ การตัดสินใจของผู้บริหาร	58	12	5.20	0.026	5	0.130
- ปัญหาทุจริตคอร์รัปชั่น	17	20	1.52	0.008	2	0.015
- บุคลากรและแรงงาน	40	16	3.58	0.018	4	0.072
5. ทักษะ (skills) - ทักษะเจ้าหน้าที่ในการผลิต แปรรูป	58	11	5.20	0.026	5	0.130
- ความรู้ทักษะในการเจรจาและตลาดต่างประเทศ	78	1	6.99	0.035	5	0.175
- ความรู้เรื่องกฎระเบียบในการค้าขายกับสปป.ลาว	15	21	1.34	0.007	2	0.013
6. รูปแบบการบริหาร (style) - ศักยภาพในการบริหารจัดการ	6	25	0.54	0.003	1	0.003
7. ค่านิยมร่วม (shared values) - การสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาและความร่วมมือ	3	28	0.27	0.001	1	0.001
8. กิจกรรมโลจิสติกส์ของปัจจัยนำเข้าวัตถุดิบ (inbound logistic) และการจัดซื้อวัตถุดิบต่างๆ (procurement) - วัตถุดิบสินค้าเกษตร	46	14	4.12	0.021	5	0.103
- ผลกระทบจากการนำเข้า	66	6	5.91	0.030	5	0.148
- คุณภาพสินค้าของเกษตรกรสมาชิก	27	17	2.42	0.012	3	0.036
- ค่าใช้จ่ายในการนำเข้า	73	3	6.54	0.033	5	0.164
9. กิจกรรมเพิ่มคุณค่าให้แก่สินค้าและบริการ (operations) - สินค้าที่จะทำการค้าขายกับ สปป.ลาว	63	8	5.65	0.028	5	0.141
- สินค้าไทย-สปป.ลาวเป็นชนิดเดียวกัน	46	15	4.12	0.021	5	0.103
- คุณภาพสินค้าแปรรูป ความต้องการของลูกค้า	19	19	1.70	0.009	2	0.017
- ต้นทุนการรวบรวมและแปรรูป	73	2	6.54	0.033	5	0.164
- ศักยภาพในการรวบรวมและแปรรูป	5	26	0.45	0.002	1	0.002

**ตารางผนวกที่ 5.3: การประเมินปัจจัยภายในของสหกรณ์การเกษตรในการสร้างความร่วมมือกับ
สปป.ลาว ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : ด้านจุดอ่อน (ต่อ)**

ปัจจัยภายใน : จุดอ่อน	(1) จำนวนที่ ตอบ ความเห็น	(2) จัด ลำดับ	(3) น้ำหนัก (%)	(4) น้ำหนัก (%)x0.5	(5) คะแนน 1 - 5	(6) ถ่วง น้ำหนัก (4)x(5)
10. กิจกรรมโลจิสติกส์ของการนำผลิตภัณฑ์หรือบริการ ออกสู่ระบบการจัดจำหน่าย (outbound logistic) - ศักยภาพในการขนส่งเพื่อการค้าขายกับสปป.ลาว	14	22	1.25	0.006	2	0.013
11. กิจกรรมการตลาดและการขาย (marketing and sales) - ตลาดหรือคู่ค้าใน สปป.ลาว	64	7	5.73	0.029	5	0.143
- อำนาจต่อรองกับพ่อค้า เอกชน	6	24	0.54	0.003	1	0.003
- ความสามารถในการแข่งขันกับพ่อค้า เอกชน	60	9	5.38	0.027	5	0.134
- เงินทุนหมุนเวียนเพื่อการค้า	8	23	0.72	0.004	1	0.004
- ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงข้อตกลงทางการค้า	20	18	1.79	0.009	2	0.018
12. กิจกรรมบริการหลังการขาย (service after delivery)	-	-	-	-	-	-
รวม	-	-	100.00	0.500	-	2.286

ที่มา: จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม

ตารางผนวกที่ 5.4: การประเมินปัจจัยภายนอกของสหกรณ์การเกษตรในการสร้างความร่วมมือกับ
สปป.ลาว ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : ด้านโอกาส

ปัจจัยภายนอก : โอกาส	(1) จำนวนที่ ตอบ ความเห็น	(2) จัด ลำดับ	(3) น้ำหนัก (%)	(4) น้ำหนัก (%)x0.5	(5) คะแนน 1 - 5	(6) ถ่วง น้ำหนัก (4)x(5)
1. การเมือง (political : p)						
- นโยบายการรวบรวม แปรรูป	75	2	8.54	0.043	5	0.214
- นโยบายส่งเสริมเขตเศรษฐกิจพิเศษและการค้าชายแดน	63	9	7.18	0.036	4	0.144
- ความร่วมมือไทย-สปป.ลาว	70	6	7.97	0.040	4	0.159
- นโยบายเป็นศูนย์กลางสินค้าในภูมิภาค	5	15	0.57	0.003	1	0.003
2. เศรษฐกิจ (economic : e)						
- แหล่งเงินทุนให้กู้ยืม	84	1	9.57	0.048	5	0.239
- พื้นที่เศรษฐกิจ โครงการลงทุน เขตเศรษฐกิจพิเศษ	60	10	6.83	0.034	4	0.137
- ค่าแรงงานใน สปป.ลาว	15	14	1.71	0.009	1	0.009
3. สังคมและวัฒนธรรม (socio-cultural : s)						
- ความเชื่อถือ	1	21	0.11	0.001	1	0.001
- ความนิยมสินค้าไทย	25	13	2.85	0.014	2	0.028
- มีความสัมพันธ์อันดีระดับท้องถิ่น	72	5	8.20	0.041	5	0.205
- ตลาดนัด ตลาดชายแดน	68	7	7.74	0.039	4	0.155
4. เทคโนโลยี (technological : t)						
- ความร่วมมือพัฒนาระบบการให้บริการบุคลากร	5	16	0.57	0.003	1	0.003
- เทคโนโลยีในการผลิตสินค้าของไทย	2	20	0.23	0.001	1	0.001
5. สิ่งแวดล้อม (environmental : e)						
- ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่เกษตรในไทย	74	3	8.43	0.042	5	0.211
- ความสะดวกของเส้นทางคมนาคมขนส่ง	73	4	8.31	0.042	5	0.208
- ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่เกษตรใน สปป.ลาว	5	17	0.57	0.003	1	0.003
6. การแข่งขันภายในธุรกิจเดียวกัน (rivalry among existing firms)						
- เครือข่ายโรงงานบริษัทเอกชนขนาดใหญ่ในพื้นที่	51	12	5.81	0.029	3	0.087
- คุณภาพของผลผลิตสินค้าเกษตรของไทย	5	18	0.57	0.003	1	0.003
7. อำนาจการต่อรองของลูกค้า (Bargaining power of buyers)	-	-	-	-	-	-
8. อำนาจการต่อรองของผู้จำหน่ายวัตถุดิบ (bargaining power of supplier)	-	-	-	-	-	-
9. คู่แข่งรายใหม่ (threat of new entrants)						
- ข้อกำหนดการตั้งอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในพื้นที่	3	19	0.34	0.002	1	0.002
10. สินค้าทดแทน (threat of substitutes products or service)						
- ชนิดสินค้าทดแทนจาก สปป.ลาว	59	11	6.72	0.034	4	0.134
- ราคาสินค้าจาก สปป.ลาว	63	8	7.18	0.036	4	0.144
รวม	-	-	100.00	0.500	-	2.088

ที่มา: จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม

ตารางผนวกที่ 5.5: การประเมินปัจจัยภายนอกของสหกรณ์การเกษตรในการสร้างความร่วมมือกับ
สปป.ลาว ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: ด้านข้อจำกัด

ปัจจัยภายนอก : ข้อจำกัด	(1) จำนวนที่ ตอบ ความเห็น	(2) จัด ลำดับ	(3) น้ำหนัก %	(4) น้ำหนัก (%)x0.5	(5) คะแนน 1 - 5	(6) ถ่วง น้ำหนัก (4)x(5)
1. การเมือง (political : p)						
- การแทรกแซงกลไกตลาด	51	9	5.84	0.029	3	0.088
- ความต่อเนื่องและชัดเจนของนโยบายการค้าชายแดนและเขตเศรษฐกิจพิเศษ	3	24	0.34	0.002	1	0.002
- กฎระเบียบการค้ากับ สปป.ลาว	74	2	8.48	0.042	5	0.212
- การเปลี่ยนแปลงนโยบายและกฎระเบียบของ สปป.ลาว	2	26	0.23	0.001	1	0.001
- การสร้างความร่วมมือกับประเทศอื่นๆ ของ สปป.ลาว	5	20	0.57	0.003	1	0.003
2. เศรษฐกิจ (economic : e)						
- การค้าโดยใช้เงินสดเป็นหลัก	72	3	8.25	0.041	5	0.206
- การเก็บภาษีสินค้านำเข้าและผ่านแดนของ สปป.ลาว	2	27	0.23	0.001	1	0.001
- สินค้าเศรษฐกิจหลักเป็นสินค้าเกษตรเหมือนกัน	8	18	0.92	0.005	1	0.005
- พื้นที่การค้าห่างไกล ค่าใช้จ่ายในการติดต่อค้าขายสูง	2	25	0.23	0.001	1	0.001
3. สังคมและวัฒนธรรม (socio-cultural : s)						
- สปป.ลาวยึดติดตราหือสินค้า	47	12	5.38	0.027	3	0.081
- การค้าขายกับ สปป.ลาว ต้องใช้ความเชื่อถือนและไว้วางใจกันมาอย่างยาวนาน	55	7	6.30	0.032	4	0.126
- บางพื้นที่ ไม่ใช่พื้นที่เมือง เป็นพื้นที่ชนบท ประชากรน้อย โอกาสในการค้าขายและกระจายสินค้ามีน้อย	51	8	5.84	0.029	3	0.088
4. เทคโนโลยี (technological : t)						
- ระบบการขนส่งสินค้า เส้นทางคมนาคมไม่สะดวก	65	4	7.45	0.037	4	0.149
- ต้องใช้เทคโนโลยีสูงในการแปรรูป	4	23	0.46	0.002	1	0.002
- ความสะดวกของระบบการตรวจสอบสินค้าและการดำเนินงานเอกสารพิธีการด้านชายแดน	64	5	7.33	0.037	4	0.147
- ความสะดวกและต้นทุนของเส้นทางขนส่งทางน้ำ การขนส่งโดยแพขนานยนต์	5	21	0.57	0.003	1	0.003
5. สิ่งแวดล้อม (environmental : e)						
- เป็นพื้นที่ป่าสงวน ไม่มีเอกสารสิทธิ์ การเข้าไปดำเนินการลงทุนต่างๆในพื้นที่ชายแดนทำได้ยาก	48	11	5.50	0.027	3	0.082
6. การแข่งขันภายในธุรกิจเดียวกัน (rivalry among existing firms)						
- ความเชี่ยวชาญของคู่แข่งพ่อค้า ในการติดต่อค้าขายกับ สปป.ลาว	86	1	9.85	0.049	5	0.246
- การสร้างความร่วมมือกับประเทศอื่นๆ ของ สปป.ลาว	10	15	1.15	0.006	1	0.006
7. อำนาจการต่อรองของลูกค้า (bargaining power of buyers)						
- การฮั้วกันของพ่อค้า	6	19	0.69	0.003	1	0.003

ตารางผนวกที่ 5.5: การประเมินปัจจัยภายนอกของสหกรณ์การเกษตรในการสร้างความร่วมมือกับ
สปป.ลาว ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: ด้านข้อจำกัด (ต่อ)

ปัจจัยภายนอก : ข้อจำกัด	(1) จำนวนที่ ตอบ ความเห็น	(2) จัด ลำดับ	(3) น้ำหนัก (%)	(4) น้ำหนัก (%)x0.5	(5) คะแนน 1 - 5	(6) ถ่วง น้ำหนัก (4)x(5)
8. อำนาจการต่อรองของผู้จำหน่ายวัตถุดิบ (bargaining power of supplier)						
- อำนาจการต่อรองของผู้ค้า การลงทุนจากประเทศอื่นๆ ใน สปป.ลาว	8	17	0.92	0.005	1	0.005
9. คู่แข่งรายใหม่ (threat of new entrants)						
- การลงทุนของเอกชนรายใหญ่ที่จะนำเข้าไปในพื้นที่ชายแดน	4	22	0.46	0.002	1	0.002
- สินค้าราคาถูกจากประเทศอื่นๆ ใน สปป.ลาว	10	16	1.15	0.006	1	0.006
10. สินค้าทดแทน (threat of substitutes products or service)						
- ความสามารถในการแข่งขันกับสินค้าจากประเทศอื่นๆ	34	14	3.89	0.019	2	0.039
- ศักยภาพในการผลิตสินค้าที่ไทยขาดแคลนของสปป.ลาว	47	13	5.38	0.027	3	0.081
- คุณภาพสินค้าของ สปป.ลาว	50	10	5.73	0.029	3	0.086
รวม	-	-	100.00	0.500	-	1.807

ที่มา: จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม

ตารางผนวกที่ 5.6: การกำหนดกลยุทธ์ในการสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยวิธี TOWS Matrix

	จุดแข็ง (strength : s)	จุดอ่อน (weakness : w)
	ยุทธศาสตร์เชิงรุก (so) ให้เร่งรัดขยายเพิ่ม	ยุทธศาสตร์เชิงพัฒนา (wo) ให้แสวงหาโอกาสใหม่
โอกาส (opportunity :o)	<p>S₁S₃S₄S₈ S₁₀S₁₂S₁ S₃S₁₅O₂ O₉O₁₂O₁₅</p> <p><u>สนับสนุนสหกรณ์การเกษตรที่มีศักยภาพในการขับเคลื่อนธุรกิจสินค้าเกษตรในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน: ใช้โอกาสที่มีสหกรณ์ที่มีศักยภาพเข้มแข็ง ที่มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน บุคลากร เครื่องมือเครื่องจักรอุปกรณ์ต่างๆ และเกษตรกรสมาชิกมีความเชี่ยวชาญในการผลิตสินค้าเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหกรณ์ที่จัดตั้งระดับอำเภอที่อยู่บนเส้นทางการค้าการค้าคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงกับ สปป.ลาว</u> ขับเคลื่อนการผลิต การรวบรวม และการแปรรูปสินค้าเกษตรในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน รวมถึง เชื่อมโยงกับผู้ประกอบการรายใหญ่ของไทยในพื้นที่ชายแดน</p>	<p>W₁W₇W₉ W₁₈W₂₁ O₆O₉O₁₆</p> <p><u>จัดทำโครงการความร่วมมือไทย-สปป.ลาว ในการพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตร :</u> ใช้โอกาสที่หน่วยงานภาครัฐของไทยและสปป.ลาว มีความตกลงและการดำเนินงานต่างๆ ร่วมกัน เช่น มีนโยบายส่งเสริมการค้าชายแดน โครงการพัฒนาระบบศุลกากรแบบเบ็ดเสร็จที่จุดผ่านแดน และนโยบายจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อพัฒนาโครงการความร่วมมือในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตร เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาบุคลากรของสหกรณ์การเกษตรไม่มีความรู้ทักษะในการเจรจาการค้ากับต่างประเทศ ไม่มีความรู้เรื่องกฎระเบียบการค้าของ สปป.ลาว ไม่มีคู่ค้าใน สปป.ลาว ไม่รู้ความต้องการสินค้าของ สปป.ลาว และไม่สามารถแข่งขันกับผู้ประกอบการ</p>
	<p>S₁S₂S₅S₆ S₇S₁₃S₁₄ O₄O₅O₆ O₇O₉O₁₀ O₁₃</p> <p><u>พัฒนาเครือข่ายและศูนย์กระจายสินค้าเพื่อส่งสินค้าไปจำหน่ายยัง สปป.ลาว: ใช้จุดแข็งที่มีสหกรณ์การเกษตรที่มีผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ มีการบริหารจัดการที่ดี มีความพร้อมของบุคลากร มีเครือข่ายสินค้าสหกรณ์ฯ มีศูนย์กระจายสินค้า หรือมีโอกาสในการเป็นศูนย์กระจายสินค้า ซึ่งตั้งอยู่บนเส้นทางการค้าการค้าคมนาคมขนส่งที่เชื่อมโยงไปยัง สปป.ลาว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อยู่ในพื้นที่ชายแดนเขตติดต่อกับเมืองหลวงหรือเมืองที่มีประชากรอาศัยอยู่จำนวนมาก หรือเป็นเมืองเศรษฐกิจของ สปป.ลาว ในการส่งสินค้าไปจำหน่ายยัง สปป.ลาว</u></p>	

ตารางผนวกที่ 5.6: การกำหนดกลยุทธ์ในการสร้างความร่วมมือกับ สปป.ลาว ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยวิธี TOWS Matrix (ต่อ)

	ยุทธศาสตร์เชิงรับ (st) ให้ปรับปรุงสนับสนุนเพิ่มเติม	ยุทธศาสตร์เชิงพลิกแพลง (wt) ให้พิจารณาตัดทอนหรือยกเลิก
ข้อจำกัด (threat : t)	<p>S₄S₅S₁₁ S₁₂S₁₄ t₆t₉t₁₈ t₂₂t₂₃t₂₄</p> <p><u>สร้างความเข้มแข็งของฐานการผลิตและ</u> <u>เครือข่ายสินค้าเกษตรไทยในพื้นที่ชายแดน</u> <u>เพื่อลดผลกระทบจากการนำเข้า</u> : ใช้จุดแข็ง ที่เกษตรกรสมาชิกมีความเชี่ยวชาญในการ ผลิตสินค้าเกษตรที่หลากหลาย มีคุณภาพดี มีสหกรณ์การเกษตรดำเนินธุรกิจรวบรวม ผลผลิต เป็นตลาดให้เกษตรกรสมาชิก ซึ่งมี สหกรณ์ฯ หลายแห่งที่มีความพร้อมของ โครงสร้างพื้นฐาน ในขณะที่มีผู้ประกอบการ รายใหญ่มาจัดตั้งสถานประกอบการในพื้นที่ ชายแดน ซึ่งมีความเป็นไปได้ที่จะมีการ นำเข้าผลผลิตสินค้าเกษตรจาก สปป.ลาว เข้ามาแปรรูป ซึ่งการแปรรูปต้องใช้ เทคโนโลยีสูง มีการแทรกแซงกลไกตลาด สินค้าใน สปป.ลาว หลายชนิด เป็นสินค้าที่ ผลิตเหมือนกับเกษตรกรไทย และนโยบาย การค้าชายแดนและเขตเศรษฐกิจพิเศษยังไม่ มีความชัดเจน จึงต้องกำหนดนโยบายและ มาตรการต่างๆ เพื่อให้มีการสร้างความ เข้มแข็งของฐานการผลิตสินค้าในพื้นที่ ชายแดน โดยให้มีการเชื่อมโยงเครือข่ายการ รวบรวมผลผลิตระหว่างสหกรณ์การเกษตร และผู้ประกอบการรายใหญ่ของไทยเพื่อการ แปรรูป เป็นการสร้างความเข้มแข็งของฐาน การผลิตสินค้าเกษตรของไทย เพื่อป้องกัน ปัญหาผลกระทบจากสินค้าต้นทุนต่ำจาก ประเทศเพื่อนบ้านเข้ามา</p>	<p>W₆t₆t₁₀ t₁₃t₁₈</p> <p><u>พิจารณาการนำเข้าวัตถุดิบสินค้า</u> <u>เกษตรที่มีผลกระทบต่อเกษตรกร</u> <u>สมาชิก</u>: พิจารณาการนำเข้าสินค้า จาก สปป.ลาว โดยไม่นำเข้าวัตถุดิบ สินค้าเกษตรที่มีผลกระทบต่อ เกษตรกรสมาชิก เป็นสินค้าที่ เกษตรกรไทยผลิตได้จำนวนมาก รวมถึงสินค้าที่ สปป.ลาว ผลิตไม่ได้ คุณภาพมาตรฐาน โดยอาจนำเข้า ในช่วงขาดแคลน</p>
	<p>S₂S₅S₁₄ t₁₂t₁₄ t₁₅t₁₆</p> <p><u>ส่งเสริม ประชาสัมพันธ์สินค้าเครือข่าย</u> <u>สหกรณ์การเกษตรของไทยใน สปป.ลาว</u>: ใช้จุดแข็งที่สหกรณ์การเกษตรมีเครือข่ายที่ สามารถประชาสัมพันธ์สินค้าของไทยใน สปป.ลาว ได้ เพื่อขจัดอุปสรรคที่คน สปป.ลาว ติดตรายี่ห้อ มีสินค้าจากประเทศ อื่นๆ เข้ามาใน สปป.ลาว และมีสินค้า ลอกเลียนแบบของไทยใน สปป.ลาว เพื่อให้ สินค้าไทยเป็นที่รู้จักใน สปป.ลาว</p>	

ภาคผนวกที่ 6 : ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ R.V.Krejcie และ D.W.Morgan

ตารางผนวกที่ 6.1: ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ R.V.Krejcie และ D.W.Morgan

<i>N</i>	<i>S</i>	<i>N</i>	<i>S</i>	<i>N</i>	<i>S</i>
10	10	220	140	1200	291
15	14	230	144	1300	297
20	19	240	148	1400	302
25	24	250	152	1500	306
30	28	260	155	1600	310
35	32	270	159	1700	313
40	36	280	162	1800	317
45	40	290	165	1900	320
50	44	300	169	2000	322
55	48	320	175	2200	327
60	52	340	181	2400	331
65	56	360	186	2600	335
70	59	380	191	2800	338
75	63	400	196	3000	341
80	66	420	201	3500	346
85	70	440	205	4000	351
90	73	460	210	4500	354
95	76	480	214	5000	357
100	80	500	217	6000	361
110	86	550	226	7000	364
120	92	600	234	8000	367
130	97	650	242	9000	368
140	103	700	248	10000	370
150	108	750	254	15000	375
160	113	800	260	20000	377
170	118	850	265	30000	379
180	123	900	269	40000	380
190	127	950	274	50000	381
200	132	1000	278	75000	382
210	136	1100	285	100000	384

Note.—*N* is population size.

S is sample size.

ที่มา: Krejcie R.V. and Morgan D.W. 1970

ภาคผนวกที่ 7 : แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์สถานะแวดล้อมของสหกรณ์การเกษตรเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในพื้นที่แนวชายแดนไทย-ลาว”

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัย ของส่วนวิจัยเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนและสถาบันเกษตรกร สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการศึกษาสภาพการดำเนินธุรกิจ การผลิตและการค้าสินค้าเกษตร ของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดเขตติดต่อกับ สปป.ลาว และโอกาสในการพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตรกับ สปป.ลาว ภายใต้เขตการค้าเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในการให้การสนับสนุนการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรต่อไป และขอรับรองว่าการศึกษานี้จะไม่สร้างความเสียหายใดๆแก่สหกรณ์ฯ คณะผู้วิจัยขอขอบคุณประธานกรรมการและผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรทุกท่านที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามนี้

ชื่อสหกรณ์.....จังหวัด.....(No.).....

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ และเติมข้อความในช่องว่าง (ขอความอนุเคราะห์ให้ข้อมูลปี 2557)

ส่วนที่ 1: เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของสหกรณ์การเกษตร

1. จำนวนสมาชิกและเจ้าหน้าที่
 - 1.1 จำนวนสมาชิก คน
 - 1.2 จำนวนสมาชิกสมทบ คน
 - 1.3 จำนวนเจ้าหน้าที่ประจำของสหกรณ์ฯ คน
 - 1.4 จำนวนพนักงาน/ลูกจ้างชั่วคราวของสหกรณ์ฯ คน
2. ทุนดำเนินงานและหนี้สิน
 - 2.1 ทุนเรือนหุ้น บาท
 - 2.2 ทุนดำเนินงาน บาท
 - 2.3 เงินรับฝากจากสมาชิก บาท
 - 2.4 เงินให้กู้แก่สมาชิก บาท
 - 2.5 หนี้สินหมุนเวียน บาท
 - 2.6 หนี้สินไม่หมุนเวียน บาท
3. รายได้และกำไรสุทธิ
 - 3.1 รายได้จากธุรกิจสินเชื่อ บาท
 - 3.2 รายได้จากธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย บาท
 - 3.3 รายได้จากการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตร บาท
 - 3.4 รายได้จากการแปรรูปสินค้า บาท
 - 3.5 รายได้จากธุรกิจบริการอื่นๆ บาท
 - 3.6 กำไรสุทธิจากการดำเนินงาน บาท

4. ข้อมูลด้านการบริหารจัดการและการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ฯ
- 4.1 จำนวนคณะกรรมการบริหารสหกรณ์ฯ.....คน
- 4.2 จำนวนครั้งที่คณะกรรมการบริหารมีการประชุมหรือเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์ฯ
.....ครั้ง/ปี
- 4.3 จำนวนครั้งที่สหกรณ์ฯมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ฯ.....ครั้ง/ปี
- 4.4 จำนวนครั้งที่สหกรณ์ฯมีการจัดประชุมหรือและจัดอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรสมาชิก...ครั้ง/ปี
- 4.5 การบริหารงานและการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ฯ เป็นอย่างไร?
- สหกรณ์มีคณะกรรมการบริหาร และมีฝ่ายจัดการดำเนินงานโดยผู้จัดการ
- สหกรณ์บริหารและดำเนินงานโดยคณะกรรมการ เนื่องจากไม่มีฝ่ายจัดการและไม่มีตำแหน่งผู้จัดการ
- 4.6 สถานที่ดำเนินงานของสหกรณ์เป็นอย่างไร?
- สหกรณ์ฯมีสถานที่ตั้งสำนักงานของสหกรณ์ฯ เพียงแห่งเดียว โดยไม่มีสาขา
- สหกรณ์ฯมีสถานที่ตั้งสำนักงานใหญ่ 1 แห่ง และมีสาขาย่อยจำนวนแห่ง
- สหกรณ์ฯ ไม่มีสถานที่ตั้งสำนักงานอย่างถาวร ใช้สถานที่อื่นในการติดต่อ เช่น บ้านของประธาน
- 4.7 สหกรณ์ฯมีสถานที่และเครื่องมือเครื่องจักรวัสดุอุปกรณ์เหล่านี้หรือไม่ หากมีโปรด ในช่อง
- ลานตาก โกดัง/ไซโล โรงสีข้าว เครื่องอบลดความชื้นข้าว เครื่องแพ็คข้าวถุง
- โรงอบ/รมควันยางพารา เครื่องรีดยางแผ่น เครื่องทำยางเครป โรงผลิตยางแท่ง/STR
- เครื่องอบลดความชื้นข้าวโพด เครื่องโม้แยกเมล็ดข้าวโพด เครื่องผลิตอาหารสัตว์
- เครื่องอบลำไยทำลำไยอบแห้ง เครื่องผลิตมันเส้น เครื่องผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด
- รถแทรกเตอร์ รถบรรทุก อื่นๆ (โปรดระบุ).....
- 4.8 ปัจจุบันสหกรณ์ฯ มีการดำเนินธุรกิจอะไรบ้าง?
- ธุรกิจสินเชื่อ รับฝากเงิน-ให้กู้เงิน
- ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย (โปรดระบุสินค้า).....
- ธุรกิจรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตร (โปรดระบุสินค้า).....
- ธุรกิจแปรรูปสินค้าเกษตร (โปรดระบุสินค้า).....
- ธุรกิจให้เช่าหรือเปิดจุดเพื่อประมูลและจำหน่ายสินค้าเกษตร โดยได้ส่วนต่างจากการจำหน่ายผลผลิต (โปรดระบุสินค้า).....
- ธุรกิจอื่นๆ (โปรดระบุ).....
5. ข้อมูลเกี่ยวกับประธานและผู้จัดการสหกรณ์
- 5.1 อายุของประธาน ปี

5.2 วุฒิการศึกษาของประธาน

ป.4-ป.6 ม.6 หรือเทียบเท่า ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

5.3 อายุของผู้จัดการปี 5.4 ระยะเวลาที่ผู้จัดการทำงานที่สหกรณ์ฯแห่งนี้.....ปี

5.5 วุฒิการศึกษาของผู้จัดการ

ป.4-ป.6 ม.6 หรือเทียบเท่า ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

ส่วนที่ 2: เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินธุรกิจการผลิต การแปรรูป และการเชื่อมโยงเครือข่าย
กระจายสินค้าของสหกรณ์การเกษตร

6. ปัจจุบันสหกรณ์ฯมีการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรหรือไม่?

มี ได้แก่สินค้า ไม่มี

7. มีสินค้าที่สหกรณ์ฯเคยรวบรวม แต่ปัจจุบันไม่ได้รวบรวมแล้วหรือไม่?

มี ได้แก่สินค้า ไม่มี

8. สินค้าที่สหกรณ์ฯรวบรวมมาจากไหน?

รวบรวมจากเกษตรกรสมาชิกของสหกรณ์ฯเท่านั้น
 รวบรวมจากเกษตรกรทั่วไป ทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่ได้เป็นสมาชิก

9. สินค้าที่สหกรณ์ฯรวบรวม นำไปดำเนินการต่ออย่างไร?

ดำเนินการรวบรวมสินค้าเกษตรแล้วจำหน่ายต่อให้โรงงาน บริษัท หรือพ่อค้าเลย
 ดำเนินการรวบรวมสินค้าเกษตรแล้วนำมาแปรรูปเป็นสินค้าจำหน่าย
 ดำเนินการรวบรวมสินค้าเกษตรแล้วส่งต่อให้โรงงาน บริษัทหรือพ่อค้าและมีส่วนหนึ่งที่แปรรูปเองด้วย
 เป็นเพียงหน่วยงานกลางให้เกษตรกรสมาชิกและผู้ซื้อมาติดต่อกันและได้รับค่าบริการส่วนต่าง

10. สหกรณ์ฯมีการแปรรูปสินค้าโดยสหกรณ์ฯเองหรือไม่?

มี ได้แก่สินค้า ไม่มี

11. หากมีการแปรรูป สินค้าที่สหกรณ์ฯแปรรูปมียี่ห้อหรือตราสินค้าของสหกรณ์ฯเองหรือไม่?

มี ได้แก่ตราสินค้า ไม่มี

12. หากมีการแปรรูป สินค้าที่สหกรณ์ฯแปรรูปได้รับการรับรองมาตรฐานหรือไม่?

ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน
 ได้รับการรับรองสินค้า GAP หรือปลอดภัยจากสารพิษ หรือสินค้าอินทรีย์
 ได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิต GMP หรือ HACCP
 ได้รับการรับรองมาตรฐานอื่นๆ (โปรดระบุ)

13. จากอดีตถึงปัจจุบัน สหกรณ์ฯท่านมีศักยภาพในการดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับสินค้าเกษตรได้เพียงใด?
- ไม่สามารถดำเนินงานเกี่ยวกับการรวบรวมผลผลิต แปรรูปสินค้าเกษตร หรือเป็นศูนย์กระจายสินค้าเกษตรได้เลย
 - ไม่สามารถดำเนินงานรวบรวมผลผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรได้ แต่สามารถเป็นศูนย์กระจายสินค้าได้
 - สามารถดำเนินงานรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรได้บ้าง แต่ปริมาณไม่มากนักในแต่ละปี
 - สามารถดำเนินงานรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรได้จำนวนมาก มีความพร้อมด้านสถานที่และตลาดรับซื้อที่แน่นอน เป็นศูนย์กระจายสินค้าได้ แต่ไม่สามารถดำเนินงานแปรรูปสินค้าเกษตรได้
 - มีศักยภาพในการรวบรวมผลผลิต สามารถแปรรูปสินค้าเกษตรได้อย่างต่อเนื่อง และสามารถเป็นศูนย์กระจายสินค้าเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างสหกรณ์และหน่วยงานต่างๆได้ดี
 - อื่นๆ (โปรดระบุ)
14. อะไรเป็นจุดแข็งของสหกรณ์ฯ ที่ทำให้สามารถดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับสินค้าเกษตร เช่น การรวบรวมผลผลิต การแปรรูป และการเชื่อมโยงเครือข่ายการตลาดเพื่อกระจายสินค้าได้?
- 14.1 คณะกรรมการมีวิสัยทัศน์และมีการบริหารจัดการที่ดี ใช่ ไม่ใช่
 - 14.2 ฝ่ายจัดการและบุคลากรมีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต ใช่ ไม่ใช่
ทำให้สินค้าของสหกรณ์ฯมีคุณภาพดี
 - 14.3 มีทุนในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ ใช่ ไม่ใช่
 - 14.4 มีเครื่องมือเครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์ต่างๆพร้อม ใช่ ไม่ใช่
 - 14.5 มีเครือข่ายด้านการตลาดรองรับสินค้าของสหกรณ์ฯที่มั่นคงแน่นอน ใช่ ไม่ใช่
 - 14.6 สมาชิกเชื่อถือศรัทธาและนำผลผลิตมาจำหน่ายให้สหกรณ์ฯทำให้มีวัตถุดิบเพียงพอ ใช่ ไม่ใช่
 - 14.7 เกษตรกรสมาชิกมีความรู้ความเชี่ยวชาญในการผลิต ทำให้ผลผลิตมีคุณภาพดี ใช่ ไม่ใช่
 - 14.8 จุดแข็งของสหกรณ์ฯด้านอื่นๆในการทำธุรกิจรวบรวมและแปรรูปสินค้าเกษตร (โปรดระบุ)
-
-
-
-
-
-

15. อะไรเป็นจุดอ่อนหรือข้อเสียของสหกรณ์ฯ ที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับสินค้าเกษตร เช่นการรวบรวมผลผลิต การแปรรูป และการเชื่อมโยงเครือข่ายการตลาดเพื่อกระจายสินค้าได้?
- 15.1 มีปัญหาทุจริต คอร์รัปชัน ใช่ ไม่ใช่
- 15.2 ระบบการบริหารจัดการล่าช้า ผู้บริหารไม่กล้าเสี่ยง ไม่กล้าตัดสินใจ ใช่ ไม่ใช่
- 15.3 บุคลากรขาดทักษะ ความรู้ ในการผลิต การแปรรูป และการตลาด ใช่ ไม่ใช่
- 15.4 ขาดแคลนเงินทุนในการรวบรวมและแปรรูปผลผลิตสินค้าเกษตร ใช่ ไม่ใช่
- 15.5 ขาดเครื่องมือเครื่องจักรและอุปกรณ์ต่างๆในการรวบรวมและแปรรูปสินค้าเกษตร ใช่ ไม่ใช่
- 15.6 ไม่มีตลาดรองรับสินค้าของสหกรณ์ฯที่มั่นคงแน่นอน ใช่ ไม่ใช่
- 15.7 วัตถุดิบไม่แน่นอน ไม่มีผลผลิตสินค้าเกษตรอย่างเพียงพอในการรวบรวมและแปรรูป ใช่ ไม่ใช่
- 15.8 ผลผลิตสินค้าเกษตรของเกษตรกรสมาชิกไม่มีคุณภาพ ใช่ ไม่ใช่
- 15.9 ขาดแคลนแรงงาน ใช่ ไม่ใช่
- 15.10 ต้นทุนการผลิตสูง ใช่ ไม่ใช่
- 15.11 สหกรณ์ฯมีปัญหาขาดสภาพคล่อง เนื่องจากเกษตรกรสมาชิกไม่ชำระหนี้ ใช่ ไม่ใช่
- 15.12 จุดอ่อนของสหกรณ์ฯด้านอื่นๆในการทำธุรกิจรวบรวมและแปรรูปสินค้าเกษตร (โปรดระบุ)
-
-
-
16. มีปัจจัยอะไรบ้าง ที่เป็นปัจจัยแวดล้อมภายนอกที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของสหกรณ์ฯ ที่เป็นโอกาสและเอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ฯ ให้สามารถพัฒนาธุรกิจเกี่ยวกับสินค้าเกษตร เช่น การรวบรวมผลผลิต การแปรรูปสินค้า และการเชื่อมโยงเครือข่ายการตลาดเพื่อกระจายสินค้าได้อย่างสำเร็จ?
- 16.1 พื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการทำเกษตร ทำให้มีผลผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่ ใช่ ไม่ใช่ จำนวนมาก
- 16.2 มีโรงงาน พ่อค้า จำนวนมาก สามารถรับซื้อผลผลิตของสหกรณ์ฯได้อย่าง ใช่ ไม่ใช่ มั่นคงแน่นอน
- 16.3 นโยบายภาครัฐสนับสนุนการดำเนินธุรกิจการผลิต รวบรวม แปรรูป และ ใช่ ไม่ใช่ ศูนย์กระจายสินค้าของสหกรณ์ฯ

16.4 มีแหล่งเงินทุน เช่น ธ.ก.ส. และกองทุนพัฒนาสหกรณ์ฯ ที่สามารถกู้มาลงทุนดำเนินงานได้ ใช่ ไม่ใช่

16.5 โอกาสของสหกรณ์ฯด้านอื่นๆในการทำธุรกิจรวบรวมและแปรรูปสินค้าเกษตร (โปรดระบุ)

17. ปัจจัยอะไรบ้าง ที่เป็นปัจจัยแวดล้อมภายนอกที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของสหกรณ์ฯ ที่เป็นข้อจำกัดหรืออุปสรรคต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ฯ ในการพัฒนาธุรกิจเกี่ยวกับสินค้าเกษตร เช่น การรวบรวมผลผลิต การแปรรูปสินค้า และการเชื่อมโยงเครือข่ายการตลาดเพื่อกระจายสินค้า?

17.1 ปริมาณผลผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่มีจำนวนน้อย ไม่สามารถรวบรวมได้ ใช่ ไม่ใช่

17.2 มีสินค้าเกษตรต้นทุนต่ำจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาจำนวนมาก สหกรณ์ฯ ใช่ ไม่ใช่
 สู้ราคาไม่ได้

17.3 โครงการแทรกแซงของภาครัฐ มีผลกระทบต่อกลไกและราคาตลาด สหกรณ์ฯ ใช่ ไม่ใช่
 สหกรณ์ฯไม่สามารถแข่งขันได้

17.4 มีคู่แข่ง โรงงานและพ่อค้ารับซื้อผลผลิตในพื้นที่มาก เกษตรกรไม่นำมาขายให้สหกรณ์ฯ ใช่ ไม่ใช่

17.5 อุปสรรค/ข้อจำกัดของสหกรณ์ฯด้านอื่นๆในการรวบรวมและแปรรูปสินค้าเกษตร (โปรดระบุ) ใช่ ไม่ใช่

18. หากจะพัฒนาการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรของสหกรณ์ฯ ให้สามารถรวบรวมผลผลิตแปรรูป หรือการกระจายสินค้าได้อย่างสำเร็จ ท่านคิดว่าหน่วยงานภาครัฐควรดำเนินการอย่างไรบ้าง?

ส่วนที่ 3: เพื่อศึกษาโอกาสในการพัฒนาธุรกิจ การผลิตและการค้าสินค้าเกษตรกับ สปป.ลาว
ภายใต้เขตการค้าเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน(Asean Economic Community: AEC)

19. ข้อมูลเกี่ยวกับการนำเข้าสินค้าเกษตรต้นทุนต่ำจากประเทศ สปป.ลาว เข้ามาจำหน่ายหรือแ
- 19.1 ปัจจุบันสหกรณ์ฯท่านมีการนำเข้าสินค้าเกษตรจากประเทศ สปป.ลาว หรือไม่?
 มี ได้แก่ ไม่มี
- 19.2 ถ้าปัจจุบันไม่มีการนำเข้าสินค้าเกษตรจากประเทศ สปป.ลาว ในอนาคตท่านมีโอกาสนำเข้าหรือไม่?
 มี ได้แก่ ไม่มี
- 19.3 ถ้าท่านมีโอกาสนำเข้าสินค้าเกษตรจากประเทศ สปป.ลาว ในอนาคต ท่านจะนำเข้ามาหรือไม่?
 ไม่นำเข้า เนื่องจาก นำเข้า
- 19.4 หากสหกรณ์ฯท่านนำเข้าสินค้าเกษตรจากประเทศ สปป.ลาว จะมีผลกระทบต่อเกษตรกรสมาชิกหรือไม่?
 มี ได้แก่ ไม่มี
- 19.5 ท่านคิดว่าสหกรณ์ฯควรมีการนำเข้าสินค้าเกษตรต้นทุนต่ำจากประเทศ สปป.ลาว เข้ามาแปรรูปหรือไม่?
 ควร เนื่องจาก ไม่ควร
20. ท่านคิดว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นจุดแข็งของสหกรณ์ฯ ที่จะทำให้สามารถนำเข้าสินค้าเกษตรต้นทุนต่ำจากประเทศ สปป.ลาว เข้ามาจำหน่ายหรือแปรรูปได้?
- 20.1 สหกรณ์ฯมีเครื่องมือเครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์ในการแปรรูปพร้อม ใช่ ไม่ใช่
- 20.2 สหกรณ์ฯมีทุนดำเนินงานอย่างเพียงพอ ใช่ ไม่ใช่
- 20.3 สหกรณ์ฯมีบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการผลิต แปรรูปและการตลาด ใช่ ไม่ใช่
- 20.4 สหกรณ์ฯมีเครือข่ายการตลาดที่สามารถกระจายสินค้าที่นำเข้ามาและ ใช่ ไม่ใช่
 สินค้าที่แปรรูปได้
- 20.5 จุดแข็งของสหกรณ์ฯด้านอื่นๆในการนำเข้าสินค้าต้นทุนต่ำจาก สปป.ลาว (โปรดระบุ)
 -
 -
 -
 -

21. ท่านคิดว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นจุดอ่อนของสหกรณ์ฯ ที่จะทำให้ไม่สามารถนำเข้าสินค้าเกษตรต้นทุนต่ำจากประเทศ สปป.ลาว เข้ามาจำหน่ายหรือแปรรูปได้?
- 21.1 การนำเข้าต้องนำเข้าจำนวนมาก ต้นทุนสูง สหกรณ์ฯไม่สามารถทำเหมือน ใช่ ไม่ใช่
เอกชนได้
- 21.2 ไม่สามารถนำเข้ามาได้ เนื่องจากเป็นสินค้าที่เกษตรกรสมาชิกผลิต ซึ่งจะ ใช่ ไม่ใช่
ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรสมาชิก
- 21.3 สหกรณ์ฯไม่มีลานตาก โกดัง ไซโล เพียงพอ ในการรองรับสินค้าเกษตรจาก ใช่ ไม่ใช่
สปป.ลาว ที่จะนำเข้ามาจำนวนมาก
- 21.4 สหกรณ์ฯไม่มีความเชี่ยวชาญในการแปรรูป ไม่มีเครื่องมือเครื่องจักร ใช่ ไม่ใช่
- 21.5 จุดอ่อนของสหกรณ์ฯด้านอื่นๆในการนำเข้าสินค้าต้นทุนต่ำจาก สปป.ลาว ใช่ ไม่ใช่
(โปรดระบุ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

22. ท่านคิดว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นโอกาสของสหกรณ์ฯ ที่จะทำให้สามารถนำเข้าสินค้าเกษตรต้นทุนต่ำจากประเทศ สปป.ลาว เข้ามาจำหน่ายหรือแปรรูปได้?
- 22.1 มีสินค้าเกษตรบางชนิดที่ผลิตได้ไม่เพียงพอภายในประเทศ ต้องนำเข้า ใช่ ไม่ใช่
- 22.2 ผลผลิตของ สปป.ลาว มีจำนวนมาก แต่ราคาถูก แต่โรงงานผลิตเองมีน้อย ใช่ ไม่ใช่
ต้องส่งออกมาไทย
- 22.3 มีจุดผ่านแดน เส้นทางขนส่งที่สะดวก สามารถนำเข้าได้ง่าย ใช่ ไม่ใช่
- 22.4 หน่วยงานภาครัฐในจังหวัดและแขวงของ สปป.ลาว มีการหารือกันประจำ ใช่ ไม่ใช่
อยู่แล้ว สามารถสร้างความร่วมมือกันได้ง่าย
- 22.5 โอกาสของสหกรณ์ฯด้านอื่นๆในการนำเข้าสินค้าต้นทุนต่ำจาก สปป.ลาว (โปรดระบุ)

.....

.....

.....

.....

.....

23. ท่านคิดว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นอุปสรรคหรือข้อจำกัดของสหกรณ์ฯ ที่จะทำให้ไม่สามารถนำเข้าสินค้าเกษตรต้นทุนต่ำจากประเทศ สปป.ลาว เข้ามาจำหน่ายหรือแปรรูปได้?
- 23.1 มีพ่อค้ารายใหญ่ เอกชน นำเข้าสินค้าต้นทุนต่ำจาก สปป.ลาว จำนวนมาก ใช่ ไม่ใช่
อยู่แล้ว สหกรณ์ฯไม่สามารถแข่งขันนำเข้าได้
- 23.2 จุดผ่านแดนและเส้นทางการขนส่งไม่สะดวก ไม่เอื้ออำนวยในการนำเข้า ใช่ ไม่ใช่
- 23.3 มีกฎหมาย กฎระเบียบ เกี่ยวกับการผ่านแดน การข้ามแดน ที่ไม่ ใช่ ไม่ใช่
เอื้ออำนวยต่อการค้า
- 23.4 การค้าขายกับ สปป.ลาว ต้องใช้เงินสด ไม่คล่องตัว และต้องมีเงินทุน ใช่ ไม่ใช่
หมุนเวียนสูง
- 23.5 นโยบายของภาครัฐเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรในพื้นที่ชายแดน ใช่ ไม่ใช่
ยังไม่มี ความชัดเจน
- 23.6 จังหวัดกำหนดให้เป็นพื้นที่อนุรักษ์ที่ห้ามก่อสร้างโรงงานหรืออุตสาหกรรม ใช่ ไม่ใช่
- 23.7 สินค้าที่ขาดแคลนและต้องการนำเข้า เป็นสินค้าที่ สปป.ลาว ผลิตได้น้อย ใช่ ไม่ใช่
- 23.8 สินค้าเกษตรของ สปป.ลาว ไม่มีคุณภาพ ใช่ ไม่ใช่
- 23.9 ระบบการตรวจสอบสินค้า งานเอกสาร ในการนำสินค้าเข้าตามด่าน ใช่ ไม่ใช่
ชายแดนยังไม่เอื้ออำนวย
- 23.10 ข้อจำกัด/อุปสรรคของสหกรณ์ฯด้านอื่นๆในการนำเข้าสินค้าต้นทุนต่ำจาก
สปป.ลาว (โปรดระบุ)
-
-
-
-
-
-
24. ในการสร้างความร่วมมือกับประเทศ สปป.ลาว หากมีความจำเป็นที่จะต้องนำเข้าสินค้าเกษตร
ต้นทุนต่ำจากประเทศ สปป.ลาวเข้ามาแปรรูป โดยให้สหกรณ์ฯเป็นผู้ดำเนินการท่านคิดว่า
หน่วยงานภาครัฐควรดำเนินการอย่างไรบ้าง?
-
-
-
-
-

25. ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งออกสินค้าสหกรณ์ฯหรือเครือข่ายสหกรณ์ฯไปจำหน่ายยังประเทศ สปป
- 25.1 ปัจจุบันสหกรณ์ฯท่านมีการส่งสินค้าไปจำหน่ายยังประเทศ สปป.ลาว หรือไม่?
- มี ได้แก่สินค้า ไม่มี
- 25.2 ถ้าปัจจุบันไม่มีการส่งออกสินค้าไปจำหน่ายยังประเทศ สปป.ลาว ในอนาคตท่านมีโอกาสส่งออกหรือไม่?
- มี ได้แก่สินค้า ไม่มี
- 25.3 ถ้าท่านมีโอกาสส่งสินค้าออกไปจำหน่ายยังประเทศ สปป.ลาว ในอนาคต ท่านจะส่งออกหรือไม่ และหาก ส่งออกจะติดต่อกับหน่วยงานใด?
- ไม่ส่งออก เนื่องจาก ส่งออก โดยติดต่อกับ
26. ท่านคิดว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นจุดแข็งของสหกรณ์ฯ ที่ทำให้สามารถส่งสินค้าไปจำหน่ายยังประเทศ สปป.ลาวได้?
- 26.1 สินค้าสหกรณ์ฯมีคุณภาพ สามารถสร้างความนิยมของคน สปป.ลาวได้ ใช่ ไม่ใช่
- 26.2 สหกรณ์ฯมีการเชื่อมโยงเครือข่ายกับ สปป.ลาว อยู่แล้ว ใช่ ไม่ใช่
- 26.3 มีเครือข่ายสินค้าของสหกรณ์ฯ ที่สามารถส่งออกไปยัง สปป.ลาวได้ ใช่ ไม่ใช่
- 26.4 สหกรณ์ฯมีการดำเนินงานศูนย์กระจายสินค้าภายในประเทศอยู่แล้ว ใช่ ไม่ใช่
- สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อกระจายต่อไปยัง สปป.ลาว ได้
- 26.5 จุดแข็งของสหกรณ์ฯด้านอื่นๆในการส่งสินค้าไปจำหน่ายยัง สปป.ลาว (โปรดระบุ)
-
-
-
-
27. ท่านคิดว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นจุดอ่อนของสหกรณ์ฯ ที่ทำให้ไม่สามารถส่งสินค้าไปจำหน่ายยังประเทศ สปป.ลาวได้?
- 27.1 สหกรณ์ฯไม่มีสินค้าที่จะส่งไปจำหน่ายยัง สปป.ลาว ใช่ ไม่ใช่
- 27.2 สินค้าที่สหกรณ์ฯผลิตได้เป็นสินค้าที่ สปป.ลาว ไม่ต้องการ เนื่องจากผลิตได้เหมือนกัน ใช่ ไม่ใช่
- 27.3 สินค้าของสหกรณ์ฯไม่มีคุณภาพ ไม่เป็นที่ต้องการของตลาดใน สปป.ลาว ใช่ ไม่ใช่
- 27.4 สหกรณ์ฯไม่มีคู่ค้าใน สปป.ลาว ไม่รู้จักค้าขายกับใคร ไม่เหมือนภาคเอกชน ใช่ ไม่ใช่
- 27.5 เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ฯไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการตลาดกับต่างประเทศ ใช่ ไม่ใช่

- 27.6 จุดอ่อนของสหกรณ์ฯด้านอื่นๆ ในการส่งสินค้าไปจำหน่ายยัง สปป.ลาว (โปรดระบุ)
-
-
-
28. ท่านคิดว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นโอกาสของสหกรณ์ฯ ที่จะทำให้สามารถส่งสินค้าไปจำหน่ายยังประเทศ สปป.ลาว ได้?
- 28.1 มีศูนย์กระจายสินค้าของจังหวัด ที่สามารถเชื่อมโยงสินค้าของสหกรณ์ฯได้ ใช่ ไม่ใช่
- 28.2 พื้นที่ชายแดนไทย-สปป.ลาว มีการติดต่อค้าขายเป็นวิถีชีวิตปกติประจำวัน ใช่ ไม่ใช่
อยู่แล้ว
- 28.3 หน่วยงานภาครัฐในจังหวัดและแขวงของ สปป.ลาว มีการหารือกันประจำ ใช่ ไม่ใช่
อยู่แล้ว สามารถสร้างความร่วมมือกันได้ง่าย
- 28.4 แขวงใน สปป.ลาว ฝั่งตรงข้ามกับจังหวัด มีประชากรอาศัยจำนวนมาก มี ใช่ ไม่ใช่
ความต้องการสินค้าอุปโภค บริโภค จำนวนมาก
- 28.5 สามารถนำสินค้าไปจำหน่ายบริเวณชายแดนหรือจุดผ่อนปรน ประกอบ ใช่ ไม่ใช่
กับมีตลาดนัดบริเวณพื้นที่ชายแดน ซึ่งคนจาก สปป.ลาวข้ามมาซื้อได้ง่าย
- 28.6 โอกาสของสหกรณ์ฯด้านอื่นๆในการส่งสินค้าไปจำหน่ายยัง สปป.ลาว (โปรดระบุ)
-
-
-
29. ท่านคิดว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นอุปสรรคหรือข้อจำกัดของสหกรณ์ฯ ในการที่จะส่งสินค้าไปจำหน่ายยังประเทศ สปป.ลาว?
- 29.1 คน สปป.ลาว ตีดยี่ห้อและตราสินค้า แต่สินค้าสหกรณ์ฯยังไม่เป็นที่นิยม ใช่ ไม่ใช่
- 29.2 ยังขาดความเชื่อถือ เนื่องจากการค้ากับ สปป.ลาว ต้องสร้างความเชื่อถือ ใช่ ไม่ใช่
มาอย่างยาวนาน
- 29.3 มีกฎหมาย กฎระเบียบ เกี่ยวกับการผ่านแดน การข้ามแดน ที่ไม่ ใช่ ไม่ใช่
เอื้ออำนวยต่อการค้า
- 29.4 พื้นที่แขวงใน สปป.ลาว ฝั่งตรงข้ามกับจังหวัด เป็นพื้นที่ชนบท ประชาชน ใช่ ไม่ใช่
อาศัยอยู่น้อย ความต้องการสินค้าอุปโภคบริโภคมีไม่มาก
- 29.5 การขออนุญาตนำสินค้าส่งไปยังประเทศ สปป.ลาว มีความยุ่งยาก ไม่สะดวก ใช่ ไม่ใช่
- 29.6 เส้นทางคมนาคมขนส่งไม่สะดวก ค่าใช้จ่ายสูง ใช่ ไม่ใช่
- 29.7 ไทย-ลาว ผลิตสินค้าเกษตรเป็นหลักเหมือนกัน ใช่ ไม่ใช่

- 29.8 ยังไม่รู้ว่า สปป.ลาว มีความต้องการสินค้าอะไรบ้าง ใช่ ไม่ใช่
- 29.9 พื้นที่แขวงใน สปป.ลาว ที่ติดต่อกับไทยมีการทำการเกษตรเหมือนกัน แต่ ใช่ ไม่ใช่
ต้นทุนของลาวถูกกว่าสินค้าของสหกรณ์ฯเป็นสินค้าเกษตรเหมือนกัน
โอกาสในการจำหน่ายได้น้อย
- 29.10 ข้อจำกัด/อุปสรรคของสหกรณ์ฯด้านอื่นๆ ในการส่งสินค้าไปจำหน่ายยังสปป.ลาว (โปรดระบุ)
-
-
-
30. ในการส่งเสริมให้สหกรณ์ฯพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตร โดยส่งสินค้าของสหกรณ์ฯไปจำหน่าย
ยังประเทศ สปป.ลาว ท่านคิดว่าหน่วยงานภาครัฐควรดำเนินการอย่างไรบ้าง?
-
-
-

ส่วนที่ 4: เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมของสหกรณ์การเกษตรเพื่อเข้าสู่ประชาคม
เศรษฐกิจอาเซียน(Asean Economic Community: AEC)

31. ประเทศสมาชิกอาเซียนกำหนดเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในวันที่ 31 ธันวาคม 2558
ซึ่งจะทำให้มีการค้ากันอย่างเสรีมากขึ้น ต้องสร้างความร่วมมือกันมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับ
ประเทศเพื่อนบ้าน ในฐานะที่สหกรณ์ฯท่านอยู่ในพื้นที่จังหวัดติดต่อกับประเทศ สปป.ลาว
สหกรณ์ฯท่านมีการวางแผนการดำเนินงานเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจ
อาเซียนหรือไม่อย่างไร?
- มี ได้แก่ ไม่มี
32. ท่านคิดว่าเมื่อเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะมีสินค้าเกษตรต้นทุนต่ำกว่าจากประเทศ
สปป.ลาว เข้ามาทางชายแดนเขตติดต่อกับจังหวัดที่ท่านอยู่มากขึ้นหรือไม่ ถ้ามีได้แก่สินค้าอะไร?
- มี ได้แก่สินค้า ไม่มี
33. ท่านคิดว่าการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะมีผลกระทบต่อการทำงานของสหกรณ์ฯ
และเกษตรกรสมาชิกท่าน หรือไม่อย่างไร?
- มี ได้แก่ ไม่มี
34. ในฐานะที่สหกรณ์ฯท่านเป็นสถาบันเกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดเขตติดต่อกับประเทศ สปป.ลาว
หากในอนาคตมีการส่งเสริมให้สร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจ
อาเซียน ท่านคิดว่าสหกรณ์ฯท่านมีโอกาสที่จะสร้างความร่วมมือกับประเทศ สปป.ลาว
ในกิจกรรมใดบ้างหรือไม่ อย่างไร?
- ได้ ได้แก่ ไม่ได้

35. ท่านทราบข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษตามแนวชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านของรัฐบาลหรือไม่ อย่างไร?
- ทราบ โดยทราบว่า
- ไม่ทราบ
36. หากทราบ (จากข้อ 35) ท่านคิดว่าสหกรณ์ที่ท่านมีโอกาสมีส่วนร่วมหรือดำเนินการภายใต้นโยบายจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าวได้หรือไม่ อย่างไร?
- ได้ โดยการ
- ไม่ได้
37. นับจากปัจจุบันสู่นาคตภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ท่านคิดว่าสหกรณ์ที่ท่านมีศักยภาพในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรได้เพียงใด?
- ดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรได้อย่างเดียว
- ดำเนินการรวบรวมและจัดหาตลาดให้แก่เกษตรกรสมาชิกเพียงอย่างเดียว
- ดำเนินธุรกิจสินค้าและจัดหาสินค้ามาจำหน่าย เช่น ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช
- ดำเนินธุรกิจสินค้า จัดหาสินค้ามาจำหน่าย และเป็นศูนย์เชื่อมโยงเครือข่ายกระจายสินค้าระหว่างสหกรณ์ฯ
- ดำเนินธุรกิจสินค้า จัดหาสินค้ามาจำหน่าย และรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรอย่างต่อเนื่อง
- ดำเนินธุรกิจสินค้า จัดหาสินค้ามาจำหน่าย รวบรวมผลผลิตจากเกษตรกรในพื้นที่ และสามารถแปรรูปผลผลิต
- ดำเนินธุรกิจสินค้า จัดหาสินค้ามาจำหน่าย โดยไม่รวบรวมและแปรรูปผลผลิต แต่สามารถเป็นศูนย์กระจายสินค้าอุปโภคบริโภคและสินค้าเครือข่ายของสหกรณ์ฯต่างๆ เพื่อจำหน่ายในประเทศและส่งออกไปยัง สปป.ลาว
- มีศักยภาพสูงในการดำเนินธุรกิจครบวงจร สามารถรวบรวมผลผลิตจากเกษตรกรในประเทศและแปรรูป รวมทั้ง สามารถนำเข้าวัตถุดิบต้นทุนต่ำจากประเทศ สปป.ลาว เข้ามาแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า และสามารถส่งออกไปยังประเทศอื่นๆได้ด้วย
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ขอขอบคุณท่านประธาน/ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์กรอกแบบสอบถามนี้

สุกัลยา กาเซ็ม จิรชาย เจริญ และคณะผู้วิจัย